SFÂNTUL TEODOR STUDITUL

CUVÂNTĂRI DUHOVNICEŞTI

Text reprodus după ediția tipărită
de Episcopia Alba Iulia
Alba Iulia, 1994

APOLOGETICUM
2004

Dascăli şi învăţăcei

Oamenii vremurilor actuale sunt în general *neconformişti.* Doritori de a se elibera de orice încorsetare, adeseori depăşesc măsura şi, din dorinţa de a deveni *liberi,* devin deadreptul *libertini.* Socotind depăşite raporturile de ascultare şi bună cuviinţă pe care tradiţia religioasă le-a stabilit între copii şi părinţi, între fiii duhovniceşti şi preoţi, contemporanii noştri vor să ne dea de înţeles că sunt emancipaţi de orice tutelă. Se înşală însă amarnic.

Avva Siluan, de la Sfântul Munte Athos, afirma, pe bună dreptate, că cea mai mare pedeapsă pe care i-o poate da Dumnezeu omului este să-l lase să facă de capul lui. Un savant afirmă că în codul, nostru genetic este înscrisă nevoia imperioasă de a sta sub ascultarea cuiva, de a avea un mentor. Sunt doar două posibilităţi: ori rămânem sub ascultarea unui părinte spiritual, şi implicit sub ascultarea lui Dumnezeu, ori, fără a ne da seama, ajungem sub ascultarea diavolului.

Domnul Iisus Hristos, având o dispută cu iudeii, le-a spus că numai El le poate garanta libertatea. La obiecţiunea că ei niciodată n-au fost robii nimănui, le răspunde: *„oricine săvârşeşte păcatul este rob păcatului... voi sunteţi din tatăl vostru diavolul şi vreţi să faceţi poftele tatălui vostru... Dacă veţi rămâne în cuvântul Meu, sunteţi cu adevărat ucenici ai Mei, şi veţi cunoaşte adevărul, iar adevărul vă va face liberi“* (Ioan 8, 31, 34; 44). “Sfântul Apostol Petru ne îndeamnă şi el: *„trăiţi ca oameni liberi, dar nu ca şi cum aţi avea libertatea drept acoperământ al răutăţii“,* (I Petru 2, 16).

Tradiţia părinţilor Bisericii este unanimă în a ne sfătui să ne căutăm un povăţuitor duhovnicesc, un părinte spiritual, *„înainte de toate, alege-ţi... potrivit cuvântului sfânt, ascultarea neprefăcută si desăvârşită; adică, caută cu toată silinţa, să afli un povăţuitor şi un dascăl neamăgitor... Iar aflându-l pe acesta şi lipindu-te cu toată fiinţa de el, ca un fiu iubitor de părintele adevărat, rămâi întreg în atârnare de poruncile lui, socotindu-l ca pe Hristos însuşi...“*(Calist şi Ignatie Xantopol, *Filocalia* 8, p. 32).

Din păcate duhul de neconformism, de spirit voluntar, de libertinaj, în ultima vreme îi cuprinde nu numai pe laici, ci şi pe unii preoţi şi călugări. De aceea vom întâlni adesea călugări mutându-se dintr-un loc într-altul şi nu arareori ratându-şi vocaţia. Cartea pe care o tipărim *Cuvintele Sfântului Teodor Studitul,* ne pune în situaţia de a redescoperi adevăratele raporturi dintre părintele duhovnicesc şi fiu, dintre dascăl şi

învăţăcel. Mai mult decât atât, presupunând că n-am avea mereu duhovnicul lângă noi, în această lucrare vom vedea dezlegate multe din problemele ce ne frământă. *„Cuvintele“* le-a adresat Sfântul Teodor mulţimii de călugări ucenici pe care i-a povăţuit, dar ele se potrivesc foarte bine atât preoţilor de mir cât şi credincioşilor.

Stareţ al mănăstirilor Saccudion din Bithinia (Asia Mică) şi Studion din Constantihopol, Sfântul Teodor Studitul a avut sub ocârmuirea şi chivernisirea sa uneori şi o mie de călugări, la care se adăugau nenumăraţii săi ucenici din lavrele împărăţiei bizantine şi chiar din mănăstirile Italiei. Cuvintele sale şi le-a redactat aproximativ între anii 821 - 826.

În limba română au fost traduse de Filaret, episcopul Râmnicului, şi tipărite la 1784. Arhimandritul Athanasie Dincă le-a diortosit şi retipărit la Căldăruşani în anul 1940. De această ediţie ne-am folosit şi noi acum, cu foarte mici intervenţii atunci când a fost vorba de cuvinte ieşite astăzi din uz, sau de reguli ortografice.

Lucrarea se încadrează foarte bine în colecţia de *„Izvoare duhovniceşti“* din care au ieşit până acum, în editura Episcopiei de Alba Iulia: *„Patericul“, „Limonariul“, „Sbornicul“,* şi *„Lavsaiconul“,* fără a pomeni alte cărticele mai mici.

Scopul ei este limpede proclamat de către Sfântul Teodor Studitul: *„părinţi şi fraţi si fiii mei prea iubiţi, sufleteşte doresc şi foarte poftesc... să vă mântuiţi şi să umblaţi pe calea adevărului, şi nădăjduiesc din zi în zi să sporiţi spre fapte bune..,“*

Postul Mare, 1994

+ ANDREI
Episcopul Alba Iuliei

ARĂTARE CĂ VIAȚA CEA DE OBȘTE, ESTE CEA MAI CU LESNIRE MÂNTUITOARE. ALCĂTUITĂ DIN ÎNVĂȚĂTURILE SFINȚILOR PĂRINȚI ȘI DASCĂLI.[1]

Fraților şi părinților, de vreme ce am ieşit din lume dorind viața cea îngerească, se cuvine după orânduiala acestei vieți să petrecem viața noastră: că de vom avea numai numele şi portul călugăriei şi ne vom făli numai întru anii ce am petrecut în zadar întru această viață, iar faptele călugăriei nu le vom urma, nici un folos nu avem. Noi pentru aceea ne-am lepădat de lume şi am lăsat odihna şi desfătarea trupului, ca să facem faptele cinului călugăriei. Iar de ne are lumea ca pe nişte sfinți şi ne socoteşte că săvârşim cele plăcute lui Dumnezeu, şi noi facem cele împotrivă, mai multă osândă şi mai mare păcat pricinuim sufletelor noastre, după cum zice şi Domnul nostru Iisus Hristos în Sfânta Evanghelie: „ *Vai vouă de va prisosi numele vostru mai mult decât faptele voastre*“. Deci fraților, de vreme ce adevărul aşa este, nu se cuvine să ne lenevim spre împlinirea poruncilor lui Dumnezeu şi spre urmarea vieții călugăreşti, însă să ştiți fraților, că această viață are trei stări: una este a *celor din obşte,* alta este a *celor de sineşi* , şi cea de a treia este *a pustnicilor.* Deci cu puține cuvinte vă voi arăta cele cuviincioase la fiecare viață dintre aceste trei.

Şi întâi vom începe cuvântul pentru cei din obşte. Aceia, dar, se numesc cu adevărat şi sunt cu fapta călugări de obşte, care lăsând lumea (adecă voile lor cele lumeşti) primesc sărăcia de bună voie şi se gătesc spre toată scârba a o suferi, pentru mântuirea sufletelor lor, şi pentru dragostea lui Hristos se dau spre supunere până la moarte şi se duc într-o mănăstire, care are toate lucrurile ei de obşte: şi mâncarea şi băutura şi haina şi toate celelalte; şi nu zice nimeni că acest lucru este al meu, sau acesta al tău, ci toate sunt de obşte ale tuturor, însă nici însăşi voia sa n-o are cineva slobodă, ci au un povățuitor şi dascăl a cărui voie şi poruncă toți urmează şi nu îndrăzneşte nimeni nici să mănânce când vrea, nici să facă altceva fără de blagoslovenie; oriunde se va trimite merge fără cârtire şi fără de a mai îndoi cuvântul şi fără de a se împotrivi sau a se lenevi, ci punându-şi nădejdea în rugăciunea stareţului şi a celorlalți părinți, se supune cu osârdie la toată slujba mănăstirii: măcar şi în cale depărtată de se va trimite, măcar

[1] Acest cuvânt a fost lăsat întocmai ca în tipăritura din 1784, schimbându-se numai ortografia – ici, colo - înlocuindu-se doar unele cuvinte prea vechi.

pe mare de, i se va porunci să călătorească, măcar şi prin locuri de primejdii de va fi orânduit să treacă, fără nici o îndoială săvârşeşte porunca, netemându-se nici de fiare, nici de foc, nici de apă, nici de vrăjmaşii văzuți nici de cei nevăzuți, nici chiar de moarte. Că precum cei morți nu se mai tem de moarte, aşa şi călugărul ca un mort este întru Hristos, cu toate simițirile sale. Şi precum pe un trup mort îl poartă cineva cum îi este voia, neavând putere de a se împotrivi, aşa şi călugărul toate voile sale le are omorâte şi nu se povățuieşte de altă voie, fără numai de a stareţului său, supunându-se întru toate ca lutul sub mâinile olarului şi ca fierul în mâna fierarului.

Această orânduială a vieții de obşte este cea mai bună decât toate celelalte, că aceasta urmează vieții îngereşti. Fiindcă şi îngerii aşa petrec în cer: nimeni voia sa nu are, ci toți sunt supuşi poruncii lui Dumnezeu, şi nimeni nu zice că eu sunt mai mare şi tu eşti mai mic. Această orânduială au avut-o şi Sfinții Apostoli, când viețuiau cu Domnul nostru Iisus Hristos pe pământ, încă şi după înălțarea Mântuitorului la ceruri, rămânând ei pe pământ, tot această orânduială au ținut-o după cum ne adeverează Faptele Sfinților Apostoli, zicând: *„Că era inima celor ce au crezut, una, aşijderea şi toate averile lor împreună le aveau şi nedespărțite".* După această orânduială au viețuit şi toți sfinții părinți cei vechi, adică, sfântul Teodosie începătorul obştei, sfântul Eftimie, sfântul Sava, sfântul Marcu, sfântul Isaiia, sfântul Varsanufie, sfântul Doroftei şi sfântul Teodor Studitul şi alți mulți sfinți părinți. Pentru aceea şi până astăzi cine doreşte mântuirea sufletului său, această viață să urmeze, după cum şi însuşi Marele Vasilie arată, că aceasta este calea cea mai umblată a mântuirii. Că măcar că s-au mântuit mulți sfinți şi cu celelalte două vieți ce am zis, dar atunci alte vremi erau, altă râvnă, altă fierbințeală. Iar acum fiind lumea cu totul pornită spre rău şi oamenii puțini întru credință şi slabi întru vitejia sufletească şi prisosiți întru răutate, cu anevoie se va mântui cineva cu celelalte două căi.

Pentru aceea pe fiecare sfătuim şi îndemnăm la obştile cele alcătuite întru frica Domnului să alerge, întru carele nu este neorânduială şi tulburare şi neascultare şi nesupunere şi mai vârtos pungă deosebită, cea izvodită de diavolul, întru care orice se pune este din furtişag, din viclenie şi din înşelăciune adunată, spre pierzarea sufletească şi trupească; de care se bucură vrăjmaşul diavol şi se mâhneşte milostivul Dumnezeu şi se scârbesc sfinții lui îngeri şi vai şi chin şi blestem şi urgie dumnezeiască va fi unora ca acestora. Că pentru aceea se numeşte obştejitie, adică viață de obşte, ca toate să fie de obşte şi nedespărțite, nu numai lucrurile, ci şi însăşi voile alcătuite spre plăcerea lui Dumnezeu. Iar unde lucrurile cele de trebuință nu sunt de obşte şi nu este un cuget şi o unire, după voia lui Dumnezeu, acolo nu trebuie să se numească sobor de frați, ci adunare de tâlhari. Şi unii ca aceştia nu sunt sub pronia lui Dumnezeu, ci, părăsire despre cel înalt; se

chivernisesc şi se povățuiesc de satana, după cum zice proorocul David: *„Şi va trimite Domnul pe dânşii, ca să umble după izvodirile inimilor lor".* Şi sfântul Marele Vasilie zice: *„Că cel ce are lucru deosebit întru viața de obşte, s-a despărțit pe sine de Biserica lui Hristos şi de dragostea Domnului s-a înstrăinat, şi să fie neîmpărtăşit până se va îndrepta".* Iar de se obrăzniceşte a se împărtăşi sfintelor şi înfricoşatelor Taine, să ştie unul ca acela că spre osândă mănâncă şi bea trupul şi Sângele Domnului şi va avea partea lui cu bubosul Gheezi şi cu vânzătorul Iuda şi cu ceilalți asemenea lor.

Iar de slobozesc cineva din episcopi sau egumeni, să se facă unele ca acestea şi orânduiesc învățături împotriva sfinților Părinți, vor da seamă în ziua judecății, întocmai ca ucigaşii şi ca pierzătorii tâlhari, fiindcă dau pricină, prin nebăgarea lor de seamă şi prin lene şi prin călcarea pravilei, de a se vătăma multe suflete şi a se răpi de diavolul. Că oricine pune gând ca să aibă ceva deosebit, ori înlăuntru în mănăstire, ori afară spre neguțătorie sau oriunde ar fi, acela se face fur şi tâlhar de ale sale, precum Anania şi Safira. Că de vreme ce s-a lepădat de sine la primirea cinului şi şi-a închinat şi sufletul şi trupul cu totul lui Dumnezeu şi s-a făgăduit înaintea îngerilor şi a sfinților a petrece întru sărăcie şi întru scârbe, cum nu se arată mincinos înaintea lui Dumnezeu şi înşelător lui însuşi şi fur de cele sfinte? Pentru aceea, cela ce cu adevărat pofteşte mântuirea sufletului său, nimic al său să nu aibă fără de blagoslovenie, nici voii lui să urmeze şi cu lesnire se va mântui întru viața cea îngerească, a obştei.

Iar cei de a doua treaptă, care sunt cei ce viețuiesc de sineşi, au multă osteneală şi mare grijă; căci precum de toți sfinții Părinți cu un glas este mărturisit că rădăcina tuturor faptelor, bune este tăierea voii, aşijderea a tuturor răutăților izvor şi pricină este sloboda voie a fiecăruia; adică a nu te stăpâni altul, ci orice ți se va părea, să faci. Această voie slobodă au cei ce trăiesc de capul lor, deosebit, pentru că de nimeni nu se sfieşte, de nimeni nu-i este grijă, nădăjduieşte în banii săi şi în averea sa (multă sau puțină ce va avea), ce i se pare aceea face, când vrea şi cât vrea, mănâncă, când vrea şi cât vrea, bea. De nu se va scula spre rugăciune, nimeni nu are să-l mustre; de nu-şi va săvârşi canonul, nimeni nu-l ceartă; de va veni ispita, n-are cine să-l sfătuiască; de i se va întâmpla scârbă, nu este cine să-l mângâie; de va cădea, nu este cine să-i întindă mâna după Dumnezeu să-l ridice; că nu are pe cineva să-i fie milă de sufletul lui, nici să-i poarte grijă de mântuirea lui, şi aşa toate răutățile se strâng la cei ce trăiesc de capul lor. Pentru aceea, cum am zis, viață mai bună şi cale mai cu înlesnire este la obşte.

Iar cel ce pofteşte să petreacă calea cea de a treia, trebuie să-i prisosească osteneala mai mult de cât a tuturor, adică să viețuiască la un loc singuratec, liniştindu-se numai însuşi, îndráznim a zice că în vremea de

acum este cu neputinţă a săvârşi cineva această viaţă. Au fost, adevărat, în vremea de demult unii din sfinţi, care au săvârşit această călătorie, precum marele Antonie, marele Onufrie, şi alţii, dar cu mari strădanii şi-au petrecut viaţa; unii săptămâni întregi nu gustau nimic, alţii în toată viaţa lor vin n-au băut, untdelemn sau peşte nici cu ochii n-au văzut; cu buruieni numai se hrăneau; şi nicidecum faţă de femeie, şi nici obraz de om nu vedeau. Rugăciunea lor era necontenită, trupul lor era numai cu o vechitură învelită şi alte multe şi negrăite osteneli sufereau, fiind cu totul înfocaţi de dragostea lui Dumnezeu şi umbriţi de darul Duhului Sfânt, cărora în ziua de astăzi nimeni nu poate să le urmeze.

Iar viaţa cea de obşte este calea cea umblată, pe care mulţi au trecut şi s-au mântuit cu ajutorul lui Dumnezeu, după cum sfinţii părinţi ne adeverează. Dar ni se pare că întru această viaţă nu se cuvine a se face adunare de număr peste măsură, încât nici purtarea de grijă cea sufletească a stareţului să nu-i poată cuprinde cu cuvenita duhovnicească cercetare, nici hrana cea trupească a se câştiga cu lesnire, nici haina «cea trebuincioasă spre acoperirea trupului a se putea agonisi fără de tulburare. Că şi munca trebuie să fie cu măsură: una pentru ca să aibă osebire viaţa cea sfântă de cea lumească, adică să nu supunem toată viaţa noastră spre a sluji numai pentru cele trupeşti, şi alta pentru ca să ne prisosească vreme şi pentru cugetarea celor dumnezeieşti şi pentru rugăciuni şi pentru oarecare repaus trupesc, ca să nu slăbănogim de tot şi să ne bolnăvim. Şi iarăşi să nu fie numărul celor adunaţi în obşte mai puţin de 12, ca nu cumva prisosinţa bunătăţilor pământului, ce din mila lui Dumnezeu ni se dă, să se oprească spre desfătarea la mai puţini, şi să nu se hrănească mai mult săracii şi lipsiţii. Că aşa de vom face şi cu acest gând de vom opri adunarea, spre osândă ne va fi viaţa şi în zadar osteneala. Ci mai vârtos pentru ca să poată hrăni mai mulţi, să fie slabă hrana; şi pentru ca să se îmbrace şi alţi fraţi, să ne fie haina nu numai de puţin preţ, ci şi ponosită şi ruptă. Că aşa de vom vieţui, ni se va cunoaşte dragostea cea întru Hristos, şi arătând noi îndurare către vecinul nostru şi fratele cel întru Hristos, şi Dumnezeu va revărsa milele sale cele bogate spre noi mai cu prisos.

Deci, acestei vieţi de obşte fiind dascălul cel mai iscusit şi cel mai în urma celorlalţi sfinţi părinţi de demult, sfântul părintele nostru Teodor Studitul, de mare folos am socotit a fi şi la adunarea voastră fraţilor poruncile sfinţiei sale, fiind şi de Biserica noastră a Răsăritului primite, a se citi peste an întru auzul tuturor. Pentru aceea ne-am îndemnat de le-am tălmăcit numai pentru dragostea voastră, iar nu spre folosul de obşte, însă nu din cuvânt în cuvânt: una pentru că fiecare limbă are harul său, alta pentru că nu am găsit cartea sfântului cea elinească; ci am făcut tălmăcirea după cea tălmătită pe limba cea slabă grecească. Şi spre mai bună înţelegere şi spre mai multă îndemnare a osârdiei voastre, unele din cuvinte le-am scurtat, altele le-am

prefăcut, ferindu-ne la prescurtări şi la adăugiri numai de cele împotriva sfinților Părinți şi a sfintei Biserici. Şi aceasta nu am făcut-o spre a ne făli cineva de iscusirea tălmăcirii. Că a tălmăci cineva după limba cea slabă grecească pe limba iarăşi slabă românească, nu este lucru de a se lăuda cineva; ci numai pentru mai bună înțelegere, cum am zis, şi îndemnarea spre buna cuviință a dragostei voastre.

Deci vă poftesc să primiți cu dragoste osteneala noastră şi să vă rugați Domnului pentru mântuirea celui întru multe şi grozave păcate învăluit ticălosul nostru suflet, ca şi voi să dobândiți dela Domnul aceeaşi milă. A cărui puternică dreaptă să vă păzească de toată ispita şi de toată scârba întunericului şi să vă povățuiască la pământul făgăduinței. Pentru rugăciunile Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu pururea Fecioarei şi ale sfântului marelui Mucenic Dimitrie şi ale prea cuviosului şi mărturisitorului şi marelui dascăl sfântului Teodor Studitul, şi ale tuturor sfinților, celor ce bine i-au plăcut din veci, Amin.

Al dragostei voastre părinte sufletesc şi către Domnul nevrednic dar fierbinte rugător şi slugă, smeritul Episcop al Râmnicului,

FILARET.

CUVÂNTUL 1
CANONARHUL, APRINZĂTORUL DE CANDELE ŞI TIPICARUL TREBUIE SĂ SLUJEASCĂ LUI DUMNEZEU CU FRICĂ

Fraţilor şi părinţilor, precum când eram împreună cu voi, aşa şi acum, vă cercetez printr-acest al meu smerit şi slab cuvânt. Ascultaţi dar şi înţelegeţi şi să nu fie graiul nostru în zadar, ci după cum am povestit prin viu grai, să câştigăm şi mai mult folosul vostru cu această învăţătură. De scurtă vreme lipsesc dela voi şi nu ştiu de sunteţi tot aşa cum v-am lăsat; căci ştiu că diavolul nu doarme nici nu se leneveşte, spre pierzarea sufletelor voastre; ci se nevoieşte şi priveghiază şi seamănă neghină în holda celor ce dorm sufleteşte, precum zice sfânta şi dumnezeiasca Evanghelie. Ci voi, o fiii mei cei chemaţi de Dumnezeu, priveghiaţi şi vă păziţi, ca să nu cadă cineva din voi în cursa diavolului.

Doresc să aud sporul fiecăruia dintre voi: pe cât mă bucur de ascultarea unuia, de smerenia altuia şi de slujba celuilalt, pe atât mă întristez de tulburările şi de neorânduielile voastre. Nu iubeşte sufletul meu pe fiul neascultării, urăşte pe cel bârfitor şi mândru, iară de cel leneş se scârbeşte inima mea, ca şi cum n-ar fi vrednic nici pâine să mănânce; mai ales pe cel spornic la cuvinte şi pe cel trândav nu-l poate suferi nicidecum. Oare socotiţi ca eu nu pătimesc acestea? Dar cine sunt eu ticălosul, care în toate zilele sunt biruit de patimi asemănătoare? Ci numai Domnul Dumnezeul nostru să ne izbăvească de toată răutatea şi patima, prin dumnezeieştile lui Scripturi, şi să ne îndemne spre toată fapta bună. Eu mai mult mă nevoiesc şi mă grijesc de lucrul mare şi primejduitor al sufletelor voastre. Căci sunt păstor deşi sunt rău, dar sunt (şi nu ştiu cum s-a întâmplat să fiu) şi voi sunteţi oile mele cele ascultătoare şi adunate de Dumnezeu, care în toate zilele umblaţi pe calea cea împărătească, în cuvântul Domnului. Deci dar, o fiii mei, paşteţi după vrerea lui Dumnezeu, nu ca oile care, din lăcomie, rămânând de oile ce se îndestulează cu hrana de obşte, se răpesc de lupi şi pier pentru puţină verdeaţă. Aşa şi voi, pentru o mică desfătare a poftei, să nu fiţi răpiţi de vrăjmaşul sufletelor noastre diavolul, care deapururea păzeşte vremea, ca un lup, pentru pierzarea voastră. Ascultaţi glasul păstorului vostru şi nu defăimaţi cuvintele mele, pentru că orice oaie care rămâne de turmă, se rătăceşte, se pierde şi se strică în multe chipuri. Pricepeţi ce vă grăiesc, pentru că ştiu că sunteţi înţelepţi. Greu lucru este a se mântui cineva: calea este strâmtă şi cu scârbe şi cu multă trudă; şi trebuie să ne oţelim şi să priveghim, să postim şi să ne

înfrânăm pofta, să sărăcim de bună voie, ca să ne învrednicim a dobândi faptele cele bune şi să ne veselim în veci.

Vedeți, fiii mei, că din toți frații voştri numai voi sunteți de față şi toți ceilalți vă laudă, fiindcă vă aflați la loc deosebit şi vă socotesc pe voi plinirea lipsei faptelor lor celor bune. Ci, cu cale este vouă să faceți slujba voastră mai cu dinadinsul, ca să împliniți toată ascultarea şi toată buna cuviință. Că după osteneala fiecăruia dă şi Domnul Dumnezeul nostru plata şi în toate zilele se "gătesc în cer cununi pentru cei ce se nevoiesc.

Tu dar, fiul meu, canonarhe, priveghiază şi chibzuieşte, ca unul ce eşti cel mai întâi la slujba şi la cântarea dumnezeiască. Să deştepţi pe cântăreți, să împlineşti toate sedelnele şi stihirile, după cum ți s-a poruncit, şi să cauți ca să nu smintești pe cineva; ci oricare va fi vrednic să cânte, întru auzul tuturor, să nu fie oprit pentru pizmă, ci să cânte. Şi oricare este vrednic să citească la Scripturi, să-l pui adesea să citească, că vai de canonarhul acela ce se lenevește, şi nepăzind a sa orânduială, sminteşte pe cineva. O, de n-ai pătimi şi tu aceasta fiul meu, pentru că o să dai greu răspuns lui Dumnezeu. Ascultă şi chibzuieşte ca să, tocmeşti orânduielile slujbelor, atât cele din toate zilele cât şi cele de sărbătoare. Şi socoteşte ca din frații cei vrednici: într-o zi să porunceşti unuia să citească, iar într-altă zi altuia, luând aminte şi la glasul cel bun al cântărețului, şi la claritatea cuvântului citețului; căci prin aceasta vei folosi foarte şi obştea şi pe străinii ce se vor întâmpla să vie. În scurt, toate să se facă cu bună rânduială, pentru ca să dănțuieşti în ceruri dimpreună cu îngerii şi cu sfinții. De te vei învrednici să ai acest fel de stare, socoteşte ca să se facă şi cântarea psalmilor fără de amestecare, adică să-i aşezi şi să-i orânduieşti după starea lor. Toți cei ce cântă, să cânte într-un glas, după rânduială cântării; nici să suie, nici să coboare afară din cale, ci să cânte deopotrivă, pentru că aşa ne învață şi dumnezeieştii Părinți. Să te sileşti ca să înveți pe frați stihira şi sedelnele ce s-au aşezat; şi, mai vârtos, pe cei ce poftesc şi vin la tine pentru învățătură să-i înveți, ca să se înmulțească talantul pe care ți l-a dat Dumnezeu şi să auzi glasul cel blagoslovit al Domnului: *„Bine slugă bună şi credincioasă, peste puține ai fost credincios, peste multe te voi pune".*

Iar tu, aprinzătorule de candele, cu frică şi cu multă grijă să faci slujba ce ți s-a încredințat, căci dela Dumnezeu ți s-a dat şi dumnezeiască ascultare este. Păzeşte luminile bisericii, ca luminile ochilor tăi, căci sunt lumini ce se pun înaintea lui Dumnezeu. Căci de vreme ce cel ce aprinde sfeşnicul înaintea împăratului pământesc are mare grijă ca să placă împăratului, cu atât mai mult, o fiul meu, trebuie să te sileşti ca să placi lui Dumnezeu, împăratul tuturor, Căruia se închină toată făptura şi pe care-L slăveşte toată firea îngerească. Eşti dator să aprinzi candele cu frică şi cu luare aminte, să le curățeşti şi să le grijeşti adesea, să le dai lumină tot de o măsură şi feştila să fie la mijlocul candelei, ca să nu crape candela.

Rămăşiţa de untdelemn de prin candele să o păstrezi şi de va fi cu putinţă, iar să o pui să ardă; iar de nu, să o pui la altă trebuinţă curată. Mai mult decât toate candelele, să ai grijă de cele care ard necontenit, căci acestea sunt închipuirea luminii celei nestinse, a legii celei vechi, precum era lumina aceea în jertfelnic în Sfânta Sfintelor, ce ardea pururea. Grijeşte biserica de două ori pe săptămână totdeauna şi păzeşte zugrăveala bisericii ca să nu se prăfuiască, nici să se strice ceva, oricât de mic, al bisericii.

Luaţi aminte, fraţilor, ca să nu iasă din gura voastră nici un cuvânt urât. Mâinile mele sunt cei ce se ostenesc; lucraţi dar, o mâinile mele, şi nu conteniţi slujba cuvioasă, căci mâna Domnului vă întăreşte şi dintr-o parte şi din alta. Şi nu vă împotriviţi, de vreme ce împreună ajutându-vă, împliniţi toată trebuinţa trupului vostru. Voi, purtătorii de grijă, sunteţi ochii mei. Deci căutaţi bine, uitându-vă cu băgare de seamă şi mai înainte spuind greşala celor ce pot să se poticnească, ca să vă faceţi vrednici de paza lui Dumnezeu. Am şi picioare: acestea sunt cei ce ţin greutăţile fraţilor cu vitejie şi cu bucurie. Şi să ştiţi, că de veţi răbda în această stare bună, vă veţi odihni în veci. Nu fac această mustrare, ca să vă veselesc, ci ca să vă deştept silinţa, când vă leneviţi şi când nu vă gândiţi la osteneli.

Dar pentru ce nu ne grijim, o iubiţilor? Au doară nu trebuie să mergem de aici peste puţină vreme? Au nu vom lăsa chipul nostru, precum zice marele Vasilie, în puţine oase? Bucuraţi-vă dar şi vă veseliţi în orice silinţă şi nu vă leneviţi în nici o trudă, nici sufletească, nici trupească; căci şi truda noastră trupească, când este pentru Dumnezeu, e socotită duhovnicească. Iată dar că a venit vremea ca să se adune rodurile. Domnul ne-a dăruit îndestulare: să n-o lăsăm dar să se strice, căci cel ce este ostenitor în cele trupeşti, vădeşte că este silitor şi în cele duhovniceşti. Unul pe altul îmbărbătaţi-vă şi vă îndemnaţi spre rugăciune spre ascultare şi spre smerenie; lucrând, şi ostenindu-vă cu toţii, vă siliţi împreună după puterea fiecăruia, adunând cu toţii rodurile, purtând grijă şi de cei mai slabi, ca să apuce şi ei împreună cu voi. Cel ce la ascultare este leneş şi fără de silinţă şi din lene rămâne mai pe urma altora, acela şi la cele duhovniceşti este fără de osârdie[2] şi nepricopsit.

Voi, lucrători de pământ, sunteţi mângâierea mea. Deci toţi împreună tăiaţi brazdele drepte şi nu lăsaţi petecele netăiate cu plugul, ci faceţi brazdele dese, aproape una de alta, ca să intre lesne sămânţa de grâu înlăuntru, în inima pământului, şi să dea roadă multă, Siliţi-vă şi vă îndemnaţi spre bine făcându-le toate cu înţelepciune şi după rânduială, urmând plugarului celui mai mare ce merge înainte; aşijderea şi el să poarte grijă de ceilalţi. Urmând unul altuia, să vă ajutoraţi unul pe altul şi aşa veţi fi şi mădulare ale lui Hristos (după cum zic dumnezeieştile cuvinte) şi

[2] În textul tipărit este scris: *osândire*, dar ni se pare nepotrivit cu contextul.

Hristos vă va fi cap, şi având cap pe Hristos de cine vă veţi teme? Sau ce lucru nu veţi dobândi? Pământul şi cerul, cu adevărat, veţi stăpâni şi veţi moşteni toate bunătăţile cele făgăduite.

Asemenea tu, fiul meu, bucătarule, care în toate zilele te dogoreşti la foc şi te osteneşti, despici lemnele şi fierbi bucatele, aduci apă şi cureţi verdeţurile, ţi se afumă obrazul şi ţi se înnegresc hainele, tot trupul tău se umple de cenuşă şi te oboseşti, când găteşti bucatele şi pui masă fraţilor. Să ştii că cu sfinţii vei avea partea ta şi în sânul lui Avraam te vei odihni, de suferi cu răbdare, petreci zilele tale cu bucurie şi fără cârtire. Atât de mult să fii silitor în lucrul tău, încât şi în somn să te gândeşti la slujba ta. Vasele tale să nu se prea ardă având apă puţină, capacele asemenea să fie păzite, pirostriile să nu stea pe foc fără rost. După ce fierbi bucatele, îndată spală vasele tale, ca să nu ia miros şi să pricinuiască scârbă fraţilor, iar bucatele să fie fierte bine şi ierburile de asemenea. Ceapa să se topească în fiertură, ca să nu fie bucata fără de nici un gust şi fără de nici o dulceaţă. Dis-de dimineaţă, ca focul, aleargă la slujba ta, ca să-ţi săvârşeşti ascultarea la vreme, şi aşa vei birui toate patimile tale.

În scurtă vorbă, cu toţii să umblaţi în aceeaşi cale şi într-un cuget dumnezeiesc, pe drumul cel bun şi eu pururea sunt cu voi împreună cu cugetul, măcar de sunt osebit cu trupul, fiindcă aşa este trebuinţa locului. Iar Domnul Dumnezeul Tatălui meu, care mă scoate şi în toate zilele mă ridică din groapa păcatelor, prin sfintele voastre rugăciuni, acela să vă acopere, să vă păzească, să vă întărească cu darul Său şi să vă tămăduiască şi sufleteşte şi trupeşte, dăruindu-vă împărăţia cerurilor, în Hristos Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea dimpreună cu prea Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor Amin.

CUVÂNTUL 2
DESPRE SPOVEDANIA PURUREA LUMINĂTOARE ŞI CUM SĂ NE OSTENIM SPRE TOATĂ FAPTA BUNĂ, PRIN SMERENIE

Fraţilor, părinţilor şi fiii mei sufleteşti. După obicei, iarăşi încep să vă grăiesc cuvântul smereniei mele, cu toate că şi acesta este rece, căci nu are căldura faptelor bune. Voi, însă, împliniţi lipsa cu faptele voastre cele bune. Căci să mă credeţi, fiilor, precum am zis de multe ori şi chiar şi acum zic, frică şi cutremur mă cuprinde, socotind nevrednicia mea şi că mă numesc părintele vostru, eu care nu sunt vrednic nici ucenic a mă chema.

Voi sunteți părinții mei şi iubiții mei frați şi prin voi nădăjduiesc să mă mântuiesc. Drept aceea, măcar că sunt aşa ticălos, dar pentru-că vă doresc mântuirea , mă silesc a grăi către voi cu dragoste şi cu sfătuire.

Iată zile bune şi vreme de lucrare, ca să cercetăm pe Dumnezeu. Cine este înțelept va păzi acestea şi va pricepe milele lui Dumnezeu cele din veacul viitor. Să nu pierdem, iubiților mei frați, nici vremea, nici ziua. Lupta şi silința voastră să fie neîncetată, şi ajutând unul altuia şi râvnind spre faptele cele bune, să sporim întru cele ce sunt de folos. Iară de vom vedea la cineva vreo faptă bună săvârşindu-se, adică: blândețe, evlavie, smerenie, ascultare sau altceva din cele ce sunt de laudă, să ne silim prin bună râvnă, până ce vom ajunge şi noi la acea cale. Căci din aceasta se naşte legătura păcii şi starea cea bună a dragostei.

Deasemenea, să nu râvnim spre lucruri protivnice şi rele, adică: văzând pe cineva lenevindu-se, să ne lenevim; pe altul lăcomindu-se, să ne lăcomim; pe altul vorbăreț, să sporim şi noi în vorbe. Ci ca nişte înțelepți şi învățați de Dumnezeu, să cercetăm întru noi bunătatea şi să o păzim, să ținem ancora credinței noastre să întindem vela nădejdii noastre şi cu toată puterea cârmuind corabia noastră cea sufletească, să călătorim spre noianul cel mare al vieții acesteia. Ca unii ce avem îndelungată călătorie pe marea acestei vieți, nu e cu putință de a nu ne supăra vânturi protivnice, adică războaiele trupului. Căci se vor ridica furtuni, poftele trupeşti, şi valuri se vor înălța din adâncimea inimii, gândurile, şi altele câte se întâmplă la cei ce umblă pe mare, precum jefuitorii care sunt diavolii cei prea vicleni. Smârcuri, adică orbirea ne-cunoştinței; pietre acoperite sub apa mării, adică negătirea sufletelor noastre. Iară înmulțirea apei în corabie, nemărturisirea păcatelor însemnează, că de multe ori se întâmplă, din lenevirea corăbierilor; dacă nu scoate apa din corabie şi, dorm, se îneacă şi ei şi corabia. Pentru aceea şi noi, iubiții mei frați, de toate acestea să ne păzim cu nevoință şi să umblăm cu priveghiere în calea lui Dumnezeu. Iară mai vârtos să ne mărturisim gândul inimilor noastre adesea, ca să nu se adune apa multă a cugetelor în sufletele noastre şi să ne împresoare adâncimea cea de apoi, după glasul cel proorocesc. Ci voi numai apa să o scoateți şi noi cu ajutorul lui Dumnezeu (deşi suntem păcătoşi), ajutându-ne cu rugăciunile părintelui nostru, vă vom chivernisi şi vă vom face fără de grijă.

Cel ce este sârguitor între frați şi la ostenelele sufleteşti şi la trudele trupeşti, este ca o stea pe cer, ce străluceşte şi luminează pe mulți. Cel înțelept şi cu evlavie care nu se împotriveşte, nici nu râde, ci este tăcut, acela este ca un înger ce slujeşte pe pământ lui Dumnezeu şi Stăpânului făpturii, ce şade pe scaunul Heruvimilor. Cel ce împărtăşeşte din ostenelele sale şi pe alții, îi foloseşte cu faptele sale şi-i îndeamnă spre slujba sufletească, se aseamănă soarelui; că precum acela trimite razele sale, luminează şi încălzeşte toată lumea, aşa şi această adunare fraților

foloseşte. Cine este întunecat şi înbeznat, fără numai cel ce se aseamănă cu satana, carele a căzut din cer prin mândrie şi prin iubirea de pofte? Prin întărâtarea râsului şi prin lene, prin murdare, deşarte şi urâte vorbe, prin grăiri de rău şi prin obrăznicii, prin necurăţie trupească şi gânduri necuvioase, acela se face diavolului slujitor, spre pierzare sufletească. Trebuie să nu ascultăm de unii ca aceştia, nici să urmăm lor, nici dela ei să auzim sfat. Fraţilor, nu vă asemănaţi cu cei răi, ci râvniţi celor buni, precum se cade sfinţilor. Că osteneala voastră este puţină, iară plata veşnică. Mâhnirea voastră este scurtă, iar veselia va fi nemărginită. Ispita voastră este trecătoare, iar odihna fără de sfârşit. Pentru că acolo în locaşul celor ce se veselesc, acolo vă veţi bucura, unde nu este amărăciune, nici întristare, nici suspin; acolo unde nu este plângere, ci veselie. Oare în zadar alergaţi? Oare în deşert vă osteniţi? Ba, să nu dea Dumnezeu!

Ci cu înţelepciunea apostolească, cu vitejia mucenicească, cu fericirea cuvioasă şi vrednicia îngerească, cu ajutorul ceresc şi cu dar de Dumnezeu dăruit, aţi ieşit din lume şi aţi intrat în staulul lui Hristos. Făcându-vă nouă naştere sufletească, aţi crescut, v-aţi nevoit, v-aţi întrarmat cu arme duhovniceşti şi aţi biruit pe Amaleciţi, pe Amorei pe Cananei şi pe celelalte neamuri ale patimilor, şi aţi trecut marea cea lumească, povăţuindu-vă Moisi, tatăl vostru, şi aţi trecut Iordanul cu luminarea cea de a doua a botezului. Iar de acum înainte aţi început a împăraţi şi moşteni pământul făgăduinţei, ce v-a arătat Dumnezeul nostru cel adevărat, pământul din care curge mierea şi laptele nemuririi şi al vieţii veşnice. Pentru că la Evrei s-au dat făgăduinţele cu închipuire, fiindcă încă erau prunci. Iar la noi, care suntem bărbaţi desăvârşiţi ai împlinirii lui Hristos, se vor împlini cu adevărat toate aievea. Începutul nostru este însuşi Domnul şi Dumnezeul nostru, carele s-a împărtăşit cu noi prin Trup şi prin Sânge, S-a făcut asemenea cu noi, Cap nouă, frate mai întâiu născut, arhiereu, povăţuitor şi împăciuitor vrăjmăşiei cea cu dreptate pornită dela Dumnezeu Tatăl nostru, pentru neascultarea şi greşala cea strămoşească.

Deci, făcându-se om Domnul nostru Iisus Hristos, Dumnezeul nostru Cel deplin desăvârşit, a împlinit toată datoria noastră şi s-a înălţat la ceruri şi ne-a dat pacea Lui zicând: *„Pacea mea dau vouă”* care pace nu numai apostolilor s-a dat, căci dătătorul de viaţă Dumnezeul nostru a zis, că nu numai pentru aceştia mă rog Părinte, ci şi pentru cei ce vor crede printr-înşii în Mine, *ca toţi să fie una precum şi noi una suntem.* Pentru aceasta, fraţii mei prea cinstiţi, se cuvine să strigăm glasul cel apostolesc: *ce ne va despărţi pe noi de dragostea lui Hristos: întristarea sau scârba sau prigoana sau foametea sau sabia sau primejdia* (şi mai adaogă) *sau pofta trupului* (ce se aprinde ca focul, dar nu arde pe cei ce se luptă cu ea în toate zilele) *sau ocara, sau mustrarea, sau necinstea sau truda sau lipsa hainelor sau osteneala cântării de toată noaptea, sau priveghierea la rugăciune sau orice*

supărare mică sau mare, ce ni se va întâmpla, trupului sau sufletului? Nicidecum să nu fie. Că scris este, pentru Tine ne omorâm în toate zilele, socotitu-ne-am ca nişte oi spre junghiere. Bucuraţi-vă dar, fraţii mei, şi vă veseliţi, simţind asupra voastră iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Viaţa voastră este înaintea voastră, bucuria voastră în faţa voastră, la picioarele voastre este fericirea. S-a deschis uşa, nu pierdeţi vremea; alergaţi degrab, apucaţi mai înainte. Cine este acela care să se lenevească? Cine nu se va sili la acestea? Încă şi cu mai mare osârdie, întrecându-se unul cu altul ca să apuce mai înainte, ca la nişte comori nemuritoare, nu pământeşti.

Eu dar, prea desfrânatul şi ticălosul, mult am grăit şi am bârfit, neavând nici o bunătate dintru acestea, afară de dragostea voastră. Domnul Dumnezeu să vă dea vouă tuturor darul său şi blagoslovenia părintelui meu, să vă întemeiaţi spre bine şi să vă întăriţi pe calea mântuirii, ca să vă învredniciţi a vă lupta bărbăteşte şi biruind, să luaţi cununile răsplătirii cele împodobite cu toate bunătăţile; pe care noi toţi să le câştigăm cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos dimpreună al său Părinte şi cu Duhul Sfânt, a Căruia este slava, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 3
DESPRE DESPĂRŢIREA SUFLETULUI DE TRUP ŞI DESPRE AJUTORUL LACRIMILOR

Fii mei şi prea cinstiţi fraţi, iarăşi deschid gura mea şi vă împărtăşesc cuvântul povăţuirii, cu toate că sunt nevrednic şi cuvântul meu nu are nici o putere. Dar fiind voi şi la înţelepciune iscusiţi şi la pricepere întregi, nu vă trebuie multe cuvinte de îndemn, că destoinici sunteţi singuri să vă învăţaţi, pentru că s-a revărsat peste voi cunoştinţa lui Dumnezeu şi frica Domnului a luminat cugetele voastre, prin Sfintele Scripturi, prin propovăduirea Evangheliei şi prin învăţăturile cele duhovniceşti.

Eu nu îndrăznesc să mă socotesc vrednic de aceste daruri, că sunt întunecat de întinăciunea faptelor şi a cuvintelor; mă sârguiesc dar şi eu cu voi; îndrăznind, mă silesc a urma vouă; sculându-mă, umblu şi eu în urma voastră şi vă îndemn spre calea dreaptă şi fără de primejdie, faptele bune, şi vă învăţ ca să vă păziţi de calea rea şi primejdioasă, ce duce spre pierzare, adică de răutăţile patimilor. Deci nu vă supăraţi ascultând, fraţilor, nici nu vă leneviţi slujind lui Dumnezeu, nici nu conteniţi osteneala şi truda aceasta, ca să nu pierdeţi câştigul cel viitor. Ci toate să le suferiţi cu vitejie: şi cuvintele de mustrare şi de ocară, şi lucrurile pricinuitoare de scârbă,

suferind unul altuia în dragostea lui Dumnezeu, ajutorându-vă unul pe altul la ascultările mai grele. Pentru că chiar o sută de ani de veți petrece în trudă şi osteneală, nici cât un ceas nu se socotesc pe lângă mulțimea nemărginită a veacurilor nemuririi, pe care fericiți sunt cei ce o vor câştiga. Pătimiți puțin rău ca într-un vis, ca să câştigați viața cea fără de sfârşit. Să nu ne fie milă de trupul nostru, care este vrăjmaşul înfrânării poftelor noastre. Să răbdăm puțină vreme, căci scăpăm de această viață, după cum vedem în toate zilele pe unul câte unul dintre frați mergând spre îngropare. Ziua trecută zece au murit deodată, fiindcă s-au înecat în apă. Mai înainte iarăşi au murit doi deodată şi lasă nouă numai dragostea lor, şi pomenirea lor, nimic altceva din cele trupeşti. Aşa că, nici noi nu vom rămâne aici, fraților, nicidecum. Vai de noi, vai de noi fraților, cât de înfricoşată este taina morții şi cum avem datoria să fim pururea deştepți, curați, îngrijiți, socotind că într-o clipă putem muri. Cum va fi oare despărțirea sufletului de trup? Şi venirea îngerilor lui Dumnezeu, nu zic şi arătarea dracilor, pentru că la cei ce se supun patimilor şi aceştia se arată? Cum va fi, apoi, văzând fața lor cea grozavă şi auzind glasul lor înfricoşat: vino suflete, ieşi? O! ce cumplită muncă va fi atunci; o ce durere vom suferi la despărțire! Atunci faptele bune şi ştiința neprihănită vor fi de mare ajutor, mângâiere şi bucurie celor ce se despart de trup. Atunci supunerea are mare îndrăznire, smerenia mare mângâiere, lacrimile mult ajutor, faptele cele bune izgonesc pe demoni şi răbdarea foloseşte desăvârşit la tot lucrul. Atunci diavolii se întorc ruşinați, iară sufletele care s-au ostenit cu săvârşirea faptelor bune vor merge cu îngerii la Mântuitorul, cu mare bucurie. Atunci mare frică va cuprinde sufletele care sunt obişnuite cu patimi şi sunt robite de păcat; că atunci biruiesc diavolii şi pogoară sufletul ticălos în iadul cel mai de jos, dimpreună cu dânşii, în întunerecul şi tartarul muncii, şi va fi ticăloşia acelui suflet fără de sfârşit.

Drept aceea, să ne curățim, o fraților. Să vărsăm sângele nostru prin strădanie. Nici un lucru să nu ne despartă de porunca lui Dumnezeu: nici osteneala, nici durerea, nici mâncarea, nici băutura, nici odihna, nici desfătarea. De va fi trebuință să murim în toate zilele, să suferim bucurându-ne, să viețuim afară de grijile lumii, şi de nimic nu ne vom teme, afară de Dumnezeu: nici de om, nici de fiare, nici de foc, nici de mare, nici de altceva ce pare în ochii noştri înfricoşat. Pentru că omul fiind zidit după chipul lui Dumnezeu, este stăpânul tuturor. Deci, avem datoria să ne întoarcem iarăşi la locul de unde am ieşit şi să ne facem una cu îngerii. Pentru voi am nădejdea aceasta, iar nu pentru mine. Ştiind lenea vieții mele şi nevrednicia stării şi patimile sufletului meu, numai grăiesc, doar sfătuiesc, vă trezesc şi vă îndemn, urmez vouă şi vă ajut şi pe cât îmi este cu putință, vă povestesc bucuria şi câştigul bunătăților viitoare ce vă aşteaptă. Şi vă arăt, cât pot, folosul vostru, numai de veți răbda, de vă veți

îmbărbăta, de nu vă veți împotrivi, de veți tăia voia voastră de tot, pentru că în această tăiere a voii voastre trăind, nu veți trăi să mâncați, ci veți mânca şi veți viețui; nu vă socotiți a fi în lumea aceasta. Astfel, ca un nevrednic mă rog lui Dumnezeu ca să fiți păziți şi fericiți şi să vă mântuiți, pentru rugăciunile părintelui nostru. Trimiteți-mi, vă rog, şi voi mie rugăciunile voastre. Fiți ucenici aleşi ai lui Dumnezeu şi ascultători nemincinoşi, viețuind ca părinții noştri cei mai dinainte, ca să dănțuiți dimpreună cu Dosoftei, să vă proslăviți cu Acachie, să vă veseliți cu Zaharia şi cu toți aceia pe a căror cale umblați şi a căror viață viețuiți. Căci cred, că vă vor primi în locaşurile lor, ca pe nişte prieteni şi cetățeni ai lor, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea dimpreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 4
DESPRE DRAGOSTEA ÎN HRISTOS ŞI DESPRE SÂRGUINȚA LA CÂNTĂRILE ŞI SLUJBELE BISERICEŞTI

Fiii mei prea iubiți şi fraților, cu cât eu smeritul şi netrebnicul, care nu sunt vrednic să mă chem părintele vostru, mă silesc din toată puterea, ca să vă sfătuiesc pentru mântuirea sufletelor voastre, cu atât şi voi deschideți urechile voastre şi ascultați învățătura Domnului şi auziți cuvintele mele, ca să nu grăim în zadar şi să aruncăm sămânța în pământ înțelenit; pentru că nici noi nu vom secera nimic şi nici voi nu veți rodi, ca un pământ rău, înțelenit şi plin de spini, din care numai patimi răsar, iar nu fapte bune. Deci, trebuie să ascultați toți şi să vă gândiți pururea şi în tot ceasul şi mai ales în ziua învățăturii că acum este: ori vremea pierzării, dacă nu ascultați, ori zile de sârguință, pentru ca viața noastră să fie roditoare, iar calea dreaptă. Deci să alergăm, să ne sârguim ca să plăcem Domnului pentru toate; iată în mâna noastră este şi viața şi moartea. Să ne ajutăm unul pe altul deapururea la slujbele cele orânduite, că în faptele mâinilor voastre este mântuirea şi pierzarea, în petrecerea voastră bună este mântuirea voastră, în dragostea curată a unuia către altul, este odihna sufletească. Pentru că unde este dragostea, acolo este şi legătura păcii şi toată răutatea se izgoneşte, iar unde nu este dragostea, acolo este urâciunea şi diavolul şi vorbele în zadar şi toate patimile. Deci, să păzim hotărârile, canoanele şi poruncile Mântuitorului, să umblăm după pravilă şi nu afară de canoane în voile noastre, mâncând şi bând rău şi ca cei fărădelege viețuind. Drept aceea, trăind cu toții aici să vă faceți toți un suflet, o inimă şi o voie, ca să

fiți la toate în orânduială. Dar oare cum viețuiți? Răspundeți. Şi cum petreceți? Ce supunere aveți? Oare după voia Domnului, nelucrând cu patimă, sau de silă faceți poruncile, ca şi când nu ar fi dela Dumnezeu? De este aşa, vai de noi, că pentru puțină dulceață, gătim nouă pierzarea.

Vedeți că este vreme de priveghiere şi de sârguire, vreme de nevoință şi atât de multă, încât sânge să pice, precum au arătat unii din cuvioşii părinți, care au scuipat sânge de multă trudă. Trebuie, o fraților, să punem mare silință pentru că a celor ce se nevoiesc este împărăția cerurilor. Mai vârtos să vă nevoiți spre rugăciune, ca îndată ce loveşte toaca, cu toții dimpreună să vă adunați ca o turmă, ca şi cum ați fi chemați de îngeri să vorbiți cu Dumnezeu şi să slujiți cu cântări duhovniceşti, şi nu veți lua daruri şi răsplătiri vremelnice şi trecătoare, ci dumnezeieşti şi veşnice daruri, care luminează şi înviază sufletele. Grăbindu-vă, strigați cu un glas şi cu o cântare, trâmbițând spre slava Domnului Dumnezeu. La sedelne cu toți împreună cântați, la citiri fiți în stare de veghe, treji la pesne şi cu umilință la cântări, luminându-vă cu bucurie sufletească, şi cu atâta silință să cântăm încât să ruşinăm pe diavolul. Făcând dimpotrivă, înseamnă că-l veselim. Mai vârtos, să fim cu luare aminte la rugăciuni, ca rugându-ne cu curăție prea curatului Dumnezeu, să ne luminăm mai mult, iar să nu ne întunecăm.

După otpustul slujbei, ieşind cu linişte, unul să meargă la învățătură ca să nu piardă câştigul ce l-a adunat prin cântare, cu vorbe deşarte; altul la altă folositoare treabă; iar cel ce vrea să se odihnească puțin (nu oriunde), să meargă la patul său şi acolo întâi să se întărească cu rugăciunea, însemnându-se cu semnul crucii, şi să se culce cu grijă citind în gândul său şi vreun psalm, pentru ca să nu fie necăjit de vicleanul. Că obicei au diavolii, cu deosebire, după rugăciune să ne tulbure sufletele; şi pentru că prin rugăciune ne-am luptat cu ei, drept aceea se silesc şi ei cu tot dinadinsul ca rău să risipească ceea ce bine am adunat; ne întunecă gândul şi bat război cu noi, mai vârtos în vremea când este trupul ostenit de truda cântărilor sfinte şi de slujbe; şi ne aduce gânduri rele şi întinate, ne pleacă spre pofte şi de multe ori ne face să şi visăm. Aşa că mai lăudat este acela carele după slujbă priveghează şi se îndeletniceşte cu psalmi sau citeşte dumnezeieştile Scripturi, decât să cadă îndată în aşternut, căci unul ca acela scapă din ispită. Iar de este cineva împovărat de greutatea somnului (pentru ca să nu-şi piardă plata sa cârtind în ştiința sa), de se va odihni puțin, nu va fi sub vină. După plinirea rugăciunilor, aflându-vă toți într-o osârdie, să alergați la ascultarea voastră obişnuită şi să vă rugați Domnului ca să petreceți toată ziua în fapte bune. Mergând fiecare la ascultarea sa, sau împreună de va fi trebuință, nici acolo să nu vă lipsească rugăciunea din gură, ca să se săvârşească tot lucrul nostru cu rugăciune şi cu cuget curat. Chiar la sapă de veți fi, la lucrul viei de veți lucra, sau bucate de veți face,

sau pâine sau orice altă ascultare veți săvârşi, să o faceți cu înțelepciune, cu tăcere şi la vremea orânduită, cu mulțumire şi cu citiri.

Vorbele voastre, precum am zis de multe ori, să fie despre lucruri cuvioase, de vor fi acestea trupeşti; iar de vor fi duhovniceşti, să fie sau despre tropare bisericeşti, sau despre alt lucru sufletesc, râvnind unul darul altuia; căci fiecare are darul său deosebit şi ce lipseşte unuia, poate câştiga dela altul, urmând albinelor mult sârguitoare, bine ostenitoare şi adunătoare de flori.

Toți sunteți prietenii mei, toți fiii mei, toți iubiți, toți o inimă, un gând, o bucurie, o laudă, o putere, un trup. Măcar că nu sunt vrednic să vă grăiesc cuvintele acestea, dar doresc ca să vă mântuiți toți; deşi sunt prea desfrânat eu, voiesc să fiți voi curați şi înțelepți. Şi mare nădejde am la marele Domnul Dumnezeul nostru cel mult îndurat şi milostiv, pentru care ne-am adunat toți în locaşul acesta, că vă îndreptați şi vă veți face desăvârşit curați, pentru rugăciunile sfântului părintelui nostru. Numai lenea să lipsească, trândăvia să se izgonească şi să fim fierbinți spre cele dumnezeieşti, suferitori la osteneli şi nimic să nu ne despartă de dragostea lui Dumnezeu: nici postul, nici privegherea, nici frigul, nici arşița zilei, nici ocara, nici lipsa hranei sau a hainelor, toate acestea să le suferim numai pentru mântuirea noastră. Să nu ținem mânie asupra cuiva, care ne va zice sau ne va face rău; ci să socotim că Dumnezeul şi Stăpânul nostru toate câte am zis şi altele mai grele le-a suferit, şi toată amărăciunea şi toată necinstea a pătimit pentru noi păcătoşii. Prin ce se potriveşte o slugă cu Stăpânul său? Şi cu toate acestea El primeşte din bunătate şi cea mai mică osârdie a noastră, ca o mare slujbă, şi se află deapururea lângă noi ca să nu ne smintim sau să se clătească picioarele noastre, după cum este scris. Deci să batem la uşa milostivirii Sale şi ne-o va deschide; să petrecem în răbdare, aşteptând mângâierea Sa; şi ni se va arăta nouă şi ne va învrednici de bucuria Sa cerească şi de cămara împărăției cerurilor, cea nefăcută de mâini.

Graiul meu este slab şi ticălos şi nu pot povesti măririle lui Dumnezeu, nici să spun bunătatea Lui cea peste măsură, cu care ne acopere pe noi; nici nu îndrăznesc să vă spun cum va proslăvi pe cei ce vor plăcea Lui într-acest veac. Dar va şi pedepsi fără milă şi va chinui în veci pe cei ce nu vor crede într-însul şi nu vor urma poruncile Sale.

Atât numai vă zic, şi vă aduc mărturie cerul şi pământul şi pe sfinții îngeri, că de nu vă veți lenevi pentru mântuirea voastră şi de nu veți călca nici o poruncă oricât de mică; de nu veți umbla în întunerecul nespovedaniei, ci veți mărturisi adesea nu numai faptele voastre, ci şi cugetele, fără de fățărnicie şi fără de a ascunde ceva; şi de nu veți mânca sau veți bea ceva în ascuns; şi de vă veți feri de neruşinata îndrăzneală nu numai a unuia către altul, ci chiar către însuşi mădulările voastre (din care

se naşte desfrânarea şi toată pofta şi spurcăciunea) ca să le întinaţi căci sunt mădulare ale lui Hristos cinstite, să ştiţi şi bine să fiţi încredinţaţi că veţi moşteni împărăţia Tatălui şi vă veţi desfăta de toate bunătăţile ce sunt gătite tuturor drepţilor din veac. Aşa dar, vă rog şi vă sfătuiesc, nu vă grăiţi de rău unul pe altul, nu ţineţi mânie unul asupra altuia, nu pismuiţi, nu răsplătiţi rău pentru rău. Nu poftiţi proorocii, nu cereţi fără de vreme dregătorii din care pricină să se tulbure inimile voastre, ci vă mărturisiţi gândurile voastre, ca să afle odihnă sufletele voastre. Arătaţi în toate supunere şi ascultare, fără împotrivire de cuvinte, pentru Domnul. Aceasta făcând, preoţie veţi săvârşi, liturghie şi sfinţenie.

Mulţi dintre preoţi, jertfitori, ierarhi, prooroci şi făcători de minuni, poate că se vor trimite în munca iadului, auzind pe Domnul zicând: *„mulţi îmi vor zice în ziua aceea: Doamne, Doamne! dar n-am făcut cutare minune şi cutare arătare întru numele Tău? şi vor auzi: nu vă ştiu pre voi, duceţi-vă dela Mine blestemaţilor în focul cel veşnic ce este gătit diavolului şi slugilor lui“.* Al meu preot, al meu dascăl, al meu Dumnezeu (că până într-atâta îndrăzneşte cuvântul, de veţi lua aminte ceea ce este scris: eu am zis, sunteţi toţi fiii celui înalt,) este cel supus şi smerit, cel ce mărturiseşte curat toate neputinţele sale către ticăloşia mea şi cel ce nu cere mai mult decât ce a luat dela nevrednicia mea, nici iscodeşte pentru ce am orânduit pe cutare a fi econom şi pe celălalt socotitor, sau pentru ce cutare s-a rânduit la cutare ascultare, iar cutare la celelalte sau că nu se cuvenea cutăruia, acea dregătorie, nici cutăruia acea slujbă. Nu vi se cade nici vă este de folos acest fel de iscodiri şi de cercetări, nici a le grăi şi nici a le gândi pentru că din aceasta se naşte cârtirea, grăirea de rău, nerăbdarea, hula, mândria şi pierzarea cea desăvârşită a sufletului. Iar Domnul Dumnezeu, care face vrednici din nevrednici şi înalţă pe sărac din gunoi, Cel ce dă dar şi înţelegere celor smeriţi, să vă întărească, să vă păzească, să vă împace întru sfânta şi dumnezeiească Sa pace, să vă dea viaţă bună şi să vă ţie în toate cu fapte bune desăvârşit, spre plinirea poruncilor lui cu plăcere dumnezeiească, cu urmare îngerească spre moştenirea împărăţiei cerurilor, ca să înălţăm cu toţii laudă lui Dumnezeu cu o gură, în ziua cea nesfârşită în care este sălăşluirea tuturor celor ce se veselesc şi bucuria întru Hristos Iisus Domnul nostru şi Tatălui slavă, şi Duhului Sfânt mărire, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 5
CEI CE TRĂIESC DE OBŞTE URMEAZĂ VIAŢA APOSTOLILOR LUI HRISTOS

Părinţi şi fraţi şi fiii mei prea iubiţi sufleteşte, doresc şi foarte poftesc, precum vă învăţ cu cuvântul, aşa să vă povăţuiesc şi cu fapta, că doar aşa v-aş putea trage în amândouă felurile către fapte bune şi către vieţuirea plăcută lui Dumnezeu. Dar fiindcă sunt sărac de amândouă, mă mâhnesc şi mă întristez şi nu ştiu ce voi face. Pentru că în adevăr, fraţilor, doreşte sufletul meu ca să vă mântuiţi şi să umblaţi pe calea adevărului, şi nădăjduiesc din zi în zi, să sporiţi spre fapte bune. Ştiu supunerea voastră, a tuturor, lepădarea lumii, înstrăinarea de toate ale voastre, omorârea poftelor, tăierea voii, adunarea voastră într-un gând şi vieţuirea laolaltă, dar mi-e frică ca nu cumva să vă sminţiţi de ticăloşia mea şi de netrebnica şi plină de patimi viaţa mea şi să vă lipsiţi de bunătăţile cele nădăjduite, făcându-vă mie următori. Că tot cel ce se stăpâneşte de altul şi iscodeşte faptele lui, se obişnuieşte a le urma şi a râvni la faptele stăpânului său, fie bune, fie rele. Deci fiind eu pătimaş şi întinat, ce bunătăţi veţi putea vedea la mine? Şi ce pildă de fapte bune pot să vă dau eu? Sau cum să vă povăţuiesc, sau să vă înalţ cu mintea la făgăduinţa cea cerească? Numai văzând credinţa voastră, mai mare şi mai întemeiată decât a mea, şi făgăduinţa voastră, mai tare şi mai neclintită, şi că aveţi căldura dragostei lui Dumnezeu, hotărâtă până la moarte, mă mângâi şi mă încredinţez că veţi săvârşi orice veţi pofti.

Drept aceea, fiecare din voi, o iubiţii mei fraţi, să lucreze bunătatea pentru întemeierea sa şi a vecinului său. Arătaţi-vă fără de împiedicare şi scandal în toate zilele înaintea lui Dumnezeu şi la adunarea fraţilor, nu cu tulburare stricătoare de pace, nu cu cârtire pierzătoare de suflet, nu cu mândrie împrotivitoare lui Dumnezeu, nu cu poftă trupească, ci cu ascultare şi mare linişte, fără de tulburare şi fără de scandal şi cu cuget bun, pentru bunătatea şi pentru porunca dumnezeiască; în scurt, pentru mântuirea voastră. Cerşiţi în toate zilele mila Domnului, spre bine îndemnându-vă, până când va sosi vremea şi ceasul mântuirii noastre din viaţa aceasta, căci degrab vine acel ceas, o fiii mei, şi încă pot zice că este chiar lângă rtoi. Să ne cutremurăm, dar, de acea mutare, ca şi cum am vedea-o cu ochii şi, aşteptând-o, să ne înfrâneze această frică şi să ne curăţească de toate răutăţile şi de toate vicleşugurile, adică să vieţuiţi, cu evlavie şi cu pace, cu bună luare aminte şi cu citirea Sfintelor Scripturi, cu rugăciunea curată şi cu ascultarea, atât cât puteţi, fără cârtire.

Postul este o mare domolire trupească, de va fi unit cu sfânta smerenie. Noi însă n-am ajuns la luptele părinților, nici nu este de folos să poftim cele peste fire, căci precum zic înțelepții elinilor, o mare foamete este nesațiul poftelor. Ci mai întâi avem nevoie să păzim cele ce am zis mai sus, cu smerită supunere să ne folosim de ce ni se va întâmpla şi să săvârşim canonul cel dumnezeiesc precum ne este rânduit. Să mâncăm şi să bem, odată sau de două ori, pâine şi legume, vin şi untdelemn câte odată şi chiar peşte şi brânză, cu cuvenita înfrânare, nu după voia sau socoteala noastră, în care caz se socoteşte păcat, ci precum v-am învățat, prin blagoslovenie.

Apoi, când dormiți şi vă odihniți, când şedeți şi vorbiți, când vă veseliți, toate să se facă cu bună socoteală şi cu înțelepciune. Deasemenea, când lucrați sau ceva sădiți, sau semănați, sau zidiți, sau altceva lucrați, după putință şi după trebuința noastră, să fie ascultarea voastră cu bună rânduială, şi nu vom cădea din cinstea sfinților părinți.

Vi se pare, oare, că acest lucru nu face parte din minunile cele mari: izgonirea dracilor, tămăduirea orbilor, curățirea leproşilor, învierea morților, schimbarea stihiilor, mutarea munților dintr-un loc într-altul, uscarea mărilor şi țâşnirea apelor din pământ sec; adică a se aduna oameni din multe locuri şi oraşe, şi din multe neamuri şi state să se facă o adunare întru numele Domnului nostru Iisus Hristos, să se unească într-un tot desăvârşit şi într-o lucrare, să fie ca un trup cu multe suflete, însă nu cu gândul cu cugetul spre rău, ci spre sfatul lui Dumnezeu şi spre închinăciunea Sfintei Treimi? Acest fel de unime nu poate să o strice un om, nici chiar tiranii, nici împărații, nici însuşi diavolul, că ştiți ce s-a grăit marelui nostru Pahomie despre mănăstirea sa. Aşa dar şi ceata noastră este mare şi vrednică de asemănat cu minunile cele mari; că avem de ce să ne mirăm întru ale noastre fapte, numai de vom vrea să petrecem viața cu cuviință. Oare nu se izgonesc demonii şi dintre noi? Oare nu ard în toate zilele, oare nu strigă în tot ceasul? Au nu izgonim, prin lupta împotriva poftelor, pe dracul desfrânării; prin strădanie, pe al lenii; prin blândețe, pe al mâniei; prin răbdare, pe al pismei; prin tăcere, pe al grăirii de rău şi al altor multe patimi? Iată dar, de veți vrea, sunteți şi făcători de minuni. Şi să ştiți că acest război al vostru, pe care-l purtați împotriva patimilor, îl primeşte Dumnezeu întocmai ca pe osteneala pustnicilor şi a stâlpnicilor, care au săvârşit minuni fără de nici o scădere sau osebire.

Iar de mint eu, ca un viclean, înşelător sau izvoditor de cuvinte, nu mint sfinții; de laud numai eu obştea, mai bine să tac. Însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, prin viețuirea de obşte a celor doisprezece ucenici, iar mai pe urmă şi dumnezeieştii Apostoli prin cetele de patru şi cinci mii luminat au arătat şi ne-au învățat obştea. Cum puteți să vă împotriviți? Şi să nu mărturisiți împreună adevărul cuvintelor mele? Iată dar că aşa este adevărul

după cum este şi fiinţa lucrului; numai să petrecem, fiii mei, viaţa noastră în darul lui Dumnezeu, cu grijă şi cu osârdie, şi să ne silim a împlini şi lipsa celorlalte fapte bune, spre îndreptarea noastră şi mai vârtos decât voi toţi a mea, ticălosul, care sunt lipsit cu totul de toate. Hristos Dumnezeul nostru să vă întărească în frica Sa, ca să vă faceţi bărbaţi desăvârşiţi. Că El este viaţa şi puterea noastră, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 6
DESPRE SMERENIE ŞI DESPRE DATORIA CELUI SÂRGUITOR CA SĂ STRĂLUCEASCĂ ÎN SLUJBE, CU PLECĂCIUNE, CU SMERENIE ŞI CU GÂND BUN

Fraţi, părinţi şi fiii mei, datoria ce vă sunt dator, adică aducerea aminte de cele folositoare şi izbăvitoare de suflet, iată şi acum mi-o împlinesc, prin acest smerit şi slab al meu cuvânt. Care datorie? O, de m-ar învrednici Domnul să o pot face nu numai cu cuvântul, ci şi cu fapta; pe deplin duhovnicească, iar nu numai în faţă, nici spre fala, fără de nici o pildă de fapte bune. Că atunci nu mi s-ar mustra ticăloşenia, nici mi s-ar ponosi necuvioasele mele fapte şi nu aş fi altora dascăl şi povăţuitor şi învăţător rău şi orb, iar nu următor al lor.

Deşi grăiesc, cum zic, despre împlinirea datoriei mele, ştiu că din cuvântul meu nimic nu vă veţi folosi, însă am mare nădejde că voi ca un pământ bun şi roditor, primind sămânţa, cu toate că este slabă, veţi da rod însutit de fapte bune. Faceţi-vă dar, o prea iubiţilor mei fraţi şi fii, ţarină bogată cu lumina cunoştinţei lui Hristos, ca să ajungeţi să fiţi grâu curat, ales din pleavă şi vrednic de jitniţa Domnului, cum să ajungeţi aşa, o fraţilor? Nu într-alt chip, să nu vă înşelaţi, ci să săvârşiţi ceea ce aţi început: adică să creşteţi în fapte bune, să sporiţi în toate darurile şi roadele Duhului Sfânt, care sunt: dragostea, răbdarea, smerenia, pacea şi supunerea. Astfel lepădând omul cel vechi, vă veţi înnoi şi vă veţi înălţa la ceruri printr-o viaţă fără de prihană. Pentru ca să câştige rodul supunerii sale, cel supus se cade să se supună atât celor mari, cât şi celor mici, la orice va fi chemat, şi să fie săritor la toate.

Să nu se socotească nimeni de neam, nici că are ani mulţi în cinul călugăresc, că ocupă o treaptă mai înaltă, că s-a trudit mai mult, că are minte mai isteaţă sau că are talent de laudă. Să nu se mândrească, spun, pământul, nici să se fălească cenuşa. Nici să ceară cutare sau cutare lucru,

crezând că i se cuvine, căci numai gândind acest lucru, este o mare primejdie.

Sârguitorul la slujbe şi silitorul la ascultarea rânduită să se nevoiască şi mai mult, ştiind că nu slujeşte oamenilor, ci lui Dumnezeu. Iar ca să se dovedească lucrător vrednic, să nu se împotrivească chiar la slujbe mai grele ci, săvârşind porunca cu bucurie, să prisosească în silința lui şi pentru ajutorarea altui frate. Să fie încredințat, că plata lui este multă în împărăția cerurilor, în locaşul drepților, în desfătarea mucenicilor, în fericirea cuviosilor.

Mai mult chiar, să nu se lenevească sau să cârtească nici chelarul, nici cel rânduit pentru îngrijirea bolnavilor, nici grădinarul, nici viierul, nici bucătarul, nici economul, nici canonarhul, nici deşteptătorul, nici aprinzătorul de candele, nici ajutorul de bucătar, nici unul din cei cu alte ascultări: legătorie, vrednicie sau dar. Toate să le săvârşiți cu osteneală neîncetată şi cu pofta nepotolită a veşnicilor bunătăți.

Să ne sârguim, iubiților, suferind cu mulțumire toate şi săvârşind orice cu bună rânduială, ca să folosim şi nouă dar şi celuilalt frate sau vecin, atât trupeşte cât şi sufleteşte.

Urmând aşa, veți avea mângâietor în scârbele voastre pe Fiul lui Dumnezeu, care din supunere S-a pogorât la atât de mare smerenie, încât, Stăpân fiind, S-a făcut slugă şi a gustat moartea cea mai amară, moartea pe cruce.

Ce bucurie nespusă! Ce veselie nepovestită! Şi pentru mine, păcătosul şi deznădăjduitul, şi pentru voi, cari împliniți poruncile lui Dumnezeu, când aud aici, că se laudă neîncetat buna voastră rânduială, viața cuviincioasă şi lupta ce duceți fără odihnă împotriva patimilor; mai vârtos când mă gândesc la desfătarea veacului viitor, în slava feții lui Hristos Dumnezeu, împreună cu cetele îngereşti şi cu adunările cuvioase - acolo, zic, unde este aşezarea tuturor celor ce se bucură.

Frații mei prea cinstiți! Toată această aducere aminte, toată învățătura, toată osteneala şi truda ticăloşiei mele şi toată râvna dragostei mele duhovniceşti pentru voi nu au alt rost, decât să câştig mântuirea şi ispăşirea voastră. Adevăr grăiesc vouă, fiii mei prea iubiți, bărbați ai poftelor duhovniceşti, şi lucrători ai Domnului, oameni curați de toată răutatea - întocmai ca pruncii, norod ales şi israilitean, slujitori ai Bisericii Domnului, fiii lui Savaot şi ai lui Merari, voi cari ridicați vasele prea cinstite ale trupului cel adevărat! Hristos să vă mântuiască şi să vă păzească, pentru ca să săvârşiți calea şi strădania voastră.
Că Lui I se cuvine cinstea şi slava, în veci. Amin.

CUVÂNTUL 7
CEI CE AU LĂSAT TOATE ŞI AU URMAT LUI HRISTOS, CHIAR DE VOR FI SĂRACI CU DUHUL, VOR PRIMI PLATĂ

Părinţilor, fraţilor şi fiii mei. Voi primiţi cuvântul meu smerit, întocmai ca un pământ bun şi gras. Voi rodiţi pururea şi odrăsliţi ca un rai împodobit cu frumuseţea faptelor bune, ca să văd faptele voastre, fraţilor, şi să cunosc silinţa voastră; să mă bucur de blândeţea unuia sau de râvna călduroasă a altuia, de liniştea cutăruia şi de cântarea celuilalt, de osteneala unuia sau de privegherea altuia, fiindcă inima mea se bucură de orice faptă bună. În scurt, aş vrea să găsesc la toţi sârguinţă neîncetată şi silinţă necontenită pentru întărirea vieţii voastre de obşte. Mai ales, când văd pe unii dintre fraţi care, luptându-se cu vitejie şi suferind bărbăteşte, s-au silit şi, puţin câte puţin trudindu-se pentru Domnul, şi-au schimbat viaţa, s-au îmbunătăţit - petrecând acum ca fraţii cei sfinţi - deşi mai înainte erau robiţi de patimi, de obiceiuri rele şi de năravuri necuvioase.

În adevăr, dragostea lui Hristos poate mult şi săvârşeşte toate cu lesnire: smereşte pe cei mândri, face postitori din cei obişnuiţi cu mâncările şi băuturile, înduplecă pe bogaţi să primească sărăcia de bună voie. Nu mă mir atât de aceştia, cât, mai ales, de toţi careau lăsat toate pentru Evanghelia lui Hristos, încât, unii au părăsit părinţii, alţii pe fraţi, alţii soţiile, alţii rudele, patria şi casele lor, iar unii au părăsit obiceiurile, năravurile şi patimile. Această lepădare este tot aşa de mare, ca lepădarea de bunătăţile numite mai sus.

De multe ori, este adevărat, pe cei slabi nu-i socotim vrednici de nimic şi nici nu-i numărăm între fraţii destoinici. Aceştia, însă, au mai multă şi mai mare osteneală, dacă nu alta măcar aceea de a se sili să se rupă de tirania firii, de lanţurile obiceiurilor şi de dragostea alor săi, adică: de părinţi, rude şi prieteni. Numai acest lucru este de-ajuns, ca să li se socotească întocmai ca o mucenicie şi să poată zice către Domnul nostru Iisus Hristos cum a zis verhovnicul Petru: *„Doamne, iată noi am lăsat toate şi am venit după Tine; ce va fi nouă?“* Şi li se va răspunde, că la a doua venire, vor şedea pe douăsprezece scaune, judecând cele douăsprezece seminţii ale lui Israil.

Deci, o fraţilor, dacă se găteşte nouă plată atât de mare, cum să nu ne silim spre fapte bune! Cum să nu suferim pentru Hristos orice scârbă şi nevoie: post, priveghiere, defăimare, supunere, spovedanie, părtăşie la slujbele bisericeşti şi orice osteneală, după proorocia: *„Pentru Tine ne*

omorâm în toată ziua; socotitu-ne-am ca oile spre junghiere“! Iar voi, fiii mei, nu sunteți departe de această proorocie, pentrucă şi voi vă junghiați în toate zilele prin tăierea voinței voastre, prin rănile mustrărilor, prin viață sub ascultare, prin vărsarea sângelui inimilor voastre; dacă nu la arătare, cel puțin prin durerea ascuțită a strădaniei voastre vă socotiți întocmai ca mucenicii şi veți lua cununa neveştejită a slavei, aşa cum zice apostolul.

Nu vă spun minciuni, fiii mei, nici înşel mintea voastră - ferească Dumnezeu. Mai degrabă, las la o parte câte ceva din adevăr, fiindcă prin întunecimea mea abia vă dau o umbră a lucrurilor. Sunteți, în adevăr, vrednici de mare plată, dacă veți asculta acestea cu bună osârdie, căci fericit este cel ce nu numai asculta aceste graiuri, ci le şi face. Bine ar fi mie, o, ticălosul, să fiu ocărât, lovit cu palmele peste obraz, batjocorit şi să sufăr toate patimile lui Hristos, ca să iau încă de aici iertare de păcate şi să câştig cereasca slavă. Pentrucă prigonirea, uciderea şi orice scârbă sunt lucruri înfricoşate; dar mai înfricoşat lucru este iubirea lumii, care iubeşte trupul cu patima, cu toate că sufletul este mai de preț şi împreună cu el câştigă şi trupul bunătățile cele făgăduite.

De aceea, fiii mei, doresc ca, lumina dreptei cunoştințe să strălucească în voi, dragostea de Dumnezeu să vă rupă de lume, pofta vieții veşnice să omoare dorințele trupului vostru, Dumnezeu să vă povățuiască şi să vă suie la cea mai înaltă stare - plinirea făgăduințelor creştineşti, să întărească inimile voastre, să îndrepteze gândurile voastre şi să nu lipsească pe nici unul din voi de partea cea bună şi de moştenirea câştigată de frații voştri cari au adormit în Domnul.

În adevăr, acolo vom merge şi noi, cu toții ne vom cunoaşte unii pe alții şi ne vom vedea cu altfel de cunoştință. Iar de se va întâmpla să dobândim acele bunătăți, pe care ochii nu le-au văzut, urechile nu le-au auzit şi inima omului nu le-a gustat, fericiți vom fi în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi stăpânirea în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 8
VIEȚUITORII DE OBŞTE SE ÎNCUNUNEAZĂ ÎNTOCMAI CA MUCENICII

Părinților, fraților şi fiii mei. Nădăjduiesc că atunci când vă învăț cuvântul smereniei mele, nici eu să nu mă ostenesc în zadar, nici voi să pierdeți vremea, ascultând. Această osteneală nu este veşnică, ci va veni, fiilor, vremea tăcerii desăvârşite, Pentrucă nu suntem nemuritori şi în scurtă vreme, când va voi Domnul, eu sau voi, vom ieşi din această viață. Iar

scopul nostru este să purcedem în călătoria obştească numai cu fapte bune şi cu plinirea poruncilor ca, astfel, ieşirea noastră din lume să fie plăcută Domnului nostru Iisus Hristos.

Care este, deci, folosul învățăturii? Să ascultăm, să înțelegem şi să chibzuim ca să împlinim poruncile, cu toate că în lunga noastră viață vom suferi scârbe, tulburări, ispite de multe feluri, osteneli trupeşti şi lupte sufleteşti.

Văd eu însumi, cu ochii mei, o, fraților, că neîncetat şi cu toții vă nevoiți în, slujbele voastre: unii din voi priveghiați până se dospeşte pâinea, vă trudiți mâinile s-o frământați, vă dogoriți la focul cuptorului; alții vă osteniți cu săpatul viilor; alții vă trudiți pe drumuri, umblând pentru împlinirea ascultărilor; alții vă îndeletniciți cu lucrul de mână, cu cusătura, cu scrisul, cu spălatul rufelor; alții la bucătărie, la masă, la vase, la chelărie, la îngrijirea bolnavilor. Apoi, alergați cu toții la slujbele bisericii: ceasul întâi, al treilea, al şaselea şi al nouălea, la vecernie şi pavecerniță, la care, stând cu evlavie, vă poftesc să vă rugați cu umilință şi să cântați cu osârdie, nu cu lene, căci cei ce se lenevesc cad sub osândă - aşa cum este scris: *blestemat, cel ce face lucrul Domnului cu lenevie,* în scurt, mă gândesc pururea la osteneala voastră, la nevoia şi scârba ce îndurați.

Vă rog însă, fraților, să nu vă întristați, pentrucă îndurăm toate acestea pentru Domnul care ne-a iubit - după cum zice Apostolul. Oricât ar fi de mare osteneala, s-o îndurăm cu veselie; pentrucă din această osteneală răsare pentru noi bucuria veşnică şi desfătarea fără de sfârşit. Să ne sârguim mai cu deadinsul, să ne îndemnăm unul pe altul la mai mari nevoințe şi să ne silim la această povară mucenicească a obştei. Să nu ne temem de nimic şi să nu ne întoarcem înapoi, ca să ne pierdem şi trupeşte şi sufleteşte, ca acela care, ieşind din iezer, a intrat în baie şi a pierdut cununa, de care s-au învrednicit ceilalți treizeci şi nouă.

Aşa vă rog, fraților: stați cu vitejie, fiți neîncetat cu grijă, luptați-vă necontenit, sârguiți-vă fără preget, pliniți cu deadinsul toată fapta bună că iată, Hristos a întins mâna să vă încununeze, a deschis brațele să vă înalțe la ceruri şi să vă sălăşluiască în veşnica odihnă. Întru răbdarea noastră, să câştigăm sufletele noastre. Frica morții să nu fie pricină de încetare a ostenelelor voastre, ci mai de grabă, îndemn către mai multă trudă, ca unii ce peste puțin timp vom scăpa de trup. Pentru dragostea lui Dumnezeu, păziți-vă în starea cea bună, cu întreagă înțelepciune, în dragoste duhovnicească, ferindu-vă de îndrăzneală, ca de focul care arde orice faptă bună sufletească. Smeriți-vă unul către altul, cu dragoste şi fără cârtire, fără pizmă şi zavistie, fiecare socotind binele vecinului, binele său. Răbdați, adeseori, chiar şi cuvântul de mustrare al fratelui, iar nebăgarea în seamă din partea celui mic, când se întâmplă scârba chiar, să le primim cu bucurie ca pe o doctorie sufletească, învinovățindu-ne pe noi singuri că cu dreptate

suferim toate, şi încă nu după cum ni se cade. Din acest fel de a gândi se naşte smerenia, blândețea, nefățarnica mărturisire, adevărata supunere; cu un cuvânt, tăierea desăvârşită a voii. Dar, de vom începe să ne îndreptățim singuri - anume: că am pătimit cutare ascultare degeaba, că am îndurat cutare mustrare fără de vină, că nu eram vrednic de cutare mustrare şi încă multe altele - ațâțăm în inima noastră văpaia cârtirii şi în suflete focul lipsei de răbdare. Unindu-se şi aprinzându-se şi cu altele: cu nesupunere, cu grăirea de rău, cu nemulțumirea, ajung la sfârşit la hulă nu numai împotriva fraților sau a mai marilor, ci chiar împotriva Ziditorului a toate. Şi ce lucru este mai înfricoşat şi mai greu, decât acesta!

De aceea fraților, se cade să slujim Domnului în toate cu frică şi în toate să strălucească răbdarea noastră pentru că aceasta este mucenicia. Iară cine are râvnă să se mântuiască, o caută cu osârdie, pătimeşte muncile obştei - ca nişte pedepse ale tiranilor, pentru Hristos - şi, luptându-se cu vitejie împotriva ispitelor, nu îngenunche înaintea idolului Baal, nu închină sufletul patimilor, nu se leapădă de paza celor făgăduite, atât la botez, cât şi la călugărie; ci rămâne până la sfârşit în mucenicie. Petrecând astfel, să ştiți că viețuirea noastră de obşte ni se va socoti mucenicie, cu drept cuvânt, şi osteneala noastră va fi socotită întocmai ca vărsarea sângelui sfinților mucenici - după cum mărturisesc sfinții Părinți.

Să nu creadă, însă, cineva că dacă a răbdat odată o mustrare, s-a mărturisit cinstit odinioară - fără să ascundă ceva duhovnicului său - şi a împlinit vreo ascultare cu toată smerenia şi fără cârtire, şi-a făcut datoria pe deplin. Nu, nicidecum să nu vă înşelați, căci este scris: „*Cine va răbda până la sfârşit acela se va mântui*“. Râvnă către fapte bune şi sârguință către mântuire, poți spune că au toți, dar dacă nu-i statornică şi până la sfârşit, e ca focul de câlți care se aprinde puțin şi apoi se stinge. Dumnezeu este veşnic, împărăția Lui nesfârşită, bunătățile Lui nemărginite. Deci, El vrea ca şi osteneala noastră să n-aibă sfârşit; adică, atunci să înceteze osteneala noastră, când se va sfârşi trupul nostru. Cât vom sufla, şi cât vom mişca, tot cu grija sufletului să fim, căci, după cum s-a zis, sfârşitul încununează viața omului şi numai când iese sufletul (mai bine zis, după ce iese) se pecetluiesc faptele ostenitorului, nescăpând de primejdie cât are suflet.

Aveți, deci, mare grijă, fraților, de sufletele voastre, pentrucă nu se pierde şi nici nu se câştigă de două ori. În iad nu-i pocăință. Numai aici avem timp de fapte bune. Siliți-vă, dar, şi deosebit şi împreună, la ascultările rânduite. Săvârşiți-le cu smerenie şi cu dragoste şi veți fi mai câştigați, decât făcând fapte mari şi bune fără blagoslovenie. Căci rodul ascultării făcută cu blagoslovenie este smerenia, iar floarea faptei pe care tu singur o crezi bună este mândria.

Fraților şi părinților, să nu credeți că vă silesc să vă supuneți mie, pentru repausul meu, pentru slujbă trupească sau pentru slavă omenească.

Vă jur, că nu vă învăţ pentru aşa ceva, ci vă învăţ numai pentru mântuirea sufletelor voastre, pentru slava lui Dumnezeu şi pentru a vă învrednici să vă veseliţi în împărăţia cerurilor cu părinţii noştri şi să dănţuiţi cu marele Antonie, lumina luminilor, cu purtătorul de Dumnezeu Eftimie şi cu străduitorul Pahomie - acolo unde este prea lăudatul Sava, prea fericitul Teodosie, de Dumnezeu luminatul Doroftei Dometian, prea sfinţitul Acachie, Vasile, Zaharia purtătorul de Duh şi Astref ascultătorul de Dumnezeu. Sau, ca să nu lungesc vorba, acolo unde sunt Petru şi Pavel, verhovnicii apostolilor, acolo unde sunt locaşurile ierarhilor, preoţilor şi ale sfinţilor mucenici. De nu ne-om învrednici să ne numărăm cu ei, cel puţin îi vom vedea. Mai mult, nădăjduim să vedem faţa prea cinstită a împărătesei, Stăpâna noastră Născătoarea de Dumnezeu, şi să ne închinăm la picioarele ei. Îndrăznesc să adaug, că poate vom vedea chiar pe Stăpânul tuturor şi Domnul nostru Iisus Hristos, căci, precum spune dumnezeiescul Pavel, după ce ne vom răpi în nori întru întâmpinarea Domnului, pururea cu Dânsul vom fi.

Aşadar, cine nu se va bucura de această slavă, bucurie şi viaţă, gătite din veci pentru noi! Cine nu se va aprinde de focul dragostei pentru Hristos, făcând cele cuvenite! Numai eu m-am depărtat de Dumnezeu, din pricina faptelor rele. Numai eu m-am unit, ticălosul, cu demonii vicleni, ca o slugă a lor. Pentru care, rugaţi-vă cu deadinsul şi pentru mine, fraţilor, ca să mă mântuiesc şi eu nevrednicul - prin rugăciunile voastre - în Hristos Iisus Domnul nostru. Căruia se cuvine slava şi puterea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 9
BOLNAII SĂ ÎNDURE CU MULŢUMIRE, CĂCI AU PLATĂ MAI MARE

Părinţilor, fraţilor şi fiii mei. Încep să mă bucur, văzând viaţa voastră. Aţi pornit spre bine, întocmai ca într-o călătorie neobişnuită în care călătorul, întâi, se mâhneşte şi se întristează, apoi, începând să se deprindă cu drumul, fiindcă se mai întăresc vinele şi se vlăguieşte trupul, nu mai sufere atâta oboseală. Tocmai aşa se întâmplă şi cu cei ce încep să umble în calea Domnului, mai ales acum, când ne-a ajutat Dumnezeu să biruim truda cea dintâi, când am învăţat şi am cunoscut calea cea dreaptă şi căile netezite, când ştim că puţin câte puţin şi încetul cu încetul ajungem la sfârşitul ei.

Cu atât mai mult, fiii mei, să umblăm pe calea împărătească, să

numărăm milele - adică măsurile ei, cum zic sfinții Părinți, să ne ferim de cele două prăpăstii de pe marginile drumului. Aceste prăpăstii sunt: neîmplinirea datoriei noastre şi prisosirea nevoinței, după mintea şi măsura noastră - adică: ieşirea din canonul şi din porunca dată, atât la mâncare cât şi la băutură, la priveghiere, la cântare şi la rugăciune, fără petrecerea în tăcerea inimii, în tainica lucrare a sufletului, în desăvârşita spovedanie a faptelor. Orice se arată nouă, chiar dacă suntem păcătoşi, este lumină; iar acela care umblă în întunerecul nemărturisirii, neştiind unde merge, cade în prăpastie şi crezând că face un lucru plăcut lui Dumnezeu, el atrage mânia lui Dumnezeu asupra sa şi dă prilej de scandal şi celorlalți frați. De aceea, fiilor, mergeți pe calea supunerii către care sunteți chemați şi nu începeți lucruri peste puterea voastră, nici iscodiți lucrurile necuprinse şi nepricepute ale supunerii - chiar şi lucrurile de multe feluri ale vieții mele, marele povățuitor şi egumenul vostru - ca nu cumva, prin astfel de iscodire, văzând rău, să vă ucideți sufletele.

Multă osteneală îndură, la început, cel ce intră în obşte, până se lasă de obiceiurile lumeşti şi până alungă din mintea lui lucrurile învățate şi scrise în viața de dinainte. Când ajunge la limanul negrijirii şi iubirii lui Dumnezeu, el pare scăpat din furtuna şi marea grijilor şi tulburărilor lumeşti.

Dar mai multă trudă şi grijă are acela care, după încercarea acestui fel de viață şi după izbăvirea de grijile şi faptele trecătoare ale lumii, caută să rămână neclintit şi fără pagubă sufletească. Pentucă ne ispitesc gândurile, necontenit, gânduri cari vin sau singure sau sunt aduse de corsarii diavoli, care vor şi se străduiesc în toate felurile să înece în marea grijilor lumeşti corabia sufletelor noastre, nesuferind s-o vadă încărcată cu bunătăți, însă, de vom lua seama la vântul subțire care tulbură smerenia noastră şi caută să ne arunce în mândrie, de vom asculta de povățuitorul nostru şi nu vom umbla după voia noastră, atunci în chip sigur ajungem la limanul împărăției cerurilor.

Să căutăm, deci, fraților, să fim înțelepți ca şerpii şi blânzi ca porumbeii, trudindu-ne mereu în fapte bune şi de laudă, îndeletnicindu-ne fiecare, cu râvnă, cu lucrul mâinilor, fie că eşti scriitor, fie că eşti plugar, zidar, lemnar, chelar, bucătar, trapezar, sau te-ai învrednicit de altă ascultare în mănăstire. Şi ferice de aceia care se silesc, cu răbdare, la supunere şi nu se socotesc cap între frați, nici nu pierd ceasul şi ziua în zadar, în vorbe deşarte, în pricini sau în iscodiri despre unul sau despre altul, căci cei care fac altfel nu se vor îndrepta, ticăloşii, de greşala gurii lor şi nu plac nici Domnului şi nici mie.

Vreau, însă, să vă grăiesc despre bolnavii, de care aud că n-ar suferi cu mulțumire cele ce li se întâmplă dela Dumnezeu, şi vreau să arăt şi nevoia ca să rabde. Când spun că nu este pronie dumnezeiască, mint față de

Dumnezeu care ne-a dăruit bunătatea Sa şi cele de care nu suntem vrednici. Oare nu s-au rânduit bărbaţi cu evlavie şi cu înţelepciune la această slujbă? Nu se dă pentru bolniţă pâine albă, într-adins făcută, vin, untdelemn, măsline şi altele de multe feluri, pentru mângâierea lor? N-au baie şi odihnă? Atunci de ce cârtiţi şi cu cine vreţi să vă asemănaţi, ticăloşilor şi nebunilor? Vreţi, negreşit, să tămâie şi oasele voastre în pustie ca ale evreilor de altădată? Ce spune cârtitorul? Ba că i-a schimbat pâinea, ba că i-a prefăcut vinul şi nu-i dulce la băut. De unde să avem şi dulce şi vechi, ticălosule? Ai uitat făgăduiala că vei petrece întocmai ca sfinţii părinţi, pentru care paharul de oţet era un pahar foarte dulce şi cari primeau cea mai amară bucăţică cu mulţumire? Nu fiţi nebuni, ci veniţi-vă în fire odată şi răbdaţi cu smerenie, căci numai aşa pâinea goală şi puţinele verdeţuri vi se vor părea dulci şi vor fi folositoare sănătăţii voastre, încetaţi cu tânguiala şi cu cârteala, căci nu vă sunt de folos. Nu mâhniţi prin vorbele voastre pe fraţii din afară, nu le tulburaţi liniştea sufletelor, nu le zdruncinaţi pacea inimilor, începeţi de vă sculaţi şi la slujba bisericii, cât sunt nopţile mari, ca să învăţaţi troparele, catismele şi sedelnele slujbei, căci prin frumoasele cântări se luminează şi sufletul dar şi trupul se uşurează şi se subţiază. Nu mai trândăviţi, ca nu cumva din prea multă odihnă a trupului, să se ridice trupul împotriva sufletului.

Ştiu sila dracilor şi războiul poftelor, dar cunosc şi legătura dragostei voastre. Deci, înarmaţi-vă şi vă uniţi cu toţii, umblând într-un duh şi într-un suflet. Slăviţi pe Dumnezeu, pentru însănătoşirea şi întoarcerea fratelui vostru Serapion, că mort a fost şi a înviat, pierdut şi s-a aflat, fiindcă iarăşi a îmbrăcat cinul sfânt, pe care îl lepădase mai înainte, când greşise împotriva lui Dumnezeu. Rugaţi-vă, aşadar, lui Dumnezeu să-l întărească şi pe el şi pe noi şi să vă învrednicească să săvârşiţi ostenelile voastre în Hristos Domnul nostru, Căruia se cuvine slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 10
DESPRE PRIETEŞUGUL ÎN ASCUNS ŞI NECUVIOS DINTRE DOI FRAŢI

Fraţilor, părinţilor şi fiii mei, viaţa noastră se aseamănă cu marea. Gândiţi-vă cât este de liniştită această viaţă câte odată şi cum deodată se dezlănţuie asupra noastră furtuna şi vântul năpraznic, tulburând traiul nostru prin îndrăzneala deşartă şi prin obrăznicia unuia din fraţi, pe care, din pricina răzvrătirii, prin rugăciunile părintelui meu şi al vostru, l-a certat

Hristos, ca pe marea de altădată, căreia i-a zis: „ *Taci, astâmpărate*“ şi s-a făcut linişte.

Eu, fraților, m-am înfricoşat şi atât m-am împuținat, încât puțin a lipsit să nu cad în deznădejde. Pentrucă acei cari mi se păreau stâlpii celorlalți frați şi ochii mei sfătuitori de totdeauna s-au dovedit, atât pentru mine cât şi pentru frații putreziciunea şi orbirea obştei.

Dar să nu deznădăjduim, fraților. Fiindcă, cu cât se afundă cineva în desfrânare, cu atât se ridică mai mult şi cu cât se împotriveşte mai înainte de cădere, cu atât, după aceea, sporeşte cu deadinsul în credință.

Acum mădularele mele s-au strâns, iarăşi, laolaltă, după cum ştiți şi voi. Ciudat a fost lucrul care mi s-a întâmplat, nu însă de mirare, fiind un lucru întâmplător, cu toate că-i necuvios. Dar de vreme ce s-a petrecut, să învățăm din urmarea lui ca aă fugim de toate pricinile care i-au dat naştere, îndeosebi de ruperea din rânduiala fraților, adică, umbletul de capul tău, care la călugări ia naştere din mândrie şi necredință.

Să răbdăm fiecare, fraților, în nevoința la care suntem chemați; să nu ne întindem mai mult şi să nu începem lucruri peste puterea noastră, căci vom cădea. Trebuie, mai ales, să avem în minte cuvântul smereniei şi cele zise către apostoli: *„Celce va să fie mai mare, să fie slugă tuturor, şi cei dintâi să fie cel mai de pe urmă“*

Însă cunoaşterea firilor şi starea rânduielii lor, nouă ni s-a dat, nu vouă, căci numai aşa se pot păzi hotarele bunei rânduieli. Să lipsească, deci, dintre voi întrebările şi răspunsurile nefolositoare. De vă supără cineva, trimiteți-l la mine, pentru răspuns. Fiindcă eu sunt propovăduitorul, deşi sunt mic ca un țânțar, şi păzitorul celor hotărâte de sfântul Vasilie cel Mare. Când greşeşte proiestosul, proiestoşii să-l îndrepteze. Şi voi ştiți, că am primit să sufer chiar şi luptă pentru acest lucru, nu oricum s-ar întâmpla, ci aşa cum v-am mărturisit mai înainte, şi eu fac parte dintre voi, fraților, mă vedeți şi vă văd, dar cu cuviință şi cu desăvârşită smerenie, însă a vă mustra şi a vă astupa gurile, nu-i un mare câştig, iar a certa şi oropsi, cu vorbe peste măsură de mustrătoare, este deasemenea lucru primejdios.

Pricina căderii, după mine, nu vine din altceva decât din prieteşugul şi legăturile unuia cu altul, nepotrivite cu buna rânduială. Feriți-vă de unii ca aceştia, nici măcar nu-i ascultați; fugiți ca de foc, când încep să vă spună vorbe care slăbesc credința voastră pentru egumen. Pentrucă, puțin câte puțin, strecurându-se sminteala, ajunge să întineze chiar şi pe “capul mântuirii voastre.

Afară de mine, nu puteți avea alt dascăl sau povățuitor, nici să îndrăzniți să spuneți taina voastră la altcineva, nici să vă bateți joc ca de nişte basme de cuvintele grăite de mine pentru mântuirea voastră, nici să iscodiți ce este aceasta sau ce-i aceia; să nu faceți aşa. Ci, îndată ce cade cineva în necredință sau săvârşeşte vreo sminteală în obşte, alergați la mine

şi mi le spuneţi.

Iar dacă vreun nepricopsit sau neiscusit ar zice că voi ajunge pentru aceasta urât şi hulit de fraţi, să nu vă înşelaţi. Că, dacă sunt adevăraţi fii şi fără sminteală, vor face la fel şi vă vor lăuda, iar de nu sunt adevăraţi fii, la ce-ţi foloseşte lauda lor?

Din nou vă aduc aminte şi vă rog pe toţi să vă spovediţi cât mai des şi să nu ţineţi ascuns în inima voastră nimic nemărturisit, căci multă râvnă va câştiga inima voastră. Sporiţi faptele bune de până acum şi mergeţi pe drumul ostenelii, prea iubiţi fraţi. Răbdaţi cu vitejie orice: ocări, osteneli, mustrări, scârbe, nevoi, gânduri întunecate, văpaia lenii şi orice altă ispită care vine asupra voastră, având în toate nădejdea spre Domnul şi, ajutor nebiruit, plinirea poruncii şi a faptelor bune. Mereu cu pomenirea morţii în minte, să vă tăiaţi voia în toate zilele.

Că aşa vă veţi învrednici de cununa muceniciei şi veţi dănţui cu îngerii în împărăţia cerurilor, întru Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 11
SE CUVINE SĂ NE SUPUNEM STAREŢULUI, CA FIERUL ÎN MÂNA FIERARULUI, PENTRU CA SĂ VIEŢUIM FĂRĂ NICI O GRIJĂ

Fraţilor, părinţilor şi fiii mei, văd că din zi în zi ceata fraţilor se înmulţeşte, ca o holdă roditoare. Mă tem aşadar, că sămânţa smeritului meu cuvânt nu este îndestulătoare şi bună şi nu poate cuprinde toată holda, ca să curăţească prin propoveduire, aşa cum se cuvine mărăcinii, să are şi să semene peste tot sămânţa poruncilor dumnezeieşti, pentru o desăvârşită curăţire. Însă, mă silesc şi eu cât pot, doar de vă veţi folosi. Dar şi voi, fraţilor, ca pământul bun, rodiţi, cum zice Domnul, şi nouă şi Lui mântuirea sufletelor voastre.

Ne trebuie mare osteneală, după zisa proorocului David, până să intrăm în jertfelnicul Domnului şi să cunoaştem cea din urmă hotărâre a Sa. Deci, trebue să trudim şi să năduşim în osteneli duhovniceşti, să râvnim după cele bune, să alergăm sufleteşte, ca să ajungem la sfârşitul ostenelilor şi să câştigăm cununile biruinţii, prin moarte cinstită.

Voi ştiţi că osteneala naşte odihna. Foamea şi setea gâtlejului şi scârbele au drept rod bucuria cea nemuritoare; văpaia gurii izvorăşte apa vieţii veşnice zice Domnul, aşa cum mărturiseşte David cântăreţul celor sfinte; *„Cel ce seamănă cu lacrimi, întru bucurie va şi secera“.*

Fiindcă ştiţi aceste lucruri, fericiţi veţi fi dacă le veţi face; omul nebun nu va cunoaşte, însă, şi neînţeleptul nu va pricepe aceste lucruri. Voi însă, sunteţi înţelepţi, pricepuţi şi iscusiţi; aşa că unele din faptele bune le-aţi priceput, unele le pricepeţi acum, iar altele le veţi pricepe mai târziu. Săvârşirea poruncilor lui Dumnezeu doar, nu are hotar. Căci cu cât iubeşte omul pe Dumnezeu, cu atât vede că este departe de desăvârşire şi se smereşte.

Iată dar, vă învăţăm, vă povăţuim, vă oprim de la unele, vă ferim dela altele şi vă lăsăm să faceţi numai ce trebuie. Fiţi ascultători în toate şi vă supuneţi, ca fierul în mâna fierarului, celor ce vrem noi după voia Domnului, şi veţi trăi fără grijă, iar viaţa voastră va fi fără primejdie. Dar şi voi, când aflaţi ceva bun, faceţi-l şi învăţaţi şi pe alţii. Pentrucă toţi ne sârguim către binele obştei şi suntem întocmai ca o corabie care călătoreşte pe mare.

Datoria mea, ca ocârmuitor, este să priveghiez, mai mult, să cercetez cerul şi să iau seama la steaua dreptăţii, ca să îndrept corabia cea sufletească spre limanul mântuirii. Dar şi voi se cade să priveghiaţi, să vă ţineţi cu mâinile, să alergaţi când într-o parte când în alta, grijindu-vă să nu întâmpinăm fără de veste, vre-o furtună, să nu lovim vre-o piatră ascunsă, să nu cădem în-vreun smârc şi, astfel, să păţim vreun necaz. Căci de aceea am părăsit lumea, poftele trupeşti şi voia noastră, ca să avem răbdare, să facem fapte bune, să ne încununăm şi să ne învrednicim împărăţiei cereşti, unde nu va mai fi osteneală, durere, întristare şi chin.

Îndrăzniţi, îmbărbătaţi-vă! Făclia osârdiei voastre să se hrănească cu untuldelemnul răbdării şi să nu se stingă,, ca să nu păţim ca fecioarele nebune. Căutaţi, prea cinstiţii mei fraţi, linişte şi tăcerea. Nu spun să nu vorbiţi de loc, căci viaţa noastră nu cere aşa ceva. Dar să nu rostiţi vorbe necuviincioase, din care porneşte râsul. Fiindcă după spusa înţelepciunii, vorba multă este prilejul păcatului, iară de-ţi vei stăpâni limba, vei fi înţelept şi priceput.

Băgaţi de seamă să pliniţi îndatoririle voastre cu râvnă, nu cu lene. Luaţi aminte să nu spargeţi vreunul din vasele trebuincioase. Aveţi grijă, când umblaţi cu sfredelul, cu toporul, cu tesla şi chiar cu strachina sau cu orice lucru din cele ce avem, să nu le stricaţi, căci pierdem din vremea pe care se cade s-o cheltuim pentru nevoi sufleteşti, nu zadarnic.

În pe priveşte înfrânarea, vă aduc aminte să nu postiţi mai mult decât vi s-a poruncit, ca să nu slăbiţi. Sunt ascultări grele, când postul mult nu foloseşte, şi apoi este scris ca să nu umblăm în dreapta şi în stânga, ci să ţinem drumul împărătesc. Siliţi-vă la lucrul mâinilor voastre, ca să vă deprindeţi cu sârguinţa. Şi vă rugaţi să ne trimită Domnul mila Lui, împotriva vrăjmaşilor văzuţi şi nevăzuţi, întru Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia se cuvine slava şi puterea, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh,

acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 12
SE CADE SĂ FIM DEAPURURI TREJI ŞI SĂ PLINIM PORUNCILE SUPUNERII DESĂVÂRŞITE

Fraţilor, părinţilor şi fiilor, încep iarăşi să vă grăiesc obişnuitele învăţături. Lipsind, printre străini, am tăcut cam de mult. Cuvântul meu cel dintâi, aşadar, este că ori de mă aflu departe, ori de sunt cu voi, mă rog lui Dumnezeu, deşi sunt păcătos, să vă păstreze întregi, nestricaţi, fără sminteală şi fără împiedecare dela sfânta voastră vieţuire şi nimeni să nu fie înşelat de vrăjmăşiile diavolului, ci, totdeauna luând aminte şi silindu-vă la faptele supunerii, vrednice de mirare. Căci atâta vreme cât veţi păzi acestea, n-am nici o grijă de lucrurile care-mi pricinuiesc mâhnire, adică de chinurile trupului meu, acum neputincios. Fiindcă mâhnirea mea o socotesc repaus, sărăcia bogăţie, scăpătarea dobândă şi celelalte asemenea. Povăţuirea mea este nădejdea şi cred că Domnul nu va lăsa să flămânzească sufletele drepţilor, nici va părăsi pe cuvioşii săi, pentrucă voi sunteţi hrăniţi cu darul lui Hristos, adăpaţi, acoperiţi şi încălziţi de pronia cerească, nu numai sufleteşte ci şi trupeşte. Cine ar fi putut să ne dea nouă cele trebuincioase, dacă nu puterea lui Dumnezeu?

Drept aceea, mă rog şi vă sfătuiesc ca fiecare să vă sârguiţi, cât puteţi, la slujba rânduită. Să fiţi silitori şi să rodiţi mult şi în cele duhovniceşti şi în cele trupeşti. Căci o faptă bună mărturiseşte pe cealaltă, adică cel care se sârguieşte trupeşte, se sârguieşte şi sufleteşte, după cum cel ce se leneveşte trupeşte, nu va rodi nici sufleteşte.

În al doilea rând, vă spun că toate sunt de obşte, atât cele trupeşti, văzute, cât şi cele sufleteşti, tăinuite. Să ne împărtăşim, dar, unul pe altul din faptele noastre bune şi să ne veselim laolaltă atât de cele trupeşti cât şi cele sufleteşti, după cum zice apostolul că trupul este unul, dar părţile lui mai multe, însă toate părţile trupului fac un singur trup. De pătimeşte vreo parte, toate părţile pătimesc, iar de se bucură o parte, toate celelalte părţi se bucură. Şi după cum dela cap la picioare lucrează fiecare parte, aşa trebuie să ne socotim şi sufleteşte.

Cei dintâi care vom primi laudă sau pedeapsă în ziua răsplătirii, vom fi: părintele meu, părintele vostru, apoi eu şi după aceea ceilalţi, până la ultimul. Să nu credeţi că mă bucur sau aştept mai multă plată, fiindcă sunt îndemnător mai mare către fapte bune. Mai degrabă, mă tem şi mă cutremur, pentrucă după cum este răsplată pentru bunătăţi, tot aşa este şi

pentru răutăți; şi pentru orice păcat chiar şi pentru greşalele voastre, eu, ticălosul, am să dau răspuns deosebi, fiind mai mare peste voi.

Deci, fiii mei, ştiind noi toate acestea, să alergăm cu toții şi să ne sârguim, cu toții să lucrăm şi nici unul să nu fie lipsit de câştig sau împuținat la lucrul care stă în puterea sa.

Şi să mai ştiți că Dumnezeu nu va judeca în ziua aceea după cum judecăm noi, pentrucă alta este judecata lui Dumnezeu şi alta a oamenilor. Dumnezeu va trece pe cel din rândul al treisprezecelea în rândul al treilea sau al patrulea, pe cel din rândul al zecelea îl va pogorî între mijlocii, iar pe cel din urmă îl va împărtăşi cu aceiaşi cinste ca şi pe cel dintâi, după silința şi fapta bună a fiecăruia. Şi cu toate că e lucru înfricoşat ce zic, vă spun că va alunga din ceata fraților şi va osândi la chinuire chiar pe unii pe care-i socotim noi desăvârşiți, pentrucă au viețuit totdeauna în mănăstire; adică pe nesupuşi, pe cei ce nu-şi taie voia şi au alte gânduri, ca şi pe mine, ticălosul, pentru lenea şi faptele mele rele. În locul lor, va rândui pe frații nesocotiți de noi. Vi se pare oare că în zadar se osteneşte cel ce face ascultare, sapă sau găteşte bucate? Oare, cei ce se ostenesc, neavând vreme să-şi citească slujba, psaltirea sau să cânte, nu vor fi răsplătiți la fel cu cei ce şed în mănăstire, cântă şi plinesc cele zise? Adevăr grăiesc vouă, după cum în război cei ce se bat, ca şi cei ce rămân de pază în tabără împart egal prada între ei - cu toate că de multe ori la oameni se face greşală şi se asupreşte dreptatea, lucru care nu se întâmplă la Dumnezeu care nu se înşeală, tot aşa şi lucrătorii câmpului, slugile sau ascultătorii de rând se vor împărtăşi la fel cu cei ce şed în mănăstire.

Drept aceea, frații mei, să luăm seama la cele ce se grăiesc şi să nu dăm de sminteală, noi care stăm înlăuntru, adică, cei ce cântă şi se roagă, pe cei de la alte ascultări, bolnavii, pe cei sănătoşi. Iar dacă întreabă cineva ce lucrează un bolnav, răspund: puțin lucru este să te mulțumeşti şi să nu cârteşti, să nu tânjeşti şi să rabzi durerile? Dumnezeu vede faptele noastre, în cartea lui se scriu şi se vor scrie toate vorbele noastre, iar în ziua rânduită se vor deschide cărțile faptelor noastre, se vor vedea faptele fiecăruia şi va lua fiecare plata faptelor sale.

Mă rog lui Dumnezeu, pentru aceasta, ca să vă odihniți atunci cu toții, să vă încununați pentru lucrurile voastre bune pe care vă sârguiți să le împliniți.

Vreau, apoi, să ştiți că nu este altă doctorie mai bună, pentru mântuire, decât spovedania. Dealtfel, ştiți şi voi că Dumnezeu ne-a dat acest dar deosebit. Pentruce, dar, unii din voi întârziați să vă spovediți şi vă cufundați în tăcere, faceți răni şi viermi în gândurile ascunse?

Eu, frații mei, vă socotesc ticăloşi şi mă doare boala voastră. De ce să ne împotrivim atâta, când putem să ne doctoricim, să ne luminăm şi să avem înfățişare bună? Este adevărat, că Dumnezeu ştie totul, că nu este

făptură pe care să n-o ştie şi totul este gol şi descoperit înaintea ochilor lui.

Dar datoria mea este să le ştiu şi eu. De aceea, vă cer să vă mărturisiţi, ca să-mi cunosc fiii şi să mă cunoască şi ei pe mine.
Această cunoaştere este naşterea cea bună şi duhovnicească, este supunerea de bună voie, este calea fără de griji, este dulcea rugăciune, câştig veşnic, creşterea şi îndumnezeirea celui ce are acest dar.

Rugaţi-vă, fiilor, să simt şi eu, aici departe, începutul izbăvirii voastre de patimi, de mare trebuinţă pentru îndreptarea voastră şi pentru uşurarea mea de greutatea păcatului.

Toate sunt bune. Este bună lacrima vărsată cu umilinţă; este bună rugăciunea curată, de noapte şi de zi; este bună răbdarea sudalmelor; este bună silinţa la lucrul mâinilor; este bună priveghierea prin citit; este bună vorba scurtă şi sănătoasă; este bun postul potolit, mâncarea şi băutura cu socoteală; este bună neîncetata aducere aminte de moarte, urmarea vieţii sfinţilor; sunt bune lepădarea îndrăznelii şi sârguinţa către dumnezeiasca smerenie; toate acestea plinindu-le, cum zice apostolul, faceţi lucruri bune. Să vă dea Dumnezeu îndrăzneală şi putere, întărindu-vă în ostenelele duhovniceşti şi trupeşti.

Păzindu-le din amândouă părţile, să sporească cele de trebuinţă, întru Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 13
ÎNFRÂNAREA ŞI DATORIA DE A NE FERI DE MULTE FELURI DE MÂNCARE

Fraţilor şi părinţilor. Chiar de voi deschide gura mea întinată în toate zilele ca să vă învăţ, fiii mei prea iubiţi, încă nu-i deajuns pentru dragostea voastră, pentru grija mântuirii voastre. Fiindcă deşi sunt păcătos, dar mă silesc ziua şi noaptea către acest lucru, pentru care sunt şi trăiesc, îl doresc şi-l cer, care este viaţa şi moartea de laudă a mea, adică, mântuirea voastră.

Luaţi seama, fiii mei, că bunătatea este un lucru foarte anevoios: cei ce nu se grijesc o pierd foarte lesne, şi cei care o câştigăm cu voinţă îndelungată, o pierdem îndată prin cea mai mică nebăgare de seamă şi lene. Feriţi-vă de vremea primăverii, căci este schimbătoare şi sângele şi trupul vostru fiind din pământ, caută să lucreze ale pământului. Cum ajută pământul la creştere şi la rodnicie, când îl îngraşi şi-l dregi cu gunoi, tot aşa şi trupul nostru odrăsleşte mărăcinii patimilor, când îl îngraşi cu multe mâncăruri şi băuturi.

Luați-i înainte şi munciți-l, cum zice dumnezeiescul apostol, şi nu vă grijiți numai de dânsul, ci, hrănindu-l cât trebuie, trăiți în duh. Aveți măsură la pâine şi vin. Să se dea vin numai în zilele de sărbătoare, numai celor ce fac ascultare, bolnavilor, călătorilor şi celor necăjiți, drept mângâiere. Celorlalți să se dea numai un pahar sau două cel mult, căci ştiți bine ce spun sfinții Părinți.

Nu pentrucă vreau să vă opresc dela mâncare, spun acestea, o fiii mei, că zice apostolul Pavel: să se prăpădească bucatele, căci vreau să cunoaşteți adevărata hrană. De aceea aduc, aminte aceste cuvinte.

Doresc să mâncați şi să beți, însă cu socoteală şi după plăcerea lui Dumnezeu, numai pentru întărirea trupului şi pentru ca să puteți să vă osteniți la lucrurile trebuincioase, care vă sunt de folos.

Voi ştiți că prin astfel de post şi prin părăsirea bucatelor gustoase ale lumii, adică prin postirea de carne, de vin, de băi şi de alte multe mâncări, se găteşte vouă dumnezeiescul rai, în care gustați rodul vieții şi al nemuririi, dulceața duhului, frumusețea nespusă şi nesocotită a bunătăților veşnice, dobânda şi mântuirea noastră. Acolo se găteşte nouă dumnezeiescul rai, unde, ajungând peste puțin, după moarte, veți mânca şi veți bea fără opreliştе, în veci.

Căci aici, fiii mei, de vom avea chiar băuturi împărăteşti, nu-s hrană, ci dobândirea lor este pentru hrana viermilor. Ele n-aduc nici viață bună, ci boală şi scurtarea vieții. Desfătarea lor n-aduce bucurie, ci întristare.

Voi să păstrați înfrânarea cea iubită şi făcută cu supunere. Iubiți fecioarele Domnului curăția, fecioria, milostenia. Nu părăsiți pe tinerele cele sfinte: umilința şi smerenia. Căutați sus la cer şi aflați că acolo este locaşul vostru, acolo este Hristos capul nostru şi Tatăl de obşte al tuturor, acolo este Ierusalimul cel de sus, cetatea noastră, maica lui Petru, lui Pavel şi a tuturor sfinților.

Cu adevărat, de veți suferi, veți birui; de veți aştepta? vă veți încununa; de veți face aşa, vi se vor deschide porțile împărăției cerurilor şi atunci vă veți aduce aminte şi de mine păcătosul şi ticălosul, văzând că nu-vă trimit la judecată ci la desfătare.

Rugați-vă, fiii mei, ca să mă mântuiască Dumnezeu şi pe mine dimpreună cu voi şi să-mi dea duhul înțelegerii şi slava sufletului, ca să fiu între voi aşa cum place lui Dumnezeu.

Darul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu noi cu toți. Amin.

CUVÂNTUL 14
ÎNTRISTĂRILE VIEŢII TREBUIESC ÎNDURATE CU MULŢUMIRE

Părintilor, fraţilor şi fiii mei, când socotesc puţinătatea faptelor mele, îmi dau seama că nu vă este de nici un folos cuvântul meu cel slab. Dar ca să nu aud glasul sfintei Evangheliii zicându-mi lămurit: *„slugă leneşă şi vicleană, ar fi trebuit să dai argintul meu zarafilor“,* mă ostenesc să vă aduc aminte cele de trebuinţă. Cred, însă, că râvna voastră cea sârguitoare pentru împlinirea poruncilor şi pentru câştigarea înţelepciunii va arăta lucrul meu cel slab, bun şi folositor.

Osteniţi-vă şi vă nevoiţi, fiii mei, spre întristările, pe care, după buna sa socotinţă, Dumnezeu le trimite asupra vieţii noastre. Dar nu vă îngrijoraţi, că acestea sunt mai multe şi mai mari, decât le-a putut mintea voastră gândi şi socoti. Pentrucă nu este lucru de îngrijorare, ci în toate câte le pătimiţi, împliniţi făgăduinţa voastră. Oare, când aţi ieşit din lume şi aţi venit înaintea lui Dumnezeu şi a sfinţilor lui îngeri, nu aţi făgăduit că veţi îndura orice scârbă şi nevoie pentru împărăţia cerurilor? Adică, foametea şi setea, frigul şi lipsa de haine, ocările şi toate celelalte rele, al căror câştig este: moştenirea împărăţiei cerurilor, veselia bunătăţilor celor veşnice, dobândirea nemuririi, fericirea vieţii nesfârşite, înfierea lui Dumnezeu, vieţuirea în rai şi toate celelalte câte se spun?

Cu adevărat, suferinţele vieţii acesteia nu sunt vrednice de slava care se va descoperi nouă atunci. Căci dacă Apostolul Pavel, care povăţuia lumea întreagă, pentru care era aruncat leilor, urşilor, tigrilor şi lupilor necredincioşi, iar păgânii îl târau, îl schingiuiau şi-l lăsau să se sfârşească flămând şi însetat, trudea totuşi cu mâinile sale, ziua şi noaptea, pentru trebuinţele lui şi ale celor cu el, pentruca să nu fie îngreunare nimănui; cum dar nu vom osteni şi nu ne vom trudi noi pentru folosul nostru? Căci dacă vom îndura cu mulţumire şi cu răbdare întristările vieţii acesteia, ne vom împărtăşi de bucuriile celeilalte vieţi; însă dacă vom cârti şi ne vom turbura, îngrijorându-ne, nu ne vom învrednici de acelea, de care s-au făcut vrednici cei ce au luptat împotriva păcatului până la sânge.

Mai mult, vom fi de râs în ziua aceea, pentrucă, deşi dorim lucruri atât de mari, nu am săvârşit cu osârdie lucrurile atât de mici, ca: ascultarea fără cârtire, slujba fără mândrie, tăcerea cuviincioasă şi la vreme potrivită, vorbirea puţină, silinţa lucrării, tăierea voii noastre, primirea defăimărilor cu bucurie, starea îndelungată la rugăciune, cântarea de zi şi de noapte, citirea, psaltirii în toate zilele şi toate celelalte care sunt atât de multe, că nu

le pot spune.

Dar dacă vom săvârşi toate cu mulţumire şi cu bucurie şi bine vom vieţui, chiar Dumnezeu se va bucura de lucrarea noastră şi va găti nouă cununa muceniciei. Căci atunci nu ne va mai despărţi nimic de dragostea lui Hristos, iar de va fi trebuinţă să murim, să primim cu veselie acest lucru; veselindu-ne că pătimim pentru Hristos. Să luăm aminte să nu ne smintim cu ceva, pentru ca astfel să zădărnicim viaţa noastră.

Despre acestea, atâta vă scriu. Să ştiţi, însă, că ducem lipsă de grâu, fiindcă n-au rodit ţarinile din pricina păcatelor mele, dar dacă voi vă veţi bucura cu sufletul, nu va fi nevoie nici de acesta. Căci a zis Domnul, şi adevărate sunt făgăduielile lui: *„Căutaţi mai întâi împărăţia lui Dumnezeu şi Dreptatea lui şi toate celelalte se vor adăuga vouă“.* Vedem lucrul acesta în toate zilele, cu ochii noştri, în minunile şi darurile Lui, dar şi mai înainte l-a descoperit nouă, zicând: *„Ridicaţi mâinile voastre cu sfinţenie şi cu dreptate către ceruri şi toate celelalte le va da vouă iconomul cel bun, Dumnezeul nostru“.* Lui se cade slava, cinstea şi închinăciunea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 15
DESPRE SĂVÂRŞIREA LUCRULUI DUHOVNICESC, CU TIMP ŞI FĂRĂ TIMP

Fraţitor, părinţilor şi fiii mei, după cum fiecare dintre voi este dator să răspundă de împlinirea slujbei sale, aşa şi eu dator sunt să nu încetez cuvântul învăţăturii. Bine ar fi, cu darul lui Hristos, ca învăţătura mea să fie atât de felurită, încât să vă fie tuturor de folos. Căci între voi, fraţilor, sunt mulţi care au nevoie de mângâiere, şi de îmbunare: unii au nevoie de întărire, alţii de aducere aminte; unora le trebuie îndreptare, altora mustrare; alţii au nevoie de canon, iar alţii de uşurare; unora se cade lauda, altora necinstea şi defăimarea. Şi pentrucă neasemănate şi de multe feluri sunt cugetele oamenilor, tot aşa se cade să fie şi cuvântul învăţăturii. De vreme ce, cuvântul care aduce folos unuia, altuia aduce pagubă; cuvântul care ajută pe unul, păgubeşte pe altul, iar cel prin care cineva se îndreptează, prin acela altcineva se surpă.

Pentru aceea, nu uşoară este slujba mea, ci grea şi cu anevoie de împlinit, dar mă sârguiesc, prin rugăciuni către părintele meu şi al vostru, să nu mă lenevesc şi toată viaţa, ostenindu-mă, să vă aduc pururea aminte cele de trebuinţă, părinţilor. Fiindcă toţi vă puteţi mântui cu vrerea lui Dumnezeu, căci toţi aţi venit să vă mântuiţi şi voi nu cereţi altceva, decât

mântuirea voastră. Diavolul este protivnic binelui. El lucrează şi împotriva mântuirii noastre, ispitindu-ne în multe feluri şi fără vrerea noastră. Aprinde unuia poftele trupului, ajutându-se de înverşunarea tinereții; arunca pe altul în mândrie, prin care şi el a căzut din cer; pe alții aruncându-i în lenevire, îi leagă cu lipsa de grijă şi-i mână încotro vrea el; pe toți îi duce la slăbirea credinței şi-i face să urmeze voia lui, silindu-i să săvârşească cele ce nu se cad. Nu pot povesti toate cu câte ne înşală în orice zi şi cearcă să ne îndemne la răutate, urmărind pierzarea noastră, însă Domnul Dumnezeu, care a zis mării: *„pace ție; încetează“,* îl va certa şi-l va izgoni departe de noi. Dar va face acest lucru, când vom cunoaşte şi vom ține seamă de scopul cu care am venit în mănăstire, căci am făgăduit înaintea lui Dumnezeu să suferim toată scârba şi nevoia, până la moarte. Pentru aceea lepădați toate: cei întristați, lepădați întristarea; cei mândri, mândria; cei leneşi, lenea; cei cu pofte, dulceața poftei; iubitorii de cinste, mărirea; cei îndrăzneți, îndrăzneala; vorbăreții, vorbele deşarte; cei îngâmfați, podoabele; iubitorii trupului să lepede iubirea trupului; vrăjmaşii, vrăjmăşia; gâlcevitorii, gâlceava şi cârtitorii, cârtirea. Acestea şi altele asemenea acestora sunt lucrurile întunerecului, chipurile răutății, vrerile şi aflările vicleanului. Iar a prea Bunului nostru Dumnezeu este pacea, blândețea, smerenia, ascultarea, nepismuirea, lucrarea, sârguința, dragostea, credința, nădejdea, buna rânduială şi rugăciunea. Ele sunt lucrurile lumini, darurile dreptății şi vitejiile sfinților, din care purcede orice faptă bună, orice laudă şi orice bună mulțumire.

Vă rog, pentru dragostea lui Dumnezeu, treziți-vă cei ce aveți acele patimi, deşteptați-vă cei ce dormiți în acele împiedicări. De voim să trăim viața cea bună şi să vedem zile bune, să ascultăm pe cel ce zice: *„Fugi de rău şi fă binele; caută pacea şi o află; căci ochii Domnului spre cei ce se tem de El, iar fața Domnului (cea mânioasă) spre cei ce fac răul, ca să şteargă de pe pământ pomenirea lor“.* Şi tot psalmul să-l ascultăm, căci ne dă foarte bună învățătură.

În zilele acestea s-au îmbolnăvit mulți dintre frați căci vremea este rea. Noi, cei sănătoşi, să ajutăm celor bolnavi. Iar bolnavii să primească cercarea Domnului ca un lucru de folos, căci se cade să îndurăm cu mulțumire cele ce ni se dau dela Domnul. Când ne ridicăm din boală, să nu umblăm în zadar, ci să stăm la lucrul nostru, pentrucă noi nu avem slugi cumpărate cu bani, lucru pricinuitor de păcat, îngăduit de Apostol numai mirenilor. Noi însă suntem şi slugi şi stăpâni, slujind şi slujindu-ni-se, încât oricine este dator să ia aminte a sluji mai mult, decât să fie slujit de alții. Căci Domnul ştie lucrul fiecăruia, şi slujba tuturor; ştie cine-i mai vechi şi cine-i mai de curând; cum era în lume şi cum este acum; cum se sileşte să sufere şi cu cine se aseamănă; cu cine stă, vorbeşte sau doarme; ce haine poartă şi cu ce se încalță. Şi acestea toate bine le cumpăneşte dreptul

judecător şi va răsplăti, precum este scris, fiecăruia după fapta lui. Prin urmare niciunul dintre voi să nu se întristeze, nimeni să nu gândească altceva,, decât ceea ce trebuie să gândească, pentrucă nu numai acum suntem sub ochiul lui Dumnezeu, ci vom sta de faţă şi înaintea înfricoşatului şi dreptului Său scaun, când va cere fiecăruia socoteala faptelor sale. Lui se cade slava în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 16
SĂ ASCULTĂM MUSTRĂRILE ŞI ÎNVĂȚĂTURILE SFINȚILOR PĂRINȚI

Părinților, fraților şi fiii mei, pentrucă lucrul meu este cuvântul învățăturii, trebuie să nu fiu leneş şi delăsător față de slujba mea. Întâi, ca să vă aduc aminte şi să vă îndemn la grija pentru mântuirea sufletului vostru, care sunteți aleşii lui Dumnezeu, apoi, pentru ca şi eu, ticălosul, să-mi păzesc sufletul de osândă, grăindu-vă cele ce vă sunt de folos. Pentrucă mi se întunecă şi mi se înfricoşează sufletul, când aud pe dumnezeiescul Pavel, dascălul lumii, zicând: „*Curat sunt eu de sângele tuturor, pentrucă m-am nevoit să vă vestesc întregul sfat al lui Dumnezeu*“. Aşadar cum voi scăpa de osândă eu ticălosul, dacă nu vă voi învăța, după puterea mea, şi nu vă voi arăta cele ce vă sunt de folos?

Drept aceea să am iertăciune, dacă v-am mustrat peste măsură în cuvintele de mai înainte, căci nu pentru a vă întrista, fără pricină, am făcut aceasta, ci ca să vă înfricoşez şi aşa să vă zidesc pe voi, eu slugă nevrednică şi netrebnică.

Deci ascultați, o fiii mei, şi pricepeți cele ce ne spun şi ne poruncesc sfinții Părinți. Căci ne învață şi strigă în toate zilele la urechile noastre. Deocamdată vă aduc aminte de doi: unul ne înfricoşază astfel, zicând: *„Nu vă înşelați, că nici desfrânații, nici prea desfrânații nici malachiştii, nici sodomiții, nici închinătorii la idoli, nici lacomii de avere, nici tâlharii, nici răpitorii, nici bețivii, nici hulitorii nu vor moşteni împărăția lui Dumnezeu“.* Iar în alt loc zice aşa: „ *Toată amărăciunea şi mânia şi hula să se ridice dela voi dimpreună cu toată răutatea; fiți dar buni şi milostivi, iertând unul altuia greşalele, precum şi Dumnezeu iartă nouă“.* Iar altul ne îndeamnă, astfel zicând: *Veniți să ne închinăm şi să cădem înaintea Domnului celui ce ne-a făcut pe noi,* iar în alt loc: *„Intrați pe uşa Lui cu mărturisire şi în curțile Lui cu laude“.*

Aşa dar, fiilor şi fraților, să ne păzim de mustrare şi să păzim şi învățătura. Veniți, deci, toți şi să păzim şi învățătura. Veniți, deci, toți şi împreună să ne închinăm Lui, să plângem pentru petrecerea vieții şi pentru

toate greşalele noastre de fiecare zi, cele cu ştiinţă, sau cu neştiinţă, cu fapta, cu cuvântul ori cu gândul şi să intrăm în curţile Lui cu laude şi cu slavoslovii, nu cu gânduri viclene, pismaşe, neascultători şi trufaşi, pentrucă zice: „ *Cine tânjeşte, păcătuieşte* “. Să nu fim cârtitori, nici să ne întristăm: să nu fim sfătuitori la rău, nici să ne mândrim. Căci *„pământ şi cenuşă suntem“* toţi, dar mai vârtos cei ce sunt lăudaţi pentru lucrarea lor, fie trupească, fie duhovnicească.

Fiindcă, după cât socotesc eu, chipul lumii a fost înlăturat dela noi, căci suntem altfel decât mirenii. Străin port avem şi vieţuire aparte: trăim necăsătoriţi, fără avere, fără moştenire şi mai ales în afară de trup, pentrucă *„cei care sunt în trup nu pot să placă lui Dumnezeu“,* şi răstigniţi lumii suntem.

Prin urmare, deîndată ce am ales acest fel de viaţă, să purtăm cu vrednicie semnele acestui cin, ca să ne numim cu dreptate, nu în chip mincinos, ceea ce suntem. Deasemenea, să fim ascultători, îngăduitori, răbdători, supuşi, cu frica lui Dumnezeu, evlavioşi, iubitori de Hristos, fără îndrăzneală; să ne iubim între noi, nefiind pizmătareţi, gâlcevitori, ci potoliţi, ostenitori, mulţumiţi de toate cele ce ni se dau, fie bucate, fie băutură, fie îmbrăcăminte, ori încălţăminte, sau orice altceva, ca bine săvârşind toate, să ne chemăm moştenitori ai doritei şi mult căutatei împărăţii a cerurilor, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 17
GÂNDURILE RELE TREBUIE DESCOPERITE PRIN MĂRTURISIRE

Fraţilor, părinţilor şi fiii mei, vă grăiesc în acest cuvânt de cei trei fraţi ticăloşi care au părăsit viaţa de obşte, ca, pe deoparte, voi să deveniţi mai statornici, cunoscând căderea lor şi pe de altă parte să mă uşurez eu de jalea ce mi-a pricinuit fapta lor. Pentrucă deşi sunt nevrednic, sunt totuşi tatăl şi păstorul vostru, şi dacă un părinte se întristează pentru pierderea fiului său după trup, cu atât mai mult mă mâhneşte pe mine pierzania fiilor duhovniceşti. *Iar păstorul nu poate fi mulţumit când lupul îi răpeşte o oaie, ci se întristează adânc şi încearcă să scape oaia pierdută.*

Tot aşa acum o fiară rea, un lup nevăzut, un drac nepotolit, şarpele viclean, care prin înşelăciune şi prin gustare a scos pe Adam şi Eva din Rai, a răpit pe fiii mei Petroniu, Malh şi Aetie, scoţându-i prin aceeaşi

înşelăciune din raiul vieţii de obşte. Aşa a lucrat diavolul dela începutul lumii şi va lucra tot aşa până la sfârşitul ei, dar despre alte răpiri ale fraţilor din viaţa de obşte, de aici şi din alte părţi, nu mai amintesc acum.

Plâng şi mă tânguiesc, mi se întristează inima şi se mâhneşte întru mine duhul meu, când gândesc la răpirea acestor trei fii ai mei. Pentrucă toţi erau aproape copii, tineri, neastâmpăraţi şi necăliţi prin pedepse şi tocmai de aceea îi va sminti satana şi-i va arunca în prăpăstii, ca să se sfărâme oasele lor, ca nişte vase de lut. Aceasta nu înseamnă că, cei bătrâni, dacă s-ar despărţi de viaţa de obşte, ar putea să se păzească de uneltirile diavolului; dar mă înspăimânt pentru aceşti tineri, care după cădere, vor ajunge la mai mare rătăcire din pricina tinereţii lor, a lipsei de sfaturi şi a întunecării minţii.

Acelora nu mai pot face nimic şi de aceea voi îndrepta cuvântul meu către voi care staţi neclintiţi în sânul vieţii de obşte şi prin aceasta vă aflaţi în siguranţă. Căci cum vom putea pofti şi noi sminteala lor şi cum vom putea căuta singuri să ne prăpădim împreună cu ei? Nu vom urma rătăcirea lor! Nu, nicidecum, fraţii mei!

Iar de rătăcirea acelora nu vă puteţi feri, dacă primiţi sfatul şarpelui şi îl ascundeţi în inimă. *Ci dacă simţiţi sfatul şarpelui deîndată descoperiţi-l, mărturisiţi-vă, şi va fugi vicleanul ca de foc. Căci dacă făceau aşijderea şi aceia, n-ar fi ajuns la rătăcirea de acum.*

Dar voi, fiii mei, păziţi-vă, căci oile lui Hristos fiind, nu trebuie să vă faceţi, de bună voia voastră, vânat diavolului, şi în raiul poruncilor lui Hristos vieţuind, nu trebuie să vă lăsaţi înşelaţi de nici una din mijlocirile şarpelui, ca să nu fiţi aruncaţi în locul greu mirositor al păcatului. Pentrucă în viaţa de obşte trăiţi în felul îngerilor; de aceea nu vă întunecaţi căutând viaţa după rânduiala fiecăruia, care este stricătoare, înduraţi toate aici, dar păziţi poruncile lui Hristos.

Nici unul din voi să nu se amestece cu viclenii şi să nu şadă împreună cu păgânii; căci păgân şi viclean este cel care sfătuieşte pe fratele său să fugă, sau îl îndeamnă la vreo patimă, spre pierzarea şi a unuia şi a celuilalt. Aşadar, dacă pe oricare din voi îl va lupta un frate în acest chip, vărsând otravă prin limba sa, tu să nu dai ascultare, ci să fugi, să te depărtezi de el, astupându-ţi urechile, ca astfel să te mântuieşti şi pe tine şi pe el. Căci chiar dacă te întristezi, dar îi dai ascultare, atunci mai vârtos se va nevoi să te ispitească. Tu însă nu-i da ascultare şi nu-i primi sfatul, căci şarpe este şi meşteşugeşte să te înşele ca să te scoată afară din obşte. Pentru aceea când începe să defaime raiul vieţii de obşte sau să bârfească pe oricare dintre fraţii tăi, ori să grăiască rău despre ceva, tu izgoneşte-l şi împotriveşte-te lui cu cuvântul potrivit, ca să-l înţelepţeşti pe el şi să te mântuieşti tu.

Iată în ce chip defăima viaţa de obşte şarpele prin mijlocirea fratelui

tău: „să fugim, să scăpăm frate de aici; egumenul este aspru, chelarul fără omenie; cercetarea este mare la toate şi folosul puţintel; toţi poruncesc, toţi sunt stăpâni; cine poate îndura greutatea lucrului? Cine te va mântui în locul acesta? Vino dar, frate, să mergem, să fugim de aici."

Unde să vă duceţi? La anatemă desigur. Pentrucă dacă ar putea cineva privi în sufletul lor când pleacă, ar vedea cât sunt de întunecaţi şi înfricoşaţi în cuget, îndrăzneţi şi obraznici, lipsiţi de orice îmbunătăţire, fără sfat şi fără minte fiind; că sunt cu totul schimbaţi şi se poticnesc încoace şi încolo, ca oile de mult rătăcite. Să nu socotiţi, fiii mei, că spun acestea, urându-i. Eu, cu adevărat, sufăr negrăită durere pentru sufletul lor, încât nu pot mai mult să arăt primejdia în care se află aceştia. Iar voi rugaţi-vă lui Dumnezeu ca să se afle cei pierduţi şi să se întoarcă cei rătăciţi, fie din voia lor, fie din îndemnul vreunuia dintre noi.

Voi însă, datorie aveţi să vă întăriţi şi să vă nevoiţi în truda de obşte, ca să vă încununaţi în ceruri, fugind de pricinuitorii căderii. Pe care nu trebuie să-i mai numiţi: chiar cutare şi chiar cutare, cum fac unii dintre voi din nebăgare de seamă, pentru că nici Apostolii n-au mai numit apostol pe vânzătorul şi tâlharul, ci Iuda şi vânzător. Şi, pe drept, pricinuitorii căderii trebuiesc numiţi asemenea.

Fiecare dintre voi, aşadar, să se întărească cu răbdare în slujba ce are şi să petreacă, după rânduială, la orice lucru de folos. Pentrucă a căuta cele ce nu i se cuvin, a cerceta cele oprite şi a pofti să-şi împlinească voia, este năravul celor nestatornici, obiceiul celor prea blânzi cu ei înşişi şi răutatea celor vicleni.

Cunoscându-vă greşalele, de acum nimeni să nu se mai lase înşelat în acest chip, ca să nu se facă vinovat de nestatornicie. Căci ştiţi ce spune sfântul Doroftei: *„Cel ce va ajunge la tăierea voii sale, a ajuns la sfârşitul odihnei".* Prin urmare dacă cineva doreşte să se odihnească, să ţină această cale, adică a tăierii voii şi va dobândi odihna veacului viitor. Iar Dumnezeu şi Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, pentru rugăciunile sfinţilor, să vă învrednicească să fiţi uniţi în bunătate şi să înduraţi cu cuget curat ostenelile vieţii de obşte, până la moarte, spre moştenirea împărăţiei cereşti, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava, puterea şi mărirea acum şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 18
SĂ NE PREGĂTIM PENTRU ZIUA ÎNFRICOŞATEI JUDECĂTI

Fraților, părinților şi fiii mei, nu ştiu dacă voi folosiți ceva din smerita mea învățătură, dar eu, ticălosul, prin aducerea aminte ce vă fac vouă, îmi dau seama şi mă* cutremur de teama dumnezeieştilor judecăți. Căci port grija dregătoriei mele cunoscând nevrednicia mea, pe care nu o tăinuiesc, ci o mărturisesc. Dar, cu toate că nu este spre folosul altuia, cel puțin mă înțelepțesc pe mine şi de aceea nu voi înceta să vă învăț şi să vă sfătuiesc prin smeritul meu cuvânt.

Iar la cuprinsul învățăturii acesteia vă sfătuiesc să luați aminte şi să vă trudiți totdeauna, căci vremea ostenelelor, a scârbelor şi a nevoințelor este viața noastră în veacul de acum, iar câştigul sau paguba ostenelilor nu este pentru lucruri pământeşti, ci pentru cele cereşti şi dumnezeieşti. Pentru aceea cei ce se trudesc prin îndelungă răbdare, prin suferință fără sfârşit, prin păzirea poruncilor, prin înfrânarea dela toate şi prin desăvârşita ascultare, vor câştiga împărăția cerurilor, nemurirea şi viața veşnică şi vor moşteni negrăita odihnă a veşnicelor bunătăți. Iar cei ce petrec viața în lene, în trândăvie, în odihnă, în dragostea de lume şi în dulcețile pierzătoare şi omorâtoare de suflet, vor fi osândiți la şederea de-a stânga, la munca veşnică şi nesfârşita zdruncinare, prin glasul înfricoşat al Dumnezeului tuturor, care va zice: *„Duceți-vă dela mine blestemaților în focul cel din afară, care este gătit diavolului şi slugilor lui“.*

Facă Dumnezeu, fraților, ca noi să nu auzim osânda aceasta şi să nu fim despărțiți de sfinții şi drepții de totdeauna, căci aceştia vor merge în bucuria negrăită din sânul lui Avraam, Isaac şi Iacov, precum adevereşte Scriptura, iar noi vom merge la chin împreună cu diavolul, unde este viermele neadormit, scrâşnirea dinților şi multe şi negrăite alte scârbe. Iar acestea nu se vor sfârşi peste o sută, ori o mie de ani, cum îndrăzneşte a grăi Origen, ci vor dura în vecii vecilor, după cuvântul lui Dumnezeu. Să nu ne înşelăm, fraților, că ne va putea ajuta ori mângâia tatăl sau mama, căci scris este: *„Frate pe frate nu va putea mântui“.*

Eu, pornind dela cele mai mici şi suindu-mă până la cele mai mari, vă întreb pe voi: unde va fi atunci, fraților, lenea trândavilor, împotrivirea celor ce se socoteau învățați, îndărătnicia neascultătorilor, îngâmfarea mândrilor, obrăznicia îndrăzneților, lăcomia nesățioşilor? Unde va fi îndreptarea în cuvinte a mincinoşilor şi mai ales lepădarea celor ce s-au lepădat de ascultarea pentru care s-au legat cu făgăduință fața de îngeri şi

tăria celor ce au defăimat pe Fiul lui Dumnezeu şi au nesocotit sângele legii Lui? Au gândit că nu va fi moarte, au crezut că nu va fi nici înviere, nici judecată, nici răsplătire; s-au despărțit de frații cei în Hristos, lepădându-se de însuşi Duhul Sfânt, precum zice marele Vasilie. Şi rătăcesc ticăloşii încoace şi încolo, ca nişte oi pierdute, umblând în adâncurile şi surpăturile patimilor lor, neascultând glasul smereniei mele şi nesocotind înfricoşarea cuvintelor.

Milostiveşte-te Stăpâne, îndură-te Doamne de atâta nesimțire, de atâta nechibzuire şi de atâta întunecime. Veniți, fraților, să ne închinăm şi să cădem înaintea feții Domnului care ne-a zidit şi, ca nişte frați iubitori, cu lacrimi să ne rugăm pentru unii ca aceştia şi pentru întoarcerea lor. Să ne păzim pe noi în săvârşirea celor de cuviință şi înălțându-ne catrenele de mai sus, cu smerenie să cerem iertare şi pentru cele ce n-am greşit; să mulțumim Domnului că la privelişte ne aflăm, că suntem încă în staul povățuiți de un păstor; că nu ne-a înşelat satana, nu ne-a înghițit vrăjmaşul, nici nu ne-a vătămat fiara sălbatecă, scoțându-ne din țarcul obştei, ca să pună gura ei în gâtul nostru şi să lovească oasele noastre cu vicleana ei coadă, ca să ne ducă mai degrabă spre pierzare.

Căci câtă vreme suntem înlăuntrul staulului, oile lui Hristos suntem, chiar dacă ne umple raia, ne loveşte boala, ne mănâncă viermii sau orice altă suferință îndurăm, tot ai Domnului suntem. Iar vrăjmaşul umblă să ne scoată afară, să ne răpească din turmă, ca să ne înghită. Să luăm aminte cu amănuntul şi cu grijă să priveghiem, ca să pricepem cursele şi ispitele diavolului. Pentru aceasta lucrul de folos este să se silească fiecare să sporească cu toată osârdia şi osteneala în smerenie, în supunere şi în adevărata mărturisire. Să nu lipsească umilința şi rugăciunea, să nu contenească vărsarea lacrimilor şi să păzim, ca o cunună a tuturor faptelor bune, dragostea desăvârşită, ca astfel să fim vase alese ale lui Hristos şi adevărați fii ai luminii.

Astfel, frații mei, vă rog, vă aduc aminte şi vă sfătuiesc să vă străduiți, căci s-a apropiat ceasul mântuirii noastre, a venit vremea mângâierii noastre, îngerii, sfinții şi drepții, văzând silința noastră, se bucură şi cu veselie întind în chip nevăzut mâinile să ne primească în ceata lor, ca împreună să ne veselim, lăudând prea fericita şi Sfânta Treime, Căreia se cuvine slava, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 19
BUNĂSTAREA ŞI MULȚUMIREA VIEȚII DE OBŞTE

Fraților, părinților şi fiii mei, aş dori să am cuvânt îndestulat cu tot felul de învățătură, ca să pot sătura sufletele voastre cu hrană duhovnicească, dar fiindcă“ sunt lipsit de această îndestulare, mă silesc cu aceste cuvinte slabe, ca măcar cu pâine şi apă să vă cinstesc. Primiți aşa dar puținătatea cuvintelor mele, în locul îndestulării pe care o doream.

Mă bucur foarte mult văzând sporirea voastră în cele duhovniceşti, adică în osteneli şi în viața unită în suflet a obştei, şi mai ales în patimile ce îndurați pentru ascultare, ca unii ce sunteți adunați în numele Domnului nostru Iisus Hristos, de bună voia voastră, cu multă chibzuire şi nu la întâmplare.

Deci cu bună rânduială, să viețuim după plăcerea lui Dumnezeu şi după rânduielile sfinților Părinților noştri; să petrecem în dragoste, nu cu felurite prieteşuguri trupeşti, nici cu împlinirea voii noastre în desfătarea poftelor, nici cu despărțire a rânduielilor, fiecare având ale sale deosebite, ci toți în acelaşi duh adunați şi împreunați după adevăr, numai cu pofta şi dragostea duhovnicească să slujim Domnului în această viață îngerească de obşte, ca într-un rai. Căci această viață este pe dea-ntregul dar desăvârşit al lui Dumnezeu şi bunăvoirea preacuratei Maicii Sale de Dumnezeu Născătoarea, adică de a vă aduna, cu bună chibzuială, voi toți la un loc şi de a vă aprinde cu dragostea lui Dumnezeu, părăsind lumea şi mutându-vă dela cele pământeşti spre cele cereşti. O, fericită a fost sfătuirea pe care ați făcut-o la început. O, sfântă şi de Dumnezeu povățuită lepădarea de cele trupeşti. O, de trei ori fericită viețuirea pe care o petreceți în poruncile Domnului. Pot adăuga încă: fericiți părinții voştri şi pântecele care v-au purtat, căci a răsărit sămânța sfântă în Sion şi fiii Ierusalimului se bucură cu duhul de bunăstarea în care vă aflați prin dumnezeiasca, de fapte bune roditoarea şi prea lăudata viață a supunerii; fiindcă se sfințeşte coapsa lor prin sfânta voastră pârgă. Căci locaşurile lor primesc luminarea umilinței, prin aducerea aminte a rudeniei cu voi, văzând mărimea faptei voastre bune şi darul revărsat acum asupra voastră. Nu mai vorbesc de viitoarea desfătare şi de negrăita răsplătire, cu care veți fi răsplătiți în viața veşnică!

Deci cum să nu mă bucur eu, smeritul şi păcătosul, ca un părinte duhovnicesc? Cum să nu mă sârguiesc cu fapta şi cu cuvântul întreg pentru paza bunătăților pe care cu multă osteneală le-ați dobândit şi pe care le păstrați, ca într-o cămară, în sufletele voastre? Cu adevărat se cade să mă

bucur şi să mă veselesc. Chiar dacă, pe cât am bucurie pentru bunăstarea voastră, pe tot atât mă cuprinde frică şi cutremur, ca nu cumva, din pricina păcatelor mele fără număr, să se pricinuiască vătămare şi risipire celor ce voi aţi adunat cu multă trudă şi aţi dobândit cu mari osteneli.

De aceea am îndreptat, la început, sfatul meu către toţi şi acum zic iarăşi către fiecare: nici unul dintre voi să nu aibă voia sa, să nu se lenevească în ostenelile trupului; să nu clatine piciorul, său dela piatra răbdării şi să nu slăbească nimănui încrederea către cel mai mare al său. În nici un fel să nu primiţi şarpele cu multe capete al vreunuia din păcatele acestea, cu nici un chip şi pentru nici o pricină. Căci meşteşugăreţ este diavolul, cel dintâi semănător al relelor, începătorul vicleniilor, cel care a căzut din cer ca un fulger, care a intrat în rai ca un tâlhar spre a înşela pe Adam, şi de atunci şi până acum, cu tot felul de înşelăciuni a despărţit neamurile în necredinţă şi în închinare la idoli; încă şi pe creştini i-a despărţit, în erezii pe unii, iar pe alţii în fapte nelegiuite, silindu-se în tot chipul să ducă neamul omenesc la pierzare.

Acelaş diavol umblă acum să ne vâneze pe noi, să ne sfarme şi să ne ucidă cu săgeţile păcatului; şi mai vârtos asupra noastră şi asupra acestei cete călugăreşti dă luptă necontenită şi război nepotolit, în tot chipul luptă împotriva celor ce se silesc la fapte bune - după cum ne descoperă viaţa părinţilor şi pustnicilor noştri, - pentrucă el socoteşte mare biruinţă şi mare vitejie surparea şi căderea călugărului. Pentru aceea, fiilor şi fraţilor, vă rog şi vă sfătuiesc să umblaţi cu mare luare aminte, apărându-vă din toate părţile; să vă înarmaţi cu armele trebuitoare şi să vă îmbrăcaţi cu zale tot trupul, ca să nu găsească vreun loc neferit şi nepăzit şi să vă rănească de moarte. Iar apărarea voastră o puteţi desăvârşi prin buna credinţă, prin neştirbită nădejde, prin mărturisirea necontenită, prin smerenie şi nefăţarnică ascultare, prin suferinţa şi îndelungata răbdare în toate.

Astfel să luptăm pentru Domnul, pentru răsplătirea ce va să fie şi pentru viaţa şi bucuria nădăjduită, sau dacă nu pentru acestea, atunci de frica focului cel din afară, a chinurilor nesfârşite, cumplite şi de nespus. Să ne sârguim să petrecem acest noian al veacului acesta, ca prin fericit sfârşit să dobândim cununile cele neveştejite ale nemuririi şi desfătarea vieţii veşnice în Hristos Iisus Dumnezeu nostru, Căruia se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 20
OŞTIREA DUHOVNICEASCĂ

Fraților şi fiii mei, vă sfătuiesc din nou să viețuiți în Domnul şi să trăiți folosindu-vă de roadele mântuirii voastre ca de nişte comori. De aceea, depărtați-vă de vicleşug şi de orice viciu; lepădați istețimea vicleană şi nu vă lăsați stăpâniți de pofte; nu iubiți păcatul şi nu vă înclinați către lucrurile care ațâță patimile; nu vă vătămați sufletul şi mintea şi nu vă împodobiți trupul cu lucruri de nimic; nu fiți pismaşi, gâlcevitori sau pricinuitori de scandal; nici leneşi, neascultători, mândri ori neruşinați; nu fiți lacomi la mâncare şi la somn, ca să îngrăşați trupul ca pe o fiară; să nu mințiți, nici să poftiți sfada şi iscodirea relelor; să nu ajungeți vânzători, ca Iuda, pentru sufletul vostru sau pentru frații voştri. Căci cei care săvârşesc aceste fapte se îndepărtează de Dumnezeu, fug şi rătăcesc în locurile fărădelegilor, cum au făcut mulți şi vor mai face.

Dar cei care fug neputând îndura greutatea slujbei, nici plata slujbei nu vor lua. Pentrucă în vreme de război suntem şi ostaşi ai lui Hristos, de aceea trebuie să luptăm cu vitejie ca să fim plăcuți stăpânului. Iar cei care fug de luptă nici daruri nu câştigă, ci şi de bunătățile izbânzii sunt lipsiți; încă sunt ruşinați, căci fricoşi şi mişei au fost; sunt judecați şi izgoniți în vremea răsplătirii. Şi dacă astfel se petrec lucrurile cu ostaşii unui împărat pământesc şi vremelnic, cu atât mai mult cu ostaşii marelui şi nemuritorului împărat al împăraților, Dumnezeul Dumnezeilor şi Domnul Domnilor. După vrednicie vor fi judecați şi după faptele sale fiecare va lua plata.

Să nu fie aşa în oastea noastră, fraților. Să nu fugiți înapoi, să nu încetați ostenindu-vă, să nu părăsiți lupta în această puțină vreme de război; căci neamul de acum şi veacurile nemărginite sunt ca o clipă şi ca o picătură în noianul mării. Să nu ne lenevim ca să nu fim îndepărtați dela slava cea nepieritoare şi dela cinstea împărăției cerurilor. Deci bunilor ostaşi, vitejilor, neînfricaților - căci oricum v-aş numi, toate se potrivesc vouă - să alergăm, să ne sârguim, să batem în uşă şi să răbdăm, căci Domnul este aproape şi va încununa truda noastră; el vede din ceruri calea fiecăruia şi împleteşte cununi pentru cei care rabdă până la sfârşit.

Pentru aceea să fiți curați prin mărturisire, împăciuitori prin blândețe, grabnici la slujire, râvnitori la ascultare, unul mai mult decât altul pentru dragostea lucrării şi strălucitori prin smerenie. Toți să vreți să fiți aşa, căci voind numai, veți şi putea face. Luați aminte la slujbă cum cântați şi cum citiți, nu sărind cuvintele şi nici cu mândrie, nu pentru folosul învățăturii sau pentru priceperea unui cuvânt numai de cel ce cântă ori citeşte, ci spre

folosul obştii şi al sufletelor tuturor, ca să fiţi toţi una în cuget şi în sfat.

Iar Domnul Dumnezeu, Părintele meu, care a împăcat toate prin vărsarea scumpului Său sânge, să dea vouă prin Duhul Sfânt, unire spre îndreptare în toată sporirea cea bună, că Lui I se cade toată slava, cinstea şi închinăciunea în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 21
CUM SĂ FIE VIAŢA CĂLUGĂRULUI

Fraţilor şi părinţilor, în toată vremea, cu smeritul meu suflet, iau seama la voi, dar mai ales acum când vă aflaţi în multă osteneală pentru secerişul bucatelor. Dumnezeu să întărească în voi pe omul dinlăuntru şi pe cel din afară, ca să puteţi îndura întâmplările şi ispitele văzute şi nevăzute, căci multe sunt meşteşugirile, cursele şi scandalurile diavolului, şi cine le poate pricepe! Deci, rugându-ne lui Dumnezeu, să petrecem cu vrednicie viaţa noastră, şi în afară de lume fiind, să nu săvârşim lucrurile lumii, adică părăsind cele ale trupului, să nu săvârşim cele trupeşti.

Iar aceasta, chiar fără învăţătura mea, voi bine o ştiţi şi aşa este: de vom iubi poftele şi patimile, de vom face voia noastră, de vom căuta treptele mai înalte, de ne vom sfădi din pricina îngâmfării noastre sau pentru haine şi împodobirea chipului, ori pentru altele mai mici sau mai mari, - trupeşti suntem noi şi lumească osteneala noastră. Fraţilor, să nu coborâm cinul nostru sfânt la fapte de glumă şi copilăreşti.

Slava călugărului este să fie batjocorit de alţii. Adică să fie defăimat şi necinstit, dar să sufere pentru Dumnezeu, chiar dacă este nevinovat. Iar dacă se va întâmpla să săvârşească el fapte de necinste, atunci pe bună dreptate se cade lui necinstea, dar dacă va greşi şi nu va îndura necinstea, aceasta este ceva cu totul străin de purtarea călugărului.

Iar podoaba călugărului este să fugă de orice împodobire. Căci frumuseţea călugărului nu stă în gingăşie şi strălucire, ori în continua îngrijire a trupului; aceasta este grija desfrânaţilor care se fălesc cu îmbrăcămintea şi încălţămintea. Iar grija noastră să fie a săvârşi faptele noastre spre folosul sufletesc, nu spre desfătarea trupească şi pentru poftele necuviincioase. Mai degrabă să umblăm neîngrijiţi, prost îmbrăcaţi, cu rasele roase, cu camilafcele ponosite şi la celelalte fără isteţime. Că portul frumos şi hainele noi şi subţiri sunt podoabele desfrânării şi necurăţiei, după cum am spus. Şi în adevăr mare lucru este ca cineva, care a părăsit cele trupeşti, să nu mai poarte grijă de cele ale trupului, scăpând de ispita diavolului; dar dacă va purta mai departe grijă de trup, este cu adevărat

peste putinţă să nu alunece şi să se afunde în patimi.

De aceea, pentru dragostea lui Dumnezeu, vă rog, fraților, să vă fie milă de mine, păcătosul, să nu mă dați focului veşnic şi să fiu osândit mai mult pentru viața voastră rea. Ci, mai degrabă, să mă izbăviți pe mine din greutatea răutăților mele şi să mă scoateți dela moarte la viață, prin faptele bune ale vieții voastre sufleteşti.

Aşadar, păziți rânduiala, nu uitați poruncile Părinților şi nu defăimați cuvintele sfinților; nu fiți fără simțire, nu vă astupați urechile dela ascultarea celor de folos şi nu iubiți bunătățile lumii acesteia, ca să nu vă lipsiți de cele veşnice.

Căci va veni, fiii mei, va veni şi nu va zăbovi, Cel ce va judeca toate. Şi mai înainte de sfârşitul lumii, va veni înfricoşatul înger care va despărți sufletul de trup, va veni vremea slăbiciunii şi a morții. Cât de înfricoşate sunt acestea şi cât de anevoie de îndurat! De aceea şi murim, pentrucă nu le putem răbda. Dar ce va fi după moarte, când vor veni îngerii să ne ridice?

Despre aceasta să vă spun o poveste, care deşi este pentru lumea din afară, fiind însă de folos, o voi povesti totuşi: iată, un oarecare Stavrachie trăgea să moară; la răsuflarea din urmă, năduşit foarte şi tremurând şi scrâşnind din dinți striga cu mare groază: „ajutați-mă, milostiviți-vă spre mine ticălosul, Doamne miluieşte-mă; vai, cât de mult norod iese din mare (căci el locuia la malul mării); şi norodul acesta negru, urât şi drăcesc spre mine vine“. Şi cei care erau în jurul lui nu vedeau nimic, însă el, care năpăstuise pe foarte mulți, vedea şi pricepea.

La noi însă, cine va birui să ne ridice? Ceata îngerilor sau a dracilor? - căci vor veni să ne întâmpine aceia pe care i-am iubit în viață. Dacă am iubit fecioria, ascultarea, smerenia şi celelalte fapte bune, îngerii ne vor întâmpina, iar dacă am iubit trufia, îndărătnicia, râsul şi vorbele deşarte, cu adevărat demonii ne vor întâmpina. Adică aşa cum patimile sunt dela demoni, iar faptele bune sunt dela îngeri. Dar cine va întâmpina sufletul meu? Fie-vă milă de mine, păcătosul, şi săvârşiți faptele bune ca să mă întâmpine îngerii, nu dracii. Vai mie! Bine era să nu fi fost călugăr şi mai bine nici să nu mă fi născut, căci cei mari mai mult vor fi cercetați. Şi mulți din cinul călugăresc vor fi osândiți, mai ales dintre cei care au fost egumeni ori întâistătători.

Să nu vă supere cuvântul meu, fraților. Căci nu caut să vă înspăimânt, ci împlinesc datoria mea şi din dragoste vă pun înainte cele de folos. Vreau să vă ştiu, cu voia lui Dumnezeu, pe toți sănătoşi, pe toți bine ascultători şi necăzuți în lucruri necuviincioase; ori cel puțin sculați din cădere prin primirea, cu bucurie, a canonului pentru orice greşală. Fie că nu ați împlinit datoria voastră, fie că la slujbă ați părăsit cântarea sau citirea; ori în nesupunere ați căzut, ori ați cârtit; sau ați făcut stricăciune la vase sau la altele, - de veți primi canonul cu bucurie, veți fi iarăşi sănătoşi şi nimic

nu veţi suferi, nici dela Dumnezeu, nici dela noi. Să vă supuneţi însă celor mai mari, şi voi cei mari - unul altuia, şi Dumnezeul păcii cu rugăciunile părintelui meu şi al vostru, să fie cu voi, fiii mei iubiţi, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 22
DESPRE TĂIEREA VOII

Iubite frate şi fiule, Sofronie. Plineşte slujba ta fără lene şi cu silinţă. Sunt dator să-ţi scriu mereu despre ea şi să te îndemn la sârguinţă. Ia aminte la toate, chiverniseşte-ţi fraţii, cercetează şi vezi faptele şi firea fiecăruia în parte, cum vieţuiesc şi umblă. Astfel veţi dovedi, atât nouă cât şi celor din preajma noastră, că viaţa voastră este pentru slava lui Dumnezeu, potrivit dreptarelor şi canoanelor rânduite de sfinţii Părinţi, potrivit poruncii smereniei mele, potrivit certărilor orânduite. Ori unde se lucrează aşa, acolo se cinsteşte Dumnezeu, acolo străluceşte lumina, acolo se sălăşluieşte pacea, acolo satana nu găseşte loc, de acolo patimile se depărtează. Iar unde nu se lucrează aşa, acolo toate sunt pe dos: în loc de bunătăţi, răutăţi, în loc de lumină, întunerec, înlocul lui Hristos, diavolul.

Aşa că ia aminte, cercetează şi desluşeşte cugetele fraţilor, prin mărturisire, şi le îndrumează spre fapte bune. Tu singur să fii pildă pentru ei. Nu părăsi cu totul trebuinţele vieţii pământeşti din cauza cititului, a rugăciunii şi a liniştii, căci vei avea pagubă şi stricăciune. Dar nici să te ocupi peste măsură cu nevoile vieţii, să te gândeşti numai la ele şi astfel să nu-ţi mai aduci aminte sau să nu mai priveşti cu gândul la Dumnezeu. Acest fel de purtare este semnul adevăratei credinţe. Iar de te vei purta aşa, fraţii se vor lua după tine, negreşit, şi-n fapte şi-n viaţă.

Nu ne-am făcut călugări numai ca să mâncăm, să bem sau să ne împodobim. Nu stă mântuirea noastră în astfel de lucruri. Dar nici cinul nostru nu ne opreşte să mâncăm, să ne îmbrăcăm, să lucrăm. Atât numai: să facem totul la vreme, cu bună chibzuială şi rânduială, precum zice Apostolul, care mai spune că niciodată în viaţa lui n-a mâncat pâine în zadar, ci din osteneala sfintelor sale mâini da şi celor cari erau cu dânsul.

Fă aşa, îndeletniceşte-te cu aşa ceva. Nu trece cu vederea lucrurile care trebuiesc îndreptate. Chiar lucrurile mici nu le lăsa necercetate, crezând că-s bune, căci pot aduce mare răzvrătire între fraţi. Aşa de pildă, de mănâncă cineva în ascuns, să fie pus la canon. De are ceva deosebit, un lucru cât de mic, ia-l dela dânsul. De nu vrea să lucreze, opreşte-l dela mâncare. De împarte cineva mâncare sau băutură sau face schimb cu ele,

ceartă-l. De pârăşte sau fură, scoate-l pe poartă afară, aşa cum orânduieşte pravila.

Voi, fraților şi fiii mei, auzind acestea, să nu vi se pară aspre şi să nu credeți că le spun fără milă. Eu le spun cu durere şi din dragoste pentru mântuirea sufletului vostru, de care voi răspunde, precum şi pentru marele păcat pe care l-aş avea, dacă nu vă spun acestea, nu vă întăresc şi nu vă sfătuiesc. Căci slujba părintelui bun este să nu-şi lase feciorii nepedepsiți, ci să-i povățuiască cu mici înfricoşări şi cu certări la câştigarea vieții veşnice. Cât de defăimat şi vrednic de urâciune a rămas Ili, precum scrie în Scriptură, pentru că nu şi-a mustrat şi pedepsit feciorii cum trebue, atunci când călcau legea! Din această pricină, s-a prăpădit şi el şi feciorii lui.

Drept aceea, fiți ca nişte viteji în osteneli, fără lene la slujbă, cu sârguință la lucrul bun, ca trebuințele voastre trupeşti să fie împletite cu faptele bune.

Darul Domnului nostru Iisus Hristos să fie pururea cu voi, prea cinstiții mei fii. Amin.

CUVÂNTUL 23
DRAGOSTEA DIN TOT SUFLETUL

Fraților şi părinților. Voi ştiți, iubiții mei, că în tot ceasul, ziua şi noaptea, mă rog lui Dumnezeu necontenit ca să vă păzească în toate nevătămați, cu ajutorul rugăciunilor părintelui meu şi al vostru. Durerea, osteneala şi gândul meu, chiar viața şi moartea mea, apoi bogăția şi slava mea, bucuria şi întristarea mea aceasta este: să vă câştig, să vă mântuiesc şi să vă duc lui Dumnezeu, ca pe o jertfă curată şi fără de prihană. Nu poftesc şi la nimic altceva nu mă silesc, fiilor.

Iubiți-mă, fiii mei, aşa cum v-am iubit şi eu. Căci deşi sunt păcătos, îmi pun sufletul pentru voi, fiindcă voi sunteți dorirea, dulceața şi râvna mea. Să nu vă pară că cele spuse sunt numai vorbe seci. Credeți că după cum îmi este vorba, aşa şi inima mea, cea întinată şi necurată. Gândiți-vă bine la acestea şi, pricepându-le, puneți-le la inimă.

Nevoiți-vă, fiilor, mergeți pe drumul duhovnicesc şi ridicați ochii gândurilor voastre, cât mai sus: ca să priviți cele cereşti, să cugetați la cele veşnice, să cercetați cum şi când vine moartea - iarna sau vara, ziua sau noaptea, la tinerețe sau la bătrânețe, anul acesta sau anul viitor - când vin răpitorii sufletului, când soseşte vrăjmaşul, cum se cântăresc faptele şi cuvintele, biruim sau suntem biruiți. Astfel întărindu-vă, nu veți greşi cu uşurință, nu veți cădea în groapa răutății, ci veți vedea bunătățile Ierusa-

limului de sus; în toate zilele vieții veşnice.

Aşadar, siliți-vă în slujbele trupeşti şi sporiți în cele duhovniceşti, sârguindu-vă pentru amândouă. Cu gura lăudați pe Dumnezeu, iar cu limba grăiți adevărul. Cu mâinile lucrați cât puteți numai cele de folos. Cu picioarele mergeți pe calea păcii. Trupul vostru să fie sfânt, iar mădularele voastre, mădulare ale lui Hristos. Ferească Dumnezeu, să facem mădularele lui Hristos, mădulare ale desfrânării.

Fugiți de desfrânare, ca să nu se smintească cineva, să nu se desmierde. Mai ales acum, vara, să nu cumva să alunecați în păcat, la umbra copacilor sau în alt loc tăinuit. Căci ochii lui Dumnezeu, după cum zice dumnezeiasca Scriptură, *sunt de mii de ori mai luminoşi decât soarele, văd toate căile oamenilor privesc orice parte ascunsă.* Nu vorbiți necuviințe, nu şedeți fără sfială, nu râdeți fără ruşine, nu vă apropiați unul de altul, ca să vă încălziți trup de trup, nu săturați pântecele, iar cei sănătoşi nu beți vin decât numai la neputință şi boală. Destule sunt valurile lăuntrice ale trupului, destul este focul firesc, destulă văpaia zburdărilor! Dacă mai pui peste ele şi focul vinului, te aprinzi şi arzi de tot.

Trupul nu se astâmpără, ci se mişcă, se înverşunează, caută ale lui şi năvăleşte cu silnicie spre întunerec. De aceea se aprinde omul pentru aproapele său. Câte fac, în ascuns, astfel de oameni nici nu mai trebue să le grăim! Ajung, ticăloşii, până la năravurile dobitoacelor, ca nişte ieşiți din minte sau necuvântători şi sunt întocmai ca fiarele nebune. Astfel de oameni, cum spun, cad repede în lațul defrânării; şi nu în cea obişnuită, ci în cea mai mare şi mal spurcată patimă - cunoscută şi la noi - adică desfrânarea cu sine, fără alt trup.

Băgați de seamă, fiii mei. Vă spun şi vă înştiințez, ca să vă feriți. Vă propoveduiesc şi vă proorocesc, că a hotărât Dumnezeu ziua judecății, când va judeca fără fățărie şi va plăti fără milostivire acestor fel de făptaşi cu chinuri veşnice, laolaltă cu vrăjitorii.

Ca să scăpați, alergați la Domnul, prin spovedanie. Descoperiți gândurile aduse de vicleanul diavol. Faceți totul cu bună chibzuială. Dormiți cu măsură, ca să fiți treji în puțina vreme a slujbei biericeşti. Mărturisiți-vă deseori, că să vă curățiți. Aflându-vă Domnul aşa, veți fi fericiți, că va dărui vouă împărăția de veci.

Domnul Dumnezeu să vă păzească în pace şi unire, preacinstiții mei frați, că Lui se cade slava în veci. Amin»

CUVÂNTUL 24
DESPRE PĂSTORIREA OILOR CUVÂNTĂTOARE ALE LUI HRISTOS

Fraţilor şi părinţilor. Oare poate corăbierul să se odihnească în mijlocul mării, când are grijă de conducerea corăbiei şi ia seama în toate părţile la vânturi? Sau poate să dormiteze păstorul cel bun, când simte că vin lupii să-i răpească oile? Nicidecum. Şi unul şi altul priveghează, ia aminte, sunt plini de grijă, cugetă şi aleargă în toate părţile: corăbierul, ca să ferească corabia de valuri, iar pastorul, oile de lupi.

Aşa-i şi stareţul sufletelor şi păstorul oilor cuvântătoare. Se sileşte, se trudeşte şi sârguieşte, cu atât mai mult, cu cât răspunderea lui este mai mare. Căci primejdia şi mântuirea nu vin din lucrurile mici, ci din cele mari. De aceea şi eu, smeritul, mă cutremur şi mă tem, oftez şi mă întristez, văzând povara conducerii şi greutatea lucrului. Pentrucă, în adevăr, greu este pentru cineva să chivernisească suflete şi să povăţuiască mulţimi în întâmplările de fiecare zi, pe care dacă nu le mai numesc, le ştiţi voi.

Oare nu se dezlănţuie în obşti furtuni, când suflă duhurile vicleniilor şi dau naştere între fraţi la nestatornicii? Fiindcă, atunci când începe cineva să devină neosârduitor la slujbe, cârtitor în ascultări, de capul lui şi nesupus, găseşte oricând pricină şi vreme să se desbine de obşte, prin ajutorul diavolului. Stăpânitorul lumii acesteia dă celor stăpâniţi de el pofta, iar când cineva a ajuns aici, nu numai pe sine, ci şi pe fratele său îl sminteşte şi-l vătăma.

Vai, ce silnicie; cum biruie dracul, cum ruşinăm pe sfinţii îngeri, păzitorii noştri, cum ne dăm de partea diavolului - spre întristarea marelui nostru Dumnezeu şi bunului păstor, care S-a făcut izbăvirea noastră prin cruce şi moarte! Cum vom putea să vedem faţa Lui? Cum vom suferi mânia Lui? În adevăr, fără nici o vorbă de îndreptare, se cuvine să fim osândiţi la chinuri, după adâncimea răutăţii noastre.

Alţii răpesc împărăţia cerurilor, noi suntem răpiţi de înşelători; alţii săvârşesc fapte de mucenici, noi ne sârguim către prăpastia lepădării; alţii se înalţă către ceruri, noi ne pogorâm în cele mai de jos ale pământului; alţii zidesc în sufletele lor scările faptelor bune, noi izvodim în inimi coborâşul pierzării. De ce nu ne întoarcem, odată? De ce nu ne trezim? Ca să putem rosti cu proorocul: *„Întăritu-ne-ai pe noi, întărit-ai inima noastră“.*

Rogu-vă, dar, să ne nevoim, să ne silim, să ne sârguim a fugi de prilejuri, plinind fapte cuvioase şi dumnezeieşti, adică: ascultarea, neîmpotrivirea, silinţa la ascultări, smerita supunere, uşoara mărturisire a

tuturor cugetelor rele, dela diavolul. Aşa că, oricând ne va aţâţa cu poftele trupeşti, ne va îndemna spre nerăbdare, ne va ispiti cu lenea, ne va trage către cârtire şi necredinţă - laţurile, cursele şi mrejele lui fiind pururea întinse - să-l putem certa şi să-i putem zice: *„fugi din faţa mea, satano“.*

Feriţi-vă de adunările şi buruienile lui pline de moarte, că nu isprăveşte niciodată viclenia, nici doarme, mănâncă sau bea, nici nu are altă treabă, de cât să se silească ziua şi noaptea, ca să piardă sufletele noastre.

Împotriva marei lui lupte şi vrăjmăşii avem, în afară de Dumnezeu, un mare ajutor: adevărata mărturisire, pocăinţa unită cu înfrânarea şi umilinţa din adâncul sufletului.

Să nu ne lenevim aşadar, să nu slăbim, să nu ne temem; căci cu toate că te sileşte la pierzare şi este foarte viclean în răutate, s-a muiat cerbicea şi a slăbit puterea lui, de când Hristos Dumnezeul nostru a luat trup şi S-a făcut om. Mai degrabă să cântăm cu bucurie: *„Sabia vrăjmaşului a lipsit cu desăvârşire“.*

Domnul, care l-a biruit, ne-a dat putere să călcăm peste capul lui. Nădăjduind în credinţă, să nu-l preţuim nici cât pe o pasăre mică. Să-l strivim, ca pe o jiganie neputincioasă, în Hristos Dumnezeul nostru, Căruia se cuvine slava şi puterea dimpreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.“

CUVÂNTUL 25
POVĂŢUITORUL SĂ MÂNGÂIE CU TOATE CELE CE PRICINUIESC BUCURIE PE CEI CE FAC ASCULTARE MUCENICEASCĂ, CA SĂ POATĂ BIRUI PE VRĂJMAŞ CU FAŢA VESELĂ ŞI SĂ SE POATĂ ÎNCUNUNA DE DUMNEZEU CU CUNUNA SLAVEI DE VECI

Fraţilor şi părinţilor. Acei cari luptă în războaiele lumeşti au dascăli, care-i învaţă cum şi unde să-şi împresoare vrăjmaşii, ca să-i biruie, şi alte multe lucruri trebuincioase biruinţei. Aşa trebuie să facem şi noi, smeriţii, cuvoi, cari sunteţi luptători şi ostaşii lui Hristos şi care luptaţi pe câmpul supunerii muceniceşti. Adică, să vă spunem cu vorbe şi să facem cu fapta tot ce aduce mângâiere, vitejie, îmbunarea inimii, răbdarea, veselia, şi tot ce vă trebuie ca să învăţaţi buna nevoinţă, să biruiţi pe vrăjmaşii voştri şi să luaţi dela dreptul Dumnezeu cununi veşnice, netrecătoare.

Să vedem, deci, cum se pregătesc aceia de luptă, ca să ne folosim de pilda lor în lucrul nostru. Oamenii, când se apropie războiul şi chiar mai înainte, nu pierd vremea în zadar. Ei se pregătesc mai dinainte prin

osteneală, trudă şi hrană proastă, ca să se deprindă cu reaua pătimire. Se nevoiesc, apoi, în atâtea oprelişti, încât ajunează până şi de plimbări, de mâncări şi băuturi moleşitoare sau de multe alte lucruri, pentru paza şi întărirea trupului cu hrană puţină şi puţin gustoasă. De asemenea, ziua şi noaptea nu vorbesc de altceva decât cum să biruiască şi cum să năvălească, când trebuie să fie prezenţi şi unde să se întoarcă sau pe care dintre vrăjmaşi să-l doboare mai întâi. Astfel, grija şi truda lor este nespus de mare. Pentru ce? Pentru ca să biruiască, să câştige lauri trecători şi răsplătiri vremelnice, să se bucure de ei cei care-i văd şi să ruşineze pe învinşi.

Deci, dacă aceştia lucrează astfel şi au mare grijă şi trudă, cât de mare grijă credeți că trebuie să avem noi şi câtă osârdie, băgare de seamă, grijă şi priveghiere din toate părțile trebuie să aveți voi! Căci protivnicul şi vrăjmaşul nostru nu este neştiutor, prost sau leneş, ci, pornind război împotriva noastră, el se pregăteşte din timp, pe unde să năvălească, cum să ne atace, unde să ne răpească, cu ce meşteşug să arunce şi să înfigă sulițele, ce curse să iscodească, cum să împiedice şi să trântească la pământ pe smeritul monah, nevoitor al bunei credințe. Aşadar, lupta noastră nu trebuie să fie tot atât de mare? Grija noastră, nu tot atât de multă? Silința, nu tot aşa de puternică? Nu trebuie ca şi noi să ridicăm mâinile spre cer şi să zicem: *„Doamne, caută din sfântul tău locaş, trimite-ne ajutorul tău şi vino ca să ne mântuieşti pe noi?“*

Avem nevoie de mare pregătire şi luare aminte, iar mintea şi gândul nostru nu trebuie să fie decât numai la aşa ceva. Mai mult, pentru ca vrăjmaşul să se înfricoşeze şi să fugă, să avem smerenie şi inimă înfrântă, nădejde şi vitejie sufletească, credință curată, neîndoielnică, şi desăvârşită ascultare. Dumnezeu nu părăseşte niciodată pe cel ce face fapte bune, ca să slăbească, dacă-l cheamă în ajutor. Căci zice: *spre El a nădăjduit inima mea şi mi-a ajutat şi a înflorit trupul meu“.* Iar când ne ajută Domnul, cine se va împotrivi nouă sau cine ne va învinge? Nimeni! Fiindcă de se vor ridica împotriva noastră chiar mii şi milioane de vrăjmaşi şi va ține oricât de mult războiul, nu se teme nimeni, biruindu-i şi răspândindu-i cu numele Domnului. Vrăjmaşul pândeşte cu anii, însă nu are nici un folos, ajutând Dumnezeu şi nădăjduind în biruință şi izbândă.

La război, învălmăşeala ține câteodată o singură zi: învingătorii se încununează şi se bucură, dar bucuria lor nu ține mult, ci numai câtva timp şi iarăşi sunt ca şi cum n-au biruit. Nu tot aşa sunt ostenelile şi răsplătirile noastre. De se va învrednici cineva de biruință, este fericit, de trei ori fericit, pentrucă, odată încununat cu laurii nemuririi, rămâne veşnic în bucurie, în slavă, în lumină şi veselie.

Priveliştea noastră nu va fi mărginită şi degrab trecătoare, ci, vom fi în sobor de cete îngereşti, acolo unde este frică şi nespusă spaimă, unde se vădesc faptele şi vorbele, unde glăsuieşte trâmbița de se cutremură toate, de

se strânge cerul ca o piele, se clătesc temeliile pământului, cad stelele, se întunecă soarele, îşi pierde luna razele, se schimbă stihiile, se revarsă şi năvălesc apele cu sunet, ies viermii ca să mănânce trupurile păcătoşilor, se deschide adâncul întunerecului ca să înghită pe vinovați, se pregătesc legături şi pedepse pentru toate vinele, oasele şi mădularele lor, sau se gătesc şi alte înfricoşate ispăşiri pentru păcătoşi, pe care nimeni nu poate să le spună. Drepții se vor scălda în bucurie, în veselie şi veşnică desfătare.

Va fi vai de cel învins, atunci, îl vor scuipa şi-l vor ruşina puterile îngereşti, mâhnit, cu capul în jos, cu ochii plecați de ruşine, legat, bătut, batjocorit şi dăruit îngerilor nemilostivi, ca să-l ducă la pierzare în chinurile veşnice, împreună cu dracii.

Care-i câştigul lui, că a rătăcit şi s-a desfătat aici cu toate poftele lumii? În adevăr, şi-a făcut cel mai mare rău, s-a înşelat, ticălosul, cu rea înşelăciune, a făcut rea negustorie, câştigând un ban şi pierzând nenumărați talanți de aur. S-a vândut pe sine cu prețul unei table de aramă şi şi-a cumpărat chinuri veşnice. Pentru câştigul dintr-o zi, s-a păgubit de împărăția cerurilor. Ca un ticălos, s-a scăldat numai în lucruri ticăloase şi netrebnice. Mai bine ar fi fost un animal şi să piară, decât om şi să se osândească în chinuri fără de sfârşit!

Vino, şi vezi pe ostaşul lui Hristos, care a chibzuit bine şi s-a zidit lăuntric. El a vândut toate, ba încă şi voia cu poftele, şi a cumpărat pe Hristos-mărgăritarul. Nu s-a înşelat cu dulcețile lumii. Cu toate că oamenii au crezut că-i înşelat, după cuvântul apostolic, el a păzit sufletul lui nerobit de pofte, s-a silit să ajungă slugă bună a Domnului. Nu s-a înpotmolit ca ceilalți oameni în lucruri netrebnice şi trecătoare. Dimpotrivă, a râs de lume şi de viețuitorii ei, a izgonit poftele trupului prin post, a iubit fecioria, sărăcia, rugăciunea şi alte fapte bune, a urât păcatele şi fărădelegile.

El a socotit bine şi a chivernisit cu sănătoasă rânduială: bogat, el s-a lepădat de toate, pentru Dumnezeu, fără nici o părere de rău de averea pierdută, şi ca şi când ar fi pierdut niscaiva foaie sau o slavă de o zi, pentru nenumărate comori şi neveştejită cinste, el a întâmpinat sărăcia şi necinstea pentru Dumnezeu, cu veselie. Ia socoteşte, prin urmare, cât are să se bucure el în cer, cum se va veseli şi se va mândri de socoteala lui neînşelată! Şi, ca să nu mai lungim vorba, zicem: bucuria acestuia va fi nesfârşită, după cum întristarea şi chinul mult ruşinoase celui rău vor fi, şi de asemenea, nesfârşite.

Aşadar, chiar dacă suntem de piatră, să simțim şi să ne mândrim cu partea bună pe care ne-am ales-o, de vreme ce am lăsat lumea, ne-am înstrăinat şi am trăit în curăție. Spun aceste lucruri, ca să lungim călătoria de până acum, să adăugăm silință la silință şi, înfierbântând inimile noastre cu căldură cerească, să zburăm, cu aripi dobândite prin osârdie, către Dumnezeu, prin fapte bune, fără să dăm diavolului pas ca să ne

stăpânească. Să ne lipsim cu atât mai mult de trufie, să fugă neascultările, să se alunge cârtirile, obrăzniciile, sporul de multe vorbe, lenea, sfada, împotrivirea, pisma, minciuna şi orice patimă, în tocul lor să răsară faptele bune, adică, să strălucească dorita, buna şi dumnezeiasca smerenie, supunerea, plânsul, fecioria născătoare de Hristos, umilința care luminează ochii sufleteşti şi orice lucru vrednic de săvârşit.

Acestor fapte, dea Domnul să fim părtaşi cu toții, ca să ne învrednicim împărăției cereşti în Hristos Iisus Domnul nostru Căruia se cuvine slava şi puterea în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 26
NU SE CADE CA FRAȚII SĂ IA SAU SĂ DEA CEVA DIN ALE MĂNĂSTIRII, FĂRĂ BLAGOSLOVENIE

Pentru Sion nu voi tăcea şi pentru Israil nu voi înceta să grăiesc, zice dumnezeiasca Scriptură. Aşa că nici eu, păcătosul, nu mă voi lasă lenii în ce priveşte mântuirea sufletelor voastre şi nu voi înceta să vă arăt totdeauna învățătura despre credința cea bună. Cei ce-o vor auzi, de vor asculta-o nu vor fi osândiți nici ei, nici eu. De nu vor asculta-o, eu îmi iau plata şi scap de osândă, iar neascultătorii îşi vor da seama.

Nu trebuie, fraților, ca cineva să-şi caute numai folosul său, iar folosul vecinului să nu-l bage în seamă. Acei care seamănă neghină în grâul curat, sunt vrednici de mare osândă şi vătămare, însă nici râvnitorul răului nu va scăpa de pedeapsă, după cum zice David: *„Când vedeai hoțul, te însoțeai cu el şi partea ta o puneai cu desfrânatul“.* Sau: „Nu *va locui în casa mea cel mândru, cel ce grăieşte nedreptăți nu s-a îndreptat în fața ochilor mei“.*

De aceea, preacinstiții mei fii, nu umblați unul împotriva altuia, ci aveți unul pentru altul dragostea şi cuvenita iubire frățească. Mai mult, dragostea voastră să prisosească chiar pentru cel rece cu mine şi neascultător la vorbele mele. Spun aşa, pentru ca să ne mântuim toți, după cum zice Domnul nostru Iisus Hristos: *„Aceasta este voia Părintelui Meu ceresc, ca nimeni sa nu piară “.*

Deci, mântuiți-vă toți şi vă nevoiți să vă înfățişați lui Dumnezeu curați, aşa cum ați fost zidiți dela început, după asemănarea chipului lui Dumnezeu, fără ponos şi prihană. Nu vă adunați la râs şi glume, seara, şi să nu faceți acestea nici în vremea slujbei, poticnindu-vă astfel unul pe altul.

„Mă doare inima şi simțirile inimii mele mă ustură“ zice Ieremia,

când aude cuvintele lui Dumnezeu. Aşa şi eu, necuratul şi ticălosul, tare mă întristez şi mult mă rănesc săgeţile gândurilor, când aud că vieţuiţi rău.

Temeţi-vă de înfricoşatul Dumnezeu, fiii mei, şi să nu pierdeţi marea voastră osteneală din pricina lenii. Am trecut noianul mării. De ce să ne înecăm aproape de liman? Am călcat mai tot drumul fericit. De ce să adormim înainte de a ajunge la odihna dumnezeieştilor locaşuri? Înţelegeţi ce vă spun, căci Dumnezeu v-a dăruit pricepere, îmbărbătaţi-vă şi întăriţi inima voastră. Nevoiţi-vă şi creşteţi în smerenie. Nu doriţi voinţă liberă, fiindcă nu veţi putea plini poruncile mele cu bucurie. Cel ce-şi înfrânge voinţa, nu se împotriveşte nici unei porunci, oricât de grea, şi nu se sminteşte. El o primeşte cu bucurie, ascultă, merge şi nu se îndărătniceşte. El se supune la toate, întocmai ca fiinţele necuvântătoare, care nu se împotrivesc celor ce le leagă, aşa cum grăieşte dumnezeiasca Scriptură.

Să ia aminte fiecare cum se poartă şi cum se supune, căci după purtările şi urmările din afară se cunosc cele lăuntrice. Cel ce şi-a tăiat voia - precum zice sfântul Doroftei - orice va săvârşi în mănăstire, ştie că a săvârşit bine şi cu voia sa şi nu se întristează niciodată. El pururea şi desăvârşit are întreaga pace şi odihnă. Iară cel ce-şi păstrează voinţa, pătimeşte şi se tulbură, scârbindu-se în diferite feluri, fiind înşelat în orice chip de cugetul lui şi pricindu-se când pentru una, când pentru alta.

Dea Dumnezeu ca nimeni dintre voi să nu fie aşa, iar dacă pătimeşte să nu rămâie în această stare, ci să slujim cu toţii lui Dumnezeu, în curăţie, şi să fiţi uniţi, ca să nu voiesc eu una şi voi alta, născându-se astfel război şi împotrivire între noi. Dacă dovediţi că voi doriţi voia lui Dumnezeu, iar eu a diavolului, atunci facă-se voia voastră şi a mea să piară, însă dacă aţi cercetat şi v-aţi convins că ceea ce spun eu este bun, atunci de ce vă împotriviţi? De ce mă mâhniţi şi mă siliţi la osteneală? Aşa că, chiar aceia dintre voi cari vă credeţi silitori şi nevoitori, băgaţi de seamă să nu vă poticniţi. Căci pământul bun, multă vreme nelucrat, se umple de mărăcini, precum zice Sfânta Scriptură.

Drept aceea, certarea unora ca acestora să vă folosească şi vouă şi mie. Fiindcă fac toate acestea, ca să vă mântuiesc şi pe voi şi pe mine, ticălosul. Mereu am să vi le aduc aminte şi nu voi înceta să vi le amintesc până mi-o ieşi sufletul.

Mai am încă un lucru să vi-l spun, fraţii mei. De ce nu împliniţi, ca şi pe celelalte; această poruncă, mică la arătare, care strică toate lucrurile bune ale voastre? Ce zic eu: poruncă mică şi mare, căci orice poruncă a lui Dumnezeu trebuie împlinită şi orice neascultare trebuie pedepsită! V-am spus de multe ori şi v-am arătat că nimeni dintre voi nu are voie să dea cuiva din bucate sau băutură, fiindcă aceasta este treaba economului, ajutorului de econom, a chelarului sau a celorlalţi proiestoşi. Din nou vă poruncesc, aşa cum v-am mai poruncit, şi hotărăsc ca de astăzi înainte

nimeni să nu mai facă asemenea lucruri, căci va fi pedepsit ca unul care mănâncă în ascuns. De ce să vă ruşinaţi unul de altul din cauza răutăţii şi să vă fie frică acolo unde nu este frică şi să întristaţi pe Dumnezeu, iar pe mine, nevrednicul, să mă mâhniţi; pentru ca să nu scârbiţi un frate? Vai de evlavia, voastră. Ea este nebunie; urâciune de Dumnezeu, rupere de obşte şi iubire a trupului.

Îndrăznesc să spun, că chiar înger de va fi, nu primi nimic dela dânsul. Primeşte şi mănâncă numai poamele şi cele ce ţi se dă cu blagoslovenie. Iară, dacă cineva nu le primeşte, din cauza bolii sau din altă pricină, trebuie sau să le dea înapoi chelarului sau să spună celui ce i le-a adus pricina şi, astfel, nu va avea osândă. Să nu le daţi prietenilor voştri necuraţi, când sunt alţii cari le doresc, fiindcă pe cei cărora le daţi vi-i faceţi prieteni prin viclenie, iar cei pe cari nu-i băgaţi în seamă se mâhnesc, ca şi când ar fi urâţi. Voi ziceţi că nu daţi de faţă cu altul. Iată încă o grijă mai mult: aflarea ceasului, a timpului şi a locului unde să daţi. Aşa se nasc prieteniile ascunse şi relele adunări. Ştiţi, însă, ce Zice Marele Vasilie: *facerile cu ochiul şi şoaptele la ureche sunt ocazii de bănuială a cine ştie ce fapte rele“.* De ce să fie osândită dărnicia voastră de cunoaşterea şi cugetul altuia? Chiar eu, părintele vostru, s-ar putea să vă osândesc, cu atât mai mult alţii!

Va răspunde, însă, unul: „Dau şi vorbesc în ascuns, prieteneşte, ca să mă împac cu fratele meu, supărat pe mine“. N-aveţi voie să faceţi nici acest lucru. Cine nu ascultă va fi pedepsit, fără îndoială. *„fiindcă Dumnezeu pedepseşte pe acela pe care-l iubeşte“, iar* Apostolul spune: *„Cine mă veseleşte, decât numai acel care primeşte dela mine întristare!“* Bucuraţi-vă, deci, de mustrările mele, fiindcă ştiţi că din dragoste le fac - cu toate că sunt păcătos - şi primesc ostenelile şi sudorile voastre ca pe un mir de mult preţ, socotindu-le mireazmă dumnezeiască.

Amintiţi-vă de moarte, de despărţirea sufletului de trup, de arătarea îngerilor de drumul cel lung, de înstrăinare, de întâmpinarea Domnului şi Dumnezeului nostru Iisus Hristos, de înfricoşatul răspuns pentru toate faptele, de chinul cel grozav, de împărăţia cerurilor şi de „făgăduinţele ei nespuse şi nevăzute. Pe care să le dobândim cu toţii, cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, a Tatălui şi a Sfântului Duh, a Căruia este slava, puterea, mărirea şi închinăciunea acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 27
SĂ NE OSTENIM LA SLUJBELE MĂNĂSTIREŞTI CU SILINŢĂ ŞI LUARE AMINTE, CA ŞI CÂND AM SLUJI DOMNULUI

Fraţilor prea cinstiţi şi fiilor duhovniceşti, mă nevoiesc cu condeiul şi cuvântul, ca să vă învăţ. Pentrucă de aceea ne-a dăruit preabunul Dumnezeu trebuinţa cuvântului. Aşa cum zice şi Marele Vasile: „ *Ca să arătăm unul altuia sfaturile inimilor noastre* “. Cu toate că sunt păcătos şi deznădăjduit, din cauza multelor mele păcate, las însă ticăloşia şi boala mea şi vă arăt dragostea mea pentru voi, mă grijesc cu totul de voi, mi-e frică, mă cutremur şi chibzuiesc mereu asupra voastră.

Vorbesc ca un nebun: cine dintre voi se îmbolnăveşte şi să nu mă îmbolnăvesc şi eu? Sau, ca un nesimţit şi plin de păcate: cine nu se scandalizează dintre voi, şi să nu mă înfierbânt şi eu? Pentru mine, cel ce are grijă de mântuirea lui nu este numai fiul meu, ci domn, stăpân, părinte şi mă plec sufleteşte la picioarele lui. Sârguitorul fără de preget la slujbă, este mântuirea mea, puterea şi îmbărbătarea mea. Cel smerit, blând şi temător de Dumnezeu este sufletul, inima şi cugetul meu. Iar trândavul şi leneşul mă întristează, întocmai ca unul care nu-i vrednic nici să mănânce, aşa cum zice dumnezeiescul Pavel. Deasemenea, tânjitorul şi somnorosul, care doarme în lucrul faptelor bune, mă scârbeşte, fiindcă cheltuieşte cea mai mare parte din viaţa lui în zadar.

Drept aceea, siliţi-vă cu mine, fiilor, fraţilor, împreuna sârguitorilor şi tovarăşi în călătoria care ne duce la cer. Înainte de toate păziţi lucrurile duhovniceşti, cu căldură şi cu vitejie, şi ca focul să vă încingeţi, ducându-vă la cântările de noapte şi de zi. După aceea să vă ocupaţi cu lucrul de mână, sculându-vă de dimineaţă, ca să nu vă apuce soarele în aşternut, aşa cum a hotărât marele nostru dascăl, dumnezeiescul Vasile. În timpul zădufului dormiţi numai un ceas şi vă sculaţi îndată, căci ştiţi ce zice în sfânta Evanghelie: *„Fiind încă noapte, au venit mironosiţele la mormânt şi foarte de dimineaţă au alergat Petru şi Ioan“.* Deasemenea, Petru şi Sila se sculau la rugăciune în miezul nopţii - după cuvântul proprocului David. Iară Pavel zice, despre el însuşi: *„Ziua şi noaptea am lucrat, cu mâinile mele, ca să nu îngreuiezpe cineva dintre voi”.* Aşa că însuşi Apostolul vestitorul Evangheliei, vânătorul lumii, se apucă de lucru, după atâta osteneală cu răspândirea cuvântului.

Fiilor, nu uitaţi scripturile, ci să ascultaţi porunca şi să lucraţi cele ce aţi învăţat, după voinţa lui Dumnezeu. Ajutându-vă unul pe altul, mai cu

râvnă vă veți îndemna la ascultare, fără să mai așteptați îndemnul proiestosului. Creșteți în omenie, sau mai bine zis: umilindu-vă, luați asupra voastră orice vină și defăimare.

De veți face așa, știu bine că vă veți bucura, vă veți veseli, veți ajunge, cu neclătită nădejde, să nu mai pătimiți și vă veți sui la cer cu îndrăzneală. De veți fi curați cu inima, nu veți pismui și nu veți fi cuprinși de patimi, deși vă supără și vă aprind patimile; cu armele vitejiei sufletești veți putea izgoni dracii cari dau război împotriva voastră. Care ostaș nu-i rănit, cu toate că-i biruitor? Cum să nu-l încununeze împăratul cerurilor, cu toate că-i rănit, dar nu-i omorât de păcat?

Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru ceresc este milostiv, căci inimile păgânilor - după cum zice Scriptura - sunt nemilostive, iar dreptul are milă de dobitoacele sale. Întâi, se înțelege, miluiți-vă pe voi înșivă, și după aceea aveți grijă și de dobitoace. Dați-le hrană și apă la vreme. Se va cunoaște aceasta după vitele cari nu-s murdare și sunt mereu gata pentru muncă. De vor fi grase și frumoase, atunci se cunoaște că-s îngrijite cu milă, iar de vor fi slabe și urâte, nu sunt dobitoace ale călugărilor, nici ale mănăstirilor, ci mirenești sau mai bine zis: sunt dobitoacele stăpânilor nemilostivi și nechibzuiți.

Voi, fiii mei, se cade să dovediți buna rânduială a vieții voastre în toate, până și în lucrurile mărunte. Așa cum vă siliți în altele, căutați să nu treceți cu vederea, nici verdețurile, nici poamele să se piardă zadarnic, un petec de haină chiar, o cârpă cât de mică, de orice materie, și cu atât mai mult haina. Căci după rânduială părintească, acea haină aruncată în drum și pe care timp de trei zile nu o ia nimeni se cade să o poarte călugărul. Câtă osândă va avea cel ce nu bagă în seamă fiecare lucru în parte!

Pe lângă acestea, să aveți grijă de lemne și să nu le ardeți fără de vreme și nici orice lemn, care poate să fie de trebuință. Nu vărsați pe jos vinul sau untdelemnul. Vai vouă! Părinții spun că nici măcar să mirosim vinul, iar despre untdelemn, știți cât a mâncat acela care a găurit vasul cu acul. Noi, însă, nu numai că nu ne înfrânăm, dar după ce ne săturăm, din cauza sațiului sau a nebăgării de seamă, mai vărsăm și pe jos aceste bunătăți din care alții, cari se înfrânează sau n-au, doresc numai să guste.

Așadar, fiii mei, nu faceți risipă, căci cu puținul se îmbogățește omul și-n cele duhovnicești și-n cele trupești. Nu cunosc pe nimeni dintre voi, lacom. Știu doar atât, că în toate zilele așteptați moartea, când vă veți înfățișa înaintea lui Dumnezeu. Pentru aceea, izvorul lacrimilor voastre să nu înceteze nici ziua, nici noaptea și, aducându-vă aminte de ceasul din urmă, deschideți-vă inima lui Dumnezeu. Nădăjduiesc să ajungeți, astfel, până la cortul cel minunat, până la casa lui Dumnezeu, unde vă veți îndulci de glasul negrăitei veselii, până la locul celor ce prăznuiesc în ceruri cu duhovnicești cântări.

Deci, nu vă întristați, nu lăsați să vă tulbure patimile, cu toate războaiele care vin asupra voastră. Desfaceți pânzele sufletului şi plutiți pe noianul vieții cu îndrăzneală, călăuziți de rugăciunile părintelui nostru. Scoateți afară apa înecătoare de suflet prin mărturisire şi lacrimi, apa care pătrunde prin găurile mici ale simțurilor, prin văz pătimaş şi chiar nepătimaş, prin auzul desfrânat, prin mirosul trupului uns cu mir, prin gustul îndulcit, prin pipăitul într-adins, întâmplător şi neluat în seamă, apucarea sau atingerea trupului tău sau al altuia. Iar de te va mâna vreun vânt pătimaş către întinăciune, strânge pânzele, lucru care se cheamă, smerenia cea adevărată. Deasemenea, când se subțiază una din funiile corăbiei, sufleteşti, lucru care înseamnă, răbdare, întăreşte-o îndată cu stăpânirea minții.

În acest chip, veți putea duce ostenelile şi încărcătura faptelor bune ale voastre la limanul liniştit al vieții, neguțătorindu-le bine, îmbogățindu-vă cu averi veşnice şi veselindu-vă cu Domnul nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava, cinstea şi închinăciunea dimpreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt; în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL28
TREBUINȚA DE A PETRECE VIAȚA NOASTRĂ ÎN TRUDĂ ŞI NECAZ, CA SĂ DOBÂNDIM BUNĂTĂȚILE VIETII VEŞNICE

Părinții mei, frați şi fii. Mă dor picioarele şi nu pot să fiu împreună cu voi, ca să vă ajut la ascultările trupeşti, în care vă osteniți, îmi pare foarte rău, căci cu toate că aş fi cu voi, nu v-aş folosi la nimic. Aş vedea, doar, sârguința fiecăruia, ascultarea şi răbdarea, în ostenelile trupeşti şi m-aş bucura. Mai mult decât asta, aş dori să vă văd pe toți sârguindu-vă şi ajutându-vă în ostenelile duhovniceşti. De aceea mă rog cu deadinsul lui Dumnezeu să nu piară credința voastră şi să nu se răcească dragostea voastră pentru mine, smeritul, ci să vă întăriți într-un gând şi-n aceaşi dragoste şi să împliniți poruncile lui Hristos.

Ştiu că sunteți împovărați de trudă, că vă osteniți şi pătimiți, însă, rogu-vă, pentru dragostea Domnului, îmbărbătați-vă şi suferiți în bunele osteneli ca să primiți cununile bucuriei în cer. Cum nu m-aş osteni şi eu, cu voi, la treabă! Cum nu mi-aş smeri şi eu trupul în ascultare! Fericit şi cuvios este, să se ostenească omul cu frații, atât cât poate şi să se sârguiască chiar şi în treburile din afară! Aşadar, sfințiți trupurile voastre şi feriți de patimă sufletul vostru prin aceste slujbe. Dar lucrători ai Domnului cu

adevărat veți fi, numai dacă păziți cum se cuvine poruncile; şi faceți aşa, numai dacă cei mari poruncesc celor mai mici cu frica lui Dumnezeu şi cu dragoste, iar cei mici fac poruncile cu smerenie şi supunere.

Băgați de seamă, tu fiul meu, ajutorule de iconom, prea iubite Zosima, tu prea cinstite Efreme şi voi slăviților Pimen şi Lucian şi rânduiți: unul peste chelari şi altul proiestos al grădinarilor, cum porunciți! Nu rânduiți lucruri grele şi peste puteri. Nu le rânduiți fără nici o chibzuială sau grijă; ci cu luare aminte, cu bună socoteală şi cu dragoste frățească, după starea şi puterea fiecăruia. Nu toți frații sunt deopotrivă, nici cu obiceiul, nici cu vrednicia. Pentru această iscusință, s-a dat vouă stăpânire asupra fraților. Iar de veți lucra aşa, veți fi fericiți şi veți moşteni bunătățile veşnice.

Băgați de seamă şi voi, fiilor, care vă supuneți: tu, cinstitul meu Nil, Dosoftei, Titon, Atres şi Tudie, căci n-am vreme să vă pomenesc pe toți. Gândiți-vă, cum primiți cuvântul mai marilor voştri, luați aminte cum ascultați şi cum vorbiți, nu desfrânați cu râsul ochii altora, căci amărâți pe Dumnezeu, nu vorbiți multe, căci întristați pe Duhul Sfânt, aşa cum zice Apostolul: *„Toată amărăciunea şi mânia să lipsească dintre voi, odată cu răutatea“.* Să nu iasă din gura voastră cuvânt putred, ci numai cuvânt pentru zidirea, folosul şi trebuința celor ce ascultă. Fiți buni unul cu altul, blânzi, iubitori de frați, mai ales a celor sfințiți lui Dumnezeu; îngeri pământeşti, închinătorii puterii şi slujitorii slavei, moştenitorii împărăției cerurilor, locuitori cu sfinții, sălăşluitorii Raiului şi câştigătorii negrăitelor bunătăți.

Drept aceea, eu nevrednicul mă rog, eu păcătosul mă cuceresc, eu ticălosul doresc ca paşii voştri să se îndrepte necontenit către Dumnezeu, să fiți tari cu ajutorul lui şi să nu aibă cineva, prin mine păcătosul, sminteală sau piedică, pierzare din pricina cârtirii, îndrăzneala urâciunii, hulire din cauza unui lucru rău sau ceva din cele oprite şi stricăcioase, ci, şi mai mult să lumineze lumina cunoştinței lui Dumnezeu înaintea voastră, în orice lucru şi drum. Să fiți în pace şi în liniştea dragostei cu frații şi Domnul Dumnezeul nostru să vă rânduiască înger credincios, povățuitor, păzitor sufletelor şi trupurilor voastre, ca să izgonească pe viclenii demoni, să vă sprijine în orice faptă bună şi-n această fericită viață. Domnul Dumnezeul nostru să vă deschidă uşa dreptății şi calea adevărului, să vă ajute şi să ațâțe în voi focul râvnii către fapte bune, să vă facă organ glăsuitor, psaltire dulce a veseliei, să zidească din voi biserici însuflețite, să locuiască în voi Domnul şi încă de aici să câştigați arvuna fericirii de dincolo.

Eu, ca totdeauna, şi acum n-am grăit nimicuri şi lucruri nevrednice de luat în seamă, însă voi cei vrednici primiți puținul sărăciei mele, ca pe banul văduvei, întocmai ca Hristos, şi pliniți sfaturile ce v-am dat, căci numai aceasta doresc, aceasta poftesc dela voi, nu lauda. Dacă vorbesc des nu vă mirați, pentrucă şi voi ați auzit de atâtea ori şi totuşi n-ați împlinit

nimic. Cât trăiesc şi cât voi avea suflet, nu voi înceta să vorbesc, dar şi voi să nu încetaţi a asculta.

Iar Domnul Dumnezeul nostru să vă păzească, să vă întărească şi să îndrepteze căile şi faptele voastre, să vă veselească şi să vă învrednicească de împărăţia cerurilor, în Hristos Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea dimpreună cu Tatăl «şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 29
NU ESTE VIAŢĂ MAI VREDNICĂ DE LAUDĂ DECÂT VIAŢA DE OBŞTE

Părinţilor, fraţilor şi fiii mei. Zac bolnav în pat şi nu pot să fiu între voi, ca să vă învăţ smeritul meu cuvânt, însă, dacă sunteţi voi sănătoşi şi neclintiţi sufleteşte şi trupeşte, nu simt durerea bolii, nici nu mă mai întristez. În adevăr, voi sunteţi fiii mei, sănătatea mea, bucuria mea, odihna şi cununa mea. Voi sunteţi desfătarea vieţii mele. Voi sunteţi mângâierea mea, veselia mea, dorinţa mea, comoara şi câştigul meu. Să nu dea Dumnezeu să vă bolnăviţi voi sufleteşte, căci atunci boala mă apasă şi mă cuprinde mâhnirea cu totul. Mereu mă rog pentru aceasta şi nu încetez. Vă cer, ca un părinte nevrednic, ca un frate dorit, ca un fiu iubit, ca o slugă sârguitoare a voastră: staţi cu vitejie, suferiţi bărbăteşte, îndrăzniţi fără sfială, îmbărbătaţi-vă sufleteşte, suiţi-vă în Sion, înălţaţi-vă cu gândul la cer, ca să vedeţi cu ochii sufleteşti pe Domnul nostru Iisus Hristos, care şade pe Heruvimi; şi pe Serafimi, întocmai ca pe scaunul slavei Lui, de care ascultă toată ceata îngerească şi-i slujesc cu frică şi cu cutremur toate puterile de sus.

Atunci, cei ce au făcut bine în această viaţă, n-au poftit nimic lumesc şi nu s-au înşelat cu deşertăciunea, ei vor auzi glasul cel blagoslovit şi stăpânitor. Căci s-a zis: *„Vor străluci drepţii ca soarele şi vor veni dela răsărit şi dela apus şi dela miazănoapte şi dela mare şi se vor sălăşlui cu Avraam, cu Isaac şi cu Iacov în bucuria cea nespusă, şi va împărţi darurile împăratul nostru şi Domnul, după vrednicia fiecăruia”.*

Ah! fraţii şi fiii mei, de câtă slavă se vor învrednici cei supuşi, de trei ori fericiţii. Şi pe bună dreptate, căci fiecare va primi plată după felul în care a slujit lui Dumnezeu. Mari sunt pustnicii, care au preaslăvit pe Dumnezeu prin munţi, prin crăpăturile pământului şi prin peşteri, stâlpnicii sau aceia care au slujit Domnului în orice chip. Însă să ştiţi fraţilor prea iubiţi, că Domnul nostru Iisus Hristos, împărţitorul nenumăratelor bunătăţi,

când a venit pe pământ n-a ales nici viaţa pustnicească şi nici pe cea a stâlpnicilor, ci a ales canonul şi rânduiala supunerii, însuşi zice: *„Nu m-am pogorât din cer ca să fac voia mea, ci a Tatălui meu Celui ce M-a trimis”.* Şi: *„Eu nu grăiesc dela Mine nimic, ci Tatăl cel ce M-a trimis Mi-a dat poruncă ce să zic şi ce să grăiesc”.* El s-a încins cu ştergar, s-a făcut slugă, a spălat picioarele ucenicilor săi şi le-a şters cu ştergarul. Iar în alt loc zice: *„Eu sunt ca o slugă în mijlocul vostru”.*

Vedeți, dar, fiilor şi frații mei, că a primit supunerea şi viețuirea noastră, decât altfel de viețuiri. Cum să nu vă bucurați? Cum să nu vă veseliţi? Căci viețuiți întocmai ca Domnul nostru Iisus Hristos. Aşa că, nu mai este altă fericire pentru voi. Nu mai doriți altfel de viață. Nu mai fericiți altfel de viață, în afară de-a voastră, dacă o veți trăi aşa cum se cuvine. Chiar şi la carte scrie, că într-o vedenie s-au arătat cele trei stări: a pustnicului, a bolnavului şi a ascultătorului. Dintre toți, cea mai frumoasă cunună o avea ascultătorul.

Să ştiți, deci, frații mei, că mare şi sfântă este viețuirea voastră şi de o veți petrece bine, veți fi slăviți împreună cu Avraam, veți dănțui cu mucenicii şi veți locui cu drepții.

Alergați, aşadar, cu osârdie. Ungeți picioarele voastre cu untuldelemnul răbdării, ca să se încălzească vinele voastre sufleteşti şi să vă întăriți la drum. Îmbrăcați-vă cu haina dreptății şi a veseliei. Adăpați-vă cu apa fecioriei şi a înțelepciunii.

Nu întrebați: „până când“? Numai leneşii întreabă aşa. Să nu ne înşelăm: nu trăim o mie de ani, nu. În vremea veche, oamenii trăiau câte nouă şi şapte sute de ani, cel mai puţin, o sută de ani. Aşa au trăit: Enoh, Noe, Abel, Avraam, Iov şi alţii care au plăcut lui Dumnezeu. În neamul nostru, nu trăieşte cineva mai mult de şaptezeci sau optzeci de ani. Până la atât se lungeşte viaţa. După aceea urmează sfârşitul, aşa cum spune David: *„zilele anilor noştri: şaptezeci de ani, iar de vor fi în putere: optzeci“.* Acum vedem chiar şi copii mici sau prunci, murind în fragedă vârstă şi pierind înainte de a pătrunde bine în viaţă. La fel şi noi, fiilor, astăzi sau mâine vom muri. Aducându-ne aminte de acest lucru în toate zilele, să facem fapte bune, plinind pravila duhovnicească. Tot aşa au petrecut părinții noştri puţinele lor zile.

Siliți-vă să câştigați, cu rugăciunile părintelui vostru: mila, pace, dragoste, nepismuire, ascultare, cuvânt bun, unire, milostivire unul pentru altul, smerenie.

Petrecând în toate acestea, rugați-vă lui Dumnezeu şi pentru smerenia mea, ca să nu fiu osândit în focul nestins, din care să scăpăm cu toții şi să ne învrednicim de împărăția cerurilor, în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia este slava dimpreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 30
ÎNDRĂZNIREA TRUPEASCĂ VĂTĂMĂ SUFLETUL

Fiii mei sufleteşti şi fraţi preacinstiţi, nu mă lenevesc grăindu-vă şi întărindu-vă cuvintele adevărului, ca nu cumva, din neştiinţă ori din nebăgare de seamă, vreunul dintre voi să cadă în cursa morţii, care este păcatul, adică să calce porunca, săvârşind fapte necuvioase, la care îndeamnă şi ajută meşteşugăreţul diavol. Pentru că, dacă nu vă voi învăţa şi nu vă voi întări sufletul la vreme, eu voi da socoteală de toate păcatele voastre, în ziua când stăpânul Dumnezeu va face dreapta judecată.

Şi, vai mie, că nevrednic fiind a mă numi chiar oaie, sunt aşezat păstor! Ce voi răspunde şi cu ce mă voi îndreptăţi atunci. Pentru că în întunerec mă aflu şi sunt nevoit să luminez pe alţii; de patimi sunt vătămat şi sunt aşezat să vindec pe alţi pătimaşi! Însă pentru dragostea voastră şi pentru porunca Părinţilor, primesc mai degrabă să fiu eu osândit, decât să vă smintiţi voi. De aceea, fraţii mei, în toate zilele iau seama şi socotesc în ce chip va fi judecata lui Dumnezeu şi cum cere Dumnezeu ca omul să fie desăvârşit şi deplin în toată fapta bună şi mai cu seamă cere aceasta de la începătorul cuvântului, de la care învaţă pe alţii. Dar ce să fac şi de la cine să cer ajutor? Pe cine să iau împreună sârguitor? Că pe nimeni nu am, în afară de rugăciunile către Stăpânul şi Părintele nostru, pe lângă care, rogu-vă, să-mi dăruiţi şi rugăciunile voastre, ca, prin ele întărindu-mă, bine să pot sfătui şi să mă nevoţesc împotriva patimilor mele şi să mă povăţuiesc spre voia lui Dumnezeu. Căci este vorba de împărăţia cerurilor, fraţii mei.

Deci să nu poftim dulceţile lumii, să nu ne lenevim, să fugim de lume şi de cele lumeşti; să înotăm împotriva furtunii patimilor, să ne ridicăm deasupra duhurilor viclene, silindu-ne să ajungem la limanul vieţii veşnice. O! ce chin amar aşteaptă pe păcătoşi, ce mânie va fi asupra sufletului care săvârşeşte răutatea, fie al monahului, fie al creştinului din afară. Dar mai vârtos asupra monahului; pentrucă pe cât am fost în cinste, pe tot atât se va cere nouă viaţă mai neprihănită.

Dar de vreme ce trecătoare este durerea ce suferim acum din pricina patimilor şi fără de sfârşit va fi desfătarea de acolo, să nu ne lenevim în bunătăţi; să ne străduim în toate - înfrânându-ne dela bucate, dela somn, dela mânie, dela gândurile rele şi dela orice alt lucru necuvios. Că de ne vom nevoi, ne întăreşte Dumnezeu şi vom afla Cărarea dreaptă a faptelor bune; căci calea păcatelor este strâmbă, plină de prăpăstii şi întunecată spre stricarea celor ce călătoresc pe ea.

Veniţi, dar, fiii mei, să umblăm pe calea cea strâmtă şi cu scârbe a lui

Dumnezeu. Întăriți-vă la vedenii, câştigați răbdare în toate, suflet bun şi dragostea către frați. De îndrăznire însă, foarte să vă feriți, că răutate mare şi lucru de moarte este; iar dacă cineva nu se păzeşte, cade şi se sfărâmă, căci diavolul cel viclean ne răneşte sufletul cu săgeata răutății lui, arătându-ne chipuri frumoase de tineri şi îndemnându-ne la pofte rele, şi prin aprinderea patimilor din amândouă părțile ne duce în tulburare de gânduri rele. Căci dacă amăgeşte pe unul la dragostea desfrânată, atunci se sileşte să supună şi pe celălalt către care are patima trupească. Şi astfel îndulcindu-se prin deasa vedere între ei, se aprinde în ei focul poftei, şi de nu va fi grabnic ajutorul lui Dumnezeu, ca prin supărare să se îndepărteze unul de altul, se face între ei aprinderea sodomiei şi stricarea venită Gomorei. Să fugim aşa dar toți de această îndrăznire! Căci eu însumi fiind supărat de această ispită, vă dau vouă ajutorul şi sfatul acesta: să ştiți că mare paza este ținerea privirilor şi spovedania adevărată.

Dar nici către noi înşine să nu îndrăznim, căci şi aceasta duce la moarte. Cel ce nu cunoaşte această îndrăznire, nu trebuie să o afle; însă toți să se păzească, pentruca să nu ajungă în marea pierzării din neştiință. Cei ce s-au potrivit acesteia, pricep ce spun. Nu te atinge de vreun mădular al tău, să nu-ți vezi trupul gol, ca să nu cazi sub blestemul lui Canaan. Căci, după cum spune marele Antonie, stâlpul cel mare care a căzut în pustie nu s-a biruit de alt păcat, fără numai de acesta, cu toate că prea înțeleptul nu spune în ce chip a căzut.

Desfrânarea se săvârşeşte şi fără apropierea de alt trup. Fiți deci, cu mare grijă şi luați seama cum umblați, ca să nu cădeți de moarte, în vremea când faceți nevoia firii voastre să şedeți cu sfială, fără a privi la vărsatul udului ori la udul ce cade şi fără a atinge mădularele cu mâna. Nu ştii, ticălosule, ce zice Apostolul: *„Cine mă va mântui din trupul acesta care este însuşi moartea“?* Socoteşte, prin urmare, că locuieşti împreună cu o fiară sălbatecă şi că sălăşluieşti cu un leu; căci cu acestea se aseamănă trupul tău şi de nu vei ridica sabia împotriva lui, te răpeşte şi te ucide. Oare se poate să apuci zmeul, să-l pipăi cu mâinile şi să scapi teafăr?

Milostiviți-vă spre mine, fiii mei; biruiți-vă şi nu adăugați asupra capului meu alt foc, ci şi răutatea mea s-o risipiți cu nevoința voastră cea bună, căci zice Scriptura: *„Fiul cel înțelept veseleşte pe tatăl său şi neştiința lui o îndreptează“.*

Aşadar acestea trebuie să grăim şi să ne învățăm unul pe altul; să ne ajutăm când greşim în ascuns şi să descoperim cuvântul; să nu ne ruşinăm a le mărturisi, căci mai bine este să le spunem cu ruşine, decât să le facem fără ruşine. Mare ferire de ispite şi tare biruință asupra diavolului se naşte din spovedania adevărată. Întăriți-vă spre slujbele voastre, îmbărbătați-vă la lucrurile voastre şi purtați unul altuia sarcinile, cu bucuria nădejdii, cu bunăvoință şi dragoste duhovnicească, ca în toate zilele să creşteți şi să vă

întăriți în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava în veci. Amin.

CUVÂNTUL 31
RĂSPLĂTIREA CELOR CE SE OSTENESC ŞI LUPTĂ ÎMPOTRIVA MEŞTEŞUGIRILOR DIAVOLULUI

Părinților, fraților şi fiii mei, legea dregătoriilor mă sileşte să vă arăt în toate zilele calea lui Dumnezeu, deoarece zice că preotul şi dascălul sunt îngeri ai atotțiitorului Dumnezeu, care cere dela ei povățuire pentru cei ce sunt supuşi lor. Eu, ticălosul, mă sfiesc şi nu îndrăznesc a grăi, căci inimă spurcată şi buze necurate am şi locuiesc în mijlocul norodului cel sfânt, ba încă sunt şi povățuitor al acestui norod dar sunt silit pentru dragostea lui Dumnezeu, mai întâi să vă învăț pe voi şi apoi să mă apăr eu însumi de cele ce mă supără. De aceea vă sfătuiesc ca un frate, vă învăț ca un părinte şi mă mărturisesc vouă ca un fiu smerit şi netrebnic.

Să săvârşim, frații mei prea cinstiți, drumul nostru în paza poruncilor lui Dumnezeu şi în împlinirea hotărârilor dreptății Lui. Căci aprig război purtăm cu stăpânitorul lumii acesteia şi mare este amărăciunea lui împotriva noastră, precum spune sfântul Ioan Scărarul. În adevăr, el tulbură şi ațâță poftele noastre, gâdilă mişcările pântecelui nostru, după cum zice Scriptura, şi mai ales în cei tineri aprinde focul poftelor şi-i dogoreşte. Apoi prin bucatele de multe feluri înmulțeşte răutatea, iar prin băuturi pricinuieşte pierzarea. Tot aşa prin zavistie, care este întocmai cu uciderea, prin iubirea de mărire, priri mâncarea în ascuns şi prin gândurile întinate, prin toate şi prin fiecare în parte se sileşte diavolul să pricinuiască deplina noastră stricăciune şi să ne pogoare sufletul în iad. Şi cel care va fi vânat de diavolul prin oricare din lucrurile acestea, nu are pe Dumnezeu; nu va vedea împărăția cerurilor, va fi păgubit de viața veşnică şi va pierde bucuria fără de sfârşit. Va moşteni, în schimb, focul cel nestins, viermele neadormit, tartarul întunerecului şi împreuna trăire cu demonii.

Să nu fie nouă, fraților, lucru de acest fel, ci să fugim de cursele diavolului, să luptăm cu vitejie împotriva lui, să îndurăm focul poftelor şi, cu adevărat, se vor stinge. Căci nu ne lasă Dumnezeu să fim dogoriți multă vreme, ci ajutorul lui va schimba văpaia focului poftelor în rouă curățeniei şi noi vom lăuda pe Dumnezeu împreună cu sfinții trei tineri. Să ne înarmăm, deci împotriva pismei şi împotriva zavistiei. Şi când ne supărăm, să treacă aceasta, să țină câteva ceasuri sau zile, dar să se risipească. Dar în aşternuturile noastre să nu sălăşluiască, ci chiar lucrurile ce le avem în inimă în timpul zilei, să ne învățăm a le alunga din aşternuturile noastre.

Aşadar, fraţii mei, fiecare, ca un ostaş al lui Hristos, să poarte război pentru a fi încununat cu lauri, nu pentru a fi osândit. Iar dacă ai fost rănit, frate, şi duşmanii tăi au fost răniţi de tine, dacă ai căzut, să nu fie, scoală-te de grab. Dacă din vorbă ai fost mânat la necuvioasă faptă, dacă te-au răpit, sau mintea te-a robit, ori ai desfrânat, întoarce-te şi te îndreptează. Nu te lenevi! Pocăieşte-te, dă slavă lui Dumnezeu în mărturisire, varsă lacrimi fierbinţi, oftează din tot sufletul şi suspină din adâncul inimii, întristează-te şi te smereşte, că acestea toate pot aduce tămăduire sufletului tău. Căci scris este: *„Când te vei întoarce şi vei suspina, vei cunoaşte rătăcirea ta şi te vei mântui“.* Şi încă tu grăind, va zice ţie Domnul: *„Iată aproape sunt de tine“.* Şi după aceea va zice: *„Am văzut că s-a întors şi a umblat mâhnit, şi am tămăduit căile lui”.*

Vezi dar, iubite frate, cât de bun este Dumnezeu, cât de milostiv şi iubitor de oameni, că iartă păcatele noastre. *El pentru noi a sărăcit şi pentru mântuirea noastră a pătimit; cu palme peste obraz a fost lovit, a fost ocărit, rănit, defăimat şi batjocorit, şi-a vărsat sfântul Său sânge şi cu ranele Lui noi toţi ne-am vindecat,* precum este scris. *Veniţi dar, fraţilor, să ne apropiem de El şi să cădem înaintea Lui şi să plângem înaintea Lui, că El este Dumnezeul nostru şi noi norodul Lui şi oile mâinilor Lui.*

Astăzi de vom auzi glasul Lui, să nu-L amărâm încă, să nu ne dăm pierzării, ca acei ce nu s-au supus şi au cârtit, nici să ne lenevim a merge în pământul făgăduinţei. La acest, pământ se cade să mergem pe calea cea strâmbă şi cu chinuri, ca să nu ne rămână oasele sufletului nostru în pustietatea iadului. De ar fi ascultat de Iisus al lui Navi şi de Caleb al lui Eftoni, atunci şi ei ar fi moştenit făgăduinţa lui Dumnezeu. Dar de vreme ce s-au lenevit a merge pe calea plină de trude şi, având în ajutor puterea lui Dumnezeu, s-au înfricoşat de împotrivirea neamurilor care le stăteau împotrivă, s-au tăiat şi s-a stins pomenirea lor pentru totdeauna. Aşa se va întâmpla şi vouă de nu veţi asculta de noi, nevrednicii, şi nu vă veţi întoarce din noroiul poftelor trupeşti, socotindu-vă, prin darul şi milostivirea lui Dumnezeu, sloboziţi din robia egipteană a lumii acesteia.

Ridicaţi-vă dar cu bucurie şi cu inimă arzătoare, întăriţi-vă picioarele spre gătirea Evangheliei, îmbrăcaţi-vă în zale cu adevărata credinţă şi înarmaţi-vă cu arme duhovniceşti, ca să umblăm pe calea cea strâmtă şi să luptăm cu neamurile străine, cu, patimile ce vin asupra noastră, pentru a trece Iordanul prin lacrimi şi să moştenim pământul din care izvorăsc viaţa nemuritoare şi rodurile bunătăţilor veşnice.

Cu slabe şi nevrednice cuvinte, fraţii mei, mă nevoiesc totdeauna, ca şi acum, să vă întăresc sufletele. Primiţi-le în inimile voastre şi împreunând cu faptele voastre cele bune puţinătatea smeritului meu cuvânt să înmulţiţi în treizeci, în şasezeci şi în o sută rodurile. Vă rog, fraţilor, pe voi care sunteţi inima mea, cununa şi lauda mea, norodul meu cel ales, ori mai bine

aş zice, latura cea aleasă a lui Dumnezeu, partea aleasă, preoția împărătească a lui, până într-atât îndrăznesc a vă lăuda.

Îndurați ostenelile vieții voastre la slujbele ce vi s-au dat: chelarul să fie bucuros "totdeauna, ajutorul de econom treaz şi cu bărbăție; voi grădinarilor şi săditorilor să fiți fără preget, lemnarii necârtitori, ajutorii de chelari credincioşi, morarii fără vicleşug. Cu toți să vă mângâiați şi să vă bucurați că pururea aveți pe Dumnezeu şi pe smerenia noastră cu voi. Mult se cade să se bucure bucătarul, că odihneşte pe fiii mei cu munca lui. Veseleşte-te canonarhule, că eşti începătorul slujbei lui Dumnezeu. Nu amărî pe Dumnezeu, ci ia seama cum umbli şi cu multă smerenie către frați să fii. O, ce mare plată are dela Dumnezeu cercetătorul bolnavilor! Să ne mângâie totdeauna împreună cu tovarăşul său. Întăriți-vă şi voi scriitorilor spre slujba voastră, că sunteți înseninători ai pravilelor dumnezeieşti şi scriitori ai cuvintelor Duhului, spre folosul nu numai al celor de acum, ci şi al celor ce vor fi după noi. Păziți şi punctele şi virgulele şi desluşirea slovei şi frumusețea scrierii, Aşijderea tu aprinzătorul candelelor dumnezeieşti lumini slujeşte lui Dumnezeu cu plăcere şi cu multă smerenie, ca să se împodobească cu acestea sufletul tău şi să dobândească darul Duhului Sfânt. Iar tu hartofilaxule, poartă grijă de sfintele cărți, ca de tablele lui Dumnezeu. Adună-le dela cei ce citesc, cercetează să nu fie pline de praf sau murdărite şi aşează-le pe toate la locul lor după rânduială. Tu păzitorule al bisericii, să împlineşti cu frică şi cu cutremur slujba ce ți s-a dat. Cu mâni curate şi cu suflet neîntinat să apuci cele sfinte, nu cu necurăție, ca să nu te arzi. Vistierule, păzeşte hainele fraților şi fiecăruia să le împărți cu socoteală, după cum ți s-a poruncit. Argați, păzitori de vite, portari şi toți ceilalți frați, bucurați-vă. Toți împreună cu mine şi cu înțelepciune să umblați. Nimeni să nu tânjească, niciunul să nu se întristeze.

Să nu se mândrească cineva față de fratele său, că pe unul ca acela îl urăşte şi Dumnezeu şi-l urăsc şi oamenii. Niciunul să nu săvârşească lucruri necuvioase, sufleteşti ori trupeşti; să nu mănânce în ascuns, ori să spună minciuni; să nu vorbească pe cineva de rău, ori să-l certe fără rost. Nimeni să nu stea fără lucru şi să caute pricini de îndreptățire. Să nu fie nimeni cu două limbi, soptitor, învrăjbitor, tulburător, spornic la cuvinte, fățarnic, urâtor de frați, ori leneş, ci dimpotrivă, fiii mei, umblați bine pe calea lui Dumnezeu. Fiți smeriți şi buni chivernisitori de cele bune, plecându-vă grumazul spre supunere. Fiți ascultători, veseli, urând îndrăznirea şi iubindu-vă unul pe altul, fără vicleşug. Ca astfel viețuind şi trăind, să săvârşim calea noastră, plăcând lui Dumnezeu, şi să câştigăm bunătățile cele veşnice. Pe acestea să le dobândim noi toți, cu darul lui Dumnezeu şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, se cuvine slava, cinstea şi închinăciunea în veci. Amin.

CUVÂNTUL 32
DESPRE TRAIUL CĂLUGĂRILOR ŞI MILOSTENIA FAŢĂ DE SĂRACI

Părinţilor şi fraţilor, datorie având să vă grăiesc totdeauna cuvânt de mângâiere, vă sfătuiesc *să faceţi mădulările voastre slujitoare dreptăţii spre sfinţire,* după cum zice Apostolul. Să câştigaţi cu prisosinţă dumnezeiasca înţelepciune, ca să puteţi pătrunde tainele cinului nostru îngeresc, cu toate că, pricepându-le, v-aţi dăruit cu totul lui Dumnezeu şi cu smerenie, în toate zilele, înduraţi pătimire, atât pentru suflet, cât şi pentru trup, căci şi ale sufletului şi ale trupului în acelaşi chip, sunt primite de Dumnezeu. Pentru că unul se nevoieşte la citire, altul la rugăciune; unii stau înlăuntru şi lucrează cu mâinile, alţii au însărcinare afară, unul sapă via, altul ară pământul, iar altul ciopleşte; nimeni nu stă fără lucru şi toţi se nevoiesc după putinţa lor. Şi după cum se pare mie, nici cel ce sade la uşă, să ia aminte la cei ce intră şi la cei ce ies, nici cel ce izgoneşte păsările dela roduri, nu stau degeaba fără lucru. Căci şi ei împlinesc trebuinţa cea de obşte pentru întreg trupul, şi dacă săvârşesc un lucru mic, se socotesc însă ca picior sau deget al trupului. Aşadar dacă ne socotim toţi un suflet şi o voie, aşa să ne arătăm totdeauna.

Să nu vă smintiţi cu îndărătnicia şi să luaţi parte la munca obştească numai pentru a fi văzuţi acolo, ci să împliniţi porunca cu bunăvoinţă. Sfinţiţi-vă mânile cu slujba ce vi s-a dat, ca să aduceţi lui Dumnezeu jertfă bine primită. Căci cu adevărat jertfă este. Oare nu sunt hrăniţi cei pe care îi primim în orice zi? Nu săturăm zilnic pe bătrâni? Nu dăm străinilor pâine, legume, vin şi orice are mănăstirea? Nu primiţi pe prietenii care vin la voi? Şi nu sunteţi hrăniţi voi toţi? Toate acestea sunt prinosuri aduse lui Dumnezeu, căci zice: *„Milă voiesc, nu jertfă".* Adică să fim milostivi, însă tot ce se dă, nu dau numai eu, ci toţi dăm, fie argint, fie veşminte, fie orice altceva, căci fiii mei sunteţi voi şi împreună împărtăşim şi cele sufleteşti şi cele trupeşti. Inima mea arde pentru voi toţi, măcar că păcătos sunt; pe fiecare îl îmbrăţişez cu dragoste duhovnicească şi pe toţi vă ţin la sânul meu, dorind să vă feresc de orice ispită şi să vă mângâi în orice clipă.

Aşa dar niciunul să nu se împotrivească altuia şi nimeni să nu defaime pe cineva, chiar dacă este el iconom şi celălalt este cel mai mic dintre toţi, după rânduiala dată. Pentrucă împotrivitorul mie se împotriveşte, căci eu sunt cel care porunceşte, iar defăimătorul pe mine mă defăima, căci eu sunt cel care am aşezat pe fiecare. Pentru aceea trăiţi în

pace şi iubiţi-vă între voi cu dragoste duhovnicească, cinştiţi-vă şi ajutaţi-vă unul pe altul. Cei mai mici să cinstească pe întâistătători ca pe mine, dându-le ascultare în toate? Iar dacă vreunul nu se supune cuvântului meu, acela nu-mi este fiu.

Nevoiţi-vă să dobândiţi câştigurile sufleteşti, fiind cu priveghiere la slujbe şi cu luare aminte la rugăciuni. Nevoiţi-vă şi trupeşte, trudindu-vă la lucru, ca să aveţi îndestulare de pâine şi de legume şi puţin vin pentru cei bolnavi de stomac. Care vor să se înfrâneze, aceia să postească, însă în săptămâna luminată m-au supărat unii, care n-au voit cu niciun chip să bea vin. Am spus lor că şi înfrânarea se porunceşte să fie cu socoteală. Acum însă de obşte poruncesc vouă ca în vremea când se mănâncă de două ori în zi, să aveţi răsuflare şi de metaniile cu genunchii la pământ, chiar şi la ceasuri, iar daca vrea careva să adauge înfrânării sale, să se îndestuleze numai cu pâine şi apă, în afară de sâmbete şi dumineci. Dacă va lua seama că slăbeşte, să bea puţin vin pentru întărire şi să mănânce de două ori în zi. Cei neputincioşi însă, totdeauna să bea câte puţin vin; tot aşa cei care din neam sunt învăţaţi cu mângâierea. Dar să nu se smintească nici cei care bea, socotindu-se osândit, nici cel care nu bea, mândrindu-se ca şi cum ar face mare lucru. Căci pentru mâncare sau băutură, când se face cu socoteală şi cu blagoslovenie, nu ne osândim, nici nu ne îndreptăm înaintea lui Dumnezeu, când se face pentru întărirea firii. De folos este însă celor tineri să nu bea vin, pentru că au poruncit, atât dumnezeiescul şi marele Vasile cât şi sfântul Marcu şi alţi Părinţi, să nu bem vin, în afară de cei slabi şi bolnavi. Cu toate acestea mai bună este înfrânarea. De aceea când este dezlegare la vin, să vă mulţumiţi cu un singur pahar, şi acela numai de patru uncii, iar dacă unii doresc, se pot lipsi cu totul de vin.

Slava şi cinstea cerească să vă încununeze; mila, pacea şi darul lui Dumnezeu să va ajute şi în al treilea rând, rugăciunea părintelui nostru să vă întărească şi să vă păstreze nevătămaţi.

Ştiţi, iarăşi, fraţii mei, că în fiecare zi vin mulţi mireni să se călugărească şi, după cum v-am mai spus, nu-i primesc. Nu pentrucă nu aş dori să fiţi mai mulţi decât în celelalte mănăstiri şi să mă mândresc cu acest lucru, ci pentru că doresc să vă înmulţiţi voi în slava şi în voia lui Dumnezeu. Căci nu prin mulţimea numărului se aduce mai multă slavă lui Dumnezeu, ci prin cei ce trăiesc în numele Domnului. Iar dacă Dumnezeu se bucură pentru îndreptarea unui păcătos şi cu atât mai vârtos pentru pocăinţa a cât mai mulţi, eu, văzând slăbiciunea şi patimile mele multe şi ştiindu-mă nevrednic să mă stăpânesc pe mine însumi, socotesc că nu pot stăpâni şi pe alţii în afară de voi.

Cât despre, porunca ce zice: *„Pe oricine vine către mine, nu-l voi scoate afară "* şi *„Lăsaţi copiii să vină la mine, că a acestora este împărăţia cerurilor"*, mă supun ei şi primesc şi pe copii şi pe bătrâni şi pe tineri,

neînsuraţi ori însuraţi, sănătoşi ori sluţi, ciungi ori şchiopi. Şi aceasta nu o fac dela mine, socotind că fac ceva bun, ci ca un supus şi ascultător ucenic al dumnezeieştilor Părinţi; căci dacă nu aş face aşa, m-aş socoti călcător al dumnezeieştilor porunci. De aceea vă întreb: primiţi şi voi să ajutăm pe aceştia sau nu? Răspundeţi fiecare, căci ostenelile voastre sunt, sau mai degrabă ale lui Dumnezeu care îndestulează pe orice dobitoc de bună vrerea sa şi dă hrană fiarelor şi puilor de corb, care năzuiesc spre el. Căci zice: *„Căutaţi la păsările cerului, care nici nu seamănă, nici nu seceră şi Tatăl nostru cel ceresc le hrăneşte pe ele“.*

Pentru aceea, nădăjduind la sfatul vostru, socotesc să putem păzi poruncile, să nu fim osândiţi pentru niciun lucru şi să nu rămână nici o poruncă neîmplinită. Iar dacă nu vom primi pe şchiopi şi nu vom odihni pe bătrâni, călcători ai poruncilor ne vom arăta. Căci păzirea poruncilor este ca un rotocol, adică, una de alta se ţin. Aşa că dacă vom călca o poruncă, mai mici în împărăţia cerurilor ne vom chema, iar prin mai mic în împărăţia cerurilor, după cum tălmăceşte marele Gură de Aur, înseamnă vinovat chinurilor. Să primim aşa dar, iubiţilor, pe copii şi pe bătrâni, pe ologi şi pe ciungi. Căci nu ne va lăsa bunul Dumnezeu să ajungem lipsiţi şi scăpătaţi, ci va ajuta să dobândim toate cele de trebuinţă şi sufletului şi trupului, aşa cum le-am dobândit din ziua dintâi şi până acum.

Mă întristez din pricina despărţirii mele de voi pentru puţină vreme. Voi însă nu vă întristaţi fiii mei, căci sunt păcătos. Darul nostru cu rugăciunea părintelui nostru să vă păzească întregi şi iar vă voi vedea şi mă voi bucura, aflându-vă sănătoşi şi sufleteşte şi trupeşte, cum nădăjduiesc eu cel fără nădejde. Iar Hristos şi milostivul Dumnezeu să vă sporească la tot lucrul bun, să vă umple de toată bucuria duhovnicească şi să vă desăvârşească în Duhul Sfânt, Căruia este slava în veci. Amin.

CUVÂNTUL 33
DESPRE TĂRIA LUPTEI CĂLUGĂRILOR
ŞI DESPRE LEGĂTURA STAREŢULUI

Părinţilor, fraţilor şi fiii mei, poruncă am eu să grăiesc smeritul meu cuvânt către voi, care în fiecare zi vă sârguiţi în ascultare, să vă mângâi cu sfatul, să vă trezesc cu îndemnul şi să vă fac mai silitori cu povestiri de taină. Iar voi trudiţi-vă şi nu vă leneviţi şi ascultaţi cu bucurie ca să primiţi şi să înţelegeţi cele ce vă grăiesc. Ştiţi, fiii mei, că greu şi cumplit război purtăm, după cum zice Apostolul: *„Lupta noastră nu este împotriva sângelui sau a trupului, ci împotriva căpeteniei şi puterilor, împotriva*

stăpânului întunerecului veacului acesta şi împotriva duhurilor viclene“. Aşadar, după cum voievodul de oaste, când taberele stau gata de luptă, îndeamnă şi îmbărbătează pe ostaşi cu povestirile vitejiilor de demult, tot aşa şi eu, ticălosul, vă îndemn şi vă îmbărbătez pe voi ostaşii Domnului, să vă străduiţi şi să biruiţi pe vrăjmaş, căci chiar dacă sunt nevrednic eu, vă îndemn însă şi vă silesc ca să nu slăbiţi voi, ci să fiţi viteji în războiul împotriva oştilor drăceşti şi împotriva patimilor de multe feluri ale păcatului.

Osteneala voastră, iubiţilor, nu este mică, nici puţine sudorile nevoinţelor voastre sufleteşti, după cum adeverează cuvântul, ci mari, muceniceşti şi minunate, şi mai presus de lumea aceasta. Căci suferiţi tăierea voii, care este întocmai ca o vărsare de sânge, şi înduraţi sudalmele ca pe nişte răni aducătoare de moarte, iar ostenelile slujbelor voastre se socotesc lupte grele şi fără sfârşit. Pe toate le săvârşiţi fără cârtire şi fără a avea voie să ieşiţi din luptă decât după rânduială şi la poruncă. Luptaţi deci şi vă nevoiţi, înduraţi toate scârbele, silindu-vă în tinda vieţii acesteia Îi cu foamea şi cu setea, cu frigul şi cu golătatea, cu necinstea şi cu toate celelalte pe care însuşi lăudatul Apostol le-a îndurat. Bucuraţi-vă însă, fiii mei, şi veseliţi-vă, privind nu la cele ce se văd, căci sunt trecătoare, ci la cele ce nu se văd, căci sunt veşnice. Iar viaţa voastră chiar dacă acum este ascunsă în Hristos, dar când se va arăta viaţa noastră, Hristos, prin a doua naştere şi înnoire, atunci şi voi vă veţi arăta în slava Lui şi vă veţi bucura în veci, căci va răsplăti Stăpânul nevoinţele voastre trupeşti cu bunătăţi veşnice.

Dar încă puţin mai suferiţi, iubiţilor, în dragostea lui Dumnezeu. Şi precum Stăpânul ne-a iubit şi S-a dat pe Sine spre osânda morţii şi moarte pe cruce a suferit, aşa şi noi să ne dăm spre moarte pentru Dânsul. Să mulţumim preamilostivului şi iubitorului de oameni Dumnezeu că ne-a învrednicit pentru numele Lui să ne depărtăm de părinţi şi de rude, de prieteni, de vecini şi de cunoscuţi, de patria ce ne-a hrănit şi ne-a instruit, de oraşe şi de târguri; de zboruri şi de jocuri; de vederile cele lumeşti şi de obiceiurile rele, de râsete şi de glume, de plimbări pe uliţe şi de lucruri de nimic, de fapte necuvioase şi de prieteşugul cel trupesc şi de toate câte sunt ale lumii. Dacă înainte eram orăşeni sau ţărani, slavă Domnului că acum toţi în Hristos Iisus una suntem şi eu v-am născut duhovniceşte. Ce, dar, altă răsplătire vom da lui Dumnezeu cel ce ne-a întărit pe noi, în afară de grija să nu pierdem prin lene şi prin nesimţire cele ce am agonisit prin osteneală? Nici pe cele îndreptătoare să le defăimăm, nici cele viitoare să ne sperie. Ci de va fi trebuinţă să ne vărsăm sângele ca să mucenicim, cu bucurie şi cu mulţumită să primim. Că pentru acestea mă nevoiesc să vă învăţ şi să vă sfătuiesc spre buna credinţă. Să dea Dumnezeu să vă întemeiaţi şi să vă îmbărbătaţi încă şi mai mult cu vitejie, de acum şi până

în veci.

De vreme ce am trimis pe oarecare fraţi din cei făcători de minuni de la mănăstirea de aici la egumen, ca să afle de a mers acolo ticălosul şi înşelatul Talasie, de mare folos va fi vouă, ca să vă întemeiaţi şi să vă întăriţi, ascultarea acestei istorii foarte trebuincioasă şi minunată. S-a dus ticălosul la bătrânul sicheot şi a cerut iertare şi slobozenie de legătura lui cea nedezlegată. Şi fiindcă bătrânul îi zicea că nu poate nici el, nici altul să-l ierte, ci să se întoarcă iarăşi la smerenia mea, el l-a supărat şi a răspuns cu multă îndrăznire: „Dar de nu mă va dezlega acela, să rămân toată vremea neîmpărtăşit“? Iar bătrânul i-a povestit povestea aceasta pe care a spus-o şi către fraţii ce au mers acolo.

„Ascultă, fiul meu, ceea ce am auzit dela părintele meu, şi este adevărat; că el a auzit-o din gura celui ce a pătimit. Nu de mulţi ani era un bătrân ce şedea într-un loc şi avea un ucenic foarte evlavios. Şi fiindcă vitele mănăstirii stricau ţarinile vecinilor şi ţăranii certau pe bătrân pentru aceasta, s-a mâniat bătrânul asupra ucenicului şi l-a canonisit să nu mănânce pâine de nu va ajunge mai curând să întoarcă vitele şi să facă mijlocire să nu mai strice ţarinile. Şi ducându-se ucenicul ca să facă acea ascultare, a murit bătrânul.

Mai apoi întorcându-se şi aflându-l mort, s-a întristat foarte şi plângea şi se vaită şi mult se chinuia. Mai întâi pentru că pierduse pe părintele său şi, lipsit de lumina povăţuiţii lui, a rămas sărman de mângâiere, apoi se mâhnea pentru că rămăsese sub canon, să nu mănânce pâine.

Deci când l-au îngropat a spus pricina la cei vrednici cu iscusirea şi a cerut slobozenie de canon. Dar nici unul nu s-a aflat să-i tămăduiască rane şi să-i deslege legătura, că fiecare se apăra şi-l trimitea la cel mai mare.

Şi de vreme ce de la cei ce erau acolo nu şi-a putut afla îndreptarea, după sfatul celor mai mulţi, s-a sculat de acolo şi a venit Ia Ţarigrad, unde era atunci patriarh sfântul Gherman. I-a arătat pricina şi ca de la un cap al Bisericii a cerut ajutor. Dar n-a putut afla deslegare nici acolo. Că adunându-se soborul, s-a făcut cercetare de această pricină şi punând pe ucenic la mijloc şi făcându-se sfat, o minune mare! Nici Patriarhul, nici soborul ce s-a adunat, n-au putut să deslege canonul bătrânului.

Şi măcar că această legătură se făcuse vremelnică, dar fiindcă se legase de acela pe pământ şi era legat şi în ceruri, n-a putut să-l ajute, sau să-l dezlege nici soborul, cu toate că bătrânul nu avusese darul preoţiei şi era un călugăr simplu, dar el era stareţul ucenicului. Şi aşa a rămas fratele acela sub canon până la moartea sa, fără să mănânce pâine“.

Aceasta auzind eu ticălosul m-am minunat şi am fericit pe arhiereul cel adevărat şi pe înţeleptul ucenic şi m-am spăimântat de pravilele cele părinteşti, cât sunt de tari şi neclintite şi nemişcate.

Deci o fiii mei, temeţi-vă şi voi şi păziţi cuvântul în sufletele voastre până la moarte, că aşa veţi săvârşi supunerea şi ascultarea în Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 34
TOATE NECAZURILE TREBUIESC ÎNDURATE CU BUCURIE, ÎN NĂDEJDEA BUNĂTĂŢILOR VIITOARE

Părinţilor, fraţilor şi fiii mei, fiindcă pe zi ce trece creşteţi şi vă înmulţiţi iar prin strădania îndelungată v-aţi deprins cu faptele bune, cu priceperea şi cu lucrarea, mă îndemn şi eu, păcătosul, spre bine, şi vă spun că în adevăr mă înspăimânt, credeţi-mă, văzând că din putere în putere mă urc şi mă înalţ la cea mai de sus priveli şte şi văd la ce stare de stăpânire am ajuns eu, ticălosul. Pe deoparte socotind mărimea şi lărgimea măririi vieţii acesteia şi ştiind că limanul mântuirii noastre nu este pe pământ, ci sus în ceruri, şi de altă parte ţinând seama cât de multe sunt întâmplările, furtunile şi valurile duhurilor necurate, tulburările şi smintelele omeneşti, mă cutremur cum voi putea eu, ticălosul, să vă înalţ de pe pământ la ceruri şi de la cele văzute la cele dumnezeieşti şi veşnice. Fiţi purtători de grijă, fiii mei, şi voi cu mine împreună şi siliţi-vă la osteneli cu sârguire şi înarmaţi-vă duhovniceşte, ca unii să fie cu luare aminte mai-nainte, iar alfii să-mi fie de ajutor. Unul să privegheze, altul să se străduiască, iar altul să socotească adâncimea greşelilor, ca nu cumva să cădem în prăpăstiile primejdiilor ce sunt puse înainte, după cum bine ştiţi şi vedeţi în toate zilele. Ca într-o pildă vă spun acestea, pentru ca să ne mântuim toţi cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu rugăciunea părintelui nostru şi să ajungem la limanul dorit. Oare socotiţi, fraţilor, că este lucru mic a câştiga cineva împărăţia cerurilor? Dar nu ştiţi că pentru această împărăţie, precum este scris, sfinţii Părinţi au petrecut în piei de capre, lipsiţi fiind, pătimind rău, scârbindu-se, rătăciţi prin pustii şi prin munţi, prin crăpăturile pământului şi prin peşteri şi că socoteau lumea ca nimic? Isaia a fost tăiat cu fierăstrăul, Ieremia a fost aruncat în lac adânc şi mocirlos şi Iona a fost aruncat în mare şi înghiţit de chit. Daniil a fost dat leilor să fie sfărâmat de ei şi trei săptămâni a postit şi pâine n-a mâncat. Cei trei tineri au fost închişi în cuptorul cel de şapte ori ars. Zaharia, tatăl Mergătorului-Înainte, prin ucidere de sabie a murit şi chiar Înainte Mergătorului i s-a tăiat capul: Şi nu ar ajunge vremea să povestim despre Pavel, care zice că cu foamete şi sete, cu frig şi goliciune,

cu osteneală şi trudă a petrecut viaţa sa, nemaiadăugând celelalte pătimiri fără de număr ce a suferit. Întâiul mucenic Ştefan a fost ucis cu pietre, Iacob fratele Domnului a fost omorât. Dar patimile Apostolilor, trudele sfinţilor mucenici, nevoinţele cuvioşilor părinţi unde le puneţi? Dar, fraţilor, cu aceste pătimiri ei au dobândit bunătăţile făgăduite, precum am zis, şi veselia nespusă şi veşnică. Aşadar şi noi smeriţii să ne nevoim, fraţilor. Căci precum zice Marele Vasile, cei ce se ostenesc se şi cinstesc şi cununile sunt ale celor ce biruiesc. Să ne luptăm aşadar, să ne nevoim pururea în această lume; să batem război cu vrăjmaşul, să ne ostenim cu luptele; să nu ne lenevim, să nu slăbim, să nu ne întoarcem îndată, ci să aţâţăm sârguinţa în inimile noastre cu focul dragostei şi nimic nu va sta înaintea ochilor noştri, chiar şi dracii vor fugi, căci scris este că se topesc ca ceara de acest foc duhovnicesc, iar oamenii se vor înfricoşa şi vor fi cuceriţi de voi. Şi trecându-le toate ne vom sui acolo unde este viaţa şi odihna cea nespusă.

Dar, o ticăloşii de noi, de ce aşa de lesne ne biruim? De ce nu putem răbda şi îndura? De ce nu luăm pildă de la osârduitoarea furnică? Sau, mai bine, de ce nu vedem, fraţilor, cum rabdă cineva toate când este stăpânit de pofta cea rea? Cum suferă toate şi cum gândeşte numai la chipul de, care este robit prin dragoste diavolească. Nici mâncarea nu îi prieşte, nici băutura, nici de somn nu se satură, nici odihnă nu are, nici cu altă poftă nu se îndulceşte. Mai mult, orice fel de osteneli şi chinuit i se întâmplă, le suferă cu bucurie şi este gata să-şi verse şi sângele, nu pentru ca să dobândească ceva, sau să câştige vreun lucru scump, ci numai ca să nu-şi piarză sufletul în chinul focului nestins. Dar noi, pentru dragostea prea bunului şi prea iubitului Hristos Dumnezeul nostru, să nu suferim, ca nişte înţelepţi, această fericită şi sfântă supunere până la bătrâneţe? Să nu răbdăm toată scârba, şi să cârtim pentru supărarea gândurilor? Să ne mâhnim pentru sudălmi şi supărări? Să primim foamea şi setea, sărăcia şi batjocura ce se întâmplă, sau orice asemenea? O fiii mei, avem datorie să nu râvnim dobitoacelor şi să nu ne asemănăm cu ele, ci, precum am început, ne-am ostenit, ne-am deprins şi am ajuns la jumătate de cale, să ne nevoim şi de acum încă puţin şi la cealaltă jumătate şi să nu încetăm a săvârşi drumul nostru în Domnul. Să ne bucurăm dar, fraţilor, şi să fim cu inimă bună. Să fim viteji şi să ne întărim, să ne îmbrăţişăm în dragoste şi sărutare sfântă, să ne îngrădim şi să ne înarmăm împotriva patimilor. Şi fiţi bine încredinţaţi că ne vom mântui în Hristos Dumnezeul nostru, Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 35
SĂ NU FIM TRIŞTI PENTRU FRAȚII, CARE SE DESPART DE OBŞTE, DIN CAUZA LIPSEI DE SFĂTUIRE ŞI A NEASCULTĂRII, CI SĂ NE RUGĂM LUI DUMNEZEU, CU DE-ADINSUL, PENTRU DÂNŞII

Părinților, fraților şi fiii mei, treapta noastră se aseamănă, precum zic dumnezeieştile Scripturi, cu, dregătoria corăbierului. Şi precum corăbierului i se întâmplă multe când umblă în noianul mării, aşa se întâmplă şi nouă pe marea vieții furtuni, vânturi, adică duhuri necurate, multe feluri de valuri şi tulburări nenumărate. *Iar sunetele valurilor ei,* după cum, zice proorocul, *cine le va suferi?* Căci suie până la cer şi coboară până la iad corăbiile noastre sufleteşti. Aşadar, de vreme ce aşa sunt şi ştim că de multe ori se întâmplă de ne acoperă valurile, ne udă apa, se clăteşte corabia, se rup funiile şi ne izbim de stâncile ascunse ale mării, nu trebuie să ne întristăm, nici să deznădăjduim, ori să slăbim, ci mai vârtos, cu mai multă silință, să ne sârguim. Căci de se va înfricoşa corăbierul de vânturi şi de valurile care lovesc corabia, sau de-şi va pierde cumpătul, se primejduieşte şi pe el şi pe ceilalți, ducându-i la deznădăjduite.

Drept aceea fiilor, de ne vom înfricoşa noi ticăloşii când se va tulbura cineva din frați ca apa mării, sau de se va clăti[na] cineva ca funiile corăbiei, ori când se vor împotrivi unii şi vor cârti alții, întocmai ca vânturile protivnice care suflă pierzare, ne prăpădim cu totul şi pe noi şi pe alții şi ajungem în primejdie, tocmai ca şi cum n-am avea corăbier. Nu este lucru puțin înfricoşat, fiii mei, să se despartă cineva din frați fără sfadă, precum s-a întâmplat acum ticălosului Talasie. Căci dacă aduce mare mâhnire tulburarea unui frate sau nebunia lui, cu atât mai vârtos desăvârşita lui despărțire de obşte. Pentru că datorie are fiecare să se sârguiască să adune pe cei risipiți şi să învețe pe cei răzvrătiți şi toate să le facă nevoindu-se spre folosul şi mântuirea sufletească de obşte. Dar nu să se vatăme şi pe sine şi să smintească şi pe alții. Pentru aceea pururea ne rugăm pentru cei ce greşesc şi mai vârtos pentru ticălosul Talasie. Căci nu urăşte Dumnezeu altceva mai rău, decât pe "cel mândru, precum zice şi fratele Domnului: .. *Domnul stă împotriva mândrilor, iar smeriților dă dar".*

Să ne păzim, fraților, ca să scăpăm de gura dracului, cel ce caută să ne înghită prin despărțirea de obşte. Să rămânem în curțile poruncilor lui Dumnezeu, acolo slujind şi acolo umblând unde nu este nici o buruiană amară şi vătămătoare de moarte, ci "mai de grabă dătătoare de viață, care hrăneşte, îngraşă şi întăreşte sufletele noastre. Acolo să vă adăpați, unde nu

sunt ape amare şi cu gust de păcat, ci dulci şi de Dumnezeu dăruite. Şi pentru ca să nu lungesc cuvântul, toate acestea să păziţi, de tot lucrul rău să vă feriţi, în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia este slava împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 36
DESPRE PURTAREA DE GRIJĂ A STAREŢULUI PENTRU VIAŢA DE OBŞTE

Părinţilor, fraţilor şi fiii mei, nici dela puterea cuvântului meu am nădăjduit, că precum mă vedeţi sunt neputincios, nici dela vieţuirea mea, că bine mă ştiţi că sunt leneş, ci numai de la mila lui Dumnezeu. Având şi oarecare bună râvnă şi ajutându-mi şi rugăciunea părintelui nostru şi al vostru, am îndrăznit şi cutez sa vă fiu egumen şi întâistătător. Însă ştiu ce lucru mare este stăpânirea şi că numai aceia pot stăpâni, cu adevărat, care au scăpat de patimi şi strălucesc prin lipsă de patimi, care au cuvânt deajuns şi înţelepciune desăvârşită, care au pricepere înaltă, cunoştinţă iscusită şi îndelungată milosârdie şi care pot să îndure greutăţile neputincioşilor, după cum zice Apostolul. Iar eu sunt un nimic şi slab, fiii mei, şi încă nu pot însumi să-mi îndreptez viaţa după plăcerea lui Dumnezeu, însă doresc ca să va arăt fără de vicleşug cuvântul cel mântuitor al lui Dumnezeu şi să pun sufletul meu ticălos pentru voi. Dar nu ştiu de va fi osteneala mea bine primită de Dumnezeu. Cu toate acestea, voi mă veţi ajuta cu râvnă şi cu osârdie şi veţi face poruncile lui Dumnezeu şi pot să mă mângâi că nu voi pierde ostenelile mele în zadar.

Măcar că de multe ori mi se întâmplă scârbe şi supărări, precum ştiţi, nu mă întristez, nici nu socotesc că pătimesc ceva ciudat şi negândit. Că spre aceasta, în aceasta şi pentru aceasta sunt eu ceea ce sunt. Apoi, am datorie să priveghiez pentru sufletele voastre, să fiu treaz toata noaptea, să mânec de dimineaţă, să mă ostenesc şi să alerg şi cu lucrul şi cu cuvântul ca să vă fac desăvârşiţi. Deci nici voi să nu încetaţi fraţilor. Căci dacă sufăr eu nevrednicul dascăl al vostru atâta pentru voi, datori sunteţi şi voi să vă osteniţi pentru mine şi pentru voi toţi. Să pătimiţi răul cu toţii, neîndărătnicindu-vă şi neîntristându-vă, nici să deznădăjduiţi, spăimântându-vă de scârbele ce vi se întâmplă. Căci, o fiii mei, dacă nu ne-am împotrivit păcatului până la sânge, dacă n-am trecut prin foc şi apă, precum au trecut sfinţii mucenici, şi sufletul nostru n-a ajuns până la fier, ca al lui Iosif, dacă încă nu ne-am rănit precum cuviosii şi drepţii, atunci prin ce nădăjduim dobândirea celor viitoare? Putem zice că am pătimit pentru

Hristos, când nici o sudalmă cât de mică n-am suferit, nici necinste n-am îndurat, nici post n-am săvârşit, nici înfrânare n-am păzit, nici haine proaste n-am purtat, nici osteneala lucrului, nici silinţa rugăciunii, nici cântările, nici altele nu le-am primit cu bucurie? Deci vă rog, fiii mei, să suferiţi şi să răbdaţi toate ca să cântăm cu David: *„Aşteptând, am aşteptat pe Domnul şi m-a ascultat, rugându-mă“.*

Prinos de roduri aduse de alţii spre nădejdea veacurilor viitoare sunt: ale mucenicilor - sângiurile cuvioşilor părinţi, strădaniile cele mari, iar ale noastre, ale păcătoşilor, sunt cele ce am zis. Şi ştiu bine, că nu vom fi lipsiţi de împărtăşirea acelora, precum zice dumnezeiescul Antonie. Dar, fiii mei, cercetaţi pe Dumnezeu mai cu deadinsul şi va fi viu sufletul vostru. Doriţi faţa Lui pururea şi o veţi vedea cu inimă curată.

Aduceţi-vă aminte de minunile pe care le-a făcut pentru noi în vremile cele de demult. Chiar şi acum, precum văd eu, orbul, face minuni, în mijlocul cetăţii, căci mulţi sunt împotrivitorii noştri şi nimeni nu ne însoţeşte pe noi la cele dumnezeieşti. Şi totuşi ne păzeşte sănătoşi şi întregi, ne înmulţeşte, ne creşte, ne hrăneşte şi nu ne lipseşte de niciun lucru trebuincios vieţii acesteia. Pentru aceasta, dar, mai mult se cade să-I mulţumim pentru bunătăţile cu care ne-a îndatorat. Că nu cere altă răsplătire dela noi, fără numai a ne teme de El, a-L iubi din toată inima şi din tot cugetul nostru şi să râvnim, după putinţă, viaţa ce a petrecut, în trup fiind.

El s-a pogorât din ceruri pe pământ, ca şi noi să ne înstrăinăm de aici prin tăierea voii noastre. El a ascultat pe Tatăl Său, ca şi voi să mă ascultaţi pe mine, nevrednicul, cu bucurie. El S-a smerit până la moarte, ca şi voi, ţinând seamă de aceasta, să fiţi smeriţi şi la fapte şi la gânduri şi la cuvinte. Căci slava adevărată şi dumnezeiască este a fi necinstit de oameni pentru Dumnezeu. Şi pentru monah cinstea cuviincioasă este să fie defăimat pentru Dumnezeu şi să fie batjocorit.

Că Dumnezeu şi Mântuitorul meu, cât a purtat trup, a ales cele mai smerite şi mai lepădate ale lumii, ca să ruşineze pe cele slăvite şi bogate ale oamenilor. Pentru aceasta S-a născut în peşteră şi în iesle S-a culcat, S-a numit fiul lemnarului, nazarinean S-a chemat, în haină a fost îmbrăcat, pe jos a umblat şi S-a ostenit, cu pietre de iudei a fost lovit defăimat, legat, răstignit şi împuns cu suliţa în coaste, a murit şi apoi a înviat, ca să ne încredinţeze pe noi să suferim toate acestea, şi să ne încununăm în împărăţia cerurilor în Hristos Domnul nostru, Căruia se cade slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 37
SE CADE SĂ FII MAI MIC DECÂT TOŢI ŞI SĂ SUFERI CU MULŢUMIRE OROPSIREA ŞI NECINSTEA

Părinţilor, fraţilor şi fiii mei, ofiţerii învaţă pe soldaţi, dascălii pe copii, meşterii pe ucenici, iar noi avem datoria să vă învăţăm pe voi şi să vă sfătuim la cele trebuincioase ca, pe fiii noştri sufleteşti. Deci staţi fiilor la osteneli, la supuneri şi la ascultări şi, zi de zi nevoiţi-vă în vremea vieţii, acesteia, împodobindu-vă sufletele cu fapte bune. Arvuniţi împărăţia cerurilor şi aşteptaţi fără îndoială bunătăţile făgăduinţelor dumnezeieşti. Strâmtă şi anevoioasă este calea lui Dumnezeu, dar şi odihna viitoare mare şi nemărginită este. Ispitele dracilor sunt dese, ca să arză casa sufletului vostru, dar roua duhului le stinge şi vă găteşte băutură bună în viaţa veşnică. Atâtea scârbe, osteneli şi priveghieri, lene şi trândăvie, scăpătare, goliciune şi mulţime de păduchi, trude şi dureri, sudori, defăimări şi sudălmi ne ispitesc şi ne mâhnesc, dar pentru toate acestea ne aşteaptă bucurie nespusă şi veselie negrăită. Deci, o fiilor, să suferim aceste puţine zile, ca să purtăm cununa dreptăţii. Cât s-au ostenit părinţii noştri cu posturi, cu denii, cu lacrimi, cu rugăciuni şi cu tot felul de chinuri pustniceşti! Acum însă nu simt nici o durere din osteneylile lor cele trecute, căci au primit bucuria cea nespusă. Deci şi noi asemenea să nu ne înfricoşăm de scârbe, fiindcă sunt vremelnice şi în puţină vreme trec ca un vis şi ca o umbră. Nici să ne lenevim, ci să săvârşim poruncile lui Dumnezeu cu bucurie.

Nu vă întristaţi, iubiţilor, de înjurături, nu vă ruşinaţi de necinstiri, nu vă scandalizaţi de mânii. Să nu vă supună mândria, ci să plecăm ochii în jos, iar sufletul sus să-l avem. Să fim între noi blânzi, răbdători, milostivi. De ţi-a zis cineva un cuvânt rău, de ce te tulburi fiul meu? Domnul nostru Iisus Hristos a auzit: *„drac ai“* şi a tăcut, şi *„cu Beelzebut scoate dracii“* şi nu S-a tulburat. Şi noi care suntem din fire ticăloşi şi vrednici de necinste, ne înverşunăm ca fiarele sălbatice. De ce să nu culegem dulceaţa smereniei? De ce să nu învăţăm meşteşugul ascultării? De ce să nu deprindem jugul călugăriei?

Însă călugăria nu stă în scrierea frumoasă, sau în cântarea dulce, în spălarea deasă a mâinilor, ori în înălţimea sfatului nostru, nici în podoaba hainelor frumoase, nici în sporirea vorbei, sau în îndrăznire şi împotrivire, sau în altceva asemănător. Ci mai vârtos în acestea să cunoaştem adevăratul călugăr, adică în a se socoti pe sine mai mic decât toţi, a nu-i ieşi lesne cuvântul din gură, mai ales cel simplu şi cu iuţime, a nu fi mândru, ci

smerit, a se spovedi curat şi a avea dragoste curată spre fraţii săi, a nu pismui şi a nu zavistui. Acestea, zic, sunt semnele celui ce doreşte mântuirea sa. Toate acestea le-a învăţat şi vi le-a poruncit însuşi Dumnezeu, Deci faceţi acestea şi să suferiţi toate cu vitejie încă puţină vreme. Chiar şi pentru slăbiciunea trupească să daţi slavă Domnului, că ştim că mulţi sunteţi bolnavi, şi cele ce vi se pun înainte să le primiţi cu mulţumită. Iar de vă trebuie şi altceva, cereţi cu smerenie şi cu toată blândeţea, fără de viclenie şi plini de bucurie, ca să fiţi toţi una în nădejdea nemuririi în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia este slava şi puterea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 38
SE CUVINE SĂ RĂBDĂM ORICE FEL DE SCÂRBĂ, ÎNTOCMAI CA HRISTOS CARE A SUFERIT PENTRU NOI AMĂRĂCIUNEA RELEI PĂTIMIRI

Părinţilor, fraţilor şi fiii mei, dacă oamenii, când sunt chemaţi de împăratul pământesc la slavă şi bogăţie, la ospeţe şi desfătări, aleargă cu sârguinţă, fără lene şi cu bucurie, cu cât mai mult suntem noi datori să lăsăm lenea când ne cheamă împăratul tuturor, Dumnezeu? Căci nu ne cheamă la bunătăţi trecătoare, ci la împărăţia cerurilor, la lumina neapusă şi la viaţa fără de sfârşit, la moştenirea bunătăţilor veşnice. Să alergăm cu bucurie şi cu mare sârguinţă în toată ziua şi în tot ceasul, să ne luptăm şi să ne silim cu scârbe şi cu nevoi, cu foamete şi cu sete şi cu orice fel de primejdii. Să nu ne înfricoşăm nici de sabie, nici de moarte, ci să umblăm pe cale cu bărbăţie, fără de temere şi cu bucurie. Toate să le suferim ca şi cum ar fi uşor şi lesne de câştigat, pentru nădejdea noastră fericită. Că de va fi cineva leneş şi trândav în osteneli, sufletul aceluia nu este treaz, ci îngreuiat cu somnul, Drept aceea vă rog, fiii mei şi fraţi prea iubiţi, de vreme ce ştiţi că săvârşirea lucrării acesteia este mare, dumnezeiască şi fericită, să suferim supunerea cea bună şi să săvârşim vitejiile ei, adică: tăierea voii noastre, ascultarea şi supunerea şi să fugim de mult rănitoarea defăimare a fraţilor. Atunci, cu adevărat, vom putea rosti şi pentru noi graiul apostolesc *„că până în ceasul de acum flămânzim şi însetoşăm, goi suntem şi ne defăimăm şi ne muncim, dar toate acestea le biruim în Dumnezeu carele ne-a iubit“,* întăriţi-vă şi voi, fiii mei, în tăria puterii lui şi la ostenelile voastre trecute adăugaţi pe cele de acum, ba chiar şi pe cele viitoare, având desăvârşita bucurie că v-aţi învrednicit să pătimiţi acestea

pentru Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Aduceți-vă aminte câte a pătimit el pentru mântuirea noastră. Nu S-a făcut prunc cu trupul? N-a fugit de mânia lui Irod? Nu S-a supus părinților Săi? De doisprezece ani fiind, n-a învățat în Biserică, fără să fi învățat carte, ca să se mângâie cei ce sunt neînvățați? N-a umblat de multe ori şi a ostenit? N-a flămânzit şi cerea de mâncare de la smochin? N-a fost necinstit de iudei? Nu-i ziceau *că are drac* şi că cu *Beelzebut, domnul dracilor, scoate dracii? N-a* fost lovit cu pietre şi a fugit de dânşii? N-a postit patruzeci de zile şi a fost ispitit de diavolul, ca un om, când îi zicea acela: *„Iți voi da ție toate acestea de vei cădea să te închini mie“,* şi a auzit de la El: *„Fugi dinaintea Mea satano“?* N-a spălat picioarele ucenicilor ca o slugă? N-a fost vândut de Iuda şi n-a fost prins de iudei? N-a fost judecat de Ana şi Caiafa? N-a fost lovit cu mâna de slugile lor? N-a fost bătut de Pilat şi de mâinile pe care le-a făcut El? Nu S-a încununat cu cunună de spini spre batjocură? N-a fost înălțat pe cruce şi I s-au pironit cu piroane mâinile şi picioarele? N-a fost necinstit pe cruce, fiind lovit cu sulița în coaste şi adăpat cu fiere? N-a fost îngropat şi a înviat ca un Dumnezeu a treia zi?

Cum putem spune noi că am suferit ceva? O frate, arată-mi spinarea ta rănită, cum a arătat Hristos obrazul lovit cu palme şi alte batjocuri şi ocări ce a suferit El, dar nu aici să-mi arăți, însă toate mădulările tale s-au sfințit prin patimile lui Hristos. Deci măcar cele mai mici le primeşte cu bucurie şi te va slăvi Dumnezeu pentru bunătatea lui cea multă la a doua venire, prin acest cin. Căci cinul acesta nu este altceva decât o făgăduință de răstignire şi de îngropare. Acestea v-am adus aminte în scurt, măcar că noi nici una din cele ce v-am arătat nu am făcut. Ci pentru ca să ne nevoim şi noi şi voi toți, prin aducere aminte să ne îmbărbătăm, să ne îndemnăm şi să ne silim la supunerile noastre, făcându-le cu bucurie şi împlinind fiecare orice lucru ce i s-a încredințat în Hristos Domnul nostru Căruia este slava şi puterea în veci. Amin.

CUVANTUL39
TRĂIND UNIȚI, ÎN PACE ŞI CU DRAGOSTE, VOM FI ADEVĂRAȚI UCENICI AI LUI HRISTOS

Părinților, fraților şi fiii mei, cu darul lui Hristos adevăratul Dumnezeul nostru, Care dă viață la toată făptura, şi cu ajutorul rugăciunii părintelui nostru vă văd îritr-o stare vrednică de laudă. Căci s-a uscat rădăcina ce răsărise între voi din pricina păcatelor mele, adică rădăcina

sfăzii, a pismuirii şi a mândriei deşarte. Iar lucrul acesta, după cum v-am mai spus, este un dar al lui Dumnezeu şi o lucrare a nevoinţelor voastre, nu a smereniei mele; că eu nu pot face altceva, decât să vă port de grijă, să vă îndemn şi să vă ajut să lucraţi cele dumnezeieşti şi cuvioase. Deci, fiii mei, pentrucă aţi arătat ascultare şi supunere şi pentrucă v-aţi nevoit câte puţin, iată aţi ajuns în stare să dobândiţi pacea, bucuria, credinţa curată, unirea nedespărţită, întristarea mântuitoare, răspuns bineprimit, umilinţă dumnezeiască, smerenie întemeiată, dragoste frăţească, dorinţă de patria voastră adevărată şi de pocăinţă. Şi în toate, precum zice Apostolul, v-aţi tocmit şi v-aţi alcătuit curaţi spre lucrurile cele cuvioase. Bine este cuvântat Domnul că ne-a cercetat pe noi şi mântuire a făcut norodului său, că voi sunteţi norodul său, norod ales, şi a ridicat cornul mântuirii noastre, prin starea cea bună, care de curând s-a zidit între voi.

Aceasta este bucuria voastră, fiii mei, este slava şi cinstea voastră. Se socoteşte înţelepciune, bucurie, ştiinţă şi cunoştinţă desăvârşită, să ai viaţă lăudată şi curată spre plăcerea lui Dumnezeu, precum zice şi un oarecare filozof elin (folosesc uneori şi zisele elinilor): „Pe *acela numesc înţelept, care are viaţă curată şi neîntinată, măcar de ar fi şi neînvăţat“.* Dar, de vreme ce ei nu se sileau decât să grăiască ceva iscusit sau să asculte ceva ciudat, şi totuşi laudă viaţa cea bună ca fiind mai de cinste, cu atât mai vârtos se cade nouă să urmăm acest canon. Deci o fiilor, înţelepţiţi-vă, ca să vă temeţi de Dumnezeu şi să păziţi poruncile Lui, ca darul Lui să vă arate vase alese ale Duhului Sfânt, alcătuite, spre tot lucrul bun. Că oriunde va locui Tatăl, Fiul şi Sfânt Duhul prin curăţenia sufletului, acolo vor fi şi bunătatea, înţelepciunea, dragostea, învăţătura şi ştiinţa. Iar unde nu locuieşte Dumnezeu, acolo este mozaviria, înşelăciunea, minciuna, nebunia şi toate celelalte răutăţi. Aşadar luaţi aminte la citiri şi la cuvântul Scripturii. Citiţi, nu ca să vă mândriţi, ci pentru mântuirea voastră, nu spre călcare, ci spre paza poruncilor. Pricepeţi ce vă zic, că aveţi înţelegere. Păziţi limba voastră de rău, mai ales cei tineri cari sunteţi plecaţi către cuvinte de ruşine, grăitori de rău şi mai cu seamă nu vă puteţi stăpâni limba plină de otravă omorâtoare, prin care mulţi deseori şi lesne cad în păcat. Deci nu faceţi între voi adunări rele, nu faceţi prieteşuguri viclene. Să nu se facă hoţii şi răpiri pentru punga fiecăruia din slujbele la care sunteţi orânduiţi, precum au făcut Anania şi Safira. Nu faceţi sfaturi rele şi vicleşuguri în ascuns, ca fariseii şi saducheii. Nu mai ziceţi: al meu şi al tău, că din aceasta curge toată răutatea. Cele, vechi au trecut, iată s-au făcut toate nouă. Pentru aceea să nu mai pomenim cele vechi, ca să scăpăm de patimile de atunci, nu să aţâţăm focul gândurilor între noi.

Eu, fiii mei, cred despre voi cele mai bune lucruri mântuitoare de suflet. Pentru aceasta am spus prin grai cele de mai înainte. Cu mare osârdie să ne silim şi să ajungem la limanul lin şi paşnic, scăpând adică din

noianul mării plin de primejdii şi de înfricoşate furtuni, să nu ne mai întoarcem cu pofta la cele trecute, ci să ne odihnim cu pace la limanul smereniei, în toate zilele vieții noastre, în Hristbs Iisus Domnul nostru Căruia este slava, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 40
ÎNAINTEA CRĂCIUNULUI: DESPRE NAŞTEREA MÂNTUITORULUI NOSTRU IISUS HRISTOS ŞI DESPRE STRĂDUINȚA VITEJEASCĂ ÎN VIAȚA CĂLUGĂREASCĂ

Fraților şi părinților, arătarea lui Dumnezeu s-a apropiat pentru toată lumea şi ziua bucuriei a ajuns la uşile noastre. Bucurie ca aceasta nu s-a făcut de când este lumea, căci Fiul lui Dumnezeu a venit la noi, nu ca în vremea veche prin prooroci, care prooroceau părinților noştri cu pilde, ci prin naşterea cea din Fecioară venind, S-a arătat nouă față către față. Nu este nici un lucru mai fericit şi mai mântuitor în neamurile neamurilor, decât acesta. Aceasta este minunea cea mai înaltă, decât toate minunile pe care Le-a făcut Dumnezeu de la începutul lumii. Drept aceea îngerii propovăduiesc taina şi steaua cerească vesteşte pământului pe împăratul ceresc. Pentru aceea păstorii aleargă să vadă pe pruncul ce li s-a propovăduit. Magii cu daruri împărăteşti I se închină, iar îngerii laudă pe Dumnezeu care se slăveşte de cei de sus şi pe pământ se vesteşte pacea. Mărturiseşte şi Apostolul: *„că acesta este pacea noastră, care a împreunat pe îngeri cu oamenii, amândouă cetele le-au făcut una, făcând pace prin cruce, omorând vrăjmăşia în sine“.*

Pe acesta au dorit proorocii şi drepții să-l vadă, dar nu L-au văzut, decât prin credință, iar noi şi cu ochii L-am văzut şi cu mâinile L-am pipăit, precum este scris despre cuvântul vieții: *„Şi viața S-a arătat la noi şi fii lui Dumnezeu ne-am făcut“.* Dar ce vom răsplăti Domnului pentru toate câte ne-a dat nouă? Astfel sfântul David a zis cu mulți ani înainte: *„paharul mântuirii voi lua şi numele Domnului voi chema“.* Deci, fraților, să ne veselim că şi noi ne-am învrednicit ca să răsplătim Domnului pentru toate câte ne-a dat. Iar răsplătirea este viața călugărească, cea cu strădanie, pe care am iubit-o şi făgăduința ce am dat în aceasta (şi ne fălim în nădejdea slavei lui Dumnezeu), care este adevărată mucenicie. Însă, fraților, acest praznic nu se cade să-l prăznuim într-o singură zi, ci în toată viața.

Dar cei ce sunt ținuți de patimi trupeşti nu pot să prăznuiască, deşi

gândesc că prăznuiesc. Ei nu sunt slobozi să prăznuiască, fiindcă sunt robi patimilor şi vânduți păcatelor. Iar cel ce face păcătul eete rob păcatului şi robul niciodată nu locuieşte în casă. Fiul însă rămâne în casă în veci. Şi de vreme ce şi noi ne-am învrednicit să ne chemăm fii lui Dumnezeu după har, să rămânem pururea în casa Părintelui şi Dumnezeului nostru. Starea noastră cea din început să o ținem până în sfârşit şi în Duhul Sfânt întărindu-ne, mai cu prisos să ne ostenim la viața noastră cea călugărească şi să ne îndemnăm unul pe altul spre dragostea cea desăvârşită a faptelor bune: spre ascultare, spre smerenie, spre blândețe şi spre orice fel de lucrare bună. Să nu ne lenevim la silință, şi să ne întărim cu atât mai mult, cu cât vedem că se apropie ziua Domnului cea mare şi vestită. Atunci se va arăta cu slava multă, cu care S-a arătat Apostolilor când S-a schimbat la față, aducând înaintea Sa şi judecând toată zidirea, şi va da fiecăruia după faptele sale. Să dea Dumnezeu ca şi noi împreună cu toți sfinții să vedem pe stăpânul nostru Iisus Hristos şi Dumnezeul nostru, cu față blândă privindu-ne, şi să ne primească întru împărăția cerurilor. Cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, că Lui se cade slava, cinstea şi închinăciunea; împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 41
LA DUMINICA VAMEŞULUI ŞI A FARISEULUI: DESPRE PĂZIREA PORUNCILOR DUMNEZEIEŞTI ŞI DESPRE GROAZA PĂCĂTOŞILOR ŞI A CELOR CE ÎŞI TREC VIAȚA ÎN LENEVIRE

Fraților şi părinților, prea Bunul Dumnezeu care a vrut şi ne-a zidit din neființă în ființă, ne-a aşezat în lume, ca într-o şcoală ca să învățăm şi să facem poruncile Lui dumnezeieşti. Pentru aceea Domnul nostru Iisus Hristos când a trimis pe sfinții Săi Apostoli şi ucenici în lume, ca să propovăduiască Evanghelia împărăției cerului, le-a poruncit zicând: *„Mergeți şi învățați toate neamurile, şi botezați în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, învățându-i pe ei să păzească şi să facă toate câte v-am poruncit“.*

Care dar să fie poruncile Lui, pe care ne-a poruncit să le păzim? După vremea şi legea veche, vom pomeni câteva: *„Să nu ucizi, să nu faci desfrânare, să nu furi, să nu mărturiseşti strâmb“* şi celelalte ce sunt scrise. Iar după legea nouă, adică după Evanghelie, poruncile sunt mai înalte şi mai adânci decât cele vechi. Că legea lui Moisi zice: *să ne păzim de*

ucidere. Iară Evanghelia porunceşte: *nu numai să nu ucidem, dar nici să ne mâniem, nici cuvânt rău să zicem unul altuia;* numai asupra diavolului să ne mâniem şi să avem pururea vrăjmăşie asupra lui. Iarăşi legea cea veche porunceşte să nu faci desfrânare: iar Hristos opreşte şi vederea, după cum este scris: „*Cel ce va căuta spre femeie şi o va râvni, iată că a desfrânat în inima sa*“. Iarăşi zice legea: *Să nu jure cineva strâmb,* iar Hristos zice: *„Nicidecum să nu ne jurăm, nici pe adevăr, nici altfel“.* Legea iarăşi zice: *Să iubeşti pe aproapele tău, şi să urăşti pe vrăjmaşul tău;* iar Domnul zice: *Să iubim pe vrăjmaşii noştri; încă şi pe cei ce ne năpăstuiesc şi ne grăiesc de rău şi ne blesteamă să-i iertăm şi să le facem bine.* Vedeți, iubiților, câtă deosebire este între legea veche şi între Evanghelie? Căci legea veche face pe om să taie numai pofta păcatului, iar Evanghelia opreşte nu numai lucrarea păcatului, ci şi pricinile şi rădăcinile, din care răsar şi se fac păcatele, le taie şi le scoate cu rădăcină cu tot din lăuntrul inimii noastre.

Deci, fraților, noi călugării de nu vom face nici precum porunceşte legea veche, nici vom urma precum zice Evanghelia, ci vom petrece ca neamurile cele fărădelege, ce vom face, ticăloşii, în ziua cea înfricoşată a judecății? *„Dar nu vă înşelați,* zice Apostolul, *că nici desfrânații, nici idolatrii, nici prea desfrânații, nici malahiştii, nici sodomiții, nici nesățioşii, nici hoții, nici bețivii, nici grăitorii de rău, nici răpitorii, nici iubitorii de argint, nu vor moşteni împărăția lui Dumnezeu“.* Pentru aceea am zis de multe ori şi acum vă zic din nou: să nu umble cineva de capul său, în voia sa deosebită; să nu petreceți viața în lene, adică fără pravila cea obişnuită a rugăciunii şi fără de canonul cel orânduit; să nu strângă cineva din voi bani; să nu aibă slugă; să nu hrănească cal şi să spună că este al lui, nici alt lucru să nu facă al său; sau să facă negustorie, care nicidecum nu se cuvine în viața călugărească, nici cei ce sunt în obştii, nici frații ce petrec osebiți în linişte, că fărădelege lucru este şi din acestea izvodesc păcatele cele mai mari şi mai grele.

Iar dacă unii din voi nu ascultați porunca lui Dumnezeu şi nu vă supuneți, ci vă împotriviți adevărului, eu ticălosul, nevinovat sunt de sângele vostru. Că n-am încetat arătându-vă dreptatea lui Dumnezeu, nici n-am tăcut, vestindu-vă sabia lui Dumnezeu ce se coboară asupra celor nesupuşi şi asupra celor neacultători. Ascultă ce zice şi cinstitul Mergător-Înainte despre cei ce nu se îndreptează, dacă nu se pocăiesc: *„Iată securea zace la rădăcină copacilor, pentru că tot pomul ce nu face roadă bună, se taie şi se aruncă în foc“.* Adică tot omul ce nu face bine sufletului său, nici nu rodeşte roadă faptelor bune şi a pocăinții, ci se află neroditor şi nepocăit, se taie de moarte şi merge în focul cel veşnic. Cum nu vă este dar frică de pilda cuvântului? Cum nu vă cutremurați de înfricoşarea lui Dumnezeu? Cum nu vă temeți de moartea pe care o aşteptăm astăzi sau mâine să vină la noi? Oare cum vom vedea atunci pe îngerii înfricoşați, care vor veni să ne

ia din această lume? Ce cutremur va fi la despărţirea sufletului de trup şi cum vom călători pe calea aceea depărtată, neavând pregătite cele trebuincioase spre pază, care sunt faptele cele bune? Cu ce obraz,vom putea sta înaintea înfricoşatei judecăţi a lui Hristos, căruia I se va închina toată lumea, fiind împilaţi de ocara faptelor rele? Vai, ce chin, ce amar va fi nouă ticăloşilor, atunci când vom fi osândiţi de înfricoşatul glas al Stăpânului. Şi ce trist este acolo unde focul nu se stinge şi viermele nu doarme, acolo unde este plângerea cea fără de mângâiere şi multă scrâşnire a dinţilor!

Dar pentru ca să nu fie nouă aceasta, de vreme ce ne-am lepădat de lume şi de toate ale lumii, o iubiţilor mei fraţi şi fii în Domnul, veniţi, măcar acum în aceste sfinte zile, cu care ne-a dăruit Domnul, să cădem şi să plângem la Dumnezeul nostru Cel bun. Să apucăm mai-nainte până nu va sosi ceasul după urmă al morţii şi până nu ajunge ziua înfricoşată a judecăţii, să îmblânzim faţa Domnului nostru Iisus Hristos cu spovedania, cu rugăciunea, cu postul, cu curăţenia, cu ascultarea şi mai ales cu pacea şi dragostea între noi şi cu alte fapte bune şi plăcute lui Dumnezeu. Şi mult milostivul stăpân, Domnul nostru Iisus Hristos este gata, de vom face aşa, să ne ierte păcatele. Că ne aşteaptă în toată ziua şi în tot ceasul să ne pocăim şi să ne întoarcem către El. Căci nu scârbeşte pe păcătos, nu-l izgoneşte, nu-l mâhneşte, ci îl primeşte cu bucurie multă, îl îmbrăţişează şi-l sărută ca pe fiul cel prea desfrânat şi se veseleşte de întoarcerea lui, după cum s-a arătat către păcătos şi către tâlhar.

Aşadar, iubiţilor mei fraţi, să ne deşteptăm din somnul cel greu al lenii şi al păcatului. Să ne nevoim în aceste puţine zile ale vieţii noastre, pentru ca şi noi când va veni ceasul să ne despărţim cu bucurie de această viaţă trecătoare, întocmai ca ucenicii cei buni care, sfârşind învăţătura, merg la părinţii şi la rudele lor cu multă bucurie şi veselie. Aşa să facem şi noi, ca nişte ucenici adevăraţi ai Evangheliei. Să ieşim cu bucurie din această viaţă şi să mergem să locuim în viaţa veşnică, în patria noastră cea dintâi, adică în împărăţia cerurilor spre bucuria îngerilor, în strălucirea sfinţilor, în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 42
LA DUMINICA FIULUI RISIPITOR: DESPRE ÎNFRÂNARE ŞI DESPRE ÎNTĂRIRE ÎN MĂRTURISIREA SFINTELOR ICOANE

Fraţilor şi părinţilor, mulţi oameni numesc aceste zile sărbători şi zile de veselie, pentru că mănâncă mult şi beau peste măsură şi tot atunci se îmbată, nepricepând că aceste zile nu-s făcute pentru mâncare multă şi pentru beţie, ci mai mult pentru vestire şi pentru o pregătire mai înainte a sfântului post care vine. Având pildă ostaşii, cari când vor să meargă la război, dându-li-se cuvânt şi veste înainte de vremea luptei, se gătesc cu silinţă, îşi îngrijesc cu osârdie armele şi poartă grija de cele trebuincioase, ca să nu fie împiedicaţi pe drum sau să le lipsească ceva în ceasul când vor pleca, din nepregătire, aşa şi noi să ştim că pentru aceea s-au orânduit acele zile, nu pentru mâncări, băuturi şi petreceri, precum am zis, ci pentru pregătire sufletească.

A mânca şi a bea mult, este obiceiul păgânilor, iar creştinii adevăraţi se cuvine să mănânce şi să bea cu bună socoteală, mulţumind lui Dumnezeu, şi să nu facă din pântecele lor un Dumnezeu, slujind lui şi săturându-l peste măsură, precum fac păgânii. Aşa ne învaţă şi Apostolul, zicând: *„Grija trupului să n-o faceţi spre pofte“.* Măcar că obiceiul cel rău a devenit lege şi duce lumea cum voieşte, dar noi, o fraţii mei, de vreme ce Dumnezeu ne-a învrednicit de am ieşit şi am scăpat de răutăţile şi tulburările lumii, să ne păzim cât putem de multa mâncare şi băutură, căci ştim bine, că mâncarea multă, îndestularea cu vin şi somnul mult este mama a tot felul de păcate.

Strămoşul nostru Adam, cât se înfrâna şi nu mânca din rodul cel oprit, a rămas în frumuseţile Raiuiui, bucurându-se şi veselindu-se, iar după ce a călcat porunca lui Dumnezeu şi a mâncat, îndată s-a izgonit din Raiul veseliei, iar neascultarea şi pofta cea rea au fost pentru el mama morţii. Aşijderea şi cele cinci cetăţi ale sodomenilor, fiindcă mâncau mult şi beau fără de măsură şi fiindcă vieţuiau în desfrânări şi făceau păcatul cel mai urît al sodomiei, au fost pedepsite de Dumnezeu foarte rău, şi-n această lume şi în iad: a plouat cu foc şi le-a ars. Tot astfel, a pătimit şi Isav, fiul mai mare al Patriarhului Isaac. Din cauza lăcomiei şi-a dat cinstea naşterii sale celei dintâi lui Iacov, fratele său, pentru mâncare, şi a fost urât şi izgonit de Dumnezeu, *„încă şi norodul lui Dumnezeu,* zice Scriptura, *a şezut să mănânce şi să bea şi s-a sculat să joace şi să strige şi a venit urgia lui Dumnezeu şi i-au cuprins fără de veste“.*

La fel sunt şi acelea care se fac acum în lunte, o iubiţilor: beţii, jocuri

diavoleşti, cântece desfrânate, strigări nebuneşti, desfrânări şi prea-desfrânări. Nu le ajunge ziua, ci până la miezul nopţii nu încetează cu aceste lucruri satanice, însă mare răutate este, fraţilor, lipsa de cumpătare şi dintr-însa, precum am zis, a venit moartea în lume..

Noi smeriţii călugări avem datoria să mulţumim lui Dumnezeu că ne-a mântuit de această răzvrătire mincinoasă şi de înşerlătoarea vieţuire şi ne-a învrednicit unei vieţi fericite, în ea nu este necumpătata voie a mâncării, ci măsura; nici beţii, ci postire; nici tulburare, ci pace; nici strigare, ci linişte; nici lene, ci trudă; nici vorbe în zadar, ci laudă şi mulţumită către Domnul; nici defrânare şi poftă de sine, ci feciorie, înţelepciune şi curăţie.

În această vieţuire şi petrecere au strălucit dumnezeieştii noştri Părinţi şi pustnici, care cu ajutorul lui Dumnezeu au călcat patimile trupului, au izgonit dracii, au făcut minuni, au câştigat slava şi împărăţia cerurilor şi au fost vestiţi în toată lumea. Unul din ei este marele Antonie, a cărui viaţă o ştim şi cât l-a cinstit Dumnezeu în toată lumea ştim; căci înşişi împăraţii îl aveau în mare evlavie, încât îi scriau cărţi şi mare cinste socoteau răspunsul dela dânsul.

Deci povara acestor sfinţi şi viaţa lor o petrecem şi noi smeriţii şi nu numai că poftim, dar avem datoria ca să urmăm lor şi să facem faptele lor. Fiindcă aceasta însemnează chipul ce purtăm, pentru aceasta am lăsat lumea şi patria noastră, ne-am lepădat de prieteni şi de rude, am venit să ne supunem în sfânta mănăstire la ascultare de părinte, proiestos şi sfânt stareţ, pentru Hristos, ca să ne mântuim prin ascultare. De această mântuire ne încredinţează şi închinarea la sfintele icoane, pentru care suntem izgoniţi din mănăstirea noastră.

Deci să ne bucurăm în Hristos. Să ne veselim, că ne-a dăruit Domnul darul de a petrece viaţă duhovnicească, în care viaţă de vom vrea, în toate zilele avem bucurie şi sărbătoare.

Drept aceea vă rog pe toţi, o fraţilor, cât putem cu mai multă silinţă să ne ostenim în strădania noastră, în pravoslavia noastră şi la mărturisirea sfintelor icoane. Cu toate că iar s-a auzit că voieşte împăratul să ne supere şi poate să vină şi vreun om împărătesc fără de veste, să nu ne temem de vorbele ce auzim, că de avem pe Dumnezeu în ajutor, cine va putea să ne vatăme? Dacă ne-a ajutat în cele trecute, cum nu ne va păzi până în sfârşit? Numai noi să stăm cu vitejie şi să ne păzim fără de sminteală şi Dumnezeu ne va da putere, mângâiere şi răbdare în scârbele şi ispitele care ne vor veni după vrerea Lui.

Ca să plăcem Lui până la sfârşitul vieţii noastre şi aşa să aflăm împărăţia cerurilor în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia este slava şi puterea dimpreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 43
LA DUMINICA LĂSATULUI SEC DE CARNE: DESPRE ZIUA CEA MARE ŞI ÎNFRICOŞATĂ A ARĂTĂRII A DOUA A DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS

Fraţilor şi părinţilor. Astăzi este poruncă de obşte la mireni, ca să lase sec de carne. Să poată să-i vadă cineva cât se silesc la mâncare de carne, la băutură de vin şi la jocupri urâte, pe care şi a le grăi cineva este ruşine, precum zice Apostolul! În loc să petreacă cu multă evlavie această zi, slăvind şi mulţumind lui Dumnezeu pentru darurile ce ne dăruieşte, şi să se gătească pentru întâmpinarea sfântului post, din îndemnul diavolului, ei fac dimpotrivă; iar aceasta, pentrucă nu ascultă cuvintele şi poruncile Bisericii şi mai vârtos cele ce se cântă şi se citesc în aceste zile.

Aceasta o zic, iubiţilor, pentru ca să avem noi călugării mai multă grijă şi luare aminte, ca unii ce ne-am osebit de lume, să nu lăsăm mintea robită de poftele lumeşti, pe care nu numai că nu se cade a le pofti cineva, ci mai vârtos să le urască şi să le osândească, să plângă şi să se întristeze de cei ce le fac, cu luare aminte şi cu frică să ne gândim şi să pricepem înţelesul dumnezeieştii Evanghelii ce se citeşte astăzi, pricina pentru care se cântă canonul Triodului şi să ne grijim de ziua cea mare şi înfricoşată a arătării Domnului nostru Iisus Hristos, când va şedea cu slavă mare pe scaunul înfricoşat.

Câtă spaimă şi ce cutremur va fi atunci! Însăşi puterile cereşti se vor spăimânta şi se vor clăti, precum zice Evanghelia. Atunci se vor cerceta nu numai faptele noastre, ci şi vorbele, bune sau rele, ce am vorbit aici. De asemenea şi gândurile şi poftele inimii noastre vor fi ispitite. Va pune Dreptul Judecător pe drepţi la dreapta, iar pe păcătoşi la stânga, şi va zice celor de-a dreapta, cu glas dulce şi blând: *„Veniţi blagosloviţii Părintelui meu, de moşteniţi împărăţia ce s-a gătit vouă mai înainte de facerea lumii“.* Iară celor ce vor sta de-a stânga va striga cu mânie hotărârea cea înfricoşată: *„Duceţi-vă dela mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic ce s-a gătit diavolului şi slugilor lui“.*

La acestea ar trebui să ne gândim pururea, şi noi călugării şi mirenii, şi să cădem la Dumnezeu, pocăindu-ne şi plângând, ca să ne ierte păcatele noastre, până nu soseşte sfârşitul, şi să ne izbăvească de chinurile înfricoşate.

Dar de vreme ce în lume se află această înşelăciune şi orbire, vă rog să ascultăm cuvintele Evangheliei, cu înţelegere, şi să ne gătim a sluji

Domnului cu frică şi cu cutremur, izgonind şi lepădând din sufletul nostru toată fapta rea a păcatului, tot gândul rău şi spurcat şi să săvârşim tot lucrul bun şi tot felul de faptă lăudată. Să fim cu milosârdie şi cu inimă milostivă către fraţii noştri. Să ne arătăm cu îndurare, dulci în cuvinte unul către altul, fără de făţărie, smeriţi, îndelung răbdători şi suferitori. Nu numai în ostenelile duhovniceşti să fim cu grijă şi silitori ci şi slujbele mănăstirii să le facem fără de împotrivire, ştiind că ascultarea şi lucrarea ce o facem nu este omenească, ci dumnezeiască.

Pentru aceea trebuie să fim cu mare grijă şi luare aminte, ca nu cumva, din lene sau din mândrie sau din nebăgare de seamă, să se pricinuiască vreo stricăciune lucrurilor ce ni se încredinţează, ca să nu ne păgubim sufleteşte.

Deci, acestea şi orice altă bunătate ar fi sau lucru ce place lui Dumnezeu, să ne nevoim ca să le câştigăm acum, până când avem vreme, ca vieţuind cu vrednicie, după cum porunceşte Evanghelia lui Hristos, să ne facem moşteni împărăţiei cereşti în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea, dimpreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 44
ÎN MIERCUREA DIN SĂPTĂMÂNA BRÂNZEI: SĂ NE ADUCEM AMINTE DE DARURILE LUI DUMNEZEU ŞI SĂ NE SILIM SĂ-I PLĂCEM

Fraţilor şi părinţilor. Cu darul şi cu iubirea de oameni a lui Dumnezeu, ne-am învrednicit şi-n acest an să ajungem la zilele, care sunt ca nişte uşi ale sfântului post. Deci trebuie să lăsăm toată lenea şi cu mare bucurie să primim grija mântuirii noastre. Destulă este vremea pe care am petrecut-o în lene şi în voile trupeşti. Destule sunt zilele ce le-am cheltuit fără de nici un folos, fără săvârşirea dumnezeieştilor fapte bune. Măcar acum să ne silim a împodobi biserica sufletului, aducându-ne aminte câtă dragoste şi îndelungată răbdare are Domnul, iubitorul de oameni, pentru noi.

Să ne aducem aminte de darurile cele nenumărate şi de bunătăţile cele negrăite ce a făcut şi face în toate zilele cu noi. Să ne aducem aminte că nu-i minte, sau limbă omenească să povestească, cum trebuie, bunătăţile şi darurile lui Dumnezeu. O, fraţi prea iubiţi, luaţi aminte cu ochii sufletului, adică cu mintea, înţelegeţi şi cunoaşteţi dragostea cea multă pe care o are Dumnezeu către noi şi cinstea cea mare cu care a cinstit neamul

omenesc. Pentrucă mai înainte de facerea omului, a făcut lumea şi a împodobit-o cu podoaba frumoasă şi minunată, pentru slujba şi trebuința omului. Iar mai pe urmă de toate l-a zidit pe el şi l-a făcut împărat ca să stăpânească toate dobitoacele pământului, ale mării şi ale cerului (adică ale văzduhului), precum proorocul, mărindu-l zice: „ *Toate le-ai supus sub picioarele lui“;* adică, toate lucrurile şi dobitoacele lumii le-ai pus sub stăpânirea omului.

Dumnezeu numai din nemărginită Sa bunătate fiind pornit, ne-a zidit după chipul şi asemănarea Lui, ne-a dat minte cerească, ca să deosebim binele de rău. Noi, însă, ca nişte nemulțumitori şi fără de minte, am călcat porunca Lui cea sfântă şi ne-am depărtat de Dânsul. Dar El iarăşi, ea un milostiv ce este, nu ne-a părăsit, ci a venit, căutându-ne, şi a suferit pentru noi ocări şi bătăi. Chiar moarte fără vină a pătimit şi ne-a răscumpărat cu cinstitul Său sânge din robia diavolului şi din iadul cel veşnic. Apoi ne-a suit la cer, la patria noastră, la împărăția cerurilor, adică acolo unde este şi El.

O, ce mare milă ne-a arătat! O, ce mare dar ne-a dăruit! Ne-a lăsat încă şi Sfântul Botez, care ne slobozeşte din tot felul de păcate. Şi ce este mai mare şi mai luminat, ne-a hărăzit Pocăința şi Spovedania, încât de se va întâmpla să-şi întineze cineva, din slăbiciunea firii şi a slăbiciunii minții, Botezul prin păcat, iarăşi să se curățească şi să se lumineze. În scurt, pentru noi a gătit moştenirea cea veşnică, de vom păzi poruncile Lui, şi bunătățile acelea, precum zice Apostolul: *„Că ochi omenesc n-a văzut, nici urechi au auzit, nici mintea n-a socotit, câte a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El“.* De câtă fericire a învrednicit Hristos pe om!

Pe lângă acestea să socotim cu mintea noastră prisosința darului Său către noi. Oare de câte ori n-am căzut în primejdii sufleteşti şi trupeşti şi acest Domn nu ne-a izbăvit! De câte ori n-am ascultat dracii vicleni şi am făcut voia diavolului, iar a lui Dumnezeu am călcat-o de bună voia noastră! Acesta nu ne-a părăsit, nici nu ne-a dat spre stricăciune vrăjmaşului. El ne-a păzit, ne-a hrănit şi ne-a chivernisit viața, răbdând şi aşteptând din zi in zi să ne pocăim, să ne întoarcem şi să alergăm către El. Mai mult decât atât, ne-a arătat acest chip al vieții călugăreşti şi dragostea vieții pustniceşti şi ne-a întărit inima ca să urâm lumea şi înşelăciunea ei, să lăsăm patria, rudele şi prietenii şi să ne învrednicim a veni la acest sobor sfânt al frăției.

Gândiți-vă că, fără să facem nici un bine lui Dumnezeu, ci mai vârtos mii de păcate, acesta iarăşi în tot chipul şi în tot felul ne iubeşte şi ne păzeşte de toată răutatea. Dar când vom vrea să ne pocăim din toată inima şi să ne silim a-I plăcea în lucrurile duhovniceşti, câte bunătăți şi câte daruri duhovniceşti nu ne va, dărui! Cu cel mai mult ne va întări şi ne va ajuta pe calea faptelor bune!

Aşadar, o fraților, la aceste lucruri să ne gândim ziua şi noaptea,

acestea să le lucrăm pururea, adică la darurile lui Dumnezeu şi facerile lui de bine, şi să strigăm neîncetat cu proorocul David: *„Ce vom răsplăti Domnului pentru toate câte ne-a dat nouă ? “* Sau cum zice alt prooroc: *„Cine sunt eu Doamne, Doamne, şi ce este casa Tatălui meu, că m-a iubit?“* Când ne vom gândi la acestea cu adevărat, ne vom îndemna spre dragostea lui Dumnezeu, Cel ce ne-a făcut, şi ne vom nevoi ca să facem poruncile Lui sfinte, că să nu mâhnim pe acela Care ne-a mântuit.

Atunci şi El va revărsa cu prisosință darul şi ajutorul asupra noastră, ca să-I plăcem până în sfârşit, întru slava şi cinstea sfântului Său nume, că Lui I se cade toată slava, cinstea şi închinăciunea, în veci. Amin.

CUVÂNTUL 45
ÎN VINEREA DIN SĂPTĂMÂNA BRÂNZEI: DESPRE MÂNGÂIEREA SĂRBĂTORILOR ŞI DESPRE DATORIA DE A NE RUGA PENTRU CEI DIN LUME

Fraților şi părinților. De multe ori am lăudat şi laud cinul şi rânduiala vieții călugăreşti. Nu fac aceasta pentru ademenire şi pentru înşelăciune, ci grăiesc adevărul şi zic că este un lucru lăudat călugăria sau, mai bine zis, un lucru îngeresc. Dar nici pe mireni nu-i voi defăima, ci vreau să vă îndemn către faptele bune ale vieții adevărate.

Ştiți ce tulburări, ce strigări, ce jocuri, ce beții se fac astăzi în lume. Ele sunt lucruri şi fapte diavoleşti pentru care, de nu se vor pocăi, rău se vor chinui cei ce le fac. Viețuirea noastră însă nu înseamnă să mâncăm şi să bem mult, să sărim şi să aruncam cu piatra. Oricine le face, după pravilă nu se poate cumineca nici la Paşti.

Dar ce să facem? Să cântăm ziua şi noaptea şi să slăvim pe Domnul după rânduiala slujbei bisericeşti, dată nouă de sfinții Părinți. Adică să mergem din cântare în cântare, din citire în citire, din rugăciune în rugăciune şi adesea să luăm aminte şi să ne păzim mintea, ca să nu ne înşele diavolul şi să semene în inima noastră gândurile rele, aducerea aminte de relele trecute, de mândrie, de desfrânară sau de alt păcat. Alteori să spunem în gând psalmi şi alte cuvinte dumnezeieşti. Când va fi vremea, să ne odihnim în chilia noastră, apoi iar să lucrăm sau să vorbim despre folosul sufletului. Unul pe altul să ne ajutăm, fiecare la slujba sa. Unul pe altul să ne iubim şi să ne fie milă unul de altul, ca de nişte frați. Fiindcă toți suntem un trup, precum zice Apostolul: „ *Un trup şi un Duh, într-o nădejde a chemării noastre“.* Toate să se chivernisească cu măsură şi cu bună

rânduială.

Iar de va fi trebuință şi de ceva mângâiere pentru trup la sărbători, nici aceasta să nu fie afară din cale, ci cu rânduială şi aşa cum se cade călugărilor, căci avem mărturie în sfânta Evanghelie. Ascultați ce zice Hristos lui Iuda: *„Ce ai să faci, fă curând“.* Nimeni din cei ce şedeau n-au înțeles de ce a zis aşa; După Scriptură, unii cred că s-a zis aşa fiindcă Iuda ținea punga şi cheltuia: adică i-ar fi zis Iisus să cumpere cele trebuincioase pentru sărăbătoare şi să dea milostenie săracilor.

Vedeți, fraților, că şi Domnul şi Apostolii aveau grija sărbătorii şi a săracilor; pe care şi noi, smeriții, precum vedeți, ne nevoim, după putință, să-i urmăm.

Blagoslovit este Dumnezeu, care ne-a învrednicit de această viețuire, nii pentru niscaiva fapte bune, pentrucă nici un lucru bun n-am făcut pe pământ înaintea lui Dumnezeu, ci numai pentru nemărginita Lui bunătate. De aceea avem datorie fiecare să mulțumim foarte, cu inimă frântă şi smerită, lui Dumnezeu făcătorul nostru de bine.

Deci în viața călugărească trebuie, precum am zis, să se săvârşească mângâierea praznicelor, în lume foarte rare fiind aceste fapte. Căci toată ziua şi toată noaptea au numai grija bogățiilor şi oamenii sunt prididiți de patimi lumeşti, adică de: desfrânare, preadesfrânare, furtişaguri, nedreptăți, minciuni, blestemuri, înjurături. Unul pe altul vrăjmăşeşte, unul pe altul dă în judecată nedreaptă şi alte multe răutăți se fac în lume, aşa cum zice Sf. Ioan Gură de Aur: *„Puțini din lume se vor mântui“.*

Acest cuvânt este înfricoşat, dar este adevărat. De aceea trebuie să plângem, nu numai pentru păcatele noastre, ci şi pentru hotărârea aceasta asupra celor din lume. Nu suntem noi şi mirenii frați? Nu suntem zidiți dintr-un pământ? Nu ne-am botezat într-o cristelniță toți? Chiar un dobitoc de vom vedea alunecând în râpă, nu ne întristăm? Cu atât mai mult să ne întristăm şi să plângem pe frații noştri creştini.

Aşa şi fericitul Pavel plângea pe vrăjmaşii crucii lui Hristos, rugându-se cu inima întristată. Aşijderea, proorocul Ieremia plângea pierzarea evreilor; şi nu numai că i-a plâns, ci plângerile le-a scris şi le-a lăsat ca să se citească. Moise, văzătorul de Dumnezeu, striga la Dumnezeu şi *zicea: „De vei lăsa lor păcatul, lasă-l, iară de nu, şi pe mine mă şterge din cartea ta* “. În scurtă vorbă, fiecare sfânt se mâhnea pentru păcătoşi şi se ruga lui Dumnezeu pentru dânşii.

Deci de poftim să umblăm şi noi pe urma sfinților, să nu ne grijim numai de mântuirea noastră, ci să ne rugăm şi pentru lume, întristându-ne de păcătoşi, de eretici, chiar şi de limbile păgâne, care se află în întunerecul necredinței. Cu un cuvânt, pentru toți oamenii, precum porunceşte apostolul Pavel, să facem rugăciuni şi mulțumite. Folosul nostru va fi mai mare decât al acelora pe care-i pomenim şi pentru care ne rugăm. Vom dobândi

curățirea şi iertarea păcatelor noastre şi vom câştiga viața cea veşnică a împărăției cereşti, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea dimpreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 46
LA DUMINICA LĂSATULUI SEC DE BRÂNZĂ: TĂIEREA VOII ESTE, PENTRU CEI SUPUŞI ŞI ASCULTĂTORI, ADEVĂRATUL POST

Fraților şi părinților, Bun este Dumnezeul nostru care ne dă viață, ne ține din an în an şi ne-a adus, cu iubirea Sa de oameni, până la acest sfânt post, în care fiecare silitor se sârguieşte în felurite chipuri şi se osteneşte pentru mântuirea sufletului său. Unul posteşte două şi trei zile; altul priveghiază şi stă la rugăciune atâtea ceasuri; altul se osteneşte prin plecarea genunchilor, făcând atâtea şi atâtea metanii, după putință; altul se sârguieşte cu oricare din faptele bune în aceste zile.

Călugărul care face ascultare şi este adevărat ascultător nu se osteneşte numai pentru o vreme, ci pentru toată viața lui. Care este osteneala ascultătorului supus şi care este fapta cea mare şi cununa lui cea luminată? Să nu nădăjduiască în gândurile lui şi niciodată să nu facă voia lui. Ci orice va face, să fie cu întrebarea egumenului sau a stareţului şi a economului. Acestea-s mai mari decât toate faptele bune. În scurt, supunerea şi ascultarea se încununează cu cununa muceniciei. Căci a-şi tăia cineva voia sa şi a face voia proiestosului, are atâta preț înaintea lui Dumnezeu, ca şi când şi-ar vărsa sângele pentru Hristos.

Să mai ştiți, fraților, că în aceste sfinte zile se schimbă bucatele şi se înmulțesc metaniile şi rugăciunile, se lungesc cântările şi slujbele bisericeşti, după cum ne-au lăsat sfinții Părinți. De aceea şi noi să primim darul postului cu cinste şi cu bucurie, să nu ne întristăm de reaua pătimire şi de slăbiciunea trupului nostru, ci să ne bucurăm că-i pentru sănătatea şi mântuirea sufletului nostru.

Aşadar să petrecem aceste sfinte zile cu blândețea inimii, fără răutate, fără osândă, fără mânie, fără vicleşug, fără pismă, împăcați unul cu altul, cu dragoste, blânzi, ascultători. Când este vremea, să ne odihnim cu grijă, când va fi nevoie de vorbă, să răspundem cu smerenie şi cu evlavie. Să fugim de vorba multă şi de tulburarea mulțimilor pentru ca să plinim slujbele în linişte şi cu pace, ca nişte slugi ale lui Hristos, căci tulburarea aduce multă stricăciune în obşte şi-n soborul fraților.

Mai presus de toate să punem strajă, să nu deschidem uşa gândurilor rele, care vin şi ne dezmiardă sufletul, nici să dăm loc diavolului, precum ne învață dumnezeiasca Scriptură când zice: *„De va veni duhul cel pierzător, asupră-ți, să nu afle loc întru tine“.* Diavolul, vrăjmaşul nostru, nu are putere să ne silească, ci numai aruncă gânduri rele, precum aruncă pescarul undița cu viermele. De primim gândurile, atunci ne vânează şi ne stăpâneşte, iar când le izgonim cu ruga şi cu chemarea cinstitului nume al Domnului nostru Iisus Hristos, atunci diavolul fuge de la noi ruşinat.

Să punem osteneală şi silință, ca să ne păzim sufletul neîntinat şi curat de orice gând spurcat. Să-l păzim nerănit de săgețile lor, ca pe o mireasă a lui Hristos şi aşa ne vom învrednici să ne facem locaşul Duhului Sfânt şi să auzim: *„Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu “* sau precum zice Apostolul: „ *Câte sunt adevărate, câte sunt cinstite, câte drepte, câte curate, câte lăudate, orice fel de faptă bună, orice laudă, acestea să le facem, acestea să le urmăm şi Dumnezeu va fi cu noi“.*

Drept aceea, fraților, să fugim de mâncare multă şi de beție, din care se nasc toate păcatele. Să mâncăm şi să bem cu evlavie şi cu frica lui Dumnezeu şi să-I dăm slavă că ne-a izbăvit de înşelăciunea şi de tulburarea lumii.

De este cineva, printre noi, nu călugăr adevărat, care în aceste zile cântă cântece drăceşti, adică lumeşti, şi se joacă ca copiii cei mici, lucru neîngăduit nici mirenilor şi cu atât mai mult monahilor celor aleşi şi fii ai lui Dumnezeu, să asculte ce arată Scriptura veche: Dumnezeu s-a mâniat pe evrei şi într-o zi au murit douăzecişitrei de mii de evrei, pentru că mâncau, se îmbătau şi jucau. Şi dacă S-a mâniat pe evrei, ce vom pătimi noi, călugării, care facem acestea?

Aşa că luați aminte fraților şi umblați ca nişte fii ai lui Dumnezeu. *Slujiți Domnului cu frică şi vă bucurați Lui cu cutremur.* Nu vedeți că se cutremură de dânsul pământul şi se clătesc munții? Iar voi vă jucați, glumiți şi faceți nebunii.

Ascultați şi voi, care jucați şi cântați lumeşte, ce zice Scriptura: *„Cei ce cântă cântece mireneşti li se umple inima de duh necurat, iar cei ce cântă bisericească cântare, cu smerenie, li se umple inima de Duh Sfânt“.* Tot aşa zice şi Apostolul: *„De va avea cineva mângâiere, să cânte, cu înțelepciune, psalmi şi tropare, iar nu să ne îmbătăm şi să vărsăm“.*

Vă mărturisesc fraților, înaintea lui Dumnezeu şi a sfinților îngeri, că monahul care face acest lucru nu este vrednic să se împărtăşească, nici să ia anaforă în tot postul, afară de cazul că are duhovnic ca şi el şi-l va ierta.

Pentru aceea ascultați şi păziți cuvintele sfinților şi mâncați şi beți cu măsură, ca nişte fii ai lui Dumnezeu, şi dați şi la săracii care n-au cu ce să se mângâie în această sfântă zi. De vom face aşa, aici, ne vom învrednici să ajungem ziua învierii, iar în veacul viitor (la învierea morților), vom câştiga

împărăţia cerurilor în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea dimpreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 47
ÎN MIERCUREA DIN SĂPTĂMÂNA ÎNTÂIA A POSTULUI MARE: DESPRE POST, DESPRE CURĂŢENIE ŞI DESPRE FERIREA DE PATIMI

Fraţilor şi părinţilor. Aceste zile ale postului, între celelalte zile ale anului, sunt întocmai ca un liman lin, la care aleargă toţi şi află linişte duhovnicească; nu numai monahii, ci şi mirenii, mici şi mari, boieri şi săraci, împăraţi şi preoţi. Căci pentru orice neam şi pentru orice vârstă, această vreme este foarte folositoare şi mântuitoare. La oraşe şi sate se potolesc toate tulburările şi prisosesc laudele către Dumnezeu, cântările sfinte, milosteniile şi rugăciunile. Astfel, Dumnezeu se face blând, lesne iertător, dăruieşte pace sufletelor noastre şi iertare păcatelor, bineînţeles numai de ne vom întoarce către El din toată inima, căzând la El cu frică şi cu cutremur.

Creştinii din lume au dascălii lor, adică arhierei şi păstori care îi povăţuiesc şi-i învaţă. Căci după cum cei ce se luptă au nevoie de îndemnători, aşa şi cei ce postesc au nevoie de mângâierea lacrimilor. Aşa şi eu de vreme ce prin dragostea voastră sunt proiestos şi egumen, am datoria să vă spun cuvinte folositoare pentru postul care este hrana sufletului.

Zice Apostolul: *„Cu cât trupul slăbeşte şi se vestejeşte de osteneala postirii, cu atât sufletul întinereşte din zi în zi, se luminează şi se face foarte frumos, după podoaba ce ne-a dat Dumnezeu dintru început“.* Iar când se face curat şi frumos prin post şi pocăinţă, şi Dumnezeu îl iubeşte şi locuieşte într-însul, precum zice Domnul: *„Că eu şi Tatăl vom veni şi locaş vom face în el“.*

Deci, de vreme ce atât de mare este darul postului şi are puterea şi harul de a ne face locaş al lui Dumnezeu, trebuie să-l primim cu multă bucurie şi să nu ne îmbuibăm cu bucate, ştiind că Domnul nostru Iisus Hristos a săturat în pustie cinci mii de oameni numai cu pâine şi cu apă, prin binecuvântarea celor cinci pâini. Căci dacă ar fi vrut, putea să poruncească şi să aibă acolo tot felul de bucate, dar într-adins a făcut aceasta, ca să ne dea nouă pildă de înfrânare şi să căutăm numai cele trebuincioase.

Cu toate că lucrul este greu la început, dar de vom pune silință şi osteneală zi de zi, cu ajutorul lui Dumnezeu ne va veni mai uşor.

De voim însă ca postul nostru să fie adevărat şi primit de Dumnezeu, cum postim de bucate tot aşa se cade să ne păzim de orice păcat sufletesc şi trupesc, precum ne învață şi troparul ce zice: *„Postul nu înseamnă numai părăsirea de bucate, ci şi înstrăinarea de toată patima păcatului".* Să ne păzim dar de lene la canonul şi slujba noastră şi mai ales decât toate să ne ferim de mândrie, de pismuire, de vrăjmăşie, patimi ascunse care omoară sufletul, de viața de sine, adică să nu avem pungă osebită şi să urmăm voile noastre. Căci diavolul nu iubeşte altceva, decât numai să afle pe om că nu întreabă pe altul, nici se sfătuieşte cu cel ce poate să-l povățuiască spre bunătate. Atunci cu uşurință îl înşeală şi-l împiedecă de la bunătățile pe care le are şi le face.

Să luăm aminte bine, mai ales la pofta trupească. Chiar acum, când postim, ne luptă cu gânduri rele şarpele cel cu multe chipuri, diavolul. *Frumos era la vedere şi bun la mâncare rodul păcatului, dar nu este cu adevărat bun, ci numai la vedere, ca rodia umflată: pe dinafară e frumoasă şi după ce o tai găseşti înlăuntru numai fum.* Aşa este şi pofta păcatului. Pare că are dulceață, dar după ce se săvârşeşte, păcatul e mai amar decât fierea şi decât sabia cu două ascuțişuri. După cum a pătimit strămoşul nostru Adam şi, înşelat de diavolul, a mâncat din rodul neascultării, iar în loc de viață el a aflat moarte, tot aşa de atunci până astăzi pătimesc toți şi sunt înşelați de şarpele cel vechi cu poftele rele ale patimilor trupeşti. Fiindcă diavolul este întunerec, se schimbă şi se arată înger luminos. La fel, răutatea o face bună la arătare, amărăciunii îi dă gust dulce, întunerecului îi dă chip de lumină, urâciunea o spoieşte cu frumusețe, moartea o arătă drept viață şi cu acestea înşeală lumea şi o duce în chinurile viitoare, iscoditorul de rele diavolul.

Noi, fraților, să luăm aminte să nu ne înşele cu meşteşugirile lui multe şi viclene, nici să pătimim ca păsările prinse cu lațul şi cu cursa, pentru mâncare. Să cercetăm bine, cu mintea noastră, înfricoşările răutății şi, fără de nici o osteneală, vom pricepe ascunsa răutate şi ne vom păzi de ea.

Pe lângă acestea, să ascultăm necontenit cântările bisericeşti şi slujbele, fără de lene şi cu sârguință. Să ascultăm cu mare luare aminte citirile, *că precum trupul se hrăneşte şi creşte cu hrana pâinii, aşa şi sufletul se hrăneşte cu cuvintele dumnezeieşti.* Să facem metanii după putința fiecăruia în tot ceasul, după măsura dată. Să lucrăm cu mâinile noastre, căci cei ce nu lucrează nimic nu este vrednic să mănânce, precum zice Apostolul. Unul pe altul să ne chivernisim, căci unul este neputincios şi altul puternic. Să nu ne certăm, ci numai binele să săvârşim. Să fim dulci la vorbă, împăciuitori în cuvânt, milostivi, blânzi, ascultători, plini de îndurare

şi de roduri bune. Pacea lui Dumnezeu să umbrească gândurile şi inimile noastre şi să ne învrednicească împărăției cerurilor în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea dimpreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 48
ÎN VINEREA ACELEIAŞI SĂPTĂMÂNI: DESPRE ÎMPODOBIREA LOCAŞULUI NOSTRU SUFLETESC CU FAPTE BUNE

Fraților şi părinților, când un mire vrea să-şi zidească casă mare şi luminoasă, n-are odihnă nici ziua nici noaptea, trudind, îngrijindu-se şi nevoindu-se până termină casa. Şi atât îl munceşte grija şi silința la lucru, încât mintea şi cugetul lui nu încetează mereu socotind cât de frumos şi de bun să fie acoperământul, cât de plăcute şi frumoase să fie tencuiala şi celelalte, încât oricine va vedea zidirea s-o râvnească şi s-o laude. De-l împiedică cineva dela lucru, îi pare foarte rău şi se tulbură, ca şi cum i s-ar face o mare nedreptate.

Scopul cuvântului, preacinstiții mei frați, este acesta: de vreme ce şi noi, fiecare, zidim locaş pentru sufletul nostru - nu casă văzută şi stricăcioasă făcută din pietre şi lemne, ci locaş ceresc nestricat şi veşnic făcut din fapte bune şi din darurile Duhului Sfânt - spuneți-mi, nu se cade să ne silim în tot chipul? Să ne arătăm noi mai leneşi decât cei ce-şi zidesc case stricăcioase? N-ar fi o nedreptate?

O casă stricăcioasă e locuită de oameni ce-şi iubesc numai trupurile lor şi după ce schimbă mulțime de stăpâni, învechindu-se, se năruie şi cade, pentru ca iarăşi să se refacă cu trudă. Locaşul nostru nematerialnic se zideşte cu fapte bune şi primeşte într-însul locuitor pe însuşi Duhul Sfânt, precum zice Apostolul: *„Voi sunteți Biserica lui Dumnezeu celui viu; Duhul lui Dumnezeu locuieşte în voi“.* Apoi, când ieşim din această lume, merge cu noi în ceruri unde îl avem veşnic. Oare e drept să se zidească cu lene şi cu trândăvie? Cu adevărat, mare nedreptate şi înfruntare va fi.

Zidirea faptelor bune începe cu frica de Dumnezeu, precum, zice dumnezeiasca Scriptură: *„începătura înțelepciunii este frica Domnului“.* Apoi vin cele patru mari fapte bune, adică: înțelepciunea, vitejia, curăția şi dreptatea. Unite cu altele şi legate cu legătura dragostei, ele alcătuiesc Biserică sfântă şi locaş bine primit Domnului. Acest locaş să-l zidim, fraților, şi să-l împodobim cu fapte bune, ca să ne învrednicim să avem locuitor în noi pe Duhul Sfânt, şi astfel şi pe îngeri să-i veselim şi pe

oameni să-i folosim cu faptele bune.

Iar pentru că între celelalte fapte bune înfrânarea, întru care acum ne aflăm, este foarte mare, să dăm slavă lui Dumnezeu că ne-a învrednicit şi am isprăvit zilele acestei sfinte săptămâni după plăcerea lui Dumnezeu.

Feţele noastre s-au schimbat, s-au ofilit, dar strălucesc prin darul postului. Ura noastră a devenit amară prin scormonirea veninului ce se naşte din postire, dar sufletele noastre s-au îndulcit cu nădejdea şi cu bucuria mântuirii. Aceste două alcătuiri, sufletul şi trupul, din fire se împotrivesc şi când se întăreşte o parte, cealaltă slăbeşte. Deci şi noi, fraţilor, să ne bucurăm că am făcut partea sufletului nostru mai tare.

De spune cineva că a mânca în toate zilele câte odată, vom micşora înfrânarea, să nu se teamă. Că de ar fi fost aşa, nu ne-ar fi poruncit Dumnezeu, să cerem la Tatăl nostru hrana trebuincioasă de toate zilele sau corbul n-ar fi mers la proorocul Ilie cu hrană în toate zilele, nici la dumnezeiescul Pavel cel de la Tibe[3] nici marele Antonie nu ar fi găsit cu cale să mănânce în toate zilele câte puţin. Mi se pare că, de vreme ce trupul nostru slăbeşte de osteneala zilei, Dumnezeu, care ne-a zidit, a vrut ca să fie întărit cu hrana cea din toate zilele, ca să poată lucra poruncile lui Dumnezeu. Aşadar să nu fie omul ca un slăbănog, aşa cum sunt cei ce postesc două zile sau chiar trei, încât de multe ori nu pot să facă nici metanii, să cânte sau să citească la vreme, cum se cade, nici celelalte slujbe nu pot să le săvârşească. A mânca în toate zilele, nu este un lucru pentru cei ce n-au ajuns la o stare desăvârşită, ci mai degrabă, desăvârşiţii şi marii bărbaţi au urmat canonul şi rânduiala ce am arătat şi pentru ei toate rânduielile noastre sunt bune, după plăcerea lui Dumnezeu alcătuite şi de sfinţii Părinţi îndreptate.

De ne-ar dărui Dumnezeu şi nouă mai multă sănătate şi putere trupească şi sufletească, ca să putem sluji lui Dumnezeu cel viu şi adevărat şi să aşteptăm ziua răsplătirii de apoi, în care să dea Dumnezeu să străluciţi ca soarele între sfinţii cei din veci, moştenind împărăţia cerurilor în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea dimpreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

---

[3] Tebaida (n. ed.).

CUVÂNTUL 49
LA DUMINECA ORTODOXIEI: SĂ NU NE SILIM LA SĂVÂRŞIREA FAPTELOR BUNE PESTE PUTINȚA NOASTRĂ ŞI SĂ HRĂNIM SUFLETUL CU CUGETĂRI DUHOVNICEŞTI.

Părinților şi fraților, după cum orice lucru bun este greu la început, aşa şi începutul sfântului post ne-a pricinuit oarecare greutate din cauza schimbării bucatelor şi a slujbei. Dar cu cât trece vremea, prin obişnuință, lucrul va fi mai uşor cu ajutorul lui Dumnezeu, precum zice dumnezeiasca Scriptură: „*Toată truda vremelnică, la început, aduce întristare, iar pe urmă aduce rodul dreptății şi al păcii*". Aşa şi nouă: osteneala ni se pare grea, însă osteneala trece şi se duce. Pe urmă, când vom simți folosul sufletesc adus de înfrânare, ne vom veseli foarte.

De vreme ce ne-am învrednicit, cu ajutorul şi darul lui Dumnezeu, ca să trecem o săptămână din post, să înmulțim sârguința în celelalte zile ale postului, ştiind că osârdia dă putere sufletului şi trupului, pe cele grele le face uşoare şi pe cele anevoioase le face lesnicioase, după cum lenea pe cele uşoare le face grele şi pe cele lesnicioase le face anevoioase. Însă în osteneala şi strădania noastră, să avem măsură şi cu bună socoteală să ne chivernisim, ca să păzim şi sănătatea trupului. Ce folos să se sârguiască cineva, la început, peste puterea sa, apoi să se ostenească şi să înceteze? De aceea au zis Părinții, că mai bine este câte puțin şi pururea să se ostenească omul, decât mult şi puțină vreme. Aşa să fie şi silința noastră cea după Dumnezeu.

Iar pentru că ziua este mare şi aduce omului greutate, noi să petrecem vremea zilei în gânduri duhovniceşti neîncetate şi să ne îndeletnicim cu acelea, prin care se hrăneşte şi se mângâie sufletul. Să nu lăsăm mintea învăluită de lucruri lumeşti, cu pilde de tulburare şi amărăciune, ci să cugetăm la cele dumnezeieşti, pline de dulceață şi de bucurie. Mintea noastră, fraților, să fie pururea la Dumnezeu şi la cele cereşti, la frumusețile raiului, la locaşurile veşnice, la cetele îngerilor. Să cugetăm şi să gândim: oare unde se află sufletele drepților şi unde ale păcătoşilor? Ce frică şi cutremur va cuprinde pe toți, când se va arăta Hristos? Când, precum zice dumnezeiasca Scriptură, „*cerurile cu mare sunet se vor strânge şi ca o hârtie se vor înfăşură, cele patru stihii şi mai ales pământul şi cele ce sunt într-însul se vor arde, marea aceasta se va usca de acel mare foc, sufletul se va împreuna cu trupul său, cu care a trăit în această lume*" şi câtă mulțime de oameni va fi atunci dela Adam până la

sfârşitul lumii. Oare cât va fi de înfricoşată fața Domnului cea slăvită, care va străluci şi va trimite raze mai multe decât ale soarelui? Ce glas vom auzi oare dela El? Glasul cel blând care zice: „ *Veniți, binecuvântații Părintelui Meu?*“ Sau glasul cel înfricoşat care zice: *„Duceți-vă dela Mine blestemaților?“* În scurt, cum va fi sfârşitul, când drepții vor fi chemați, cu slavă multă şi cinste, la împărăția cerurilor şi cum vor fi osândiți păcătoşii, trimişi cu multă ocara în chinurile veşnice? Să ne gândim, fraților, şi să ne îngrijim pururea de acestea, fiindcă suntem străini în lumea aceasta, iar viețuirea noastră este în cer. Numai prin aceste bune socotințe vin lacrimile şi luminarea sufletului şi petrece omul viața în pace, fără tulburare, având bucurie duhovnicească şi nădejde ca să câştige bunătățile cele viitoare, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea dimpreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 50
ÎN MIERCUREA SĂPTĂMÂNEI A DOUA DIN POST: DESPRE PĂZIREA SUFLETULUI DE PATIMILE PIERZĂTOARE

Fraților şi părinților, după postul din întâia săptămână ne-am schimbat oarecum: fața noastră a slăbit şi s-a ofilit. S-a stricat însă numai omul cel din afară, precum zice Apostolul, iar cel dinlăuntru, adică sufletul, creşte şi se înnoieşte din zi în zi. Căci, după cum traiul bun îngraşă trupul şi-l face frumos, aşa şi sufletul prin înfrânare se face mai luminat şi mai viteaz. La fel şi noi, prin pătimirea cea rea a trupului, am sporit frumusețea şi podoaba sufletului, frumusețe pe care o dorea proorocul David şi pentru care ruga pe Dumnezeu, zicând: *„Doamne, întru vrerea Ta dăruieşte frumuseții mele putere“.*

Deci, prin această frumusețe a înfrânării se logodesc sufletele noastre cu Mirele ceresc, Hristos, precum zice fericitul Pavel: *„V-am unit pe voi, ca pe o fecioară curată, cu un bărbat, ca să vă pun înaintea lui Hristos, mireasă fără de prihană“.* Mi-e frică însă ca nu cumva, după cum şarpele a înşelat oarecând pe Eva cu meşteşugirea lui, la fel să vatăme, cu viclenie, toată slăbiciunea în Hristos a gândurilor voastre.

Socotiți dar cât de mare este darul că ne-am învrednicit să avem Mire pe Hristos. Vedeți pe marele apostol Pavel, cum se spăimântă şi se cutremură pentru noi, ca nu cumva să ne înşele vrăjmaşul şi să ne facă să cădem din această mare vrednicie. Sufletul nostru se aseamănă cu o fecioară logodită, care-i ascunsă şi păzită de ochii tinerilor, ca să nu fie văzută, şi care pune mare silință ca să-şi păstreze curată fecioria, până la

vremea nunţii şi a unirii ei. Tot aşa sufletul are datoria să se păzească curat de păcat, până în ceasul morţii şi atunci, ieşind din trup ca dintr-un palat împărătesc, de va fi frumos şi împodobit cu paza fecioriei avută în această lume, atunci se vor bucura sfinţii îngeri văzându-l împodobit cu fapte bune. Iară de va fi urât şi înegrit de păcate, se vor bucura dracii. O, ce lucru de jale şi de plângere, să spună cineva sau să audă aceasta! Drept aceea, să primim ca trupul nostru să aibă acum pătimire rea, să se smerească şi să stăpânească mintea sufletească în noi, iar nu voia rea a trupului. Nu numai acum, ci totdeauna să avem această pază şi această nevoinţă a înfrânării, căci viaţa monahului nu este decât o înfrânare a patimilor, pază a gândurilor şi război necontenit împotriva duhurilor nevăzute. Cu toate că acestea sunt grele şi ostenitoare pentru trup, dar mult folos aduc sufletului; căci osteneala este trecătoare, iar plata veşnică. Pentru aceea zice Apostolul: *„Uşurinţa scârbei noastre ne găteşte greutatea slavei veşnice“.* Deci o fraţilor, să nu ne îngrijim de cele văzute, ci de cele nevăzute, că cele văzute sunt; trecătoare, iar cele nevăzute, veşnice. Aceste bunătăţi poftesc şi îngerii să le privească, adică să vadă pe Domnul nostru Iisus Hristos, cu care sufletele noastre sunt unite. Mă rog dragostei voastre fraţilor, să păzim sufletul nostru curat de fapte rele, de gânduri necurate, care întinează sufletul, precum a zis Domnul. Să nu primim în niciun chip gândul păcatului, că din gândire şi din aducerea aminte a păcatului, se aprinde pofta ca un foc mare şi arde sufletul şi îl face urât şi negru. De aceea departe să fugim de patimi şi de gândul pe care ni-l pune diavolul înainte. Să ne depărtăm cu mare grăbire de ispitele viclene, ca să luminăm sufletul nostru cu fapte bune, sârguindu-ne şi ostenindu-ne în acest post cu înfrânarea, ca atunci când va veni ceasul despărţirii sufletului să fim gătiţi şi curaţi, să ne învrednicim bucuriei cereşti şi să câştigăm bunătăţile veşnice în Hristos Iisus Domnul nostru a Căruia este slava şi stăpânirea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 51
ÎN VINEREA SĂPTĂMÂNII A DOUA: DESPRE UNIRE ŞI DRAGOSTE ŞI TREBUINŢA DE A SUFERI CU VITEJIE OSTENELILE FAPTELOR BUNE, CA SĂ CÂŞTIGĂM ÎMPĂRĂŢIA CERURILOR

Fraţilor şi părinţilor, mult mă veselesc eu smeritul, văzând petrecerea voastră cu pace, întărirea voastră în faptele bune şi mai ales unirea dragostei dintre voi, şi că petreceţi vremea postului în răbdare şi faceţi

aceasta pentru mântuirea sufletului vostru şi pentru nădejdea cea bună a vieții veşnice. Din toate bunătățile, alt lucru mai bun nu este ca pacea şi unirea între frați şi acestea odrăslesc din înfrânare. Că oriunde se va arăta şi se va afla înfrânarea de acolo toată răutatea şi vicleşugul fug. Aşa au lipsit acum şi de la noi nestatornicia, neorânduiala, împotrivirea, viclenia, clevetirea, neascultarea, mândria şi toată răutatea.

Deci, frații care sunt sârguitori să priceapă că nu numai pe ei se folosesc, ci şi pe ceilalți frați îi îndeamnă spre bine cu pilda lor bună, pentru care mare plată vor lua de la Dumnezeu, iar cei ce fac scandal, aduc şi lor şi altora multă osândă prin pilda rea. Prieteni ai lui Dumnezeu şi ai îngerilor sunt cei care povățuiesc cu cuvântul şi îndeamnă pe frați spre poruncile lui Dumnezeu. Să dea Dumnezeu să ne aflăm totdeauna în această stare şi viețuire lăudată şi să nu încetăm, nici să lipsim vreodată de la dragostea lui Dumnezeu. Că zice Hristos: „Să *iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din tot sufletul tău şi din toată inima ta şi din tot cugetul tău“*. Dar cel ce iubeşte pe Dumnezeu astfel, niciodată nu se satură de dragostea lui, nu osteneşte şi nu se leneveşte; ci mai mult îşi sporeşte căldura, crescând în inima lui faptele bune, şi merge din putere în putere, lucru pe care se cade să nu-l contenească niciodată.

Nu vedeți pe oamenii mireni cum se ostenesc şi se nevoiesc ziua şi noaptea pentru cele trecătoare? Nu vă uitați la ce fac corăbiile aici înaintea noastră, cum lucrează toată ziua şi nicidecum nu se odihnesc? Pentru care pricină? Ca să câştige ceva de cheltuială, să se chivernisească. Iar noi să nu suferim osteneli şi nevoi cu bucurie, pentru ca să câştigăm bogăție dumnezeiască, să ne învrednicim de împărăția cerurilor, să câştigăm cele veşnice şi să ne izbăvim de chinurile cumplite? Dimpotrivă, fraților, aşa să facem şi de va fi trebuință să ne vărsăm şi sângele pentru numele şi dragostea lui Dumnezeu, să stăm cu bărbăție bucurându-ne cu nădejde, suferind toată scârba cu mulțumire.

Să căutăm prin rugăciune, psalmi şi citiri să unim mintea noastră cu Domnul prin această silință şi să o izbăvim de gândurile nefolositoare. De vreme ce şederea şi lenea pricinuiesc tot lucrul rău, iar lucrarea şi sârguirea sunt paza minții noastre. Pe lângă toate acestea să ne îngrijim de ascultare şi fiecare să-şi facă treaba sa cu frică de Dumnezeu. Să fie faptele noastre cu bună orânduială şi cu bună evlavie şi să iubim odihna fratelui nostru, că toate acestea sunt folositoare şi ajută la mântuirea sufletului, însă pe lângă acestea să ne rugăm lui Dumnezeu şi pentru frații noştri care sunt la slujbe în multe locuri, ca să-i acopere Dumnezeu, pentru că de aceştia am grijă, fiindcă nu-i am înaintea mea ca să văd cum viețuiesc, încă şi pentru mine smeritul să vă rugați, ca să mi se dea cuvântul de folos în gura mea şi viețuirea dreaptă şi mântuitoare, ca prin dragostea voastră şi eu cel mai mic să aflu mântuire sufletului meu în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia

este slava împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 52
LA DUMINICA A DOUA DIN POST: ÎN NĂDEJDEA VIEŢII VEŞNICE, SĂ PETRECEM ZILELE POSTULUI CU LINIŞTE ŞI BLÂNDEŢE

Fraţilor şi părinţilor, bun lucru este postul, unit însă cu faptele bune care i se cuvin: cu pacea, cugetul bun, ascultarea, blândeţea, milostivirea şi alte bunătăţi ce sunt folositoare. Dar diavolul, ca un vrăjmaş şi protivnic al mântuirii noastre, meşteşugeşte şi lucrează împotriva celor ce postesc toate cele împotrivitoare. Îi face îndrăzneţi, împotrivitori la cuvinte, răi, mânioşi, trufaşi, pizmătăreţi, vorbitori de rău, ca să le pricinuiască mai multă stricăciune şi pagubă cu aceste patimi, decât folosul pe care-l pot câştiga prin post. Noi, însă, înşelăciunile şi meşteşugurile lui cunoscându-le, să petrecem aceste sfinte zile pururea cu pace, cu blândeţe şi cu linişte şi să ne purtăm unul faţă de altul cu dragoste, cunoscând că acest fel de post este bine primit la Dumnezeu. Iar dacă ne lipsesc acestea, orice osteneală vom face este pierdută şi în zadar ne trudim. De trebuinţă, aşadar, este să postim, că postul veştejeşte trupul, dar întăreşte sufletul şi-l înoieşte. Căci cu cât omul din afară se strică, cu atât cel din lăuntrul se înoieşte, precum zice Apostolul.

Din zi în zi, vremelnica uşurinţă a scârbelor multă slavă ne găteşte în ceruri. Aşa că, socotind şi aducându-ne aminte de plata şi răsplătirea viitoare, să suferim ostenelile faptelor bune cu bucurie, mulţumind lui Dumnezeu că ne-a învrednicit a fi părtaşi moştenirii sfinţilor săi din lumina cea neînserată, şi că ne-a izbăvit de stăpânirea întunerecului şi ne-a făgăduit împărăţia Fiului său.

Dar împărtăşirea cu preacuratul Său trup şi sânge, cu care în toate zilele ne învrednicim, puţin lucru vi se pare? Ce poate fi mai dulce şi mai de folos decât sfânta împărtăşanie, care dăruieşte viaţă veşnică celor ce se cuminecă cu vrednicie? Noi vorbim în toate zilele şi nopţile cu dumnezeiescul David şi cu alţi sfinţi Părinţi şi luminători ai bisericii, şi altă mângâiere pentru suflet nu aflăm. Căci ne-am osebit de rudele noastre şi am rupt cu prieteşugul acestei lumi mincinoase, pentru Domnul, şi nici o altă viaţă nu este fericită sau mai înaltă, decât aceasta. Căci viaţa noastră este în ceruri, aşteptând de acolo pe Domnul nostru Iisus Hristos, Mântuitorul, care va preface smeritul nostru trup asemenea cu trupul slavei

Lui, după lucrarea puterii de a supune Lui toate. Pentru aceea, fraţii mei, se cade să avem bucurie defăimând şi călcând toată pofta rea a trupului. *„Că tot trupul, ca iarba câmpului şi toată slava omului, ca o floare este; s-a uscat iarba şi floarea ei s-a scuturat“,* dar lucrarea faptelor bune rămâne în veac. Dacă cineva dintre noi pătimeşte rău, să se roage, zice Scriptura; de are cineva bucurie, să cânte, de se supără de patima rea a păcatului, de vreme ce diavolul niciodată nu încetează a purta război cu noi, să sufere, auzind pe cel ce zice: *„Fericit este cel care suferă supărarea, că fiind cercetat va lua cununa vieţii, pe care a făgăduit-o Domnul celor ce-L iubesc pe dânsul. De veţi cunoaşte acestea,* zice Domnul, *fericiţi veţi fi dacă le veţi face“,* că a Lui este slava în veci. Amin.

CUVÂNTUL 53
ÎN MIERCUREA SĂPTĂMÂNII A TREIA DIN POST: DESPRE MOARTEA FĂRĂ DE VESTE ŞI NEÎNTINAREA GÂNDURILOR CU POFTE TRUPEŞTI

Fraţilor şi părinţilor, aflându-se aici la noi sfântul părinte şi dascăl, nu se cade să vă învăţ eu. Însă pentru a păstra obiceiul şi rânduiala vă voi grăi puţin despre viaţa noastră trecătoare. Din zi în zi, în curgerea vremii, ne apropiem de sfârşitul vieţii noastre şi peste putinţă este cuiva să înlăture ceasul sfârşitului, fiindcă trebuie să ieşim din lumea aceasta şi să mergem acolo unde sunt părinţii noştri. Drept aceea trebuie să avem multă grijă ca să ne aflăm gata în acel ceas. Auzim doar sfânta Scriptură vorbind despre potop şi pe Domnul care zice: *„Că precum în vremea lui Noe oamenii nu se grijeau cu nimic de potop, ci mâncau şi beau, se însurau şi se veseleau, vindeau şi cumpărau şi fără de veste a venit potopul şi pe toţi i-a înecat“,* aşa va fi şi la a doua venire a lui Hristos. Poate că ne mirăm de orbirea şi nesimţirea oamenilor din acea vreme. Căci vedeau corabia pe care o făcea dreptul Noe în o sută de ani şi-l auzeau zicând că Dumnezeu va să dea potop, ca să-i înece şi să-i prăpădească pentru răutăţile ce făceau, dar ei nicidecum nu băgau în seamă cuvintele lui ca să se pocăiască.

Dar ia să luăm şi noi aminte. Nu cumva ne aflăm în aceeaşi nesimţire pentru care-i osândim pe ei? Că şi acum, chiar dacă nu vedem corabie cioplindu-se în o sută de ani, dar vedem în toate zilele morminte pline de oase, în care astăzi sau mâine vom intra şi noi, căci unul câte unul se duc dela noi. Şi noi ne lenevim şi nu băgăm în seamă mântuirea sufletului nostru, nici nu o socotim. Ci o fraţilor, să ne gătim ca să nu vie acel ceas fără de veste. Căci vai de cel ce nu va fi gata, că se va primejdui şi mult se

va amărî, văzând că nimeni nu poate să-l ajute, şi va căuta fiecare vremea şi zilele ce au petrecut şi nu le va afla, şi va plânge după ele, fără de mângâiere. Deci fiind întâmplarea noastră mai înfricoşată decât potopul ce a fost atunci, trebuie să fim foarte cu luare aminte până nu ne cuprinde ceasul morţii. Dar nu zic să nu mâncăm, să nu bem, sau să nu purtăm haine, nu zic aceasta; ci zic, *că de mâncăm şi bem, sau altceva de facem, toate să fie spre slava lui Dumnezeu,* după porunca Apostolului, precum se cade călugărilor. Ca să nu fim noi pricină pentru defăimarea şi necinstirea cinului călugăresc de credincioşi şi necredincioşi, precum grăieşte Apostolul: *„Nu fiţi pricină de sminteală iudeilor şi elinilor şi Bisericii lui Hristos".*

Cu adevărat mă rog vouă şi mă cuceresc, fraţii mei, urmaţi porunca Apostolului, ca să mă bucur şi eu. Fiţi în dragoste uniţi, într-un suflet alcătuiţi, nici o slujbă să nu faceţi cu gâlceavă sau cu mândrie. Ci unul altuia să vă supuneţi ca nişte slugi ascultătoare ale lui Hristos.

Păziţi-vă cu mare luare aminte şi cele cinci simţuri ale voastre, adică ochii să nu se uite la cele necuvioase, urechile să nu asculte cele ce nu folosesc, gustul să nu caute să dea pântecelui poftele pe care le cere, pipăirea să nu ne apropie de ceea ce nu se cade. Căci din nepaza simţurilor vine moartea şi prăpădirea sufletelor noastre. Mintea iarăşi să o stăpânim să nu se rătăcească în lucruri zadarnice şi fără de folos; nici să gândească înfăţişări şi chipuri ale poftelor trupeşti, din care nu avem bucurie ci multă amărăciune, durere şi vătămarea binelui nostru sufletesc. O, fraţilor! Bucuria şi veselia sufletului una este, adică, a se păzi cineva curat de patimile trupeşti şi de gândurile rele, ca prin nevoinţă să ajungă la nepătimire, nevătămându-se nici prin fapte, nici prin cuvinte. Deci să nu ne îngreunăm, nici să ne lenevim a merge la bucuria nepătimirii şi a curăţeniei, ci să ne sârguim pururea cu multă osteneală, ca să ne îndreptăm de orice păcat şi greşală. Iar Dumnezeu este gata spre ajutor, că aproape este de cei ce se pocăiesc şi de vom vieţui aşa, vom dobândi împărăţia cerurilor în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 54
ÎN VINEREA SĂPTĂMÂNII A TREIA: POSTIREA ŞI DESPRE ÎNDEMNUL CĂTRE TOATE BUNĂTĂȚILE

Fraților şi părinților, ieri ne-am turburat puțin, iar astăzi avem linişte şi pace. Ieri am avut pravilă şi poruncă, iar astăzi, odihnă. Blagoslovit să fie Domnul, care a risipit ispitirile şi ne-a întărit, ca fără temere să stăm întru întâmpinarea înfricoşărilor. Aceasta este fapta creştinilor adevărați şi amonahilor desăvârşiți, ca pururea să fie gata să sufere tot relul de primejdii pentru fapta bună, încât de alt lucru să nu ne grijim fără numai de porunca lui Dumnezeu.

Că cei ce au fost trimişi de împăratul şi au spus cele ce ne-au spus (că împăratul va să ne izgonească de nu vom asculta), s-au dus mai mult ei cuceriți de evlavie, decât noi spăimântați prin înfricoşare. Însă Domnul vă va da plată pentru hotărârea ce-ați luat ca să primiți izgonirea pentru binele Domnului şi pentru sfintele Lui icoane. Vă va da plata desăvârşirii, că bogat este în milostivire. Şi dacă numai pentru gândul bun ce pune cineva pentru bine se încununează, cu atât mai vârtos de va săvârşi şi cu fapta acel gând. Deci şi noi ceea ce am hotărât, avem vreme să şi săvârşim, pentru că încă ispita nu s-a potolit, ci a rămas. Şi nu numai la noi s-a dat acest fel de porunci împărăteşti, ci la toată lumea, ca să nu scape nimeni neîmpărtăşit de aluatul ereticilor. Pentru aceea să ascultăm pe Apostolul ce zice: *„Cu înțelepciune umblați către cei din afară, adică, cei necredincioşi, răscumpărând vremea; cuvântul vostru să fie pururea dulce şi cu stare potrivit, adică bine chibzuit, ca să dați răspunsuri cuviincioase la fiecare“*. Şi ne învață Apostolul, ca nu fără socoteală să ne dăm pe noi ispitelor nici să trecem cuvântul lui Dumnezeu, *căci în sufletul celui ce se va sfii şi nu va grăi adevărul,* zice Scriptura, *nu va rămânea Duhul lui Dumnezeu într-însul* şi despre aceasta destule sunt câte v-am grăit.

Iată dar, cu ajutorul lui Dumnezeu vremea postului merge înainte şi ne apropiem de mijlocul căii. Deci să punem silință, nevoindu-ne la cele dinainte cu orice mijloc pofteşte fiecare, fără întristare şi greutate. Dumnezeu iubeşte pe postitorul osârduitor şi smerit, însă canonul şi rânduiala vieții de obşte nu sloboade ca să postească fiecare după voia sa şi să umble unde vrea, ci postul de obşte şi adevărat pentru ucenicii adevărați este să-şi taie fiecare voia sa.

Deci bun lucru este postul, că smereşte patimile trupului şi-l supune sufletului. Bun lucru sunt lacrimile, că spală şi curățesc întinăciunile

păcatelor şi arată sufletul curat lui Dumnezeu. Bun lucru este rugăciunea, căci înalță mintea omului dela stricăciunea lumii şi o învredniceşte să vorbească cu Dumnezeu. Bun lucru este dragostea, mai bună decât toate faptele bune, că face pe om să voiască folosul fratelui său, mai mult decât pe al lui. Bun lucru este silința, că uşurează ostenelile faptelor bune.

Deci să ne bucurăm fraților, să fim nevoitori şi cu sufletul şi cu trupul. De a sosit ceasul cântării şi al slujbei, să alergăm degrab toți cu osârdie. Este vremea să lucrăm cu mâinile, să lucrăm cu bucurie ca şi cum am sluji Domnului, nu oamenilor. Este vremea de vorbă, să grăim cu smerenie şi cu frica de Dumnezeu. Toate faptele şi mişcările noastre să fie plăcute lui Dumnezeu şi cu bună rânduială, precum zice Apostolul: „ *Toate să se facă cu cucernicie şi cu cuviință, fără nici o tulburare sau împotrivire“.* Să fie măsură şi metanii şi să se împlinească obiceiul stihologhiei, psaltirii, după puterea fiecăruia. Să grijim şi de sănătatea trupului nostru şi Dumnezeul păcii să ne învrednicească să ajungem la ziua plină de lumină a învierii lui Hristos. Apoi să ne dăruiască şi împărăția cerurilor, unde hrană şi băutură nu este, ci dreptate şi sfințenie, pace şi bucurie, precum este scris de Duhul Sfânt. Aceste bunătăți să le câştigăm în Domnul nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 55
ÎN DUMINICA A TREIA A POSTULUI: DESPRE CREŞTINii BULGARI, CARE AU ÎNDURAT CHINURI DE MUCENICI, PENTRU CĂ N-AU VRUT SĂ MĂNÂNCE CARNE ÎN POSTUL MARE

Fraților şi părinților, vreau să îndemn dragostea voastră spre fapte bune cu o istorioară folositoare. Povestirea este aceasta: în țara Bulgariei s-a dat poruncă aspră dela domnul locului, precum ne-am încredințat dela mulți, pentru creştinii şi frații noştri ce sunt robiți, că de vor vrea să mănânce carne în sfântul şi marele post, îşi câştigă viața, iar de nu vor vrea, pe toți osă-i treacă prin sabie. Deci acel păgân a pus toată puterea ca să se plinească cuvântul lui. Atunci s-au adunat la un loc mulțimea robilor, copiii şi femeile. Şi mare jale era între ei, căci pe de o parte socotind cum să calce legea creştinească şi să mănânce carne, se întristau şi plângeau, iar pe de altă parte vedeau primejdia morții şi se tânguiau cu amar. În scurt s-au supus şi au hotărât cei mai mulți să se supună poruncii tiranului. Dar dintre ei s-au osebit patrusprezece familii, zicând că nicidecum nu vor face

porunca păgânului, ca să mănânce carne în sfântul post. Ceilalți creştini se rugau de ei şi-i îndemnau să nu piară pentru atâta greşeală, ci deocamdată să facă voia tiranului şi pe urmă se vor îndrepta prin spovedanie şi pocăință, însă aceştia nicidecum n-au vrut, ci nădăjduiau la Dumnezeu şi la câştigul bunătăților veşnice,

Iar domnul cel barbar, dacă a văzut tăria minții lor, s-a sfătuit să omoare pe unul din ei şi să-i împartă femeia şi pe copiii lui robi tătarilor, socotind că doar şi ceilalți se vor înfricoşa şi vor face voia lui. Şi după cum a poruncit îndată s-a făcut. Dar ceilalți nu s-au înfricoşat, ci mai mult s-au întristat şi ziceau: „creştini suntem şi un cuget avem cu fratele nostru ce a mărturisit“. Deci pentru această bună mărturisire li s-au tăiat şi lor capetele şi s-au săvârşit în Domnul.

Vedeți fraților că şi până astăzi se împlineşte Evanghelia împărăției lui Dumnezeu, căci zice Domnul: *„Cel ce iubeşte pe Tatăl său şi pe mama sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine, şi cine nu ia crucea sa şi să vie după Mine nu este Mie vrednic!“* Şi iarăşi zice: *nu vă temeți de cei ce omoară trupul, iar sufletul nu pot să-l omoare, ci mai vârtos să vă fie frică de Dumnezeu care poate şi sufletul şi trupul să-l chinuiască în gheena focului“.* Aşa şi aceştia au ascultat poruncile Evangheliei şi săvârşind porunca lui Dumnezeu au câştigat, fericiții, cununa muceniciei. S-au numărat cu sfinții Macabei, îndoindu-li-se numărul, că aceia erau şapte, iar aceştia patrusprezece. Aceia au mărturisit să nu mănânce carne de porc, după legea lui Moisi, iar aceştia să nu guste nicicum carne în sfântul şi marele post. Cu mult mai de cinste este lauda acestora, decât a sfinților Macabei, că legea atunci oprea pe evrei să nu mănânce carne de porc, iar acestora era cu putință să guste deocamdată, şi păcat nu ar fi avut, precum zice marele Vasile. Dar, de vreme ce scopul acestor păgâni era batjocura credinței creştineşti, pentru aceea aceşti fericiți n-au vrut să defaime legea lui Hristos, pentru dragostea lui. O lucru minunat! O fericiților bărbați! Într-un ceas au câştigat împărăția cerurilor. Ce vor răspunde despre aceasta cei ce se întovărăşesc cu ereticii şi cu iconomahii, deşi spun că nu smintesc credința? Unde sunt cei ce zic, că nu se socoteşte mucenicie de va muri cineva pentru icoana lui Hristos? Că de vreme ce aceia nevrând să mănânce carne în post, s-au învrednicit să fie mucenici, cu atât mai mult se vor învrednici de cunună strălucitoare cel ce se vor da spre moarte pentru ca să nu se lepede de icoana lui Hristos, Dumnezeul nostru. Dar iconomahii ca nişte întunecați ce sunt voiesc să facă şi pe alții să cadă în adâncul pierzării.

Iar noi, fraților, să slăvim pe Dumnezeu, Care cinsteşte pe cei care-L cinstesc, şi care şi acum în vremurile noastre face mucenici. Dar să socotim, că dacă aceia, fiind oameni simpli şi neînvățați, având femei şi copii, toate le-au lăsat pentru dragostea lui Hristos, cu atât mai vârtos noi care păzim fecioria, ne trudim şi lumea am părăsit cu toate ale ei (trebuința

vremii întâmplându-se) să[4] ne facem următori sfinților mucenici, iar aceasta se va face în ziua, când ne va chema Hristos. Acum să stăm cu răbdare, cu bărbăție, la cercarea cugetului nostru, să nu ne închinăm lui Baal, adică iconomahilor, precum se închinau evreii lui Baal, idolul. Să nu fugim de războiul gândurilor, ci mai vârtos când diavolul ne săgetează cu săgețile aprinse ale poftelor trupeşti, să ne îmbărbătăm şi să le stingem cu lacrimi, cu pocăință, cu rugăciuni şi cu alte pătimiri rele ale trupului, ca şi noi să putem zice cu Apostolul: *„În toate zilele mă omor spre lauda voastră, pe care o am în Hristos Iisus Domnul nostru“.* Şi cu sfântul David: *„Că pentru Tine, Domnul meu, ne omorâm în toată ziua, ca nişte oi spre junghiere ne-am socotit“.* Cu care să ne învrednicim a ne face moşteni împărăției cerurilor, în Hristos Iisus Domnul nostrru, Căruia este slava şi puterea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 56
LA SFINȚII PATRUZECI DE MUCENICI: SĂ ÎNDURĂM PATIMILE, ÎNTOCMAI CA HRISTOS

Fraților şi părinților, mult ne-am folosit cu strămutarea noastră din mănăstirea cea dintâi. Şi aşa se cădea să facem. Pentru ce să smintim noi pe alții, când nouă nu ni se pricinuieşte nici o sminteală? Şi pentruce când nici noi, nici alții nu folosim nimic să ne şi vătămăm. Noi am chivernisit lucrul, cât a fost cu putință şi cât ne-a ajutat vremea. Dar, de vreme ce prilej fiind n-au primit ca să plece pentru Hristos, precum au făcut alții, altădată, trebuia să ascultăm pe proorocul ce zice: *„Ieşiți din mijlocul lor şi vă osebiți, zice Domnul“.* Iar de fac alții în alt chip, aceia vor da răspunsul lui Dumnezeu în ziua judecății. Că, după socoteala mea, mi se pare, că a se împărtăşi cineva cu ei, este întocmai ca şi când s-ar amesteca cu ereticii. Numai vedeți că această strămutare ne depărtează de lume şi va să ne aducă scârbă, strâmtorare, foamete, şi sete, izgoniri, închisori, poate încă şi moarte. Dar în acestea toate vom birui prin ajutorul Dumnezeului nostru, Care ne-a iubit, Care când vede sufletul însetat şi dornic de El, îl întăreşte, ca să poată suferi patimile ce vin asupra lui.

Aceasta, luminat, o vădesc şi o mărturisesc împreună cu ceilalți sfinți şi sființii patruzeci de mucenici, a cărora pomenire o prăznuim astăzi. Nu putem zice că sfinții au avut altă fire decât noi. Dar pentrucă au iubit pe

[4] În textul tipărit apare un “nu” care nu-şi are sensul.

Dumnezeu cu inimă curată, i-a întărit pe ei şi au biruit pe diavolul, vrăjmaşul nevăzut, cu toată neputinţa trupului lor. Şi au săvârşit o lucrare atât de luminată şi vestită, încât în toată lumea s-au proslăvit şi toată gura creştinească o laudă şi o fericeşte, în adevăr, fericit este acela care se va învrednici, oricât de puţin, de patimile lui Hristos. Cel ce va fi izgonit, va fi fericit, că şi Hristos a fost izgonit. Cine va fi legat, va fi fericit, că şi Hristos a fost legat. Cel ce va fi bătut, va fi fericit, căci şi Hristos a fost bătut. Cel ce va fi defăimat, va fi fericit, căci şi Hristos a fost necinstit şi scuipat. Cel ce va fi osândit la temniţă, va fi fericit, căci şi Hristos a fost închis. Dacă voieşti să auzi vrednicia şi răsplătirea acestor scârbe, ascultă pe dumnezeiescul Pavel, trâmbiţa cea mare, care zice: *„De vom muri pentru Hristos, vom trăi în veci cu El; de vom suferi scârbe pentru El, vom petrece cu El în împărăţia cerurilor, iar de ne vom lepăda de El şi El se va lepăda de noi; şi de vom fi necredincioşi, El credincios rămâne, că a se lepăda pe Sine nu poate“.* Vedeţi dar făgăduinţele darurilor şi înfricoşările chinurilor, câte şi cât sunt de cumplite.

Drept aceea, fraţilor, să ne sârguim, să ne nevoim, ca să nu pierdem ostenelile făcute mai înainte cu darul lui Hristos, adică: izgonirile, închisorile, bătăile şi alte scârbe ce le-am suferit pentru dragostea lui Hristos. Cu toate că nu am fost închişi toţi, nici alte scârbe n-am pătimit toţi, dar pentrucă vieţuirea noastră este de obşte, se socotesc şi patimile a fi de obşte, precum zice Pavel: *„De te doare un mădular pătimesc şi celelalte mădulare ale trupului, iar când se cinsteşte şi se slăveşte un mădular, se veselesc împreună şi celelalte mădulare“.* Să dea Dumnezeu, fraţilor, ca şi mai multă dragoste şi unire să avem, că toţi un duh suntem, precum suntem şi chemaţi într-o nădejde a chemării noastre, având cap pe Domnul nostru Iisus Hristos, să plăcem lui Dumnezeu şi să câştigăm împărăţia cerurilor, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 57
LA BUNA VESTIRE A PREA SFINTEI NĂSCĂTOAREI DE DUMNEZEU: DESPRE TAINA ÎNTRUPĂRII DOMNULUI ŞI DESPRE PRĂZNUIREA DUHOVNICEASCĂ

Fraţilor şi părinţilor, iată cu ajutorul lui Dumnezeu a sosit preacinstitul şi preaslăvitul praznic al Bunei Vestiri, care este cel dintâi între praznicile împărăteşti. Avem datoria să-l prăznuim, nu oricum se va

întâmpla, cum fac cei neînvăţaţi şi fără evlavie, ci cu evlavie multă, cu înţelegere şi cu multă luare aminte la puterea tainei, care este aceasta: Fiul lui Dumnezeu bine a voit să fie Fiu al omului şi, spre mijlocirea şi lucrarea acestei taine negrăite, a fost primit de Prea Sfânta Fecioară, S-a sălăşluit în ea, din ea S-a zidit şi S-a făcut prea curatul Său trup, şi S-a făcut om deplin.

Pentru ce? Pentru ca să răscumpere pe om din blestemul legii, precum este scris, ca să ne facă pe noi fiii lui Dumnezeu, să nu mai fim robii diavolului, ci slobozi; nici pătimaşi şi spurcaţi, ci fără de patimă şi curaţi; nici iubitori de trup ca să umblăm în voile trupului, ci după duh, ca nişte prieteni şi fii ai lui Dumnezeu. Căci voia trupului este moarte, iar voia sufletului este viaţă, şi este moarte voia trupului, pentrucă nu se supune legii lui Dumnezeu.

Aceasta este tâlcuirea tainei şi pricina praznicului. Drept aceea trebuie şi noi să prăznuim duhovniceşte şi duhovniceşte să vieţuim în dreptate şi cuviinţă, în dragoste şi blândeţe, în pace şi îndelungă răbdare, în bunătăţi şi în Duhul Sfânt, ca să nu defăimăm întruparea Domnului. Dar nu numai aceasta, ci avem datorie să ne rugăm lui Dumnezeu şi să ne întristăm pentru lume. Căci neamurile şi limbile, barbarii şi păgânii nu-L ascultă, lepădându-se de El şi necinstindu-L. De asemenea, să ne rugăm pentru mulţimea creştinilor care-L defăima, unii cu necredinţa cea rea şi alţii cu faptele necuvioase.

Deci ce se cuvenea să facă Domnul pentru mântuirea lumii şi a omului şi nu a făcut? Dumnezeu era şi om S-a făcut. S-a smerit pe Sine până la moarte de cruce. Ne-a dat nouă să mâncăm şi să bem trupul şi sângele Lui. Ne-a învrednicit să-I zicem părinte şi fratele nostru, cap, dascăl, pace şi împreună moştean şi altele, pe care acum nu le putem spune. După acestea toate noi Îl amărâm, iar El rabdă, că zice: *„Eu n-am venit să judec lumea, ci să mântuiesc lumea“.* Deci, fraţilor, ce vom zice şi ce vom face, decât să urmăm ucenicilor adevăraţi. Precum aceia se scârbesc şi se întristează, când văd că tovarăşii lor nu se supun şi nu ascultă, aşa şi noi ca nişte slugi credincioase, văzând pe tovarăşii noştri că nu ascultă pe Domnul, să ne întristăm şi să ne rugăm cu tot dinadinsul pentru ei, după cum porunceşte Apostolul Pavel: să facă creştinii rugăciuni şi mulţumiri pentru toţi oamenii, încă şi pentru împăraţi şi domni. Căci dacă aceştia se află în pace, şi lumea petrece cu pace. Şi iarăşi zice despre sine, că se roagă lui Dumnezeu Hristos ca să se mântuiască evreii, rudele lui: *„Şi adevăr zic în Hristos şi nu spun minciuni, ci mărturisesc în Duhul Sfânt, că întristare mare am în inima mea pururea, şi mă rog şi mă cuceresc în Hristos Iisus, ca anatema să fiu, adică osebit să fiu de Hristos pentru folosul rudelor mele cele trupeşti“.* Vezi ce dragoste mare, vezi înălţimea iubirii sale de oameni? Asemenea şi proorocul Moisi a zis, când Dumnezeu vrea să prăpădească pe evrei: *„O Doamne, de vei ierta păcatele lor şi nu-i vei strica, bine, iar de nu,*

şterge-mă şi pe mine din cartea în care m-ai scris".

Aşadar, fraţilor, şi noi trebuie să fim adevăraţi ucenici ai lui Hristos, iar nu mincinoşi. Nu numai pentru noi să grijim, ci pentru toţi creştinii şi pentru toată lumea să ne rugăm şi să ne întristăm.

Şi de vom face aşa, noi mai întâi ne vom folosi făcând cele plăcute lui Dumnezeu, că aşa vrea Dumnezeu, să dorim binele fraţilor noştri şi mântuirea tuturor oamenilor mai mult decât pe a noastră. Aşa să facem, fraţilor, şi aşa vieţuind să ne facem moşteni vieţii veşnice în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 58
ÎN MIERCUREA ÎNJUMĂTĂŢIRII POSTULUI: ACESTE PAŞTI TRECĂTOARE SUNT PILDĂ ŞI ÎNCHIPUIRE A CELOR VIITOARE ŞI VEŞNICE. DESPRE RĂBDARE

Fraţilor şi părinţilor, iată că cu ajutorul lui Dumnezeu am ajuns la înjumătăţirea postului şi sufletul fiecărui creştin se veseleşte că se apropie Sfintele Paşti, căci se odihneşte atunci de multele lui osteneli. Am zis aceasta, pentru că toată vremea vieţii noastre se aseamănă cu sfântul post, aşteptând Pastile veşnice, căci Pastile acestea, măcar de sunt şi mari şi cinstite, dar precum învaţă sfinţii Părinţi sunt închipuirea Paştilor celorlalte. Zic a celor cereşti, că Paştile acestea într-o zi se prăznuiesc şi trec, iar acelea sunt veşnice şi fără de sfârşit. Aici sărbătorile şi praznicile sunt amestecate cu ispite şi întristări lumeşti, iar Paştile acelea nu au nici o întristare, nici durere, ci bucurie şi veselie veşnică. Acolo este cântarea neîncetată şi dulce şi tocmirea glasurilor celor ce îngereşte prăznuiesc. Acolo este masa cea bogată şi plină de bunătăţile veşnice. Acolo este băutura cea nouă, pentru care a zis Hristos la Cina cea de Taină către Apostolii săi: „ *Că de acum nu voi mai bea din rodul viţei acesteia, până când voi bea din nou împreună cu voi în împărăţia Părintelui Meu".* Despre această dobândă împărătească a bunătăţilor celor veşnice, înainte de a Se înălţa la ceruri a zis ucenicilor Săi:*„Eu Mă duc ca să vă gătesc loc de odihnă, şi iarăş viu ca să vă iau cu Mine, ca unde voi fi Eu, să fiţi şi voi".* Şi iarăşi zice: *„în acea zi veţi cunoaşte că Eu sunt în Tatăl şi voi întru Mine şi Eu întru voi".* De asemenea zice: *„Părinte vreau ca unde voi fi Eu să fie şi aceştia cu Mine, ca să vadă slava mea, pe care Mi-ai dat-o, că mult M-ai iubit mai-nainte de facerea lumii".* Aceste cuvinte nu le-a zis Hristos numai

pentru apostoli, ci pentru toţi creştinii. Ascultă ce zice mai jos: *„Că nu pentru aceştia numai Mă rog, ci pentru toţi ce vor crede în Mine prin ei, ca să fie toţi una, precum Tu Părinte eşti în Mine şi Eu în Tine“.* Ce mângâiere mai mare şi ce dragoste mai desăvârşită poate să fie pentru noi, decât aceste cuvinte ale Domnului nostru Iisus Hristos? Cum să nu umilească răutatea sufletului, cum să nu deschidă inima? Mie mi se pare că aceste cuvinte ale lui Hristos nu numai inima omenească, ci şi firea pietrelor o va face să dea lacrimi. De acestea aducându-şi aminte sfinţii cei ce au plăcut lui Dumnezeu, au răbdat cele ce au pătimit. Scârbele le socoteau ca nişte bucurii, muceniciile ca nişte veselii, posturile şi pătimirile rele ca odihnă, iar moartea ca viaţă. Deci şi noi fraţilor, de vreme ce avem tot aceeaşi dorinţă, să dobândim împărăţia cerurilor, şi tot aceleaşi Paşti cereşti aşteptăm, să urmăm dar viaţa sfinţilor Părinţilor noştri cei mai dinainte şi, pe cât ne este putinţă, să suferim cu bărbăţie greutăţile şi ispitele vremii acesteia. Să nu ne biruim de întristare şi de lene, ci mai vârtos cu mult mai multă nevoinţă îndemnându-ne la lucrarea faptelor bune şi spre poruncile lui Dumnezeu, să avem pururea grijă şi pază de şarpele, adică de *diavolul, „care tot felul de meşteşug face ca să ne otrăvească sufletele cu veninul omorâtor al păcatului“.* Se preface în închipuire de înger luminat şi lucrurile le preface şi le arată într-alt chip, nu după cum sunt, şi întunericul îl face lumină şi amărăciunea dulceaţă. Aşa a înşelat şi pe strămoşul nostru Adam, arătând rodul neascultării foarte frumos şi vrednic de poftit, şi l-a amăgit de a mâncat din rodul cel amar şi de moarte pricinuitor, fiind apoi izgonit din Rai. Dar noi, de vreme ce am cunoscut faptele lui cele viclene, să avem multă pază şi luare aminte, căci ne arată păcatul şi neascultarea ca pe un lucru bun. Atunci îndată să întoarcem ochiul sufletului şi al trupului şi să ne uităm la Dumnezeu, ca să nu ne lase înşelaţi de diavolul cel viclean şi să ne scoată din Rai, adică din poruncile lui Dumnezeu. Dar care este rodul neascultării pe care îl arată frumos şi poftitor? Pofta rea a trupului şi patimile acestea urâte, de la care fraţilor să ne depărtăm cât vom putea, ca să ne slobozim şi aici din cursele vrăjmaşului şi acolo să dobândim Paştile veşnice, împreună cu toţi sfinţii, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 59
ÎN VINEREA ÎNJUMĂTĂȚIRII POSTULUI: PRIN UCIDEREA PATIMILOR TRUPEŞTI ŞI PRIN ÎNVIEREA FAPTELOR BUNE, PRĂZNUIM CU ADEVĂRAT PAŞTILE DOMNULUI

Fraților şi părinților, ziua Paştilor s-a apropiat, căci cu ajutorul lui Dumnezeu am trecut jumătate din post. Dar pentru ce să ne sârguim ca să ajungem la aceste Paşti trecătoare? Oare nu le-am prăznuit în mulți ani? *Tot aşa şi acum Paştile vor trece, că nici un lucru al veacului acestuia nu este statornic, ci toate sunt vremelnice şi trecătoare. Zilele şi vremea vieții noastre trec ca umbra şi ca visul şi aleargă ca un călăreț, până când ne va duce la sfârşitul vieții pe fiecare.*

Dar nu Paştile acesta sunt cu adevărat râvnite de noi, ci Paştile care nu sunt numai odată în an, ci totdeauna şi în toate zilele, sunt mai dorite. Aceste Paşti sunt: curățirea de păcate, zdruncinarea şi smerenia inimii, lacrimile umilinții, curățenia simțirilor, izgonirea patimilor, adică a desfrânării, a necurățeniei, a poftei rele şi a tot păcatul. Cel ce se va învrednici să săvârşească aceste lucruri ale faptelor bune, acela face Paştile Domnului şi prăznuieşte sărbătoarea fericită şi mult dorită, nu odată în an, precum am zis, ci în toată viața. Iar cel ce nu are acestea, ci mai vârtos este slugă patimilor şi poftelor trupeşti, acela nu poate să prăznuiască după cum se cade. Căci cum poate prăznui cu adevărat cel ce-şi are pântecele, Dumnezeu? Cum să se veselească duhovniceşte cel ce arde de pofta trupului? Cum să prăznuiască după plăcerea lui Dumnezeu cel căruia pisma şi ținerea mâniei îi rod inima? Cum să priceapă bucuria sufletească a sărbătorii, cel ce este afundat în iubirea de argint, sau este robit de trufie, sau învăluit în patimi? Nu pot unii ca aceştia să prăznuiască. După cum nu putem zice de cel bolnav care zace în pat, că se odihneşte, nici de cel primejduit cu corabia, că a călătorit bine, aşa nu poate nici cel ce se află în întuneric să aibă lumină, nici cel ce face păcatul, să prăznuiască.

Însă pentru noi, fraților, nădăjduiesc în Dumnezeu că veți fi la mai bună şi mântuitoare stare, că şi viețuirea voastră nu este decât pregătire pentru praznic, căci văd osârdia voastră: cântarea, cântare primeşte; citirea, citire; rugăciunea, rugăciune. Astfel învăluindu-ne cu faptele bune ca o roată, ne împreunăm cu Domnul. Ce viață este mai fericită, decât viața noastră? Nici una, cu adevărat.

Căci, de vreme ce am aflat ce sunt Paştile veşnice să ne nevoim ca să le câştigăm, fraților. Pe acestea să le prăznuim cu toată puterea, adică cu

omorârea patimilor, cu învierea faptelor bune. Să ne aducem aminte de Domnul nostru Iisus Hristos, că şi El a pătimit pentru noi, lăsând nouă pildă, ca şi noi să urmăm Lui. Şi acestea le-am zis, nu ca să cercetăm păcatele altora şi să-i osândim, că aceasta este un păcat foarte greu, ci mai vârtos fiecare să se judece pe sine şi să se defaime, şi nu pe altul. Căci zice Apostolul: *„Sarcina sa şi greutatea păcatelor sale să ridice fiecare“.* Am zis acestea numai ca să cunoaştem darul lui Dumnezeu, şi pururea să-I mulțumim şi să-L slăvim ca pe un făcător de bine. Căci nu numai aceste bunătăți ne dăruieşte, ci încă va adăuga harul slugilor Sale până în sfârşit, ca să dobândească bunătățile cereşti şi Paştile cele veşnice. Pe care noi toți să le câştigăm cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 60
ÎN DUMINICA A PATRA A POSTULUI MARE: PRIMĂVARA, SĂ ÎNNOIM SILINȚA NOASTRĂ SPRE FAPTE BUNE, SUFERIND ISPITELE VĂZUTE ŞI NEVĂZUTE

Fraților şi părinților, de vreme ce iarna a trecut şi a venit primăvara şi vedem toate lucrurile lumii că întineresc, copacii şi pomii înverzesc, pământul se împodobeşte cu iarbă verde şi cu flori, pasările cerurilor bucurându-se, cântă şi laudă pe Hristos dătătorul de viată, şi toate celelalte împodobite văzându-le, să ne bucurăm şi să slăvim pe Dumnezeu, care înnoieşte lumea în tot anul. Iar aceasta cu cuviință să o facem, căci zice Apostolul: *„Cele nevăzute ale Lui, de la zidirea lumii se văd prin lucrările mâinilor Sale“.* Adică, din lucrurile cele văzute ale lui Dumnezeu şi din frumusețea lumii, pricepem şi vedem cu ochiul sufletului (care este mintea) lumea cealaltă, cea nepricepută şi nespusă şi puterea lui Dumnezeu cea mare. Pentru aceea trebuie, când vedem înnoirea lumii să ne veselim, să nu stăm numai până aici cu gândul, ci să mergem mai înainte cu luarea aminte, adică, această înnoire şi podoabă a lumii, care se produce primăvara, din iarnă se pricinuieşte; căci de nu va veni mai întâi iarna ca să cadă zăpadă şi ploi, vânturi şi îngheţuri să amărască şi să înghețe pământul, primăvara nu dobândeşte frumusețea aceasta. Asemenea este şi cu sufletele, adică de nu va cădea asupră-le ninsoarea scârbelor, a nevoilor, a ostenelilor şi a patimilor cele rele, nu înverzesc, nu înfloresc, nu fac rod, nici nu se învrednicesc a primi blagoslovenie de la Dumnezeu, precum zice

Apostolul.

Deci şi noi fraţilor, să suferim orice scârbă, orice nevoie şi orice ispită, văzută şi nevăzută, ce ni se întâmplă; încă şi osteneala postului, flămânzind şi însetoşând şi suferind răul, ca să rodim şi să luăm blagoslovenie de la Dumnezeu şi mai ales să hrănim şi să ospătăm pe Domnul nostru Iisus Hristos. Că precum noi ne bucurăm văzând frumuseţea lucrurilor Lui, tot aşa se bucură El de frumuseţea şi de rodirea sufletelor noastre. Iar roadele sufletului sunt: dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, credinţa, blândeţea şi în frânarea poftelor. Cu, aceste roade se hrăneşte Hristos. Fericit cel ce va ospăta aici pe Hristos cu fapte bune, cum am zis, că va fi ospătat şi el în împărăţia cerurilor.

Dacă se învredniceşte cineva să primească pe împărat în casa lui, mare bucurie şi veselie are pentru că a fost socotit vrednic de această cinste şi îndrăznire; cu cât mai mult însă cel ce va fi vrednic să primească pe împăratul împăraţilor în casa sa. Iar cum locuieşte Hristos la cei vrednici, adevereşte în sfânta Evanghelie, zicând: *„Eu şi Tatăl meu vom veni şi vom locui la el“.* Şi mai jos zice: „ *Cel ce păzeşte poruncile Mele, acela Mă iubeşte, iar cel ce Mă iubeşte va fi iubit de Tatăl Meu“. Deci,* de vreme ce Hristos ne-a făgăduit aceste mari daruri, să suferim cu bucurie pentru numele Lui orice scârbe şi amărăciuni, auzind ce zice şi Apostolul: *„Acum mă bucur de patimile mele pentru voi şi împlinesc în trupul meu lipsurile scârbelor lui Hristos“.* Zice despre trupul lui, care este Biserica, adică noi care credem în El. Iar apostolul Iacob zice: „ *Toată bucuria, o fraţii mei, să aveţi în întâmplarea ispitelor voastre cele de multe feluri, pricepând că cercarea credinţei noastre săvârşeşte răbdarea, însă răbdarea să aibă faptă deplină ca să fiţi desăvârşiţi în toate“.* Vedeţi fraţilor, că în ispite este bucuria şi în scârbe veselia, căci toate acestea ni se întâmplă prin voia lui Dumnezeu, în acest chip vieţuind cu cuviinţă, să moştenim împărăţia cerurilor în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 61
MIERCURI ÎN A CINCEA SĂPTĂMÂNĂ DIN POST: DESPRE PURTAREA DE GRIJĂ LA ÎMPĂRTĂŞIREA CU SFINTELE TAINE

Fraţilor şi părinţilor, ieri când a venit la mănăstirea noastră omul împăratului, îndată ne-am turburat cu toţii şi la multe gânduri am intrat din

pricina venirii lui fără de veste, şi tocmai după ce am aflat că n-a venit pentru noi, am scăpat de frică şi de cutremur. Deci, vă întreb pentru care pricină ne-am înfricoşat atâta şi ne-am tulburat când am văzut pe trimisul împăratului? Este lucru arătat că, ştiind noi că nu suntem prieteni împăratului, ci vrăjmaşi mari, pentru că nu facem voia şi porunca lui ca să ne unim cu eresul iconomahiei, de aceea ne-am spăimântat. Căci de am fi fost prietenii şi iubiţii lui ne-am fi bucurat foarte, cunoscând că trimisul lui a venit pentru vreo facere de bine şi folosul nostru.

Iată acum pentru ce v-am spus aceasta. Orice suflet ce se va învrednici prin bună vieţuire să aibă pe Dumnezeu milostiv la vremea ieşirii din trup, când va veni îngerul trimis de Dumnezeu să-l ia, nu se va tulbura nici nu se va teme, ci-l va primi cu dragoste şi cu bucurie îl va urma la stăpânul lui. Iar sufletul care nu se va afla gătit în acel ceas, se va tulbura şi va plânge fără mângâiere, văzând că de la, nimeni n-are ajutor. Căci în viaţa de aici poate să ajute prietenul şi fratele pe om în luptele lui şi să-l facă fără frică, dar atunci nici un ajutor n-are, căci cu hotărâre şi fără milă îngerul răpeşte degrab sufletul ticălos. O, ce grijă şi ce cutremur va fi atunci! Deci, fraţilor, dacă ne înfricoşăm numai la aducerea aminte de acel ceas, ce vom face când va veni vremea, şi cum va sta sufletul înaintea înfricoşatului scaun al lui Hristos? Ascultaţi ce zice proorocul Daniil despre această judecată: *„Râu de foc curge înaintea Lui, mii de mii stau împrejurul Lui şi milioane de milioane îi slujesc Lui; judecătorul este înfricoşător şi nimic nu se poate ascunde de ştiinţa Lui; cercetează cu amănuntul, până şi pentru cuvântul deşert, precum zice şi Evanghelia“.* Cum va putea îndura sufletul aceasta? În adevăr înfricoşat lucru este să ajungă muritorul în mâinile Dumnezeului cel viu şi de trei ori înfricoşat pentru cel care va auzi hotărârea, prin care va fi osândit la chinul veşnic.

Drept aceea, fraţilor, să ne îndreptăm şi să ne pregătim înainte de moarte, să îmblânzim pe Dumnezeu prin pocăinţă, ca să fie milostiv către noi; să câştigăm prieteni pe îngerii, care vor veni să ne ia, ca să privegheze totdeauna ochii gândului nostru şi mintea noastră şi să stea cu vitejie împotriva patimilor şi a păcatelor, nicidecum să nu ne lase să fim supuşi de ele. Iar de se va întâmpla să ne clătească cineva, degrab să ne ridice, şi potolind noi cu lacrimi săgeţile aprinse ale diavolului, să îmbrăţişăm dragostea lui Hristos. Iată ce zice apostolul Iacob: *„Mult poate rugăciunea ce se face de către omul drept“.* Pentru aceasta avem trebuinţă fiecare de rugăciunea altuia şi mai ales de a preoţilor şi de învăţăturile dascălilor Bisericii care sunt arhiereii, că ne sunt de mare folos. Tot aşa lacrimile de umilinţă mult ajutor aduc, iar peste toate acestea, sfânta împărtăşanie este cel mai mare dar dumnezeiesc. Cu toate acestea noi nu purtăm grijă să ne împărtăşim destul de des, şi mult mă mir, pentru ce să ne cuminecăm numai duminica, iar în altă zi, când se întâmplă Liturghie, nu. Căci se cuvine mai

ales monahilor care se află în sânul vieții de obşte, în toate zilele să se împărtăşească, însă aceasta o zic despre cei curați şi cu sufletul şi cu trupul, dar cu nebăgare de seamă şi fără mare cercare şi luare aminte, să nu îndrăznească cineva. Că zice Apostolul Iacob: *„Să se cerceteze omul pe sine de este vrednic şi atunci să se cuminece; căci cel ce mănâncă şi bea trupul şi sângele lui Hristos cu nevrednicie, păcat şi osândă mare pricinuieşte sufletului său“.* Că sfânta cuminecătură este pâinea vieții. Această pâine dă viață veşnică şi fericit este cel care o mănâncă, ştiind că este fără prihană. Adică fără poftă rea sau vrăjmăşie, beție, lăcomie, iubire de argint, sau orice altă necurăție. Şi iată ce zice Hristos: *„Eu sunt pâinea vieții, care M-am pogorât din cer şi cel ce va mânca trupul Meu şi va bea sângele Meu este împreună cu Mine şi Eu împreună cu el“.*

Vedeți fraților ce dar nespus şi milă nemărginită, că nu numai a murit pentru noi Hristos, dar încă şi trupul şi sângele Său ni L-a dat să-L mâncăm şi să-L bem. Oare ce semn poate fi mai mare, decât acesta, despre dragostea lui către noi, şi ce altă dovadă, că doreşte mântuirea noastră a tuturor, poate fi mai luminată decât aceasta? Şi dacă cel ce este oprit de la masa de obşte se mâhneşte şi-i pare rău, cu cât oare mai mult se cade să se mâhnească, să plângă şi să se tânguie cel ce se opreşte el însuşi de la masa dumnezeiască, fie pentru necurăție, fie pentru neînfrânare, ori pentru neascultare, sau pentru orice altă patimă. Căci nu se lipseşte de hrană proastă şi trecătoare, ci de pâinea vieții şi de paharul mântuirii şi, mai adevărat să zic, de însuşi Hristos; că de este în Hristos cel ce se împărtăşeşte cu sfintele taine şi Hristos este în el. Iată dar că, cel ce nu se împreună cu sfintele taine, este despărțit de Hristos. Iar de n-am urmat până acum aceasta, de acum înainte să ne îndreptăm. Cunoscând puterea darului şi curățindu-ne, când ne este cu putință, să ne împărtăşim cu preacuratele taine, spre sănătatea trupului şi a sufletului şi spre moştenirea vieții veşnice.

De se va întâmpla să fim chiar la muncă şi ascultare afară şi vom auzi toaca bisericii, să lăsăm treaba şi să alergăm cu multă sârguință să ne cuminecăm, şi mult ajutor vom câştiga. Căci cu această grijă fiind dea pururea, ne vom feri de orice păcat şi vom fi gata totdeauna, iar dacă nu avem grija de a ne împărtăşi cădem în multele patimi ale păcatelor. Aşa dar se cade fraților totdeauna să ne gătim, ca să ne facem părtaşi vieții veşnice, învrednicindu-ne să o câştigăm cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava şi puterea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 62 ÎN VINEREA SĂPTĂMÂNII A CINCEA: DESPRE LUCRAREA CU OSÂRDIE A FAPTELOR BUNE

Fraţilor şi părinţilor, fapta bună este lucrarea ce nu încetează nici conteneşte vreodată, ci totdeauna merge înainte, în acest chip bărbaţii drepţi se înalţă la măsurile cele mai de sus ale faptelor bune. De aceea zice Apostolul: *„Nu cunosc că am luat dar şi nu cunosc care este săvârşirea faptei bune, ci alerg să ajung la cea cu care m-a liberat şi m-a miluit pe mine Hristos Iisus“.* Şi iarăşi zice: *„Faptele bune cele trecute pe care le-am făcut, le-am uitat şi la cele dinainte mă nevoiesc; cu nădejdea alerg către darul chemării de sus a lui Dumnezeu în Hristos Iisus“.* Adică bunătatea nu are niciodată sfârşit, că după ce încetează bunătatea, începe răutatea să lucreze.

Deci şi noi fraţilor, să nu rămânem înapoi, nici să nu încetăm a merge pe calea faptelor bune, ci totdeauna să fim lesne porniţi şi întăriţi în osârdie, ca să mergem din putere în putere, până vom ajunge bărbaţi desăvârşiţi şi la măsura vârstei plinirii lui Hristos. Şi nu vom putea săvârşi aceasta prin alt mijloc, decât petrecând toată ziua şi tot ceasul cu osârdie. Adică la ceasul utreniei, să ne sculăm îndată din somn şi să ne aflăm la rugăciune; la sfârşitul utreniei, să începem cu bucurie lucrul obişnuit şi în inima noastră să zicem dumnezeieştile cuvinte ale citirii, împreună lucrând şi mâinile şi gândul. A venit seara, să ne culcăm cu cuvenită mulţumire şi cu umilinţă, săvârşind canoanele, fără tulburare, cu plecarea genunchilor la pământ şi apoi să dormim, păzindu-ne de nălucirile şi arătările viclene. Cu această gătire şi petrecere a zilei şi nopţii, se împlineşte ceea ce zice dumnezeiescul David: *„Ziua zilei vesteşte graiul, şi noaptea, nopţii, priceperea“.* Să nu treacă ziua cu vorbe netrebnice, cu râsete şi cu leneviri, nici noaptea cu gânduri de desfrânară şi de necurăţie. Şi nu numai trupul, ci şi sufletul să-l păzim, că Domnul voieşte ca amândouă să fie curate de gândurile viclene.

De va zice cineva că-l supără patima poftei, apoi ce este mai dulce decât fapta bună. Pe aceasta să o poftească şi la ea să râvnească, pentru că dulceaţa ei este foarte poftită şi fără saţiu. Dacă ne ispiteşte dragostea frumuseţii şi podoaba ei, apoi ce este mai frumos decât Domnul nostru Iisus Hristos, cu a Cărui frumuseţe toate lucrurile se împodobesc şi se înfrumuseţează. Iar poftele rele sălbăticesc sufletul şi-l urzesc mai rău decât al fiarelor necuvântătoare, căci nu pricinuiesc veselie sau bucurie, ci tiranie, scârbă şi viaţă amărâtă. „*Nu vă înşelaţi,* zice Scriptura*, că trup şi sânge,*

împărăția lui Dumnezeu nu vor moşteni, nici stricăciunea nestricăciune“. Pe care om nu l-a necinstit păcatul şi nu l-a dat morții, şi dimpotrivă, pe care om nu l-a înălțat fapta bună şi nu l-a arătat minunat în lume! Să lăsăm pe cei mulți şi să vorbim numai de doi, de Iosif cel frumos şi de fiul cel întâi născut al lui David. Amon pentru că a desfrânat cu sora sa, a fost omorât. Iar Iosif a ajuns ca şi împărat al Egiptului pentru că a iubit mult fecioria.

În adevăr fapta bună este râvnitoare şi mântuitoare, iar răutatea este rea şi urâtă. Dar, cu tot adevărul, noi oamenii ne amăgim cu mare înşelăciune şi alegem mai bine moartea, decât viața, mai mult iubim întunerecul, decât lumina şi stricăciunea, decât nestricăciunea. Şi zic unii, că şi noi am pofti să iubim binele, dar nu putem. Nu este adevărat, ci pentru că nu voim, pentru aceea nu-l iubim; dar să nu ni se pară că voim, ci din toată inima să voim. Căci fiind singurii stăpânitori ai minții şi voii noastre, ceea ce voim, aceea facem. Precum se vede, obiceiul rău din tinerețe a întărit patimile în noi şi pentru aceea ni se pare că foarte greu ne putem izbăvi de ele. Dar iată ce zice Apostolul: *„Omenesc lucru vă grăiesc, pentru neputința trupului vostru, că precum ați făcut mădularele voastre a fi supuse necurăției şi nelegiuirii spre pierzare, aşa faceți-le acum, faceți-le zic, mădulare supuse dreptății spre sfințeniei”.* Drept aceea, fraților, trebuie cu răbdare şi cu rugăciune să batem la uşă şi în adevăr ne va deschide uşa Dumnezeul nostru cel bun, făcând în noi cele plăcute înaintea Lui şi dându-ne nouă viața veşnică în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 63
DUMINICA A CINCEA DIN POST: DESPRE NEGRĂITUL DAR CE VOR DOBÂNDI CEI CE SUFERĂ, FĂRĂ ÎNTRISTARE, SCÂRBELE VIEȚII ŞI DESPRE POMENIREA SFÂNTULUI PLATON

Fraților şi părinților, orice fel de slujbă va începe omul, lucrează la început cu greutate, dar după ce o săvârşeşte, află bucurie şi veselie. Aşa face şi lucrătorul țarinei, seamănă cu lacrimi şi seceră cu bucurie. Şi ostaşul când pleacă la război merge mâhnit, dar când se întoarce, vine vesel. Deci şi noi, fraților, fiindcă am ajuns la sfârşitul sfântului post, să nu ne mai aducem aminte de pătimirea ce am petrecut, ci să ne bucurăm de bunătățile făgăduite şi să slăvim pe stăpânul Hristos, rugând pe Dumnezeu ca şi de acum înainte să ne învrednicească a ne împodobi viața cu astfel de

nevoințe. Şi iată, înaintea lui Dumnezeu mărturisesc, că ați petrecut vremea postului cu pace, cu răbdare şi cu umilință. Fiecare, slujba sa a făcut-o deplin şi fără greşală. Şi slavă sfântului Dumnezeu, că ne-a întărit să săvârşim bine calea sfântului post.

Deci să luăm această pildă fraților şi pentru sfârşitul acestei vieți vremelnice, când fiecare va înceta lucrurile sale, când se va arăta Hristos, viața noastră, şi va da lui Dumnezeu şi Tatălui împărăția, precum este scris, când va strica toate stăpânirile şi puterile lumii. Atunci sfinții nu-şi vor mai aduce aminte de ostenelile şi de patimile rele pe care le-au răbdat aici, căci vor câştiga bunătățile veşnice. Şi aceştia sunt drepții cei mai înainte de lege, adică Abel, Set, Enoh, Noe, Avraam şi ceilalți: cei din lege, adică slăviții prooroci Moisi, Ilie şi ceilalți toți, cei ce sunt din darul cel nou, adică sfinții Apostoli, Mucenicii şi toată ceata sfinților şi îndeosebi marele Mergător înainte Ioan, căruia a urmat şi cuviosul Părintele nostru Platon, care s-a învrednicit a dobândi vitejia sufletească şi a mustrat pe împăratul cel desfrânat şi a căruia zi o prăznuim astăzi.

Dar de vreme ce ucenicii dascălului bun voiesc să fie şi ei buni, ca să se cunoască pomul după rodul său, pentru aceea vă rog fraților ca în faptele în care au umblat el şi ceilalți părinți, în acelea să umblăm şi noi. Să nu ne lenevim la osteneli, ori să ne sfiim la mărturisirea sfintelor icoane; pentru că ați auzit de ticălosul Alexandru, cum s-a lepădat de ascultare şi de mărturisire şi ştiți pentru ce a pătimit aceasta. Nu din altceva, numai pentru că umbla singur, după voia lui şi pentru că şi-a robit sufletul său iubirii de argint, şi s-a făcut vânzător ca Iuda; căci acela a vândut pe Hristos evreilor, iar Alexandru, iconomahilor, care se aseamănă cu evreii. De aceea vă poruncesc tuturor să nu vă amăgiți şi să urmați lui. Cu toată dreptatea strigă şi zice Apostolul, că *„rădăcina tuturor răutăților este iubirea de argint“,* prin care unii au căzut în mari ispite şi scârbe. Şi asupra acestui lucru vreau să vă înfrunt şi eu cu cuviință, pentru că ştiți bine că acel ticălos iubea slava şi şederea mai sus şi vrând să glumiți cu dânsul îi ziceați, că este vrednic să se facă şi preot, iar el a socotit gluma adevăr şi l-a orbit trufia diavolului. O, ce a pătimit ticălosul! S-a afundat şi s-a lepădat de credință, a pierdut dreapta mărturisire, s-a păgubit de bogăția faptelor bune, ne-a întristat şi pe noi smeriții şi însăşi Biserica lui Hristos.

Dar Dumnezeul cel bun Care nu voieşte moartea păcătosului, ci doreşte întoarcerea lui ca să fie viu, să-i dea şi lui luminare să vadă în ce adâncime a pierzării a căzut şi să-şi vie în cunoştință. Şi pe voi să vă ierte pentru cuvintele nepricepute şi pentru glumele ce ați grăit, şi pe toți să ne învrednicească împărăției lui cereşti, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 64
ÎN MIERCUREA A ŞASEA: DESPRE SĂVÂRŞIREA POSTULUI ŞI ÎNVĂŢĂTURĂ ÎNAINTE DE DESCHIDEREA MĂNĂSTIRII

Fraţilor şi părinţilor, cu ajutorul lui Dumnezeu am ajuns la săvârşirea sfântului post. După cum ne învaţă dumnezeieştile istorii, sfinţii părinţi de demult, astăzi se adunau de prin pustietăţile unde locuiau, se strângeau la Ierusalim şi, ca un prea cinstit rod sufletesc, aduceau prinos marelui Dumnezeu şi stăpân pe desăvârşirea vieţii şi faptelor bune. Aşa şi voi, aţi adus ca daruri bune şi cinstite lui Dumnezeu faptele voastre bune şi mă bucur de ele, ca şi când ar fi ale mele. Căci cinstea ce se face fiului se socoteşte a tatălui. Unul din voi a adus împărăteasa faptelor bune, adică dragostea, altul smerenia, altul ascultarea, altul răbdarea în priveghieri şi rugăciuni şi cântări, iar altul osteneala spre slujbele fraţilor.

Eu încă vă laud şi pentru înfrânarea râsului, de paza ochilor, de umbletul cu cuviinţa, de înţelepciunea cuvântului şi a răspunsului cu smerenie, de postirea multei mâncări, de părăsirea somnului peste măsură, de îndeletnicirea întru citirea psaltirii şi, în scurt să zicem; de fericita tăiere a voii voastre, pe care Dumnezeu o cere de la noi ca jertfă apostolească şi adevărată. Pentrucă pe oricare din aceste fapte bune Domnul le primeşte ca pe un dar bun, am nădejde că nimeni nu va fi fără rod şi cu mâinile goale înaintea lui Dumnezeu, însă prin mine smeritul aţi încrustat deasupra ostenelilor voastre, aur, argint, pietre scumpe, adică lucrarea faptelor bune care nu vor arde, când vor fi cercate prin focul veşnic; însă faptele rele, adică lucrarea păcatului şi a răutăţii, vor arde atunci ca lemnele, ca paiele şi ca trestia.

Şi de vreme ce cu ajutorul lui Dumnezeu, în aceste puţine zile am câştigat fapte bune şi vrednice de laudă şi de suflet folositoare, să întărim paza - căci zilele se vor schimba - şi să nu pierdem ceva din ostenelile noastre şi să ne fie truda în zadar. Dar vremea şi zilele se schimbă după hotărârea lui Dumnezeu. Voi însă, după cum zice Domnul către Apostoli, *„să rămâneţi în dragostea mea şi să nu vă prefaceţi“*, ci să ne silim totdeauna spre mai bine, ca din scânteia cea mică a faptei bune să aprindem făclia luminoasă şi din stea să ne schimbăm în soare. Să nu încetăm niciodată a umbla pe calea faptelor bune, nici să poftim cele ale lumii, care ne îndulcesc puţină vreme, dar ne chinuiesc în veci.

Aş dori să am dar de la Dumnezeu ca să vă pot povesti grija ce arde smeritul meu suflet pentru sporirea voastră în cele sufleteşti şi pentru

nepoticnita mergere înainte spre lucrurile lui Dumnezeu. Însă ştiu că sunteţi înţelepţi şi pricepuţi şi puteţi să vă învăţaţi şi pe voi şi pe alţii.

Mult m-am depărtat cu cuvântul, dar să venim iar la vorba noastră şi să isprăvim. Rânduiala ce am avut în trecutele zile să o urmăm şi la praznicul sărbătorii Floriilor, deschizând mănăstirea, să primim pe cei ce vor veni, cinstindu-i şi vorbind cu dânşii cele plăcute lui Dumnezeu, ca toate să fie spre slava Lui, ca şi cei ce ne vor vedea să spună că în adevăr Dumnezeu este cu aceşti părinţi. Iar când este trebuinţă să ieşim afară pentru vreo nevoie, tot asemenea să ne păzim! De vom face aşa, şi Paştile cele mari şi sfinte le vom prăznui după plăcerea lui Dumnezeu, patimilor lui Hristos ne vom face părtaşi şi cu lumina învierii ne vom lumina, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 65
ÎN VINEREA FLORIILOR: CUM SĂ NE FERIM DE MEŞTEŞUGIRILE DIAVOLULUI

Fraţilor şi părinţilor, Domnul zice în sfânta Evanghelie către Petru verhovnicul Apostolilor: *„Simone, Simone, iată diavolul a cerut ca să vă cearnă pe voi ca grâul, iar Eu m-am rugat pentru tine ca să nu ţi se împuţineze credinţa: adică să nu-ţi pierzi credinţa ce ai către Mine“.* Acelaşi lucru s-a întâmplat şi cu noi, smeriţii. Dar preabunul Dumnezeu n-a lăsat ca să fim tulburaţi şi să ne întristăm peste puterea noastră, ci după scârba ispitei, ne-a dat răbdare şi a trecut tulburarea.

Ştiţi ceea ce zic şi am lăudat socotinţa voastră iubitoare de oameni, căci toţi v-aţi mâhnit, v-aţi scârbit şi aţi arătat astfel fapta care, cu adevărat, luminează dragostea voastră cea către fraţi, precum zice Apostolul: *„Că de va pătimi un mădular toate celelalte mădulare împreună pătimesc, şi de se slăveşte un mădular, toate se veselesc“.* Numai, fraţilor, vedeţi câtă silinţă şi grijă are vrăjmaşul de pierzarea oamenilor şi cum umblă ca un leu flămând, căutând pe cine să înghită, pe cine să vâneze, cu totul sau măcar din partea din care va putea să-l prindă în cursa lui. Căci când va înşela pe om şi-l va prinde în mreaja lui, oricât de puţin, nu se mulţumeşte pierzătorul numai cu atâta, ci se sileşte ca să aducă pe acel ticălos spre mai rău, până când îl va surpa cu totul întru pierzarea păcatului, ca să-l poată trage în chinul cel veşnic.

Şi pentru ca să pricepeţi mai curat cele zise, să vă arătăm mai pe larg. Diavolul întâi încearcă ca să primim înlăuntrul nostru gândul cel rău, apoi

să ne însoțim cu dânsul şi să grăim în inima noastră vreun cuvânt spurcat şi într-acest chip, după ce dezmiardă şi înşeală sufletul cu gândurile cele rele şi cu spurcatele aduceri aminte, îl scoate din starea lui cea firească, şi-l face ca să fie nebun, orb şi fără de pricepere şi să poftească cele ce sunt pentru el stricătoare şi rele. În loc de lumină întunerec, în loc de dulceață amărăciune, în loc de viață moarte, şi acestea toate sunt meşteşugirile şi cursele diavolului. Dar noi fraților, cu mare luare aminte să ne păzim sufletele noastre ca să nu găsească loc în noi, ci îndată ce ne va veni în minte gândul cel rău, să-l izgonim prin rugăciune şi să-i închidem uşile inimii noastre. Iar de vom fi biruiți şi-l vom primi cumva, mintea noastră să nu o lăsăm să se plece lui, iar de vom pătimi şi aceasta, să nu-l mai lăsăm să zăbovească, şi să ne aducă la făptuirea păcatului. Aceasta ni se întâmplă din răul obicei cel vechi al răutăților noastre, pentru că nu le-am şters cu totul din mintea noastră. Să fugim o iubiților, de obiceiurile noastre cele urâte şi să dăm uitării desăvârşit toate faptele noastre cele din tinerețe; că de ne vom lăsa mintea să umble în acele fapte necuvioase, ce vom auzi, decât că iar ne-am întors înapoi la lume, precum evreii s-au întors cu pofta lor înapoi la Egipt.

Ci cu tot dinadinsul să ne păzim sufletul de aducerea aminte a celor trecute, iar trupul de spurcăciunea lor, pomenind în inima noastră porunca Apostolului care zice: *„Nici un cuvânt prost din gura noastră să nu iasă, ci numai cel bun şi cel ce este spre folosul şi spre îndreptarea celor ce ascultă să-l grăim, ca să nu întristați pe Duhul Sfânt, în care v-ați pecetluit cu sfântul Botez spre ziua izbăvirii. Şi după cum am zis, cuvânt bun, cuvânt folositor, cuvânt cinstit să iasă din buzele noastre, pentru ca să ia dar cei ce ne aud şi să nu se amărască Duhul lui Dumnezeu“.* Şi iarăşi zice: *„Toată amărăciunea, mânia, strigarea şi hula, să lipsească de la noi, împreună cu toată răutatea“.* Vedeți ce viață curată cere dumnezeiescul Pavel de la oamenii mireni, cu cât mai mult de la noi călugării. Apoi pe urmă zice: *„ Şi să fiți între voi buni, adică dulci la cuvinte, milostivi, îndurați spre aproapele vostru, precum şi Hristos a arătat mare îndurare către noi. Să arătăm dragoste şi milostivire unul către altul, având mare pildă de la Dumnezeu, care pentru dragostea noastră a trimis în lume pe Unul născut Fiul Său şi moarte a primit pentru mântuirea oamenilor“.*

De toate acestea să ne păzim şi să nu ne despărțim de obştea fraților, ca să umblăm după voia noastră, căci din aceasta ni se pricinuieşte toată răutatea şi păcatele grozave din aceasta se izvodesc. Poate cineva mustră pe unul ca acesta, zicând: ce faci omule? Cum ceilalți frați ai tăi se află în linişte, iar tu te învăluieşti în vorbe mincinoase? Pentru ce nu te astâmperi odihnindu-te cu frații tăi împreună, ci rătăceşti ici şi colo prin prăpăstii şi prin locuri vătămătoare de suflet. Că precum oaia când se desparte de turmă este răpită de lupi, aşa şi călugărul ce se desparte de adunarea fraților, în

multe feluri de răutăţi cade şi până la sfârşit ajunge la osânda chinurilor veşnice. Aceasta să nu fie la noi, ci, precum zice Apostolul, toate faptele noastre, cuvintele şi gândurile să fie cuviincioase. Toate cu luare aminte, ca înaintea lui Dumnezeu, care vede cele ascunse şi nevăzute ale noastre, faptele de zi şi de noapte ale trupului şi gândurile sufletului, toate le ştie, şi bunătăţile şi răutăţile, şi nu-L înşeală nimic. Aşa să petrecem viaţa noastră cu frică şi cu luare aminte, ca să nu fim scandal nici pentru păgâni, nici pentru creştini. Şi destul este de acestea până aici.

Deci, fiindcă cu ajutorul lui Dumnezeu şi postul s-a sfârşit, să dăm slavă Celui ce ne-a învrednicit pe noi ca să-l săvârşim şi ne-a întărit în ostenelile postului. Că iată osteneala a trecut, iar plata rămâne în veci; trupul s-a slăbit şi s-a uscat, iar sufletul s-a întărit şi s-a îmbărbătat. Şi încă, şi mai mult se va întări, se va sfinţi şi se va afla întreg şi sufletul şi trupul cu curăţie la arătarea Domnului nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 66
ÎN DUMINICA FLORIILOR: DESPRE BUCURIA SÂRGUINŢEI ŞI VITEJIA SILINŢEI LA LUCRUL DUHOVNICESC

Fraţilor şi părinţilor, vrând dumnezeiescul Pavel să ne deştepte din lene la sârguire, zice: *„Fraţilor bucuraţi-vă în Domnul cu toţii şi iar zic bucuraţi-vă şi aveţi pururea bucurie duhovnicească ce nu se opreşte nici se strică cu întristările lumii“.* Pentru aceea zice *în Domnul,* ca după cum place lui Dumnezeu, vieţuind şi petrecând, să câştigaţi şi darul lui Dumnezeu. Blândeţea şi smerenia voastră să fie de toţi cunoscută. Domnul vă este aproape, de nimic să nu vă îngrijiţi, adică Domnul este lângă voi ca să vă izbăvească de toată ispita. Drept aceea nu vă temeţi, ci pururea cererile voastre la rugăciune să fie către Dumnezeu cu mulţumită, că este gata totdeauna să ajute celor ce-L cheamă în adevăr. Deci să nu ne lenevim la lucrurile duhovniceşti; ci cu dinadinsul întărindu-ne cu bucurie să le săvârşim, pentru că suntem chemaţi de Dumnezeul nostru din lume şi aduşi la ceata călugărească, sau mai bine zis îngerească viaţă. El ne-a îmbrăcat cu haina mântuirii, a nestricăciunii şi a veseliei. El ne-a răscumpărat din blestemul legii, făcându-se pentru noi, blestem. Deci în slobozirea ce ne-a dăruit Hristos să ne aflăm, şi să nu ne facem iar robi păcatului. Să nu ne robim de patimile trupului. Căci dacă cineva a căzut rob la vreun păgân şi

făcător de rău şi apoi a scăpat într-un fel, oare va mai pofti să se dea rob, de voia lui, la acelaş barbar? Sau, cât ar putea s-ar feri în tot chipul, să nu mai cadă în robie, bucurându-se că a scăpat de greutatea robiei. Însă a fi cineva rob la om, nu este atât de rău lucru, că zice Apostolul: „ *Slugă te-ai făcut; nu te tulbura, socotind că slujba îţi va fi împotrivitoare la credinţă şi la mântuirea sufletului tău, ci mai degrabă, deşi poţi să te izbăveşti din robie, tu de voia ta primeşte a sluji şi a suferi supunerea, pentru ca să se slăvească numele lui Dumnezeu prin tine",* căci cel ce este slugă la om şi este cu credinţă bună şi evlavie la Dumnezeu, acela este slobod şi fiind slobod iată este robul lui Hristos. Iar a fi cineva rob de voia sa păcatului, sau mai bine zis diavolului, este foarte rău şi pierzător lucru şi pentru trup şi pentru suflet, căci însuşi Domnul a arătat că a sluji şi diavolului şi lui Dumnezeu este cu neputinţă.

Deci fiind noi izbăviţi, prin Hristos, de păcat şi de robia diavolului, trebuie să fugim în tot chipul ca să nu cădem iar robi. Au nu ştiţi ce răutăţi ne-a făcut păcatul? Oare nu păcatul ne-a făcut ca să murim, fiind nemuritori? Nu ne-a surpat din cer în această viaţă pământeasca şi necăjită? Nu s-a născut şi se naşte toată răutatea din păcat? Pentru aceea să fugim de el ca de foc. Să-l urâm şi să îmbrăţişăm fapta bună, care atrage dragostea îngerilor spre oameni şi-i preface în îngeri luminaţi, şi nu numai îngeri, ci şi dumnezei, precum zice psalmul: *„Eu am zis dumnezei veţi fi şi fii ai Celui prea înalt, toţi".* Iar puterea faptelor bune este înstrăinarea de lume şi dragostea către Dumnezeu, căci nu poate cineva să slujească la doi domni, precum zice Hristos: *Să slujească lui Dumnezeu şi lui Mamona, adică iubirii de argint şi faptelor bune.* Nu putem fi prieteni şi faptelor bune şi răutăţii, căci ce împărtăşire are lumina cu întunerecul, sau Hristos cu diavolul? Drept aceea este peste putinţă ca să iubească omul poftele trupului şi să facă şi lucrurile faptelor bune. Iar de am ajuns la măsura desăvârşită a bunătăţilor, să slăvim pe Dumnezeu, de la care vine tot darul cel bun şi tot darul desăvârşit şi să stăm nesmintiţi şi neclintiţi în frica de Dumnezeu. Iar de nu am ajuns încă la măsura săvârşirii, să ne nevoim până mai avem vreme, întărindu-ne cu credinţa, înălţându-ne cu nădejdea, legându-ne cu dragostea, strălucind cu ascultarea, luminându-ne cu spovedania şi cu celelalte fapte bune, împodobindu-ne. Ca să fim cu fapta monahi şi fii adevăraţi ai ascultării şi ai supunerii, ca nişte încercaţi în Hristos, ca nişte slugi ale lui Dumnezeu, ca să petrecem şi viaţa aceasta bine şi cu pace şi să dobândim şi bunătăţile veşnice, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 67
ÎN SFÂNTA ŞI MAREA MIERCURI: DESPRE MÂNTUITOARELE PATIMI ALE LUI HRISTOS ŞI DESPRE SMERENIE ŞI RĂBDARE

Fraţilor şi părinţilor, această zi este sfântă şi cinstită, căci din ea încep sfintele Patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos, Care a suferit pentru mântuirea lumii, precum şi proorocul David a propovăduit în psalmul al doilea zicând: *„Pentru ce s-au întărâtat neamurile şi noroadele au căutat cele deşarte? Stătut-au de faţă împăraţii pământului şi boierii s-au adunat asupra Domnului şi asupra unsului său“,* căci s-au adunat boierii călcători de lege, evreii, şi sfat rău şi pierzător au sfătuit împotriva lui Hristos Dumnezeul nostru. Şi Iuda ucenicul viclean s-a lepădat de dascălul său şi cu sărutare vicleană L-a vândut vrăjmaşilor evrei. Aceştia L-au legat şi L-au adus înaintea divanului pe Domnul lumii şi l-au întrebat şi L-au cercetat, iar El cu multă smerenie răspunzând (o auzire înfricoşată!) una din slugile ce sta înainte l-a lovit cu palma peste obraz, zicându-i: *„Aşa răspunzi Arhiereului?“* Dar El a suferit, zicând: *„De am vorbit rău, mărturiseşte de rău, iar de am grăit bine de ce mă baţi?“* Apoi a fost necinstit de nelegiuiţi, batjocorit, scuipat, bătut şi apoi, pironit pe cruce.

Însă nici atunci nu S-a tulburat asupra ucigaşilor, ci Se ruga pentru ei zicând: *„Părinte, iartă-le lor păcatul acesta, că nu ştiu ce fac“,* însă ei nu s-au îndestulat cu câte necinstiri Îi făcuseră, ci au adăugat şi altele, adică cu fiere şi cu oţet L-au adăpat şi nici cu omorârea Celui fără de moarte n-au încetat mânia ce-I purta, ci L-au împuns în coastă cu suliţa. Acestea sunt, pe scurt, înfricoşatele patimi ale lui Hristos.

Însă cine le ascultă cu luare aminte şi cu tot sufletul, nu se aprinde de mânie, nu se sminteşte, nu se mândreşte, nu pismuieşte, nici vrăjmăşeşte pe fratele său. Nu pofteşte să fie slăvit, ci se smereşte şi se numeşte pe sine pământ şi cenuşă, doreşte să se împărtăşească de patimile lui Hristos, se nevoieşte să moară pentru Hristos, ca să dobândească slava învierii Lui.

De aceea şi noi să avem îndrăznire fraţilor, într-un fel ne-am împărtăşit de patimile stăpânului: că vedeţi unde suntem, fiind izgoniţi pentru mărturisirea pravoslavnicei credinţe, iar mai înainte am fost închişi şi a curs sânge din noi din pricina multelor bătăi, şi unii din fraţi au murit cu mucenicie în Domnul. Deci în aceasta să ne lăudăm, în acest dar, al Domnului, însă pentru om fericirea nu este adevărată, fiindcă mintea oamenilor lesne se întoarce şi se preface, şi fiindcă *nu ştim ce va fi până mâine,* precum zice Solomon. Pentru aceea vă rog ca să staţi neclintiţi şi

întăriți în reaua pătimire pentru credința Evangheliei, ca şi cum am avea un duh şi un suflet şi nu vă temeți de înfricoşările vrăjmaşilor credinței, nici să fiți stânjeniți de la vreo faptă bună.

Ci mai vârtos să fiți gata şi sârguitori la tot lucrul bun, ca nişte slujitori ai lui Dumnezeu, în ascultare, în smerenie şi în răbdare, că mult se cade a suferi ca să săvârşiți voia lui Dumnezeu şi să câştigați viața de veci.

Încă puțin, şi vine Domnul să odihnească şi să slăvească pe cei ce s-au ostenit şi au pătimit mult pentru numele Lui cel sfânt. Vine şi nu va zăbovi. De ce ne mâhnim pentru ispitele ce ne vin şi nu ne mâhnim mai degrabă, prin dragoste, pentru Domnul în toate zilele? Că zice Apostolul: *„De vom muri pentru numele Lui, vom viețui în veci cu El şi de vom suferi, vom împărați cu El în veci, iar de ne vom lepăda de El şi El se va lepăda de noi; de ne vom face necredincioşi, El rămâne deapururea credincios, căci a se lepăda de Sine, nu poate“.* Să socotim, fraților, câtă bucurie vor avea sfinții, când vor vedea pe Domnul nostru Iisus Hristos venind din cer cu mulțime de sfinți şi de îngeri şi-i va chema pe ei şi-i va încununa cu bucurie nespusă, ca să fie împreună cu El în veci. Şi dimpotrivă, câtă ruşine vor avea cei ce n-au ascultat Evanghelia şi cei ce au defăimat sfintele Lui porunci, căci vor fi osândiți la chinul veşnic împreună cu diavolul.

Deci socotind acestea totdeauna şi încă şi altele multe, cât timp viețuim aici, să curățim sufletul nostru şi să-l luminăm cu lacrimile pocăinții de toată întinăciunea trupului şi a sufletului, făcând sfințenie în frica lui Dumnezeu, punând silință şi la alte fapte bune, urând toată fapta rea şi săvârşind tot lucrul bun.

Să avem între noi dragoste frățească, unul pe altul cinstind. La săvârşirea pravilei noastre să fim cu osârdie şi după cum grăieşte Apostolul, *să petrecem cu râvna Duhului aprinşi fiind,* Domnului slujind, cu nădejdea bucurându-ne, scârba suferind, cu rugăciunea îndeletnicindu-ne, ca în această bună alcătuire şi viață bine plăcută, să prăznuim şi Paştile de aici şi să ne învrednicim şi bunătăților veşnice, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 68
ÎN SFÂNTA ŞI MAREA VINERI: DESPRE ÎNFRICOŞATELE PATIMI ALE DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS

Fraţilor şi părinţilor, *omul cu evlavie totdeauna când îşi aduce aminte de sfintele patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos se umileşte şi lăcrimează,* iar sufletul la mare smerenie se înalţă. Mai ales în aceste sfinte zile poate cineva mai mult să se umilească, fiindcă în ele toate patimile lui Hristos s-au săvârşit. Dar care sunt acestea? Sfatul cel omorâtor făcut asupra Lui, când L-au prins, L-au legat şi L-au dus la judecată, ca pe un om vinovat, starea înaintea lui Pilat judecătorul, cercetarea şi întrebarea ce I s-au făcut la celelalte judecăţi - la Irod, la Ana şi la Caiafa, bătăile de peste noapte, scuipările, sudălmile, batjocurile, răstignirea pe cruce, pironirea mâinilor şi picioarelor, gustarea fierii şi a oţetului, împungerea în coastă şi celelalte câte a suferit Mântuitorul nostru, pe care lumea întreagă nu le poate povesti, nici nu le poate spune cineva cum se cade, nu numai limba omenească, dar nici măcar cea îngerească.

Să cugetăm, fraţilor, la această mare şi negrăită taină. Pe Cel ce descopere ascunsurile inimilor şi nici un cuget omenesc nu-L înşeală, pe El se sfătuiesc să-L omoare. Cel ce ţine lumea întreagă cu puterea şi cu porunca Lui dumnezeiască se dă în mâinile păcătoşilor. Cel ce porunceşte norilor să plouă pe pământ, se duce legat la judecată. Cel ce a măsurat cerul cu palma şi pământul cu latul mâinii şi a alcătuit munţii cu măsură şi plaiurile cu cumpănă, este lovit cu palma peste obraz de o slugă. Cel ce a împodobit pământul cu ierburi şi cu flori, cu tot felul de copaci şi pomi, poartă pe cap cunună de spini. Cel ce a răsădit în Rai pomul vieţii, spânzură acum pe lemnul pierzării, îmbrăcat cu haină mohorâtă. O vederi mari şi peste fire! Soarele le-a văzut şi şi-a pierdut razele. Luna le-a văzut şi s-a întunecat. A simţit pământul şi de *frică cu totul s-a cutremurat şi s-a clătit. Au simţit pietrele nesimţitoare şi s-au despicat. Toată lumea s-a tulburat şi toată făptura s-a strămutat de patimile Ziditorului său.*

Dar noi, ce vom face, fraţilor, dacă stihiile fără suflet şi fără simţire s-au spăimântat, ca şi cum ar fi avut simţire, şi s-a prefăcut orânduiala lor de frica Domnului, înaintea celor văzute. Noi oamenii cuvântători, care am primit atâtea faceri de bine de la Dumnezeu şi pentru care Hristos a murit, cum să nu ne umilim, cum să nu lăcrimăm în aceste zile; cum vom fi mai nesimţitori decât dobitoacele şi mai neumiliţi decât pietrele! Nu aşa, fraţilor, nu aşa, ci, mai de grabă noi, cu frică şi cu cutremur,, să lăudăm şi să slăvim dumnezeieştile patimi ale Mântuitorului Hristos şi Dumnezeul

nostru, schimbându-ne cu lăudată schimbare şi împreună cu stăpânul suferind, întâi prin supunere şi prin tăierea voii, apoi prin omorârea poftelor trupeşti. De vom socoti cu amănuntul, putem pricepe că datorie avem ca să dăm toată dragostea lui Dumnezeu. Căci cine din noi pentru dragostea vreunui prieten a fost închis, sau a murit pentru iubitul său? Dar Dumnezeul nostru. Cel bun, n-a pătimit una sau două, ci multe şi nenumărate patimi a suferit numai pentru noi păcătoşii.

De aceea fericitul Pavel cu cuviință a grăit, aducând aminte de acestea: *„M-am încredințat că nici însăşi moartea, nici viața, nici îngerii, nici începătoriile, nici puterile, nici lucrurile acestui veac, nici cele viitoare, nici înălțimea, nici adâncimea, nici altceva, poate să mă despartă de dragostea lui Dumnezeu cea în Hristos Iisus“.* Că Dumnezeu atâta dragoste a arătat față de noi, încât pe Fiul său Cel unul născut L-a dat spre moarte, ca nimeni să nu piară din cei ce cred în El, ci să aibă viață veşnică. Pentru aceea şi sfinții pofteau ca să dovedească oarecare răsplătire lui Dumnezeu, pentru atâta dragoste ce are către noi. Neavând ce să dea, unii şi-au dat sângele lor, cum au făcut ucenicii, alții îşi trudeau şi îşi istoveau trupurile lor cu postul şi cu alte osteneli, cuvioşii şi drepții, iar alții au împărțit bogăția lor prin milostenie, cântând cu dumnezeiescul David: „Ce *vom răsplăti Domnului pentru toate câte ne-a dat nouă“?* Deci, şi noi fraților să rostim neîncetat această spusă cu dragoste şi cu tot sufletul nostru în toate zilele adăugând osârdia şi nevoința spre lucrarea mântuirii noastre, ca împreună cu sfinții să ne facem moşteni bunătăților veşnice în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Aimn.

CUVÂNTUL 69
ÎN SFÂNTA ŞI MAREA DUMINICĂ A PAŞTILOR: CUVÂNT ÎNAINTE LA PREDICA SFÂNTULUI IOAN GURA DE AUR

Părinților şi fraților iubitori de Hristos, ce este aceasta? Ce mare strălucire luminează astăzi lumea şi împodobeşte astfel Biserica? Ce s-a întâmplat de ne-am schimbat starea? Ieri eram posomorâți şi întristați, iar astăzi în lumină şi bucurie suntem; ieri în scârbă şi astăzi în veselie; ieri în suspinuri şi astăzi întru cântări de bucurie, întreb care este pricina, care ne-a adus această lumină şi bucurie? Hristos a înviat din morți şi a dăruit tuturor oamenilor înălțare la cer, a deschis Raiul şi a slobozit intrarea tuturor care vor crede în El.

O, adâncime nemăsurată. O, înălţime, nesocotită. O, taină nouă ce covârşeşte toată priceperea minţii, îngerii laudă mântuirea noastră bucurându-se, proorocii dănţuiesc văzând împlinirea proorociilor lor; toată lumea se bucură şi saltă duhovniceşte, căci a strălucit această zi mântuitoare, a strălucit soarele în dreptate.

Cine poate lăuda cu vrednicie darul zilei, cine altul în afară de Părintele nostru, vestitorul cel cu mare glas al milostivirii lui Dumnezeu, din al cărui rost izvorăsc dumnezeieştile cuvinte ale Duhului, mai mult decât râul Nilului, cel ce are mintea şi limba cu totul de aur, Hrisostom? Numai el poate să mărească, să laude, să plesnească cu mâinile şi să proslăvească învierea Domnului. Eu puţine cuvinte grăiesc, dar dascălul este gata, să grăiască întocmai ca un ritor mare ce este şi iscusit la cuvinte şi ca un clopot cu mare sunet al Sfântului Duh. Noi să fim gata să-l ascultăm, ca şi noi să vedem astăzi, ce fel de daruri şi vrednicii făgăduieşte să ne dea vestitorul pocăinţii, al doilea Mergător înainte Ioan.

„De este cineva creştin bun, şi iubitor de Dumnezeu, să se îndulcească de acest praznic bun şi luminat. De este cineva slugă înţeleaptă, să intre bucurându-se în bucuria Domnului său. De s-a ostenit cineva postindu-se, să-şi ia acum dinarul. De a lucrat cineva din ceasul dintâi, să-şi ia astăzi dreapta plată. De a venit cineva după ceasul al treilea, mulţumind să prăznuiască. De a ajuns cineva numai după ceasul al şaselea, nimic să nu se îndoiască că de nimic nu se va păgubi. De s-a lipsit cineva şi de ceasul al nouălea, să se apropie, cu nimic îndoindu-se. De a ajuns cineva numai în ceasul al unsprezecelea, să nu se teamă că a zăbovit, căci milostiv fiind stăpânul, primeşte pe cel de pe urmă ca şi pe cel dintâi. Odihneşte pe cel din al unsprezecelea ceas, ca şi pe cel ce a lucrat din ceasul dintâi.

Pe cel de pe urmă miluieşte şi pe cel dintâi mângâie. Aceluia plăteşte şi acestuia dăruieşte; faptele le primeşte, voinţa o cuprinde, lucrul îl cinsteşte şi îndemnarea o laudă. Pentru aceasta intraţi toţi întru bucuria Domnului nostru şi cei dintâi şi cei de al doilea luaţi plată.

Bogaţii şi săracii împreună dănţuiţi. Cei ce v-aţi înfrânat şi cei leneşi cinstiţi ziua. Cei ce aţi postit şi cei ce n-aţi postit veseliţi-vă astăzi. Masa este plină, ospătaţi-vă toţi; viţelul este mare, nimeni să nu iasă flămând. Toţi vă îndulciţi de ospăţul credinţii. Toţi să luaţi bogăţia bunătăţii, nimeni să nu plângă pentru sărăcie, că s-a arătat împărăţia de obşte. Nimeni să nu se tânguiască pentru păcate, că iertarea din groapă a răsărit; nimeni să nu se teamă de moarte, căci ne-a slobozit pe noi moartea Mântuitorului. A stins-o pe ea cel ce a fost ţinut de ea. Prădat-a iadul cel ce S-a pogorât la iad; amărâtu-l-a pe el, gustând trupul Lui. Şi aceasta mai nainte apucând Isaia a *strigat: „Iadul s-a amărât, întâmpinându-te pe tine jos; amărâtu-s-a, că s-a stricat; amărâtu-s-a, că s-a batjocorit; amărâtu-s-a, că s-a omorât; amărâtu-s-a, că s-a surpat; amărâtu-s-a, că s-a legat“.* Luat-a trup şi de Dumnezeu

s-a lovit; luat-a pământ şi s-a întâmpinat cu cerul; luat-a ce a văzut şi a căzut în ce n-a văzut. Unde-ți este moarte aboldul? Unde-ți este iadule biruința? Sculatu-S-a Hristos şi au căzut dracii, înviat-a Hristos şi se bucură îngerii, înviat-a Hristos şi viața vieţuieşte, înviat-a Hristos şi nici un mort nu este în groapă. Că Hristos sculându-se din morți, începătorul celor adormiți S-a făcut; Aceluia este mărirea şi stăpânirea, în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 70
DESPRE ÎNĂLȚAREA MÂNTUITORULUI HRISTOS ŞI DESPRE ÎMPĂRTĂŞIREA CU SFINTELE TAINE

Fraţilor şi părinţilor, astăzi a venit ziua cea prea luminată a înălţării şi aceasta este sfârşitul iconomiei Domnului nostru Iisus Hristos. Căci după ce toată voia părintească a împlinit şi a săvârşit, atunci S-a înălţat în slavă, de îngeri şi de oameni fiind proslăvit şi *ne-a ridicat şi pe noi cu trup omenesc, adică prin prea curatul Său trup, şezând în cele mai presus de ceruri.* Şi este bogăţia slavei Sale şi mărirea puterii Lui, că firea noastră smerită şi de nimic a suit-o la scaunul împărătesc şi este închinată de toate puterile cereşti şi îngereşti. Deci, fraţilor, aceasta socotind cu mintea noastră, să ne cutremurăm şi să ne cucerim de mărimea darului lui Dumnezeu şi să vieţuim cu vrednicie, ca să nu necinstim capul nostru, care este Hristos. Fiind noi mădulare şi trup al Lui, ca într-un trup să fim şi să ne facem împreună cu dânsul moştenitori în curăţenie, cu pricepere, cu înţelepciune, cu îndelungă răbdare, cu suferinţă şi cu bunătate, în Duhul Sfânt, în dragoste adevărată, în cuvântul adevărului şi în puterea lui Dumnezeu, prin ascultare şi smerenie, prin silinţă şi pază. Nici un cuvânt necuvios să nu grăim, ci fiind sfinţiţi în Domnul, nici un grai să nu ne iasă din gură împotriva poruncii, măcar de ar fi bun şi de trebuinţă. Că acela ce spurcă trupul său, nu este mădular lui Hristos şi cel ce ţine mânie nu este mădular lui Hristos, nici vrednic de a se împărtăşi. Şi orice altă patimă de va avea cineva, nu poate fi mădular lui Hristos.

Drept aceea trebuie fiecare să se cerceteze pe sine mai înainte ca să nu fie necurat sau ţiitor de mânie; şi cunoscându-se pe sine curat şi îndreptat prin spovedanie, aşa să se împărtăşească cu trupul şi cu sângele lui Hristos. Pentrucă cel ce se cuminecă cu nevrednicie mare păcat are, fiindcă nu bagă în seamă trupul Domnului. De aceea şi mor mulţi, pentrucă îndrăznesc cu nevrednicie să se împărtăşească şi pentru că nici în slăbiciunea bolii lor nu se mărturisesc. De ne vom judeca noi înşine, nu ne

vor osândi, dar fiind judecați de Domnul, ne pedepsim, ca să nu ne osândim împreuna cu lumea. Deci trebuie să fim curați şi drepți, ca să ne numim cu vrednicie mădulare ale lui Hristos şi să ne împărtăşim fără de osândă cu sfintele taine. Iar de se va întâmpla prin neluare aminte s ă fim luptați ori de pofte rele, de mânie, de zavistie, de ținere de pismă, sau de ori ce alt păcat ce urăşte Dumnezeu (nu e de mirare aceasta fiindcă suntem oameni, iar nu îngeri), îndată să ne pocăim. Şi să venim iarăşi în starea cea bună, căci dacă rămânem în răutate nu ne sfințim, iar cel ce rămâne în păcat are osândă fără milostivire şi dacă nu luăm aminte, moartea vine fără de veste şi ne răpeşte.

Iată ieri am mers să vedem pe episcopul bolnav şi l-am aflat în mare întristare. Era cu totul aprins de căldura frigurilor şi de tot părăsit, căutând încoace şi încolo şi nu avea de la nimeni nici un ajutor, fără numai ştiința şi conştiința sa, bună sau rea. Oare nu vom pătimi şi noi asemenea? Şi ceea ce am văzut este vis şi umbră pe lângă chinurile viitoare, pe lângă focul înfricoşat, care niciodată nu se stinge; pe lângă viermele care nu doarme, întunericul care nu se risipeşte, legăturile care nu se dezleagă, tartarul care nu are margine, scrâşnirea dinților ce nu încetează şi celelalte pedepse, toate fără de sfârşit. Deci, fraților acestea dacă le-am socoti şi nu am voi să se defăimeze trupul nostru, nici n-am urî pe nimeni, nici n-am întrista, nici nu ne-am mânia, nici nu ne-am gâlcevi, nici n-am osândi, nici n-am spune minciuni, nici altă răutate n-am face, ci am fi totdeauna în pace şi umiliți, cu lacrimi, blânzi şi cu dragoste unul către altul şi am face cu bucurie toate cele ce ni s-au poruncit ca să scăpăm de chinul veşnic şi să câştigăm viața veşnică în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 71
ÎN DUMINICA CINCIZECIMII: DESPRE POGORÂREA DUHULUI SFÂNT ŞI DESPRE MOARTEA TICĂLOSULUI EUTROPIANOS

Fraților şi părinților, cu darul Duhului Sfânt ne-am învrednicit să prăznuim şi această sărbătoare a Pogorârii Duhului Sfânt, care e după cum a zis Hristos către ucenici: *„De folos este nu numai vouă, ci şi la toată lumea, ca să vie Duhul Sfânt, că de nu voi merge Eu, Mângâietorul* (adică Duhul Sfânt) *nu va veni la voi, iară de voi merge Eu, voi trimite pe El vouă, şi venind Acela, vă va povățui pe voi spre tot adevărul“.* O, mare minune a făgăduinței şi a vredniciei! Nu a făgăduit să trimită înger sau om, ci pe însuşi Duhul Sfânt, cel de o ființă (că Tatăl a odrăslit şi pe Fiul şi pe

Duhul Sfânt). Deci S-a suit la ceruri Unul născut Fiul şi Cuvântul lui Dumnezeu, împlinind voia părintească a lui Dumnezeu şi Tatăl şi atunci S-a pogorât Duhul Sfânt, nu alt Dumnezeu, ci alt Mângâietor, precum este scris. O, prietenie nespusă! O, dragoste negrăită a lui Dumnezeu către oameni! Dumnezeu se face nouă mângâiere.

Duhul Sfânt mângâie sufletul scârbit şi amărât, ca să nu se îngreuieze de întâmplările ce vin, precum mărturiseşte Apostolul zicând: *„Din afară vrajbă şi război, dinlăuntru frică şi spaimă, dar Dumnezeu cel ce mângâie pe cei smeriți ne-a mângâiat pe noi cu venirea Apostolului Tit“.* Mângâie şi întăreşte inima înfricoşată de draci, umplând-o de bărbăție, vitejie şi îndrăznire ca să nu se biruiască, precum zice David:;*„Tu Doamne mi-ai ajutat şi m-ai mângâiat“.* Mângâie gândul vrăjmaş, ca să se împace şi să se astâmpere, precum mărturiseşte Apostolul, zicând: *„Ne rugăm pentru Hristos cel ce S-a rugat lui Dumnezeu pentru noi, rugămu-ne, pentru Hristos, împăcați-vă cu Dumnezeu“:* Văzut-ați bunătate şi smerenie negrăită şi necercetată? Văzut-ați dar nemăsurat şi neîncăput? Sus în ceruri se roagă şi îmblânzeşte pe Tatăl pentru noi, precum este scris, însuşi unul născut Fiul, Domnul nostru Iisus Hristos Cel ce este dea dreapta Lui. Aşijderea şi Duhul Sfânt jos pe pământ se roagă lui Dumnezeu şi-L îmblânzeşte şi pe noi ne mângâie în multe chipuri. Deci ce vom răsplăti Domnului pentru aceste multe daruri ce ne-a dăruit, încă şi pentru ceea ce adaugă Proorocul David în psalmul său: *„ Toate oasele mele strigă şi zic, Doamne, Doamne, cine poate vreodată să fie asemenea Ție care izbăveşti pe sărac din mâinile celor mai tari decât el şi pe cel scăpătat şi sărman de la cei ce-l răpesc pre el“.* Şi iar zice: *„Ajutorul meu dela Domnul care a făcut cerul şi pământul“. Apoi: „De nu mi-ar fi ajutat mie Domnul, întru puțin s-ar fi pogorât sufletul meu în Iad“.* Şi iarăşi, *„Domnul este mie ajutor şi nu mă voi teme că va putea omul să-mi strice ceva“.*

Deci, de vreme ce avem pe Duhul Sfânt mângâietor şi ajutor, puterea cea nebiruită, pe marele Dumnezeu care bate război tare pentru noi şi ne ajută, să nu ne temem, nici să ne speriem fraților, de frica vrăjmaşului. Să nu ne spăimântăm de vrăjmaşii noştri diavoli, ci fiindcă avem pe însuşi Dumnezeu ajutor nouă, se cuvine să suferim ostenelile noastre pustniceşti mai cu bărbăție şi din zi în zi să le sporim. Să nu ne temem de înşelăciunea diavolului, nici să ne înfricoşăm de meşteşugurile lui cele de totdeauna. Să stingem ațâțarea trupului, care dogoreşte şi arde casa sufletului. Că pofta păcatului nu este bucurie, ci durere şi întristare rea, nu este veselie, ci schimbare rea şi nebunie. Aceasta o ştiu cei cari au căzut în tulburarea dragostei trupeşti şi pocăindu-se şi-au întors dragostea către Dumnezeu. Oare ce este mai dulce şi mai sfânt, decât dragostea dumnezeiască? Omul acela este în trup, dar ca un om fără trup trăieşte în această lume, viețuind mai presus de cele văzute, aceluia valurile darului Duhului Sfânt cu

blândeţe şi cu linişte îi saltă sufletul cu foarte mare bucurie.

Dar pentru ce ne biruieşte pe noi totdeauna dragostea poftei, încât prefăcându-ne cu totul ne împilează cu faţa spre pământ, ne face numai trup şi sânge şi ne înstrăinează cu totul de Dumnezeu? Au n-aţi auzit ce a pătimit ticălosul Eutropian, de care acum auzim că a murit şi s-a îngropat? Vai de ticăloşia noastră, că n-a luat moarte trecătoare, ci veşnică. Căci împreunându-se cu Eva, împreună cu ea şi-a pierdut viaţa, şi călcând pravila, s-a însurat. O, ce a pătimit ticălosul şi cum s-a întunecat lumina minţii lui şi s-a ridicat darul lui Dumnezeu de pe capul lui. Spuneţi-mi, nu a fost închis şi a pătimit şi el multe împreună cu noi pentru mărturisirea sfintelor icoane? Nu s-a învrednicit de dregătoria iconomiei în mănăstirea Sacudion? Nu a fost bătut şi chinuit pentru credinţă, arătând atunci nevoinţă prea lăudată şi răbdare minunată? Dar pe urmă, fiindcă era iconom şi ţinea punga mănăstirii şi cele ce se punea în ea, înşelându-se cu aurul şi mândrindu-se cu iubirea de argint, a vândut pe Hristos, ca Iuda. Şi dezbrăcându-se de făgăduinţa fecioriei, a cumpărat bubele lui Gheezi, de vreme ce şi-a cumpărat vii şi moşii, boi şi oi şi astfel a moştenit nu numai bubele aceluia, ci şi chinul Iadului.

Vedeţi dar, fraţii mei, ce face iubirea de argint. Să fugim de această patimă rea, de rădăcina tuturor răutăţilor, să fugiţi ca de un lucru stricător şi vânzător de suflet. Vedeţi ce a făcut necredinţa. Să fugim de întunerecul care risipeşte unimea şi prietenia cu stăpânul Hristos Dumnezeul nostru. Să fugim şi de toată patima rea, care se luptă cu sufletul; de mânie zic, de zavistie şi de iuţime. Acela, fiindcă se iubea pe sine şi credea cugetului său şi fiindcă nu primea sfat de la nimeni, ci umbla de capul său, şi nu băga în seamă nici nu se supunea altui frate, a pătimit aceasta. Fugiţi de singurătate, de voiţi să scăpaţi de mânia lui Dumnezeu, căci zice dumnezeiasca Scriptură: „ *Vai de cel ce este singur, că de vă cădea în vreun păcat, n-are cine să-l ridice“.* Aşa a pătimit şi ticălosul Eutropian, că de ar fi avut pe cineva cu el, n-ar fi căzut, sau l-ar fi ridicat din cădere, s-ar fi pocăit şi şi-ar fi plâns păcatul. Dar neavând pe nimeni s-a pierdut şi sufleteşte şi trupeşte şi a mers la locul pe care l-a iubit.

De plângere şi de întristare este povestirea, fraţilor, de frică şi cutremur este pilda. Drept aceea zice Scriptura: *„Cel ce se socoteşte că şade bine şi se află în feciorie şi sfinţenie, să ia aminte ca să nu cadă“.* Cel ce aleargă, cu luare aminte să fie ca să nu se împiedice şi să cadă; că şi acela mai-nainte alerga, dar pe urmă a dat de prăpastie. Mai înainte toţi îl socoteau ca un înger zburând, iar pe urmă dormitând şi slăbind, din osteneală a căzut. Şi pricina este, iubirea de argint. Deci, fraţilor, de n-ar fi fost izgonirea asupra noastră, nici eu n-aş vorbi despre iubirea de argint. Dar pentru că ne-a risipit pe unul aici şi pe altul acolo, fiindcă avem purtarea de grijă de ale vieţii noastre, pentru aceea trebuie să ne păzim bine,

să nu cădem în înşelăciunea iubirii de argint. Pentru aceasta nu vrea iubitorul de argint să dobândească viaţa de obşte, ca să înmulţească argintul. Cu această pătimire orbindu-se, nu vrea să aibă dragoste pentru fraţii lui. Pentru aceea nici picioarele lui n-au odihnă, ci înconjură şi umblă ici şi colo ca şi căţeluşii cei mici, doar de vor câştiga vreun ban de la vreun creştin. Din aceasta unii şi-au câştigat slugi pentru desfătarea patimilor şi au pierdut vrednicia şederii de-a dreapta stăpânului. Iar alţii adună şi pun la păstrare haine şi îmbrăcăminte peste trebuinţa lor; alţii se fac cumpărători şi vânzători, se bucură de câştig şi dobânzi necuvioase.

Vedeţi, fraţilor, judecata lui Dumnezeu, vedeţi ochiul neadormit al lui Dumnezeu pe care nu-L înşeală nici un lucru, fie că se săvârşeşte în lăuntrul inimii, fie pe dinafară. Vedeţi întâmplarea morţii, fraţilor, că şi acum au murit doi, Timil şi Varnava şi mai înainte alţii, şi se duc unul, câte unul. Drept aceea vă rog, să nu vă găsească moartea şi pe voi negătiţi şi neîndreptaţi; că lucru mai înfricoşat şi mai cu amar, decât să se depărteze cineva de dragostea lui Dumnezeu şi să se lipsească de împărăţia cerurilor, nu este. Osândă şi pedeapsă veşnică este pe care nu o va putea suferi omul, şi numai să socotească cineva pedeapsa până nu ajunge s-o cerce (de nu va avea fapte bune plăcute lui Dumnezeu) şi simţi iuţimea chinurilor viitoare.

Deci ca să putem şi noi smeriţii să scăpăm de mânia lui Dumnezeu, care vine asupra fiilor neascultători, să facem lucruri bune, ca să se bucure Dumnezeu de faptele noastre. Măcar de acum înainte să ne curăţim, întinerindu-ne sufletul cu vrerea lui Dumnezeu căci aproape este Dumnezeu de cei ce-L cheamă în adevăr, în toate zilele să ne pocăim şi Dumnezeu iartă greşalele noastre şi ne dăruieşte viaţa veşnică, pe care să ne învrednicim a o dobândi în Hristos Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 72
LA ÎNAINTE PRĂZNUIREA SCHIMBĂRII LA FAŢĂ A DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS
SĂ PĂZIM NEÎNTINATE FRUMUSEŢEA SUFLETULUI ŞI FECIORIA. DESPRE POCĂINŢĂ

Fraţilor şi părinţilor, mai înainte prăznuirea Schimbării la Faţă învrednicindu-ne a o săvârşi astăzi, să facem începătura învăţăturii de la acest sfânt praznic, cu puţine cuvinte împlinind datoria ce avem. Dar să ştiţi că toate praznicile împărăteşti şi tainele venirii în trup şi descoperirii lui Hristos Mântuitorul nostru se săvârşesc pentru aducerea aminte a vremii

când S-a născut, când S-a botezat, când S-a îngropat, când a înviat a treia zi, când S-a înălțat în slavă. Iar sărbătoarea Schimbării la Față însemnează starea de apoi a veacului viitor. Căci precum acum a strălucit fața Lui ca soarele şi hainele Lui s-au făcut albe ca lumina zilei, aşa se va pogorî din ceruri, ca un fulger, cu putere multă şi cu slavă înfricoşată să judece toată lumea.

Şi după cum erau cu El la Schimbarea la Față, în muntele Taborului, Petru, Ioan şi Iacob, aşa vor fi atunci cu Hristos sfinții în împărăția cerurilor, ca să moştenească pururea bunătățile cele nespuse.

Cine este atât de harnic, iscusit şi vrednic, ca să ajungă la acea bucurie, fără numai cel ce are viață curată şi neîntinată. Căci Dumnezeul nostru fiind curat şi lumină necuprinsă şi necovârşită, primeşte pe cei curați şi sfinți. Şi cum ne-a dăruit sufletul curat din început, aşa îl cere de la noi, curat. Iar fiindcă l-a făcut după chipul şi asemănarea Sa, ştiut lucru este că l-a alcătuit cu frumusețea desăvârşit, ca o împărăteasă a podoabei dumnezeieşti. Acest lucru cunoscând proorocul zice: *„Doamne în voia Ta dăruieşte sufletului meu putere şi frumusețe“,* adică să nu se întoarcă spre patimile rele ale păcatului şi făcându-se urât să se lipsească de câştigarea darurilor dumnezeieşti. Deci, de vreme ce de la Dumnezeu ni s-a încredințat sufletul frumos şi bun şi îl avem ca un zălog şi odor, trebuie să-l întoarcem lui Dumnezeu cinstit şi fără prihană, în ziua judecății.

De aceea, frații mei, vă aduc aminte, ca frumusețea fecioriei să o iubim şi să o păzim, şi să nu dăruim mintea şi dragostea inimii noastre frumuseții lumii, nici frumuseții trupului şi a sângelui, că acestea nu sunt frumuseți adevărate, ci idoli ai frumuseții, şi mai ales stricăciune şi putreziciune.

De asemenea, dacă ne gândim la sfârşitul lucrurilor, ştim că cel ce este astăzi luminat şi frumos la față, mâine se pune în mormânt şi miroase şi toți fug de dânsul. Tot aşa nici o bunătate nu are firea omenească, afară de fapta bună pe care trebuie să o iubim cu tot sufletul. Fiindcă de multe ori se întâmplă să alunece sufletul în păcate, şi atunci se face negru şi urât cu gândurile rele, căci peste putință este să nu se rănească cineva, pentrucă cine poate să se laude că atunci are inima curată. Dar, deşi greşim, să ne îndreptăm şi iar să ne întoarcem la starea dintâi, ca nu cumva zăbovirea răutății să nască moarte. Nimeni să nu zică vreodată: multe păcate am făcut şi nu pot ca să mă curăț, ci să asculte ce zice proorocul: *„De va fi păcatul vostru roşu ca sângele, îl voi albi ca lâna“.* Vedeți, fraților, iubirea de oameni a lui Dumnezeu! Nu numai curățeşte pe păcătos, ci îl şi înfrumusețează, de se va pocăi, lucru despre care avem multe pilde.

Întâi avem pe David proorocul, care căzuse în păcatul desfrânării şi al uciderii şi n-a căzut în deznădăjduire, ci îndată s-a pocăit şi mult a plâns. Drept aceea a luat iar darul proorocirii ce avusese mai înainte. Manase,

împăratul evreilor, multe răutăţi a făcut, că cinci zeci şi doi de ani a fost închinător la idoli, şi fiindcă s-a pocăit, a aflat mântuire. Mai marele apostolilor, Petru, după a treia lepădare, fiindcă a plâns cu amar, iarăşi a luat darul apostolesc. Maria egipteanca (lăsând pe alţii, mulţi) n-a întrecut toate muierile în desfrânare? Dar fiindcă s-a pocăit din toată inima, atât s-a învrednicit darului dumnezeiesc, încât umbla pe deasupra apelor ca pe pământ.

În scurt, nu este nici o îndreptare pentru cel ce vrea să se mântuiască, fără numai de nu va dori mântuirea şi din bună voia lui va vrea ca să se osândească. Dar pentru ce să murim cu moarte veşnică şi să nu iubim viaţa? Stăpânul nostru cel bun pururea strigă şi zice tuturor, *veniţi către mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi şi Eu vă voi odihni pe voi,* iar noi nu voim să lepădăm greutatea păcatelor de deasupra noastră. Acelaş Domn zice: *„Eu sunt lumina lumii, cel ce urmează Mie, nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieţii“,* şi noi umblăm pe drumul cel întunecat. Faptele noastre vădesc că pe căile lui Dumnezeu nu voim să umblăm. Deci cu dreptate vom auzi: *„Fugiţi de la mine şi vă duceţi în văpaia focului, în văpaia ce aţi aprins-o înşi-vă, că cei ce fac acestea nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu“.* Dar să nu dea Dumnezeu să fie la noi, căci voi sunteţi prietenii mei, zice Domnul, de veţi face câte vă poruncesc eu. Pentru aceea toate cele poruncite nouă, cu toată voia noastră, trebuie să le împlinim ca să ne învrednicim a fi prieteni lui Dumnezeu şi să moştenim împărăţia cerurilor, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 73
LA ADORMIREA NĂSCĂTOAREI DE DUMNEZEU: SĂ PRĂZNUIM DUHOVNICEŞTE ŞI SĂ DORIM ÎMPĂRĂŢIA CERURILOR

Fraţilor şi părinţilor, târguri se fac în multe părţi după vremi, cum se fac acum în Nicomidia. Oamenii se duc la acestea ca să vândă şi să cumpere, şi apoi se risipeşte adunarea şi se strică târgul în puţină vreme. Tot aşa şi viaţa fiecărui om este vremelnică. Dar bâlciul sufletesc unul şi nestricat este, iar neguţătoria nu se face cu aur, cu argint, cu haine şi cu alte lucruri pământeşti, ci cu mântuirea sufletului, cu viaţa veşnică, cu împărăţia cerească. Pentru acesta s-ar cădea să avem mai multă grijă, fiind marea noastră datorie, însă oamenii puţin grijesc de aceasta, ci se îndeletnicesc cu toată osârdia de cele trecătoare şi vremelnice ale lumii şi îşi cheltuiesc toată

viaţa fără de folos.

Dar noi, fraţilor, să nu pierdem neguţătoria cea bună, adică mântuirea sufletului, ci auzind pe Domnul zicând: *„că împărăţia cerurilor este în inima voastră“*, să ne nevoim în toate zilele ca să o câştigăm. Nu cu argint sau cu aur, ci cu credinţă dreaptă şi cu viaţă curată, cu ascultare şi cu răbdare, cu smerenie şi cu blândeţe şi peste toate, cu dragostea care adună şi leagă toate gândurile într-o unime desăvârşită. Acest lucru L-a zis Hristos în Evanghelie: *„Că asemenea este împărăţia cerurilor cu omul neguţător, care căutând mărgăritare bune şi aflând un mărgăritar de mult preţ, a mers de şi-a vândut toată avuţia sa şi a cumpărat acel mărgăritar nepreţuit“.* Deci, fraţilor, pricepeţi bine, că voi sunteţi neguţătorii buni, care aţi lăsat toate lucrurile voastre, bucuria lumii şi toate celelalte din lume şi în locul lor aţi cumpărat binele nepreţuit, mărgăritarul de mult preţ, pe Iisus Hristos Dumnezeul nostru, fiindcă aţi primit crucea şi aţi venit pe urma Lui, în sfinţenie şi dreptate.

Deci, fiindcă la orice ţară se face bucurie şi veselie, să fim şi noi veseli, treji, cu priveghere la acest praznic dumnezeiesc, agonisind mântuirea noastră. Iar neguţătorul iscusit toate le dă pentru mântuire şi niciodată nu se îndărătniceşte. Bunul cumpărător primeşte necinstea în locul laudei. Bun câştig are cel care face acest lăudat schimb, adică dă sângele său şi primeşte Duh dumnezeiesc prin răbdare şi prin supunere.

Dar fiind cuvântul nostru pentru slujbe, vă sfătuiesc să nu ne arătăm cu nebăgare de seamă către fraţii care se află în slujba bucătăriei, că mult se ostenesc, nici să mâhnim cumva pe ceilalţi care poartă greutatea altora, ci întocmai cu noi să-i socotim şi astfel împlinind legea lui Hristos prin dragoste, să mângâiem şi pe cei ce grijesc de cele trebuincioase mânăstirii, socotindu-i ca nişte buni iconomi în Domnul, încă să cinstim şi pe cei ce se ostenesc, cu smerenie, la cântările bisericii, că au plată mai multă decât toţi. Aţi văzut şi aţi priceput ce este viaţa călugărească, neguţătoria fericită, cu care au neguţătorit sfinţii noştri părinţi cu multă bucurie. Şi noi neguţătorind bine, cu bucurie ne vom întoarce la locaşul nostru, precum cântă fericitul David: *„întoarce-te suflete al meu la odihna ta, că Domnul te-a miluit“.* Acest glas, toţi să ne învrednicim a-l zice la ceasul morţii şi să câştigăm viaţă veşnică în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt acum, şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 74
DESPRE HARUL ŞI MAREA DRAGOSTE A LUI DUMNEZEU PENTRU NOI, DESPRE VRĂJMĂŞIA DIAVOLULUI ŞI DESPRE SMERENIE

Fraţilor şi părinţilor, astăzi este începutul anului şi Evanghelia ce se citeşte, zice aşa: *„Duhul Domnului este asupra mea, prin care M-a uns şi M-a trimis să binevestesc săracilor, să tămăduiesc pe cei zdrobiţi cu inima, să vestesc robilor slobozenie şi orbilor vedere, celor zdrobiţi, tămăduire şi să vestesc an primit Domnului“.* Adică Unul născut, Fiul lui Dumnezeu, a fost trimis de Tatăl pentru iertarea şi mântuirea lumii, ca noi orbii să vedem, noi robiţii să ne slobozim, noi smintiţii să ne îndreptăm. Iar orb este cel ce caută veselia şi petrecerea lumii acesteia, rob este cel supus gândurilor netrebnice şi stricat este cel sfărâmat de păcate. Pe aceştia toţi Domnul îi vindecă nu numai trupeşte, ci şi sufleteşte şi nu numai atunci când era cu trupul pe pământ, ci şi acum, fiind cu noi în chip nevăzut, El ne învaţă şi ne iartă păcatele şi tămăduieşte orice boală şi neputinţă. Deci cel ce vine cu credinţă va lua blagoslovenie de la Domnul şi milostenie de la Dumnezeu Mântuitorul lumii.

O, nemărginită iubire de oameni a lui Dumnezeu. Din ceea ce nu era, ne-a făcut, iar căzând prin călcarea poruncii, ne-a ridicat şi ne-a dat ca al treilea dar, viaţa călugărească. Şi încă ne-a mai adăugat pocăinţa. Căci după ce greşim, nu se mânie pe noi, nici ne urăşte, ci ne primeşte cu sărutare şi cu bucurie, ca pe fiul prea desfrânat. Şi fiind amărâţi de diavolul, ne mângâie, alergând, ne îmbrăţişează, ostenind, ne ajută şi răniţi fiind, ne vindecă. Iar când suntem în primejdie de a cădea în adâncimea iadului, apucă mai înainte şi ne mântuieşte cu iubirea Sa de oameni. Deci, cu dreptul se cade să zicem: *de nu ne-ar fi ajutat Domnul, curând s-ar fi cufundat sufletul nostru în iad.* Dar întinzând mâna ne-a întors din cădere şi ne-a ajutat. Fiecare cunoaşte în câte ispite, păcate şi morţi am căzut şi cum îndată am aflat pe Dumnezeu ca Mântuitor al scârbelor noastre. Că aşa păcătoşi cum suntem, se milostiveşte de sufletele noastre şi ne hrăneşte prea Bunul Dumnezeu şi trupeşte, cu rodurile pământului de peste an, şi sufleteşte, cu preacuratele lui taine. El ne chiverniseşte mai mult decât mama şi tatăl. Căci mama hrăneşte cu lapte pruncul până la o vreme, dar Dumnezeul adevărat şi Părintele milostiv ne dă de mâncare şi băutură Trupul său şi Sângele său, şi aceasta de-a pururea.

O, mărime negrăită a darurilor Sale către noi. Pe Domnul care are atâta dragoste către noi, cum să nu-L iubim şi noi, cum să nu facem voia

Lui; cum să nu ne lipim de El pururea! Căci de nu vom face aşa, oare nu va striga cerul? Pământul nu va suspina? Şi chiar pietrele ne vor mustra pentru neomenia şi nesimţirea ce avem către făcătorul de bine Dumnezeu. Ca să nu fie aceasta, fraţii mei, să avem şi să păstrăm dragostea Lui pururea şi s-o urmărim. Să fugim de diavolul, că precum făcătorul de bine pentru facerile de bine trebuie iubit, aşa vicleanul pentru răutatea lui trebuie urât. Că acest diavol strică şi prăpădeşte viaţa noastră. *El este ucigător de oameni din început,* precum a zis Hristos. El a împărţit neamul omenesc în milioane de cugete şi eresuri. El ne-a vânat cu multe feluri de păcate şi pofteşte să înghită toată lumea. Pe acesta de nu-l vom urî cu vrăjmăşie, nu se va afla mai mare pedeapsă decât să ne chinuiască şi să ne pedepsească precum ni se cade, pentru că pe vrăjmaşul nostru, îl avem prieten şi pe ucigătorul nostru, îl iubim. Deci să fugim cât este cu putinţă de el. Iar fuga de el stă în oprirea de a mai face lucrurile lui rele şi a nu primi gândurile spurcate, după cum prieteşugul cu Dumnezeu stă în lucrarea faptelor bune.

Drept aceea, binele sufletului nostru îl vrem, slujind lui Dumnezeu cu toată smerenia şi blândeţea, ştiind că orice faptă bună care se face fără smerenie, este pierdută. Deci cei ce au cuget mândru, să se smerească sub mâna puternică a lui Dumnezeu; cei ce fac binele, încă şi mai mult să se nevoiască. Şi aşa alergând toţi să ajungem la limanul mântuirii, să ne facem moştenitori împărăţiei cereşti, în Hristos Iisus Domnul nostru a Căruia este slava şi puterea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 75
SĂ FLĂMÂNZIM, SĂ ÎNSETĂM ŞI SĂ SUFERIM, PÂNĂ LA MOARTE, ORICE SCÂRBĂ, AŞA CUM AM FĂGĂDUIT

Fraţilor şi părinţilor, din pricina boli ce am suferit, pentru păcatele mele, am încetat să vă învăţ, după obicei. Dar, de vreme ce acum mi s-a însănătoşit trupul ticălos, măcar că nu s-a îndreptat bine de friguri, am socotit de trebuinţă să încep iar slujba mea. Adică să vă aduc aminte cele trebuitoare şi să vă învăţ cele de folos, ca pe nişte iubiţi fii, născuţi prin Duhul Sfânt, să deştept şi să înnoiesc în toate zilele mintea înţelegătoare a sufletelor voastre, măcar că încă n-am dobândit acest dar.

Lucraţi aşadar, precum zice Domnul, nu lucrare stricătoare, ci ceea ce rămâne în viaţa veşnică, adică poruncile şi dreptăţile Lui, *„cugetând în legea Sa ziua şi noaptea, aşa ca să vă faceţi ca pomul răsădit lângă*

izvoarele apelor, precum zice David, *care îşi va da rodul lui la vremea sa şi frunza lui nu va cădea* (în veacul viitor); *însă nu aşa păcătoşii, nu aşa; ci ca praful pe care-l spulberă vântul după faţa pământului".* Deci păcătoşi sunt nu numai păgânii, ci şi călcătorii de poruncile lui Dumnezeu. Şi ca să întoarcem cuvântul spre noi cari petrecem viaţă de obşte, păcătoşii sunt neascultătorii, mândrii, trufaşii, îndrăzneţii, încă şi cei ce mănâncă întru ascuns, nemulţumitorii, cei ce se împodobesc, ispititorii, leneşii, beţivii; cei ce urmează voilor lor cu osârdie şi încă cei ce caută cele netrebnice. Căci nu sunt destoinici darurilor ce le-au dat Dumnezeu, ci stăruie în păcate şi se îndreptează către patimile lor. În scurt, încetând a se nevoi pentru suflet, iubesc patimile trupeşti. Se fac robi diavolului şi se îngrijesc numai de băuturi şi de bucate, pe care în zadar le mănâncă, căci defăima vinul şi bucatele, socotind ca mijloc de îndreptare firea, obiceiul şi boala.

O, de s-ar fi îmbolnăvit aceştia de splină, de idropică ori de umflătura pântecelui, ca să moară şi să scape de cea mai rea boală, a nemulţumirii şi a cârtirii. Fiindcă cei care cer în tot timpul bucate şi băuturi, gustări şi rachiu au uitat, ticăloşii, că s-au făgăduit lui Dumnezeu, în ziua cea dintâi când au venit şi s-au legat înaintea mărturiilor văzute şi nevăzute, să flămânzească, să înseteze şi să sufere scârba şi nevoia, boala şi izgonirea, pedeapsa şi moartea, iar acum se ceartă la alegerea vinului şi bucatelor. Dar pentru că şi-au bătut joc, vor fi necinstiţi, şi pentru că au socotit că Hristos nu vede şi nu ţine seamă de cuvintele şi mărturiile lor, teamă îmi este că-i va lăsa să cadă în nebunie, şi atunci vor face toate faptele rele şi stricătoare.

Cei care sunteţi în acest fel de patimă, întoarceţi-vă, sau mai bine zis, deşteptaţi-vă din somnul adormirii sufletului, din nebăgarea de seamă a celor dumnezeieşti şi din slăbiciunea voastră şi vă înfierbântaţi cu dragostea lui Dumnezeu, ca să risipiţi răceala sufletelor voastre, îmbrăcaţi-vă cu frica Domnului, primiţi învăţătura şi vă înarmaţi cu pavăza dreptăţii împotriva desfătărilor. Primiţi cu cuvenita mulţumire orice vi se va pune înainte, fie bucate, sau peşte, sau lapte, fie chiar numai pâine şi buruieni, sau orice altă legumă ce se va întâmpla; fie fără de untdelemn, fie fără de îndulcire, toate cu bucurie să le primiţi. Iar când se va întâmpla un pahar de vin sau cel mult două, să le socotiţi drept mare mângâiere, măcar că cel smerit şi cu frica Domnului şi acestea le socoteşte drept desfătare şi se teme ca nu cumva prin hrana aceasta să se lipsească de bunătăţile veşnice.

Cât despre mine, socotesc că hrana şi băutura ce mi s-a dat la neputinţa mea îmi va fi spre osândă şi, credeţi-mă (deşi grăiesc nebuneşte), că de nu m-ar supăra marele bold al ascultării obştei şi datoria purtării de grijă şi a chiverniselii voastre după cuvenita socotinţă, niciodată n-aş schimba hrana şi obiceiul meu, până când s-ar pogon în iad sufletul meu. Dar am mâncat şi am băut şi încă din multe feluri. Şi ca să grăiesc iarăşi ca

un nebun, cu durere, cu suspin şi cu amărăciune mâncăm, întâi din pricina nevredniciei mele şi apoi pentru grija neputinţelor voastre şi pentru lipsă, măcar că prin darul lui Hristos, avem şi aveţi cele de trebuinţă.

În adevăr, daţi slavă lui Dumnezeu că şi vin am băut şi untdelemn şi peşte am mâncat şi de boală ne-am căutat şi ne-am vindecat, nu odată sau de două ori, ci în toate zilele. Pentru acestea toate, o nerecunoscătorilor, să nu mulţumim şi să nu dăm slavă lui Dumnezeu? Nu socotiţi, că n-am adus nimic în mănăstire şi nici din slujba noastră nu câştigăm nimic? Căci suntem ca nişte sfecle fierte, sau ca nişte cepe îmbrăcate, ori ca nişte coşuri goale care se poartă de colo până colo numai spre vedere. Iar cât despre slujbă, nici de paza nopţii nu suntem harnici, nici de slujba mesii vrednici, nici măcar pentru orice altă treabă, pe care ar putea să o facă un copil mic, ori unul cât de bătrân, nu suntem destoinici. Şi încă nu socotim că poate suntem noi cei mai mici şi că sunt alţi fraţi mai cinstiţi decât noi. Iar părinţii cu adevărat, unii afară, alţii înlăuntru, iarna în răceală, vara în dogoreală, supuindu-se ca nişte slugi: sapă, ară, răsădesc, pun în grădină, taie lemne, cioplesc, macină la moară, fac bucate, înălbesc pânze, spală rufe, se ostenesc la toate, slujesc orice slujbă, merg pe jos prin oraşe, la metoace sau la munte, cumpărând şi vânzând. Şi fac acestea suferind orice scârbă şi orice greutate cu bucurie. Cu adevărat a acestora este împărăţia cerurilor. Iară tu, orbule, vicleanule şi deznădăjduitule, ia seama să nu auzi în ziua aceea: *„Legându-i lui mâinile şi picioarele, aruncaţi-l în focul cel dinafară“.*

Vai de voi, vai de voi, că defăimaţi pe Dumnezeu, pentru că nu vă pedepseşte degrab.

Cu adevărat pentru voi grăieşte David: *„Zis-a nebunul în inima sa nu este Dumnezeu“,* pentru că vă stricaţi şi vă întinaţi cu fapte necuvioase şi nu faceţi nici o bunătate. Dar Domnul din cer vede în toate zilele cine este înţelept şi cine îl cercetează pe El, pe unii îi scrie în cartea vieţii, iar pe ceilalţi îi şterge.

Frică îmi este să nu vie sfântul David, ca să cânte şi pentru noi ceea ce vi se cuvine, *deosebeşte-i pe ei în viaţa lor,* adică pe cei răi de cei buni. Înţelegeţi acestea cei ce nu vă aduceţi aminte de Dumnezeu, ca nu cumva să vă răpiţi fără de veste şi nu va fi cine să vă izbăvească.

Iar pe mine, nebunul, iertaţi-mă prea iubiţi fii, pentru că fiindu-mi milă de voi am grăit acestea din dragoste, socotind că mai de folos este să vă mustru cu vorba, decât să cercaţi bătăile veşnice ale chinurilor fără de sfârşit. Din care toţi să ne izbăvim, cu darul lui Dumnezeu a Căruia este slava şi puterea în veci. Amin.

CUVÂNTUL 76
DESPRE ADUNĂRILE RELE ŞI DESPRE VORBELE CARE ADUC PIERZAREA SUFLETELOR

Fraţilor şi părinţilor, iarăşi ispită, iarăşi supărare! Iar eu, smeritul, în plâns şi mâhnire. Căci iubiţii mei s-au smintit, au lovit cu piciorul şi au căzut jos cei ce zburau pe sus; cei ce păreau a fi înţelepţi s-au întunecat; cei ce prin îndelungată vreme cu nevoinţă şi sudori câştigaseră multe bunătăţi, într-un ceas s-au păgubit de toate. Şi au răsărit mie în loc de vie, mărăcini; în loc de bucurie, amărăciune şi în loc de câştig, pagubă. Nu ştiu ce să zic, sau ce să grăiesc pentru căderea şi sfărâmarea fraţilor mei, sau numai să şed şi să plâng şi să zic ceea ce s-a grăit (de vreme ce lucrurile se aseamănă) *„oare cine se va mântui Doamne“.*

În adevăr nu se cade a lăuda pe om mai-nainte de moarte, că nu cu lesnire poate săvârşi calea mântuirii, nici scăpa de meşteşugurile diavolului, ca să se îngrijească până la ceasul morţii. Acest lucru ştiindu-l sfântul părinte care ajunsese la ceasul morţii, când îi zicea diavolul, acum ai scăpat de mine, a răspuns: *„încă nu ştiu bine“.* Atâta era de înfricoşat, că nici în acel ceas nu se încredinţa că este afară de primejdie, măcar că ajunsese la mari măsuri prin lăudatele lui osteneli şi strădanii. Iar noi dacă şedem cinci sau zece ani în mănăstire, dacă învăţăm ceva din orânduielile mănăstirii, sau deprindem pe de rost puţine cuvinte din Scriptură, dacă facem câtva metanii, dacă postim câtva, sau ne rugăm cândva, socotim că toate le-am săvârşit, ne trufim şi ne mândrim. Pentru aceea cădem ca nişte frunze şi oasele noastre se sfărâmă în iad, şi până nu ne dezrădăcinăm, ne uscăm. Suntem înţelepţi în necunoştinţă şi cuvântători în cele ale cuvântului, ne facem dascăli râvnitori şi cucernici şi gândim că numai noi ştim tot adevărul. Pentru aceea ni se întâmplă unele ca acestea; pentru aceea primim întunerecul în loc de lumină; pentru aceea ca din Rai ne izgonim din curtea lui Hristos şi din turma lui.

Deci fraţilor, luaţi aminte şi nu pierdeţi strădania voastră puţin câte puţin şi risipind bogăţia sufletului vostru să ajungeţi la mare sărăcie. De aceea cădeţi în patima mutării din loc în loc şi a nestatorniciei, şi acestea le pătimiţi pentru că vorbiţi între voi şi ascultaţi unul de altul şi vă învoiţi între voi, nesilindu-vă să vă îndreptaţi, fie singuri, fie spunându-mi mie pricinile, ca să luaţi îndată cuvenita datorie. Pentru aceea, cădeţi şi vă sfărâmaţi, şi nu ştiu ce va fi până în sfârşit vouă care umblaţi astfel. Bune sunt acestea? Vă adunaţi şi vă sfătuiţi ca să vă stricaţi sufletul. Pentru ce când auziţi acestea nu fugiţi ca de foc şi ca de şarpe de cel ce le grăieşte? Ci

cu părere de bunătate, adică pentru ca să nu sminţiţi frăţia, pârându-l la noi pe unul ca acela, vă faceţi ucigaşi şi vărsaţi sânge nevinovat, care se va cere sufletelor voastre.

Iată dar, fraţilor, iar vă poruncesc precum v-am mai poruncit cu durere şi cu mâhnire: *auzi,* zice, *cerule şi ascultă pământule.* Să nu vă mai îndreptăţiţi de acum, să nu vă mai căutaţi pricini; să nu zică cineva că n-a ştiut, pentru că aţi învăţat şi aţi ştiut, şi aţi auzit că toate sunt curate la cei curaţi. Voi spre pierzarea mea vă sârguiţi, cum văd. Fiindcă vă rupeţi şi vă despărţiţi de Dumnezeu, prin lepădarea făgăduinţei voastre din început. Dacă socotiţi, că rămâneţi nepedepsiţi în ziua judecăţii, vă înşelaţi, căci Dumnezeu este drept judecător. Şi pe mine de mă va pedepsi, pe bună dreptate mă va pedepsi, dar nici ei nu vor scăpa de osânda chinului, căci vor da răspuns pentru călcarea poruncilor, căci s-au făcut călcători de lege şi n-au păzit cele ce au făgăduit înaintea scaunului său. Prin acea mărturisire s-a făcut şi tunderea şi iertarea păcatelor lor, adică prin sfântul şi curăţitorul botez al pocăinţei.

Astfel, ce vor zice ticălosul Evstratie şi nevrednicul de milă Epifanie. Din ce pricină, cum şi pentru ce au căzut? N-au îndreptăţire să spună orice, căci zice Scriptura: „ *Vai de cei ce sunt înţelepţi în ochii lor şi învăţaţi înaintea lor“.* Şi iarăşi zice: *„Iar păcătosului a zis Domnul: pentru ce povesteşti îndreptările mele, şi porţi în gura ta tocmirea mea?“.* Nu este trebuinţă să arătăm noi că au socotit ei aceasta mai spre bine, sau că s-au înşelat de s-au lepădat şi au fugit în taină. Numai aceasta voi zice: fuga lor este pierzătoare şi smintită. Deci să ne rugăm cu toţii lui Dumnezeu pentru aceşti fraţi amăgiţi, ca să se întoarcă, să se vădească şi vor dobândi milă. Şi iarăşi zicem: că nu ceea ce voim noi, ci ceea ce va voi Dumnezeu va fi lor. Acum, sau după aceasta, că doară să-i câştigăm iarăşi nevătămaţi, că atunci se va arăta în ce chip a fost lucrarea lor, dumnezeiască sau satanică. Iar pe voi, fiii mei, vă întăresc cu sfătuire spre spovedanie, spre răbdare, spre smerenie, ca să suferiţi unul pentru altul, iertând unul altuia greşala, ca să fiţi cu pace în Hristos Iisus Domnul nostru a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 77
SUFERIND TOATE ÎNTRISTĂRILE CE SE ÎNTÂMPLĂ ÎN VIATA DE OBŞTE, CÂŞTIGĂM ÎMPĂRĂȚIA CERURILOR

Părinților şi fraților, în toate zilele mulțumesc lui Dumnezeu, că vă întăreşte în lupta strădalnică a supunerii voastre. Smerita mea rugăciune este, ca Domnul să deschidă ochii cugetelor voastre mai luminat, ca să vedeți toate căile Lui, să câştigați râvnă spre dragostea dumnezeiască, să vă potolească orice poftă trupească, să biruiți pururea patimile şi să ajungeți cu desăvârşire plini de toată fapta bună. Iar aceasta, precum ştiți, fiii mei, nu se face fără osteneală, nici pe scurt, ci cu multă trudă şi strădanie. Fiindcă trebuie să vă siliți ziua şi noaptea împotriva firii şi să suferiți toate întristările ce vă vin, fie de la oameni, fie de la diavolul, în viața de obşte.

Cel ce nu încetează, rabdă cu darul lui Dumnezeu şi suferă orice cuvânt mustrător, orice poruncă şi orice canon ce i s-a dat, precum: a nu se aduna cu altul, înfrânarea de la fiertură, neieşirea din chilie, sudalma sau altceva, acesta va lua blagoslovenie de la Domnul şi milă de la Dumnezeu Mântuitorul nostru şi se va învrednici împărăției cereşti. Deci, bun lucru şi fericit este a suferi aceste patimi cu vitejie, ca să vă faceți purtătorii de chinuri ai Domnului. Să nu vă îngreuiați, nici să fugiți de lucrurile care întristează. Să nu vă mâniați, nici să vă certați. Să nu fiți îndrăzneți şi mândri. Să nu fiți hrăpăreți. Să nu vă vrăjmăşiți. Să nu fiți nesupuşi şi bârfitori, amărâți în cuvânt şi ticăloşi, mincinoşi, pismătăreți, neascultători, pricinuitori de râs. Mai mult, nici la lupte nici la sărituri să nu vă obişnuiți.

Căci precum aud, unii din voi se îndeletnicesc şi cu această nebunie. Cum pot unii ca aceştia să se numească fiii lui Hristos? Mai degrabă ei sunt fiii urgiei, fiii neascultării şi moştenitorii chinurilor veşnice.

Nu este chipul vostru chip îngeresc? Nu este sfântă viețuirea voastră? Nu este calea voastră dată de la Dumnezeu? Ascultă ce zice marele Apostol: *„De voi zidi iară cele ce le-am surpat, mă fac pe mine călcător de lege“.*

Ne-am dezbrăcat de omul cel vechi, care a căzut prin înşelăciunea şarpelui. Ne-am lepădat de gustarea amară a primei neascultări, prin care a intrat în lume moartea cea cu multe patimi. Am lepădat odată pricinile naşterii noastre celei rele, prin apa sfântului Botez şi a Sfântului Duh. Apoi după marea milă a lui Dumnezeu, şi la al doilea Botez ne-am luminat prin pocăință, iar făgăduințele voastre le are Dumnezeu scrise prin mărturia sfinților săi îngeri. Chiar şi eu, ticălosul, le am însemnate. Când v-ați tuns,

v-aţi luminat, v-aţi îmbrăcat cu omul cel nou, zidit după Dumnezeu, în sfinţenie şi dreptate.

De ce dar vă întoarceţi iarăşi la cele dintâi? Pentru ce vă întoarceţi ca şi câinii la vărsătură? Pentru ce vă faceţi nevrednici de împărăţia cerească, după cuvântul Domnului? Fiindcă puneţi mâna pe plug şi vă uitaţi înapoi. Martor îmi este Domnul că pentru că vă iubesc, vă mustru cu întristare, cu frică şi cu mângâiere. Ce zice în Biblie despre israeliteni? S-au întors cu inima lor la Egipt, îşi aduceau aminte de ceapă, de cărnuri, de cazanele Egiptului şi de viaţa ticăloşită ce o duceau acolo.

Aşadar ne-am întors şi noi în lume, la cele din lume şi cele ce făceam acolo le facem şi aici. Vai, noi care trebuia să fim ca îngerii, nu suntem măcar nici ca mirenii cei milostivi! Din lene nesimţită venim la păcatele cele de moarte. Cei ce n-au căzut să asculte această smerită învăţătură, pentru întărire, iar cei ce au păcătuit să o primească ca doctorie, cei leneşi ca înfricoşare, cei sârguitori, ca îndemânare, cei ce se luptă, ca ajutătoare, cei fără de grijă, ca deşteptătoare că pentru voi am şi graiul şi răsuflarea, căci slăbiciunea şi ticăloşia mea o cunosc. Dar Dumnezeu şi Părintele Domnului nostru Iisus Hristos să îndrepteze cele greşite, să întărească cele îndreptate şi să împlinească cele ce lipsesc. Şi precum v-a scos din Egiptul lumesc şi v-a trecut prin pustietatea păcatului, aşa să vă izbăvească din marea cea rea a patimilor, despărţind-o în două şi uscând-o, să o facă lesne trecătoare spre fapta bună. Şi precum ne-a chemat, aşa să ne şi numească popor al său ales şi neam sfânt. Să ne sălăşluiască în pământul faptelor bune şi mai vârtos prin moarte să ne odihnească în pământul celor blânzi. Că Lui I se cade slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 78
PRIN SILINŢĂ ŞI ÎMBĂRBĂTARE SPRE NEVOINTELE DUHOVNICEŞTI SE CÂŞTIGĂ CUNUNA RĂBDĂRII

Fraţilor, părinţilor şi fiii mei, bine este ca să nu se ascundă facerea de bine a lui Dumnezeu, ci la vreme cuviincioasă să fie povestită.

De aceea văzând-o acum revărsată asupra noastră, se cade a grăi despre ea, pentru ca să ne facem încă şi mai sârguitori. Fiindcă, cu darul lui Hristos, prin deasa vestire şi auz şi prin povăţuirea din toate zilele, aţi ajuns la propăşire duhovnicească, la bunăstarea dorită şi la sârguirea plăcută lui Dumnezeu. Că este adevărat ceea ce zic, voi înşivă puteţi mărturisi. Dar chiar adevărul o dovedeşte şi o mărturisesc şi eu ticălosul, fiindcă am aflat uşurare de dureri şi am ajuns la liniştire, prin paşnica voastră viaţă

veselindu-mă cu sufletul.

Cu adevărat, nemincinos este cuvântul ce zice că toată învățătura, în vremea când se tace, se pare a nu aduce bucurie, ci întristare, dar în urmă odrăsleşte rodul de pace al dreptății celor ce se sârguiesc. Însă isprava nu este a mea, nici din silința mea s-a făcut, ci al lui Dumnezeu este darul şi a voastră silința, iar de la mine ajutorul părintesc. Deci pentru ce eu ticălosul să intru în osteneli străine şi să mă bucur, când noi toți una suntem, eu întru voi şi voi întru mine, iar săvârşirea isprăvii se socoteşte a amândorora părților? Domnul cel înfricoşat în putere şi tărie să-mi dea putere şi de aici înainte, să pot cu bărbăție să iscodesc şi să cercetez sfintele lui porunci, ca să vi le povestesc. Şi să vă dea şi vouă, frații mei, supunere curată, ascultare fără de fățarie şi credință neclătită, şi să vă păzească şi să vă ție în râvna duhovnicească, ca să propăşiți şi mai mult în faptele bune; să vă adauge Domnul sârguință, ca să sporiți înainte la toată osteneala, cu vitejie, şi să vă dăruiască răbdare în orice scârbă. Adică spre mustrare şi spre slujbe, spre foame şi spre sete şi spre toate fericitele osteneli ca, arătându-vă nebiruiți întru toate, să primiți cununa răbdării în ziua răsplătirii Dreptului Judecător.

Cu adevărat bună este neguțătoria voastră, fraților, că lăsând cele stricătoare, ați câştigat cele veşnice. Lepădându-vă de rudenii, ați câştigat Tată pe Domnul; înstrăinându-vă de frați, v-ați făcut părtaşi cu sfinții, neam ales, preoție împărătească, în locul patriei care v-a născut, vi s-a dat Ierusalimul cel de sus, al cărui ziditor este Dumnezeu, în loc de casă stricătoare, vi s-au dat locaşurile cuvioşilor şi ale drepților; în loc de slavă deşartă, ați luat vrednicia dumnezeiască şi îngerească; în loc de supunere şi tăierea voii, bucuria împreună cu mucenicii.

Pentru ce dar să ne lenevim? De ce să ne îngreuiem? De ce ne pare rău? Veniți, să zicem toți împreună cu David: *„Pentru ce eşti întristat suflete al meu, şi pentru ce mă tulburi? Nădăjduieşte spre Domnul, că mă voi mărturisi Lui“.* Căci măcar că pătimim prin osteneală, dar vom împărăți împreună cu El. Cununi de mucenicie împletesc patimile ce suferim, fiindcă adunarea obştească, loc de privelişte şi de trude s-a numit. O, cât de fericit este cel supus, cât de minunat este cel ce se spovedeşte şi mult blagoslovit de Dumnezeu cel credincios şi nesmintit de la porunci. Drept aceea frații mei, să nu încetăm, să nu ne răsvrătim, nici să ne întoarcem înapoi. O, împreună sârguitorilor, o, tovarăşilor, să nu ne fie milă de trupurile noastre precum zice cuvântul că scurtă este vremea, scurtă este viața noastră, măcar că trăim aici şaptezeci sau optzeci de ani, dar nimic se socotesc numărându-se cu veacurile acelea.

Deci să trimitem spre păstrare acolo cât de puțină avuție şi cu puțini bani vom câştiga milioane de galbeni. Să trimitem puțini ani şi vom câştiga veacuri nenumărate. Să suferim ostenelile trecătoare şi vom dobândi odihna în veacuri fără de sfârşit; să plângem puțin aici, ca să râdem acolo neîncetat

râsul fericit. Să plângem pentru dragostea lui Hristos, ca să ne veselim cu bucurie nesfârşită. Aşa, fraţii mei, aşa vă rog, să ne arătăm cu faţă veselă înaintea Domnului Atotţiitorul. Să ne facem vestiţi şi pe pământ şi în cer, urmând părinţilor noştri. Să ne aducem aminte unul altuia de veacul viitor, nu spre osândă şi tânguire, ci spre bucurie, veselie, spre desfătare şi fericire, socotind că va fi (şi nu cu zăbavă) răsplătirea faptelor de aici. Când va şedea Judecătorul pe scaunul slavei Lui cu mii de mii de îngeri împrejurul Lui, toată făptura de faţă va sta. Atunci se vor da hotărârile cele înfricoşate. Atunci starea de-a dreapta va arăta pe drepţi intrând, cu cinste şi slavă, în împărăţia cerurilor, iar cea de-a stânga pe păcătoşi, cu ruşine, aruncaţi în chinurile veşnice, acolo unde focul nu se stinge şi viermele nu adoarme. Vai de auzirea aceea! Amar de vestea aceea, căreia numai eu voi fi osândit după păcatele mele, iar voi umblând pe calea bună, bucuraţi-vă socotind plata de sus, până ce veţi ajunge la vremea săvârşirii, ca să vă mutaţi din această viaţă trecătoare în cea veşnică, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 79
DESPRE MULŢUMIRE ŞI RĂBDARE

Fraţilor şi părinţilor, de vreme ce avem lumina dragostei Domnului aprinsă şi dorinţa bunătăţilor veşnice aţâţată, avem şi datorie să punem în toate zilele untdelemnul de trebuinţă, ca nu cumva să se stingă şi să rămânem în întunerec, umblând ici şi colo ca în noapte, primejduindu-ne de patimi. Iar untuldelemn este aducerea aminte, grija, depărtarea de păcatele ce am făcut şi încă le facem şi acum.

Să ne aducem aminte dar de zilele tinereţelor noastre, când umblam în întunerecul neştiinţei, ca pe o mare, primejduindu-ne de valurile grijilor lumeşti, cufundându-ne în noianul poftelor, cum ne-a chemat Dumnezeu, de unde ne-a scăpat şi din câte patimi ne-a scos şi ne-a întins mâna Sa, ne-a sculat, ne-a povăţuit pe calea curată şi ne-a îndemnat să alergăm la acest cin luminat şi sfânt. Şi părăsind rudele şi prietenii, am scăpat ca din robia Egiptului şi ne-am suit în muntele înalt al acestei vieţuiri, iar de aici vedem pe oameni ca într-o groapă adâncă, cum se împletesc unii cu alţii, ostenindu-se în zadar cu lucruri pierzătoare şi trecătoare şi cum asudă şi se ostenesc neîncetat. Şi măcar de ar fi numai cu această osteneală păgubiţi şi nu şi cu răsplătirea chinurilor veşnice.

Deci numai pentru această scăpare, câtă datorie avem către Dumnezeu şi ce răsplătire să-i răsplătim, pentru toate câte ne-a dat nouă.

Cu adevărat, nu suntem în stare altă răsplătire să-i aducem, decât lepădarea de noi şi fuga din lume, înstrăinarea de rudenii şi viața fericită în supunere. Astfel, cunoscând darul lui Dumnezeu, să-i mulțumim, şi ca şi cum am prăznui, să petrecem zilele acestei vieți, lăudând ca israelitenii şi zicând: *„Să cântăm Domnului, căci cu mărire S-a proslăvit; calul şi pe călăreț i-a aruncat în marea pierzării“.* Şi de vreme ce ne-am mântuit, acum avem trebuință să petrecem bine în pustietatea vieții acesteia, să fim ascultători, supuşi şi cu răbdare, să ne ferim curați de păcate şi să păzim poruncile. Să nu fim ca norodul cel vechi, tânjitori şi neascultători, iubitori de trup şi de pofte, îndrăzneți, sporitori la cuvinte şi asupra povățuitorului împotrivitori. Să nu ne mai aducem aminte de cărnuri şi de cazane, de ceapa şi de usturoiul Egiptului pe care le-am lăsat, cu puterea lui Dumnezeu. Nu aşa, ci ca un popor sfânt al Domnului să fim. Să nu-l amărâm, ci să-i fim bine plăcuți, să-l ascultăm şi să mergem oriunde şi oricând.

Şi în orice ne va porunci şi va vrea proiestosul, să ne purtăm după poruncile lui ori încotro va socoti el şi să suferim întristările drumului. Şi ori bucate, ori băutură de ne va lipsi, să nu cârtim. Căci de ne vom supune aşa, îngerul lui Dumnezeu va umbla înaintea noastră şi Domnul va da război în locul nostru împotriva patimilor noastre. Ne va abate ca pe nişte neamuri şi vom ajunge nu la pământul amoreilor, ci la pământul celor blânzi şi drepți, la pământul în care curge lapte şi miere. Acolo, în pământul sfânt şi nemuritor şi fără de sațiu vom moşteni toate bunătățile făgăduite, împărățind împreună cu stăpânul Hristos. Vedeți dar, fraților, bunătățile care ne aşteaptă, pricepeți câştigurile ce ni se gătesc şi socotiți şi chinurile, care sunt orânduite pentru cei ce petrec cu lenevire, şi ferindu-vă de cele ce a pătimit poporul cel neascultător, să râvniți bunătățile în care intră cei ascultători. Şi astfel să alergăm cu multă bucurie, cu multă răbdare păzindu-ne slujbele noastre cu sfințenie, ca nişte fii ai lui Caar, ca vasele lui Merari şi să ridicăm cortul făgăduinței Domnului, legea lui cea evanghelicească, fără lenevire. Nimeni să nu fie fără de ascultare, nimeni tânjitor, nimeni grăitor de rău, nimeni pismătăreț, nimeni fără de lucru, nimeni mozavir, nimeni să defaime sfânta cetate, adică locaşul nostru de obşte, ci făcând toți toate cele plăcute lui Dumnezeu, săvârşind lucrul cel bun, să ne împodobim cu cununa dreptății lui Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 80
DESPRE SUPUNERE, UNIRE ŞI PACE

Fraţilor şi părinţilor, iarăşi mă întorc la aceleaşi învăţături, mai ales auzind pe apostolul că zice: *„întărindu-te pe tine, nu conteni învăţătura, că aceasta făcând şi pe tine te vei mântui şi pe cei ce ascultă“.* Deci eu am datorie să grăiesc, iar voi să deschideţi urechile şi învăţăturile să le împliniţi cu fapte.

Trebuie dar iconomul să fie înţelept şi sârguitor ca un iconom al lui Dumnezeu, însă aceasta nimic nu foloseşte de nu va avea iconomul şi pe chelar întru ajutor. Aşijderea şi ceilalţi, se cuvine să fie într-o unire. Întocmai ca la un trup, sunt multe mădulare, dar toate între ele una pe alta se îngrijesc. Căci de pătimeşte unul, pătimesc toate împreună sau de este slăvit un mădular, se bucură toate împreună, aşa este şi la frăţie. De nu se va păzi acest cuvânt, nu se socoteşte viaţă de obşte, nu este pace şi unire, ci tulburare şi învrăjbire. Iar de sunt păzite, oare cum poate îndrăzni cineva să umble în voia sa? Sau cine este cel care, făcându-se ziuă, şade la citirea sa sau la vreun lucru al său şi nu vine la ascultarea de obşte? Sau cum poate cineva fiind chemat la vreo slujbă să nu meargă şi să nu se supuie chiar şi la cele peste putinţă? Iar de este cineva în acest chip, acela nu este sub ascultare, ci împotrivitor, nu este frate, ci străin. De a fost cineva aşa, de acum înainte să se păzească, să nu cadă sub vinovăţia canoanelor neorânduielii. Oare nu auziţi ce porunceşte Apostolul: *„Fiţi între voi folositori, milostivi, îndurători precum şi Hristos a revărsat îndurarea Sa către noi“.*

Deci, fraţilor, şi noi să fim între noi cu dragoste, purtând greutăţile unul altuia şi astfel să împlinim legea lui Hristos, precum este scris. V-am rugat mai deunăzi şi iată că iar vă rog şi acum, nu vă întristaţi de scârbele gândurilor, ci să petrecem osteneala strădaniei cu bucuria Duhului Sfânt, căutând la începătorul credinţii, Iisus, care dă cerurile celor ce se roagă cu dinadinsul şi biruinţă dăruieşte celui ce vrea să biruiască.

Ştiţi cum s-a turburat vremea deunăzi fără de veste şi apoi iar s-a liniştit aerul. Aşa fac şi gândurile, ne tulbură puţin şi iar se duc. Numai să ne ferească Dumnezeu să nu fim stăpâniţi de ele, ca să avem linişte în suflete. Nu este cu putinţă să nu vină peste noi tulburarea, căci suntem necredincioşi şi măcar numai o zi de ne va fi viaţa, nu putem scăpa fără sminteală, cu atât mai mult în mai îndelungată vreme. Că obrăznicia diavolului este mare, izgonită fiind de multe ori, iarăşi se întoarce, şi întuneric fiind, de multe ori se preface în înger luminat ca să ne înşele prin

meşteşugul său. Dar noi să-l oropsim şi să zicem către el: fugi de la noi diavole, iar către Hristos să grăim: nu ne lepădăm de tine Hristoase, nici nu vom minți în făgăduințele noastre.

Nu ştiți, fraților, din câte am fost schimbați? Din neştiință în ştiință, din nepricepere la cunoştință, din necinste la cinste; învățătură am câştigat, înțelepciune am dobândit, slavă avem şi cu iscusința la vorbă şi la lucru suntem împodobiți. Cu adevărat voi sunteți fiii cei cinstiți şi mai scumpi decât aurul, pentru supunerea voastră cea aurită. Deci ce alta ne lipseşte în afară de răbdare? Că zice: *„De răbdare aveți trebuință, ca făcând voia lui Dumnezeu să câştigați cele făgăduite“.* Care sunt acelea? Domnul însuşi a spus: *„Merg ca să vă gătesc loc, şi de voi merge şi vă voi găti locaş, iarăşi voi veni şi vă voi lua la Mine, ca şi voi să fiți acolo unde sunt Eu şi acolo unde merg Eu ştiți şi calea o cunoaşteți şi bucuria voastră nu o va lua de la voi nimenea“.* Deci socotind slava negrăită şi nepovestită ce se va arăta la cei sfinți şi aducându-ne aminte, să suferim, fraților, toate cu bucurie. De va fi trebuință să flămânzim, să flămânzim cu supunere. De va fi trebuință să murim, să murim cu bucurie, ca să moştenim viața veşnică în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava în veci. Amin.

CUVÂNTUL 81
DESPRE CÂŞTIGAREA VIEȚII CURATE ŞI DESPRE FUGA DE CEI VICLENI

Părinților şi fraților, iată că, precum vedeți, mergem din slavă în slavă şi din praznic în praznic. Căci sărbătorind ieri Naşterea prea sfintei Născătoare şi Maicii lui Dumnezeu, prăznuim astăzi înălțarea cinstitei şi de viață făcătoarei Cruci. Şi fericit lucru este ca să prăznuim, petrecând cu sfințenie. Căci cel ce viețuieşte cu sfințenie, în toate zilele prăznuieşte, fiindcă se sfințeşte, se luminează, se curățeşte, căci din nou se naşte şi este păzit de Dumnezeu şi în adevăr se îndumnezeieşte.

Eu, cinstiților frați, nu sunt vrednic să țin cuvântări sau să dau învățături. Dar multă râvnă am şi inima mi se aprinde pentru dragostea mântuirii voastre şi mă sârguiesc în tot chipul ca să aflați din toate părțile calea izbăvirii voastre. Deci, vă rog, să fiți isteți şi învățați, cu bunăvoință să alergați spre bine, să plăceți lui Dumnezeu şi să ridicați ochii gândului vostru ca să vedeți bunătățile veşnice şi pentru ele să suferiți toate. Pătimiți şi cu răbdare suferiți scârbele, nevoile, necazurile, sudălmile, vorbele urâte, supunerea, ostenelile şi ori ce se va întâmpla, numai să câştigați ceea ce doriți şi să dobândiți mântuirea pentru care ați lăsat lumea. O, ce lucru fericit este, fraților, a viețui bine, cu sfințenie şi cu sârguire. O,ce bunătate

este să petreacă cineva cu umilință, cu smerenie şi cu evlavie, totdeauna gata pentru moarte şi pentru răspunsul cel bun la înfricoşata judecată a lui Dumnezeu.

Pentru aceea zice cuvântul cel sfânt şi mântuitor: pentru ce ai ieşit din lume, Arsenie? Deci şi noi să ne socotim şi să pricepem pentru ce am ieşit. Şi mai înainte de aceasta să ne silim ca să ne împodobim viața cu frumusețea faptelor bune, fiindcă suntem biserici ale lui Dumnezeu şi *pe cel ce strică biserica lui Dumnezeu,* zice, *îl va strica Dumnezeu.* De aceea să ne gătim ca să facem sufletele noastre mirese lui Hristos, prin curăția fecioriei, însă plâng şi mă tânguiesc pentru unii care au cercat să priceapă pe Dumnezeu spre mântuirea lor. Căci au fost lăsați a cădea în nesimțirea minții lor, ca să facă cele necuviincioase. Şi-mi este ruşine să spun că şi voi fiind îngâmfați nu ați plâns cu amar, ca să lipsească dintre noi cel ce a făcut această faptă. Pentru aceea urmează defăimarea şi osândirea pentru aceeaşi patimă, pentru că nu v-ați întors, nici nu v-ați pocăit cum se cuvenea.

Însă nu vă tulburați căci vă mustru, nici vă mâniați atâta pe acela. Căci mai degrabă trebuie să-l mângâiați pe el, ca să nu deznădăjduiască din multă întristare. Dar nu vă amestecați cu el spre pierzarea voastră, precum zice proorocul, *că de ai văzut hoț te-ai însoțit cu el împreună şi partea ta ai pus-o cu desfrânatul.* Aceasta făcând, nu ați priceput. Iar eu, păcătosul, mă aprind şi ştiu pe cei ce-mi ajută, că nu defaim pe toți, dar mă mâhnesc pentru că nu iubiți binele aproapelui şi pentru că nu vă sârguiți împreună spre mântuirea şi folosul de obşte. Vai de mine ticălosul de nu vă voi certa şi nu vă voi spune îndreptările lui Dumnezeu. Şi vai de voi de nu vă veți părăsi împărtăşirea cu cei ce umblă rău.

Cine sunt eu, ticălosul şi necuratul, ca să locuiesc între voi şi să vă numesc fii? Însă caut vreme de pocăință şi poftesc mijlocire de îndreptare. Dar nu ştiu de mi-o va da Domnul şi de mă va învrednici la starea de nepărtinire spre folosul mântuirii voastre. Că păcatele mele fiind ştiute înaintea voastră, pot să vă smintească pe voi, ca unii ce-mi sunteți următori. Dar sfârşit cuvântului făcând, vă poftesc să vă rugați lui Dumnezeu, fiii mei, ca să mă mântuiască şi pe mine şi pe voi cu iubirea Sa de oameni, că Lui I se cade toată slava, cinstea şi închinăciunea acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 82
LA CULESUL VIILOR: DESPRE MĂRĂCINII ŞI SPINII PATIMILOR DIN VIA SUFLETEASCĂ ŞI DESPRE STRUGURE FAPTELOR BUNE

Fraţilor şi părinţilor, mă gândesc ce să vă spun şi ce să vă grăiesc mai nou, că nu mai am ce să vă povestesc, afară de cele ce v-am învăţat totdeauna. Căci de sfinţii Părinţi au fost tocmite şi alcătuite, iar acum vi le grăiesc ca povăţuire de folos. Drept aceea, astăzi să vă spun puţine cuvinte despre dragostea voastră şi, de va fi cu cale, să începem cuvântul din această vreme a culesului, în care ne aflăm.

Deci precum viaţa care este plină de rod, bucurie aduce la culesul ei, iar cea care nu are rod, întristare şi amărăciune pricinuieşte stăpânului, aşa şi noi cei sădiţi de Domnul ca o vie, după peasna ce se cântă la tundere şi după cum zice proorocul David: *„Doamne Doamne, caută din cer şi vezi şi cercetează via aceasta şi o desăvârşeşte pe ea, fiindcă a sădit-o dreapta ta“,* încă şi Domnul a zis în sfânta Evanghelie: *„Eu sunt viţa, iar voi mlădiţele; şi cel ce va rămâne întru Mine şi Eu întru el acela aduce rod mult, că fără de Mine nu puteţi face nimic“.* Să fim dar, fraţilor, cu stăpânul nostru cel bun împreună, ca să rodim strugurii faptelor bune, să câştigăm blagoslovenia Lui. Să nu-I aducem spinii şi mărăcinii patimilor noastre rele, păcatele, ca să nu fim vinovaţi osândirii glasului ce zice: „ *Tot pomul ce nu face roadă bună se taie şi se aruncă în foc şi arde“,* adică moare cu moarte veşnică şi se trimite în focul Gheenii ca să se ardă în veci.

În acest foc intră cei ce fac rele, cei ce se leapădă şi defăima făgăduinţele lor şi se fac păgâni şi necredincioşi, cei ce-şi dau trupurile spre stricăciune şi spre pierzare, precum zice Scriptura: *„Nori fără de apă ce se izgonesc de vânturi, copacii iernatici şi neroditori ce se taie şi în foc se aruncă din pricina nerodirii; valuri sălbatece ale mării ce fac spumă de ruşinile lor, stele rătăcite cărora urmează întunericul în veci.* Drept aceea strigă cu glas mare Apostolul şi zice: *„Fugiţi de desfrânare, că orice păcat va face omul, este afară de trup; dar cel ce desfrânează, păcătuieşte în trupul său “,* căci le întinează toate mădularele şi ajung cu totul necuraţi. Pentru aceea, aceştia aleargă la baie ca să se curăţească de întinăciunea trupească, iar cei ce se spurcă cu celelalte păcate dinafară de trup, adică ucigaşii şi alţii nu-şi spală trupul, fiind păcatele lor în afară de trup. Cu toate acestea baia curăţeşte numai spurcăciunea trupească, iar pe cea sufletească numai spovedania adevărată şi lacrimile de umilinţă o pot curaţi.

Dar nu ştiţi că trupurile voastre sunt casa lui Dumnezeu şi că în voi

locuieşte Duhul Sfânt? Şi că fiind noi răscumpăraţi cu prea cinstitul sânge al Lui Hristos, nici o stăpânire nu avem asupra trupului nostru? Deci cum nu ne ruşinăm înaintea cerului şi a pământului, ci ne întoarcem iarăşi la cele dinapoi şi nici măcar de noi înşine nu ne ruşinăm, ca să nu ne fie viața mincinoasă? Adică pe dinafară ne arătăm sfinți, iar pe dinăuntru suntem plini de necurăție. Până când şchiopătăm cu amândouă picioarele, până când nu stăm la o cale? Căci zice: vai de cel ce umblă pe două căi, adică pe calea răutăților şi a bunătăților, că aceste două căi între ele nu au prieteşug şi nici o slugă înțeleaptă nu voieşte uneori să slujească stăpânului şi alte ori vrăjmaşului stăpânului.

Drept aceea cu totul să ne alcătuim cu Dumnezeu prea iubiții mei fii. Aşa vom putea petrece viața cea după Dumnezeu şi nu ne vom lipi de pământ cu simțire, ca nişte dobitoace, ci ne vom ridica puterile sufletului către cer. Să ne întoarcem poftele de la cele trecătoare, spre cele stătătoare, de la cele stricăcioase, spre cele veşnice şi să nu ne lăsăm de voia noastră ca să fim otrăviți de diavolul cu meşteşugirile gândurilor rele. Iar atunci, când ne va semăna dulceața poftei şi pofta păcatului sau altă răutate, degrab să-l izgonim pe vicleanul diavol; să-l izgonim, cu rugăciuni, cu lacrimi şi suspinuri şi cu înfrângerea inimii, că într-acest chip se face războiul nevăzut al diavolului şi în acest chip este lupta cea neînfrântă. Deci, după asemănarea războiului trupesc, prin inimă fierbinte şi vitejie, să biruim pe nevăzuții noştri vrăjmaşi. Şi precum ostaşii în nădejdea prăzilor, deşi sunt răniți, nu fug de la război, în acest chip şi noi, fraților, de vom fi răniți de mii de ori, să nu fugim, ci încă să stăm cu bărbăție, să ne luptăm cu vrăjmaşii noştri nevăzuți, întărindu-ne cu ajutorul lui Dumnezeu.

Aşa vă rog, fraților, că pentru acesta mă ostenesc cu aceste puține cuvinte ca să vă întâlniți, şi mă bucur de cei ce umbla bine pe calea strădaniei şi oftez de cei ce se împiedică adesea şi mă întristez. Să dea Dumnezeu ca toți să umblăm pe calea dreaptă, făcând cele bune şi fiind cu toții la cântările bisericeşti, la rugăciuni, la slujbe, la ascultări, la smerenie. Dumnezeul păcii să fie cu noi pururea, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 83
DESPRE ÎNŞELĂCIUNEA POFTELOR, DESFĂTAREA TRUPULUI ŞI ÎNTOARCEREA LA POCĂINȚĂ

Fraților şi părinților, nici o oprire nu are cel ce vrea să se mântuiască. Nici o îndreptare nu-l ține să nu se izbăvească, măcar de va cădea în păcatele cele mai mari şi grele. Şi că este cuvântul acesta adevărat, am multe mărturii de spus.

Una din cele multe este aceea a lui David, căpetenia tâlharilor, care s-a citit în ziua Vinerii, la noi. Că s-a arătat, în ce chip era mai înainte ucigaş de oameni şi cu alte răutăți grele însărcinat şi cum căindu-se şi venind spre pocăința lui Dumnezeu prin cinul călugăresc, atât s-a îmbunătățit, încât şi pe cei care îi avea diavolul supuşi şi osândiți spre chinuri i-a mântuit. Căci a zis către el îngerul: *Davide, Davide, Dumnezeu a iertat păcatele tale şi de astăzi înainte vei fi făcător de minuni.* Marea milostivire de oameni a lui Dumnezeu s-a arătat asupra lui, că nu numai că l-a iertat de atâtea ucideri mari ce făcuse, ci făcător de minuni l-a arătat. Voieşti să vezi şi altul? Află de Manase, care cincizeci şi doi de ani a făcut pe evrei să se închine idolilor şi apoi, pocăindu-se din toată inima, nu numai că s-a mântuit, ci şi peasnă a scris şi a cântat-o lui Dumnezeu, care şi până în ziua de astăzi se cântă în biserica lui Dumnezeu. Aşijderea şi cei ce au căzut în patima dragostei trupului şi s-au căit. Câți şi câți au fost, că nu au număr. Unul din ei a fost şi proorocul David, că şi el a căzut în păcat de desfrânare şi de ucidere, dar pocăindu-se a luat iarăşi darul proorociei. Aşijderea şi Maria Egipteanca din patima fără de sațiu a desfrânării a ajuns la viețuire îngerească şi s-a învrednicit şi de darul proorociei. Pentru aceea nici o piedică nu poate găsi omul ca să se pocăiască, ci numai de va vrea să se pocăiască, află mântuire.

Deci şi noi de acum înainte, fraților, să fim sârguitori, fiind încredințați că dacă Dumnezeu ca un mult milostiv a mântuit pe cei ce au căzut în adâncul răutăților, cu cât mai vârtos nu ne va mântui pe noi care ziua şi noaptea pentru aceasta ne rugăm Lui cu deadinsul.

Însă auzind noi pocăința acelora ce am arătat mai sus, să nu zică cineva că iată ei au câştigat şi aici voia trupului şi vor câştiga şi acolo desfătarea, ci să zică mai vârtos şi să creadă că pătimaşul nu va câştiga nici cele trupeşti de aici, nici bunătățile de acolo. Pentrucă cel ce se biruieşte de păcate, cum poate să se desfăteze? Căci ce câştig va avea aici păcătosul? decât: desfrânarea, lăcomia, iubirea de argint, răpirea sau alte patimi rele. Şi ştiți că ei se dogoresc ca de văpaia iadului de poftele cele necuviincioase

şi se aprinde inima ticăloşilor ca o văpaie de foc, tocmai ca a celor ce sunt bolnavi şi ard de sete. Aşadar drept este să se spună că aceştia şi aici sunt osândiţi şi ticăloşi şi că în veacul viitor se vor osândi spre chinuri, în veci, fiindcă au iubit poftele trecătoare. Unii ca aceştia trebuie să suspine şi să lăcrimeze, pentru că păcătuiesc şi desfrânează. Cineva trebuie să aibă milă de ei, iar nu să, creadă că dobândesc vreo dulceaţă. Cel ce petrece în fapte bune, cu adevărat câştigă amândouă părţile, iar prin nepătimire şi curăţenie dobândeşte bucurie negrăită întocmai ca Sfinţii, bucurându-se în Domnul. Şi toate le socotesc după dragostea lui Dumnezeu, căci sfinţilor se cade să urmăm în toate, cu bucurie.

Deci să ne ostenim, fraţilor, pentru mântuirea noastră, adică cu răbdare, supunere şi tăierea voii, care este mărturia tuturor faptelor bune şi ostenelilor lăudate. Şi aşa vieţuind, să ne facem moşteni vieţii veşnice, în Hristos Iisus Domnul nostru a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 84
DESPRE ÎNDURAREA OSTENELILOR VIEŢII DE OBŞTE, ÎN NĂDEJDEA BUNĂTĂŢILOR CEREŞTI

Fraţilor şi părinţilor, este adevărat că viaţa călugărilor este strâmtorată şi plină cu scârbe, după cum zice Hristos: *„Cel ce vrea să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să urmeze Mie“,* însă şi viaţa mirenilor este foarte amărâtă şi plină de întristări, după cum ne spun şi ne dovedesc toate cele văzute de noi, dar, fiind atât de multe, nu pot fi povestite una câte una.

Să vă povestesc totuşi despre ce s-a întâmplat celor ce au fugit din război. Aproape toţi şi-au pierdut averile şi, goi scăpând, abia s-au izbăvit din mâinile vrăjmaşilor. Unii dintre ei erau boieri şi dregători şi au fost bătuţi, izgoniţi şi lipsiţi de dregătorii. Alţii, de frică, umblă ascunşi ici şi colo, şi până la sfârşit nu vor scăpa de moarte. Iar vina lor nu este decât că n-au stătut la război, să moară acolo. Că acest fel de supunere cer împăraţii de la ostaşii lor, încât nici de trupul lor să nu se grijească, nici milă de sufletul lor să nu aibă, când se află în slujba împărătească.

Iată dar că la mireni sunt scârbe nu numai spre pierzare trupească, ci şi sufletească. Iar la noi, fraţilor, scârba este unită cu bucuria Duhului Sfânt, întru cât şi ceea ce ni se pare a fi cu întristare, este cu bucurie pentru nădejdea ce avem la cele cereşti. Şi apoi este ruşine a fi mai slabi decât mirenii. Când acei ticăloşi ostaşi pentru puţina slavă şi cinste suferă atâtea

scârbe şi nu cutează nici un cuvânt măcar să grăiască împotriva celor ce-i stăpânesc, ci pătimesc cu răbdare, noi pentru atâtea daruri cereşti şi mari, nici puţina scârbă să nu suferim? Iar scârba aceasta stă în faptul că slujba o facem fără voia noastră. Porunca ce se dă pentru bucate, sau pentru băutură, pentru rasă, sau pentru cămaşă, pentru îmbrăcăminte, sau pentru încălţăminte, pentru supunere, sau pentru altceva asemenea, se face împotriva socotelii voii noastre, însă acestea oricât ar fi de întristate, nu sunt aşa de mari, încât să ne lipsim de bunătăţile nădăjduite. Căci pătimirile vremii acesteia nu sunt vrednice de slava viitoare care se va descoperi nouă. Pentru acele bunătăţi de ne-am şi arde în toate zilele, se cade să suferim, măcar că, nici o poruncă peste putinţă nu ni se dă. Însă am zis acestea, nu pentru ca să ne întristăm, ci pentru ca să cunoaştem dragostea cu care ne-a iubit pe noi Dumnezeu şi ne-a ales din lume spre această sfântă şi dumnezeiască chemare. Căci nici acestea pe care le cere de la noi, nu le cere pentru trebuinţa Sa, căci este desăvârşit întru toate bunătăţile, ci numai pentru noi, ca să ne miluim ticăloşii şi să ne mântuim. Drept aceea să lăsăm, fraţilor, toată temerea inimii şi în răbdare să dobândim sufletele noastre şi orice ispită întâmplătoare să o călcăm, nelăsându-ne, stăpâniţi de vreun gând, chiar şi pentru încercare şi ispită de se va trimite şi ne va întrista viaţa, ci să zicem şi noi cu Apostolii: *„În toate necaz pătimind, ci nu ne pare rău; lipsiţi fiind, dar nu de tot deznădăjduindu-ne; izgoniţi, dar nu suntem părăsiţi; supăraţi fiind, dar nu pierim, în toată vremea omorârea Domnului Iisus în trup purtându-o“,* ca şi viaţa lui Iisus să se arate în trupul nostru. Că pururea noi cei vii spre moarte ne dăm pentru Iisus, ca să ne facem moşteni împărăţiei cereşti şi vieţii veşnice, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 85
DESPRE CALEA STRÂMTĂ ŞI CU SCÂRBE CARE DUCE LA ODIHNA VIEŢII VEŞNICE

Fraţilor şi părinţilor, tot omul ce umblă pe cale îndelungată şi strădalnică simte multă trudă de greutatea călătoriei, dar pentru nădejdea bunei odihne a poposirii, îndură toată pătimirea rea a călătoriei şi se sileşte în tot chipul şi cu toată osârdia ca să ajungă la acel loc. Iată ce însemnează această pildă: că şi noi călugării călătorim în această viaţă şi umblăm pe calea strâmtă şi cu scârbe, îndelungă şi plină de dureri. Fiindcă în toată viaţa noastră se cuvine să ne păzim fecioria şi să fim înţelepţi, să păzim

supunerea şi ascultarea; încă să ne curăţim de gândurile rele şi de orice mândrie şi slavă deşartă să fugim, după porunca lui Dumnezeu. Să supunem toată priceperea noastră spre ascultarea lui Hristos şi toate celelalte ale vieţii călugăreşti să le păzim. Iar sfârşitul pentru care se cade să suferim acestea este viaţa veşnică, pe care cu adevărat ne-a făgăduit-o Dumnezeul nostru. Deci pentru această viaţă veşnică să suferim şi noi cu mulţumită şi cu răbdare toate întristările vieţii trecătoare, slăvind pe Dumnezeu şi în trupurile şi în sufletele noastre. -

Însă din o altă pildă ce vă voi spune, veţi pricepe cum se slăveşte Dumnezeu prin faptele noastre. Mai alaltăieri, ştiţi că au venit la noi unii mireni ca să ne vadă şi fiindcă ne-au aflat pe toţi şezând împreună, cu mâinile curăţind ceapă şi cu gura cântând psalmii lui David, au slăvit ei pe Dumnezeu, I-au mulţumit şi s-au folosit şi aşa s-a împlinit ceea ce s-a zis de Domnul: *„Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune să proslăvească pe Tatăl vostru din ceruri“.* Iată dar că aţi slăvit pe Dumnezeu în trupul şi în duhul vostru cu această faptă, însă şi de acum înainte să-l slăviţi totdeauna, vieţuind după plăcerea lui Dumnezeu, ca să râvnească vieţii noastre bune şi cei ce ne vor vedea. Căci oamenii mai de multe ori se îndeamnă cu râvna spre urmarea binelui ori a răului, căci zice dumnezeiasca Scriptură: *„Nu râvniţi celor ce umblă în răutăţi, nici urmaţi celor ce le fac, căci ca iarba degrab se vor usca şi ca floarea câmpului se vor vesteji, ci râvniţi mai vârtos celor ce fac binele, că drepţii rămân în veac“.*

Deci precum în această viaţă trecătoare, cei ce vor să înveţe meşteşug nu merg la meşter neiscusit, ci cercetează mai înainte şi află pe cel mai priceput şi învăţat meşter şi de la acela se silesc să înveţe meşteşugul, fie al zidirii, sau al zugrăvelii, fie oricare altul. Iar de la cel neînvăţat nimeni nu pofteşte a primi învăţătură. Dacă în cele trecătoare facem aşa, cu cât mai mult avem datoria ca în meşteşugul meşteşugurilor şi în ştiinţa ştiinţelor, adică la fapta bună, să ne alcătuim viaţa după pilda sfinţilor bărbaţi. Deci, fraţilor, pentru a câştiga ştiinţa supunerii, să urmăm celor ce au păzit ascultarea din copilărie până la bătrâneţe, nu zic a sfinţilor celor vechi, ci a fraţilor care în vremea noastră au strălucit. Să urmăm celor ce cu simplitatea au biruit prieteşugurile diavolului. Să urmăm celor ce fără nici o îndoire a socotelii lor au vieţuit în ascultare, bine sporind pe calea strădalnicei vieţi, încât au întrecut pe toţi. Sau, de voiţi, să urmăm celui ce ne porunceşte şi ne zice: *„Fiţi următori mie, precum şi eu lui Hristos“.* Şi iarăşi zice: *„Fiţi dar următori lui Dumnezeu, ca nişte fii iubiţi, şi în dragoste umblaţi; precum şi Hristos ne-a iubit şi pe Sine S-a dat jertfă pentru noi lui Dumnezeu spre bună mireasmă“.* Hristos a suferit ocări pentru noi, precum zice Scriptura: *„Că sudălmile celor ce te ocărăsc au căzut peste mine“,* şi noi nici măcar un cuvânt rău sau o mică necinste a fratelui nu suferim.

Dar ce împărtăşire putem avea cu sfinții dacă nu vom umbla nici vom urma lor? Cum vom împărăți împreună cu Hristos, de nu ne vom preface în moartea Lui, împărtăşindu-ne patimilor Lui prea curate? Ci de vreme ce Scriptura zice - că *dreptul cu anevoie se mântuieste, iar păgânul şi păcătosul unde vor fi?,* vedeți scumpetea sfintei noastre credințe, căci dreptul abia se mântuieste. Dar cum se va chema dreptul cel ce nu suferă durerile pustniciei. Cum va fi drept cel ce-şi aduce aminte de vrajba trecută şi de mâhnirea veche şi se aprinde cu tulburare, neavând pace în sine şi dragoste spre Dumnezeu? Iar cel ce pătimeşte acestea şi le face, este de trebuință ca, sau el să se despartă din împreunarea obştei, sau să cădem cu toții sub veşnică osândă, fiind traşi spre aceasta din nebunia noastră.

Însă ceea ce v-am mai spus, iarăşi vă zic: şi eu am fost supus, am avut egumen şi iconom; am avut duhovnicesc şi trupesc părinte şi am avut frați sufleteşti şi trupeşti, cu care petreceam ca în foc, arzându-mă flăcările şi dintr-o parte şi din alta şi în amândouă părțile ostenindu-mă luptam, după osebirea vieții. Şi n-am putut petrece acestea toate în alt chip, decât cu răbdare şi prin adevărata şi cu amănuntul spovedanie, toate greşalele socotindu-le că sunt ale mele, neînvinovățind niciodată pe altul, căci nimic nu poate linişti sufletul scârbit, fraților, decât răbdarea.

Dar voi sunteți cum sunteți, aşa că este destul ceea ce v-am spus. Iscodiți învățătura ce vă fac şi o treceți cu nebăgare de seamă, socotindu-mă ca pe un barbar şi neînvățat, ca şi cum voi ați fi învățați şi iscusiți din copilărie.

Însă aceasta o pătimiți din îndemnare diavolească, şi pentru aceea nu vă supuneți sub mâna lui Dumnezeu cea puternică, în care este odihnă, linişte şi lipsă de grijă.

Vouă vi se pare că vă spovediți, dar lucrul şi cugetul nu sunt adevărate, nici mărturisirea voastră curată, ci vă aflați în împotrivire de cuvinte şi nu primiți mustrările.

Căci la mărturisire vă sfădiți ca la o judecată lumească, spre pierzarea şi a sufletului vostru şi al meu, ticălosul, şi al tuturor celor ce ascultă.

Şi mi se pare că vă tulburați pentru cele ce vă zic şi vă mâniați şi cunosc că vă întristați, însă eu grăiesc fiindcă mă doare inima de voi şi pentru că am să dau răspuns în ziua judecății lui Dumnezeu pentru fiecare din voi. Dar de vreme ce scris este: *acum este vremea cea bună şi mântuitoare,* să scoatem, fraților, vicleşugurile din sufletele noastre, să ne deprindem a face binele, să ne facem curați lui Dumnezeu cel ce ne-a sfințit, până nu va veni ziua Domnului cea înfricoşată, când vom da răspuns şi pentru cuvântul grăit în zadar. Căci moartea este lângă noi totdeauna şi vine după noi ca umbra după trup. Aşadar prin silință să câştigăm viața veşnică în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea,

împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 86
LA ÎNĂLȚAREA CRUCII: DESPRE ÎNŞELĂCIUNEA DULCEȚII PĂCATULUI ŞI DESPRE CĂDEREA ÎN PATIMI NECINSTITE

Fraților şi părinților, fiecare praznic împărătesc este pricinuitor de mare bucurie, pentru luminarea ce primim prin el şi pentru luarea aminte şi priceperea tainei ce se cuprinde în el. Aşa este şi înălțarea cinstitei şi de viață făcătoarei Cruci, a cărei taină este pricinuitoare de cea mai mare şi nemăsurată bucurie. Fiindcă lemnul pe care s-au pironit picioarele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, pe care S-a răstignit şi S-a vărsat scumpului de viață făcătorul Său sânge, astăzi ne-am învrednicit nu numai să-L vedem, ci să-L şi sărutăm. Deci, socotind cât ne ostenim pentru a câştiga argint, sau aur, lucruri materialnice şi stricătoare, şi ne bucurăm după ce, prin mare trudă şi osteneală, dobândim un lucru vremelnic, oare câtă veselie şi bucurie se cade să avem acum. Mai întâi că fără osteneală şi în dar, apoi pentru că nu un lucru pierzător şi stricător am dobândit prin sărutarea prea cinstitei Cruci, ci ceresc şi dumnezeiesc câştig, adică, sfințenie, luminare şi iertarea păcatelor noastre.

Dumnezeul cel mare şi bogat în milă revarsă darurile Sale fără plată şi fără osteneală celor ce se apropie de El cu credință, însă pentru o mare facere de bine ca aceasta, se cade nu numai să mulțumim Domnului, ci şi să ne rugăm din tot sufletul, ca să rămânem totdeauna în această sfințire şi luminare sufletească şi să nu lipsească de la noi niciodată. Dar pentru că, cu atâta îndurare dumnezeiască, fără osteneală şi cu lesnire am dobândit darul, să nu ajungem la nebăgarea lui de seamă, ci mai vârtos cu toată luarea aminte să păzim, fraților, darul dobândit.

De acum înainte să nu mai spurcăm cu cuvinte mincinoase, de ocară şi deşarte buzele ce s-au sfințit prin sărutarea cinstitei Cruci, nici ochii ce s-au luminat cu vederea scumpului lemn, să nu-i întunecăm cu vederi desfrânate şi necuvioase, nici inima ce a strălucit de razele mântuirii să nu o înegrim cu gândurile rele şi cugete întinate. *Să nu mai împărățească moartea în trupul nostru muritor,* grăieşte Apostolul, prin supunerea lui la pofte pământeşti. Să nu mai facem mădulările sfințite prin sângele Mântuitorului, mădulări desfrânării, necurăției şi nedreptății, ci să ne arătăm Domnului Dumnezeului nostru ca nişte morți după trup şi vii după

suflet, viețuind după plăcerea Lui. Să facem armele noastre, adică toate puterile noastre trupeşti şi sufleteşti, arme ale dreptății.

Astfel nu ne va stăpâni păcatul, căci nu mai suntem supuşi sub legea veche, ci a strălucit darul Domnului nostru Iisus Hristos asupră-ne. Căci mai înainte stăpânea păcatul, iar acum darul Evangheliei lui Hristos împărățind în toată dreptatea, ne izbăveşte de orice păcat, după cum zice sfânta Scriptură. Că de vreme ce ne-am botezat şi ne-am sfințit, şi ne-am îndreptat în numele Domnului Iisus Hristos şi în darul Duhului Sfânt, să ne sfiim a călca această sfințenie şi curăție, ca să nu ne mai surpăm în prăpastia necinstei şi a ocării, fiind cinstiți şi proslăviți de Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Pentru trupurile noastre, fraților, nu se cade a avea mai multă purtare de grijă, decât a le păzi în sănătate; nu să le înverşunăm spre desfătări, căci ca mâine trebuie să le lăsăm în mormânt. Să nu ne înşelăm cu dulceața poftelor, că, în adevăr, aduc scârbă, întristare şi primejdie de moarte. Că toată dulceața lumii este undița diavolului prin care vânează sufletele spre pierzare şi spre ațâțarea focului nestins al Gheenii. De aceea să nu ne aruncăm de voia noastră în văpaia lui spre chinuri veşnice. Aşadar se cade să ne sârguim cu mare osteneală, ca să scăpăm de stăpânia patimilor, până nu suntem robiți de ele. Eu am auzit zicând, pe un pătimaş de acest fel, că mai bine se lasă pus în țeapă sau omorât cu cea mai năprasnică moarte, decât să părăsească păcatul.

Precum un stăpân cumplit tiranizează pe robi după răutatea sa şi porunceşte unuia, mergi colo şi merge, şi-i zice, vino şi vine, tot aşa şi încă şi mai rău se poartă păcatul cu cel robit de el. Îi porunceşte să grăiască lucruri de ocară şi le zice, şi-i zice să facă fapte necuvioase şi le face. Şi ajunge acela asemenea lui Cain, gemând şi tremurând totdeauna. Dacă umblă pe mare, îi este frică să nu se înece; dacă trece prin pustie se spăimântează de tâlhari să nu-l prindă; când tună, se îngrozeşte că pentru el s-a făcut tunetul; când fulgeră, îi este frică să nu-l ardă; când se uită, nu vede şi ascultă dar nu aude, pentru că simțirile lui sunt cu totul smintite de păcat. Decât această viață, mi se pare că omului aceluia mai bine i-ar fi fost să fie dat fiarelor, decât patimilor stricătoare, căci fiarele mănâncă numai trupul, dar patimile prăpădesc şi trupul şi sufletul.

Însă cel ce are fapte bune nu este aşa, ci este slobod de păcat, de pofte şi de orice patimă. Pentru că el se bucură şi se veseleşte, împărăţeşte cu dreptate şi este fără de frică, şi pe mare, ori pe uscat de călătoreşte este fără de temere, căci are pe Dumnezeu cu sine, către care strigă: *„Nu mă voi teme de rele, nu mă voi teme de mii de popoare ce mă împresoară, nu mă voi teme când se va tulbura pământul şi se vor muta munții în inimile mării, că tu Doamne eşti cu mine“.* Acesta este viața fericită, pe care trebuie s-o dobândim cu mila lui Dumnezeu, dar să ne sârguim s-o câştigăm şi să

vieţuim în ea.

Toată ascultarea să avem, toată curăţia sufletului şi a trupului să păzim, căci iată şi moartea în faţa noastră este. Iată ne-a lăsat duhovnicescul nostru Părinte, pentru prea sfinţitul Mitropolit al Niceeii, căruia fericit îi este sfârşitul, fiindcă s-a săvârşit în izgonire, cu care împreună să ne învrednicim şi noi să moştenim împărăţia cerurilor în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 87
ÎN DUMINICA ÎNTÂIA DUPĂ ÎNĂLŢAREA CRUCII: DESPRE SFÂRŞITUL VIEŢII DE AICI ŞI ODIHNA ÎN LOCAŞURILE CEREŞTI

Fraţilor şi părinţilor vedeţi cum trec anii, vremea şi sărbătorile, în nici un chip curgerea vieţii noastre trecătoare nu se opreşte, ci mai degrab ne trage şi pe noi spre sfârşit, ca să plătim obştească datorie şi să ne sălăşluim în odihna noastră, încetând strădania şi slujba de aici. Iar odihna noastră este împărăţia cerurilor, către care ne îndeamnă Apostolul, zicând: *„Siliţi-vă să intraţi în odihna voastră, ca să nu cădeţi sub osânda neascultării“,* ca evreii când voia Dumnezeu să-i ducă la pământul făgăduinţii, iar ei n-au ascultat, ci au cârtit şi au amărât pe Dumnezeu şi pentru aceea niciunul nu s-a învrednicit să ajungă la Ierusalim. Deci şi noi vom pătimi, de nu vom asculta şi nu vom urma poruncile lui Dumnezeu. Adică ne vom lipsi de Ierusalimul cel de sus, care este împărăţia cerurilor. Şi iarăşi zice: *„Patruzeci de ani m-am îngreuiat de neamul acesta şi am zis, pururea se înşeală cu inima şi n-au cunoscut căile Mele, pentru care M-am jurat în mânia Mea, că nu vor intra întru odihna Mea“.*

Aşadar de nu ne vom nevoi să facem poruncile lui Dumnezeu, va zice şi despre noi: *nu vor intra în împărăţia mea.* Acelora, neajungând la Ierusalim, le-au rămas oasele în pustie, iar noi, neintrând în odihna Domnului, ne vom orândui în Gheena focului, şi trupeşte şi sufleteşte, care este mai rea decât pedeapsa acelora. Căci, de vreme ce scris este, că oricine va călca legea lui Moisi, prin două sau trei mărturii, să se omoare fără milă, oare cu cât se vor pedepsi mai greu cei ce calcă pe Fiul lui Dumnezeu şi sângele Lui, cu care ne-am sfinţit, îl socotesc sânge rău, iar darul Duhului Sfânt îl batjocoresc? Cu adevărat, nu vor scăpa de urgia lui Dumnezeu fiii neascultării. Şi precum pe evrei necredinţa, cârteala, grăirea de rău, împotrivirea şi împietrirea inimii, i-au zăticnit din cale şi i-au prăpădit în

pustie, asemenea şi pe noi ticăloşii, de nu ne vom părăsi nici nu ne vom pocăi, aceleaşi patimi ne vor prăpădi.

Drept aceea, fraților, să fugim ca de fața focului de aceste patimi rele şi să nu ne împotrivim lui Dumnezeu la orice ne-a poruncit, ci să credem, că ceeace a hotărât, putere are să şi facă. Nici să cârtim, nici să grăim de rău, nici să ne împotrivim, nici să ne împietrim inima, ci mai de grabă să fim paşnici între noi, blânzi, milostivi, îndurându-ne unul spre altul, precum şi Dumnezeu s-a îndurat spre noi prin Hristos Iisus Fiul său cel iubit. Şi purtând pururea moartea Domnului nostru Iisus în trupurile noastre, să ne înnoim cu rugăciunile şi cu lacrimile să ne luminăm, ridicându-ne ochii minții spre privirea puterilor cereşti. Căci aşa vieţuind, vom intra, nu în pământul în care curge miere şi lapte, ca evreii, ci în pământul bunătăților, unde este izvorul vieții şi al nemuririi, unde este frumusețea Ierusalimului de sus, unde este bucurie şi veselie, şi strălucirea fericitei dătătoarei de viață Treimi, în Hristos Domnul nostru a Căruia este slava şi puterea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 88
ÎN DUMINICA A DOUA DUPĂ ÎNĂLȚAREA CRUCII: SFINTELE SCRIPTURI TREBUIESC ASCULTATE CU MARE LUARE AMINTE ŞI CU ÎNȚELEGERE

Fraților şi părinților, toți oamenii au ochi şi urechi, dar nu toți au vederea şi auzirea, ci numai unii au urechea bine ascultătoare şi ochiul bine văzător. Pentru aceea şi Domnul a zis în Evanghelie: *„Cel ce are urechi de auzit, să audă“.* Iar despre cei ce nu aud, zice proorocul: *„Le-a dat lor* (Duhul umilinții) *ochi ca să nu vadă şi urechi ca să nu audă“.*

De aceea când citim din sfinfele Scripturi trebuie să ascultăm cu înțelegere, nu oricum se va întâmpla, pentru ca să nu cădem sub urgia lui Dumnezeu. Dar mai vârtos să putem zice, după cum este scris: *„învățătura Domnului îmi deschide urechile“,* căci cela ce ascultă cu luare aminte, acela înțelege psalmul lui David: *„Bucurați-vă drepți în Domnul“,* adică numai în Domnul să ne fie bucuria, nu întru cele zadarnice.

Că toate lucrurile acestei vieți sunt umbră şi trec, nu rămân. Şi toate să le socotim drept nimic, ca să câştigăm pe Hristos, precum auzim pe Domnul zicând către ucenicii Lui: *„Nu vă voi lăsa pe voi săraci, că iarăşi vin la voi peste puțin şi lumea nu Mă va vedea, dar voi Mă veți vedea, căci Eu petrec întru voi şi voi întru Mine“.* Şi iarăşi zice: *„Eu sunt via cea*

adevărată şi voi vițele“. De asemenea: „ *Voi sunteți prietenii Mei,* (de veți face câte vă poruncesc) *şi încă de acum nu vă mai zic slugi, că sluga nu ştie ce face Domnul său, ci vă numesc prieteni, căci toate câte am auzit de la Tatăl Meu am spus vouă“.* Şi încă: „ *Vouă ucenicii Mei care ați petrecut cu Mine în ispitele Mele vă voi da lege veşnică, pentru ca pururea să vă desfătați în împărăția Mea“.*

Acestea şi altele asemenea auzim despre omul cel iubitor de Dumnezeu, care nu numai se bucură cu nespusă veselie, ci primeşte să şi moară în orice zi pentru dragostea lui Hristos. Aşa au vieţuit toți sfinții şi acest fel de dragoste au arătat către Dumnezeu. De aceea proorocul Ieremia zice: *„Eu nu m-am nevoit ca să urmez ție Dumnezeul meu”,* iar David zicea: *„Ce vom răsplăti Domnului pentru toate câte ne-a dat nouă “.* De asemenea zice: „ *Că nouă este dat de la Dumnezeu nu numai să purtăm numele lui pentru Hristos, ci să şi credem într-însul şi să pătimim pentru Dânsul“.* Aşijderea şi Apostolii se bucurau şi ziceau, că de mare dar s-au învrednicit, ca să fie bătuți şi necinstiți pentru numele lui Hristos. Asemenea şi fiecare din sfinți tot aşa ziceau şi arătau dragostea ce aveau către Hristos.

Deci şi noi, fraților, să fim ascultători, cu luare aminte la sfintele Scripturi şi să iubim pe Cel ce ne-a iubit, mulțumind lui Dumnezeu totdeauna pentru toate bunătățile ce ne-a făcut; şi pentru că bine a voit din început să ne miluiască pe noi cu acest sfânt cin, spre mântuire şi sfințenie, şi ne-a dăruit drept măritoarea credință, să-l cinstim, să ne închinăm Lui şi să nu umblăm în înşelăciune. Mulți s-au amăgit cu vicleşugul oamenilor, s-au abătut de la calea dreptății şi au căzut în prăpăstiile pierzării. Acum flămânzesc şi însetoşează, nu de pâine, nici de apă, ci de setea şi de foamea lipsei cuvântului Domnului, precum zice Sfânta Scriptură. Iar nouă creştinilor ni s-a pus masă plină cu tot felul de bucate alese, adică învățătura sfinților, şi uneori auzim o citire, alteori alta, îndulcindu-ne cu învățătura lor şi cu povestiri aurite din sfintele şi dumnezeieştile Scripturi ne desfătăm sufletul.

Bine este să zicem cu Apostolul, că de vreme ce Dumnezeu este cu noi şi pentru mântuirea noastră pe însuşi unul născut Fiul său L-a dat spre moarte pentru lume, ne va adăuga şi celelalte toate bunătăți. Şi dacă Dumnezeu pe cei aleşi ai Săi i-a îndreptat prin moarte şi prin învierea Sa din morți şi prin şederea de-a dreapta a Fiului Său, cine poate să-i osândească? Căci El mijloceşte către Dumnezeu şi Tatăl pentru iubiții Săi şi El va să judece toată lumea; El să ne învrednicească de împărăția cerurilor, că Lui I se cuvine toată slava în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 89
ÎN DUMINICA A TREIA DUPĂ ÎNĂLȚAREA CRUCE: TREBUIE SĂ NE SMERIM ŞI SĂ NE ÎMBRĂCĂM CU FRICA LUI DUMNEZEU, CA SĂ SCĂPĂM DE VĂTĂMAREA VRĂJMAŞULUI DIAVOL

Fraților şi părinților, de vrăjmăşia păgânilor şi de grija năvălirilor asupra noastră, toți ne-am spăimântat şi ne-am tulburat, ca nu cumva să cădem sub robia celor fără de lege şi sub sabia ucigătorilor ismailiteni. Şi măcar că sunt departe de noi şi are vreme cineva să fugă de urgia lor şi loc poate găsi să scape de stricăciunea lor şi în sfârşit poate socoti oricine că răutatea lor nu poate bântui decât cele trupeşti şi trecătoare, totuşi suntem cuprinşi de atâta frică şi cu atâta temere îngrijorați de vrăjmaşi, care cum zic, numai trupul şi cele trupeşti pot vătăma, iar nu mai mult.

Dar de vrăjmaşul diavol nu ne temem, deşi este mai mare decât toți vrăjmaşii lumii şi este totdeauna lângă noi. Ziua şi noaptea ne pândeşte ca un leu şi caută să robească nu numai trupul, ci şi sufletul nostru, şi robindu-l nu-l va tirani numai puțină vreme, ci în vecii vecilor, în matca focului şi văpaia Gheenii fără de sfârşit. Oare nu s-ar cădea să avem mai multă grijă de acest vrăjmaş? Şi să fim cu grijă necontenită şi cu priveghere neadormită, ca să nu cădem sub robia şi sub sabia lui întinsă, pentru pierzarea sufletelor noastre? Dar ce va zice cineva de nesimțirea noastră şi de orbirea minții noastre, că ne temem de unde nu este temere, după cum zice proorocul David. Iar de acela, de care se cade să ne spăimântăm şi se cuvine să ne cutremurăm, nu avem nici o grijă. Fraților, de vrăjmaşul diavol să ne îngrijim şi de stricăciunea lui să fugim. Iar scăparea noastră nu este alta, fără numai Domnul nostru, după cum zice dumnezeiasca Scriptură: *„Dumnezeul nostru scăpare şi putere este, ajutor în scârbele ce ne-au cuprins foarte“*. Şi dacă vom năzui către el, *tabără va pune pe îngerii săi împrejurul celor ce se tem de El şi-i va izbăvi pe ei din tot necazul.* Căci cei ce se tem de Domnul nu se vor clăti, ca muntele Sionului, şi cel ce locuieşte în nădejdea ajutorului Celui prea înalt, nu se va clăti în veci. Deci de ne vom îmbrăca întocmai ca într-o pavăză cu frica Domnului, nu ne vom teme de fața vrăjmaşului.

Însă să ştiți, iubiților, că precum la cetate împresurată vrăjmaşii în tot chipul meşteşugesc mai întâi ca să lipsească pâinea şi să taie apa celor dinlăuntru şi apoi să poată înşela pe cineva dinlăuntrul cetății ca să le deschidă porțile sau să le descopere vreun loc ascuns, prin care să năvălească, tot aşa şi la cetatea noastră sufletească, vrăjmaşul diavol se

sileşte în tot chipul, întâi pentru lipsa hranei noastre, care este cuvântul lui Dumnezeu şi pentru tăierea apei, care este contenirea lacrimilor şi apoi să se întovărăşească cu noi la vânzarea sufletului, prin patimile trupeşti şi prin gândurile spurcate.

Dar noi să nu slăbim adăugirea cuvântului lui Dumnezeu şi a cântărilor sfinte, nici să contenim izvorul lacrimilor, nici să ne lenevim spre paza gândurilor şi spre înfrânarea poftelor.

Însă fiindcă pentru cântare v-am mustrat ieri, acum mă rog şi mă cuceresc ca să lipsească neorânduiala şi tulburarea din biserică. Să cântați cu bună orânduială şi cu chibzuită tocmire, iar nu cu amestecare şi fără nici o alcătuire. Căci aceasta nu numai pe mine, ticălosul, ci şi pe Sfântul Duh mâhneşte. Căci aceasta porunceşte cântătorul de psalm, David: *„Cântați Domnului cu înțelepciune“.*

Aşadar orânduiala să se ție la străini, ca totdeauna să se păzească linişte a bisericii, ştiind mai înainte cei ce vor să cânte, atât la o strană, cât şi la alta, troparele, stihurile, condacele şi celelalte, ca să nu se facă tulburare. Şi să potriviți ca până nu va sfârşi o strană, să nu înceapă cealaltă. Nici cu strigări necuvioase, ca păgânii, să se facă cântarea, nici atât de încet, încât să nu audă cei ce ascultă. De asemenea, nici rar, fără de măsură, nici repede, afară din socoteală, ci cu măsură şi potrivită să fie cântarea. Să nu se facă contenire şi slăbire cântării, din pricina ostenelii şi a pregetării, ci să se ajute unul pe altul. Că de vreme ce şi la celelate lucrări este lăudată buna orânduială, cu cât mai vârtos la cele dumnezeieşti. Se cuvine ca la rugăciuni şi cântări, care sunt vorbiri cu Dumnezeu, să fim cu multă grijă, luare aminte şi dragoste, ca să fie, în gâtlejul nostru, dulci cuvintele Domnului şi ca mierea, în gura noastră, graiurile lui după cum zice David.

Drept aceea vă rog fraților, cu toată osârdia să ne silim a săvârşi această faptă bună cu cuviință, ajutându-ne unul pe altul şi între noi îndreptându-ne la cântări, că de vom cânta cu pricepere şi cu înțelegere, vom afla odihnă sufletelor noastre şi vom fi şi altora pildă spre bine.

Aşa slujind lui Dumnezeu ne vom face moşteni vieții veşnice, în Iisus Hristos, Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfântul acum şi pururea şi în vecii vecilon Amin.

CUVÂNTUL 90
ÎN DUMINICA A PATRA DUPĂ ÎNĂLȚAREA CRUCII: SĂ NU RĂTĂCEASCĂMINTEA NOASTRĂ ÎN CELE NETREBNICE, CI SĂ PRIVEASCĂ FRUMUSEȚILE NEGRĂITE ALE ZIDIRII LUI DUMNEZEU

Fraților şi părinților, fiindcă mintea omului din fire se află în mişcare şi necontenită gândire, se cade nouă, care am ales partea cea bună şi viața călugărească, să nu o lăsăm să fie robită de alte gânduri şi socoteli netrebnice, ci totdeauna cugetarea inimii noastre să fie pentru lucrurile minunate ale lui Dumnezeu, care pot să ne aducă folos în strădalnica noastră viață. Să nu alunecăm cu gândul la cele ce pot să ne împiedice şi să ne oprească de la folosul sufletesc. Şi să nu zică cineva că se îngreunează mintea omului; îndeletnicindu-se totdeauna cu cugetarea aceloraşi lucruri. Căci precum nu va lipsi apa din mare, nici vântul din lume, oricât de mulți ar bea sau ar răsufla, tot aşa şi minunatele lucruri ale lui Dumnezeu nu se pot cuprinde cu totul de mintea omenească, de ar tot gândi omul la ele. Dar fiindcă mintea omenească zboară şi nu se astâmpăra niciodată, fiind din fire iscoditoare, trebuie să o cârmuim nu spre cele rele, deşarte şi stricătoare, ca să pricinuim tulburare spre sminteala şi pierzarea sufletului, ci să ne tânguim cu David, zicând: *„întors-ai Doamne fața Ta dela mine şi m-am turburat, că de a scăpat cineva cu gândul său la cele rele, pricinuieşte întoarcerea feții Domnului de la noi“.*

Să povățuim şi mai mult puterea minții spre privirea celor bune şi fericite, adică spre puterile îngereşti. Să socotim frumusețea negrăită a Raiului şi locaşurile prea luminate ale sfinților. Să privim cu mintea nemărginita adâncime şi lățime a cerului, razele soarelui, lumina lunii, podoaba stelelor şi celelalte ce se pot pricepe de simțirea gândului nostru; şi prin ele să cunoaştem puterea cea mare a ziditorului Dumnezeu şi să proslăvim prea înalta înțelepciune a stăpânului tuturor, pentru nesmintita şi neclătita frumusețe şi împodobire a tuturor acestora.

Apoi să venim cu cugetarea şi la firea cea omenească. Să ne aducem aminte cu ce har a fost împodobit, cât era în rai, şi ce vrednicie i-a dăruit ziditorul ca să fie după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu şi în acea strălucire, în care S-a arătat Hristos când S-a schimbat la față şi când a înviat. Să lăudăm marea bunătate a lui Dumnezeu, care îndemnat fiind, din neființă în ființă ne-a alcătuit. Apoi să socotim cum am căzut prin călcarea poruncii, ne-am smintit şi ne-am stricat. Am pierdut darul dintâi, dar iarăşi ne-a înfrumusețat şi ne-a împodobit prin darul Domnului nostru Iisus

Hristos, prin baia naşterii de a doua, adică prin Botez. Iar prin înnoirea Sfântului Duh, a revărsat bogatele Sale mile spre noi, ca să mărim iubirea lui de oameni cea nemărginită.

Să cugetăm că, întinându-ne podoaba sufletească prin păcat, iarăşi ne-a luminat prin chipul îngeresc al fecioriei, iertând greşalele noastre şi rupând zapisul păcatelor noastre, cel scris de diavolul, prin această călugărească viață, ca prin al doilea botez, ca să proslăvim negrăita lui îndelungă răbdare. Să păzim sufletele noastre în această frumusețe, ca să auzim glasul mirelui Iisus Hristos: *„Cu totul eşti frumoasă ceea ce eşti aproape de mine şi întinăciune nu este în tine“.* Iar de se va întâmpla să ne întinăm din nou prin păcate, căci suntem lesne porniți spre greşale - că nimeni nu poate fi curat de întinăciune, nici nu poate să se laude că are sufletul şi inima curată - iarăşi să ne curățim prin lacrimi, după cum este scris: „ *Spăla-mă-vei şi mai mult decât zăpada mă voi albi“.* Şi: *„Spălați-vă şi vă curățiți, scoateți răutățile din sufletele voastre“.*

Ce fericit va fi sufletul care prin pocăință şi prin lacrimi se va curați! Căci dezlipindu-se de orice prieteşug lumesc şi de orice dragoste trupească, va iubi numai pe Dumnezeu şi de El se va lipi cu tot sufletul. Că sufletul acela socotind trupul ca o închisoare, în orice zi şi în orice ceas îşi aşteaptă dezlegarea cu bucurie, încă se şi roagă lui Dumnezeu cu David, zicând: *„Doamne scoate din temniță sufletul meu“.* Deci, dea Domnul ca toți să ne aflăm gata în acel ceas, care va veni şi nu va zăbovi, ca să plătim obşteasca datorie şi să se învrednicească trupul nostru, ca un vas ales şi ca o armă a dreptății, de cinstea şi sărutarea celor ce ne vor vedea şi ne vor cânta cântarea cea mai de pe urmă a îngropării. Iar sufletul, primindu-se de sfinții îngeri, să fie mutat la viața veşnică a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava şi puterea în veci. Amin.

CUVÂNTUL 91
ÎN DUMINICA A CINCEA DUPĂ ÎNĂLȚAREA CRUCII: SĂ URMĂM VIAȚA VECHILOR NOŞTRI PĂRINȚI

Fraților şi părinților, nu este lucru mai fericit în viața noastră şi mai înalt, decât viețuirea călugărească. Pentru aceea trebuie, dacă ne numim călugări, să şi viețuim călugăreşte, ca să nu avem numele împotriva vieții. Adevăratul călugăr este cel care caută numai spre Dumnezeu, iubeşte numai pe Dumnezeu, este lipit numai de Dumnezeu, slujeşte numai lui Dumnezeu cu bun cuget ziua şi noaptea, are pace cu Dumnezeu şi se face şi el altora pace şi dragoste. Iar cei ce sunt împotrivă, nu numai că nu sunt

călugări buni, dar nici mireni simpli, nici faptă bună nu au în sufletul lor, ci toate relele, adică, pizmuirea, vrajba, duşmănia, cârtirea, grăirea de rău, lăcomia, orbirea spre cele căzute, uitarea păcatelor lor şi iscodirea celor străine şi osânda altora, ei înşişi în toată necurățenia şi vinovăția fiind.

Însă am grăit aceasta nu ca să întristez pe cei greşiți, ci pentru ca să se păzească de acum înainte şi să nu mai cadă în aceleaşi păcate. Ştiți, fraților, că părinții noştri nu primeau nicidecum să asculte grăire de rău, sau hulă despre cineva, ci îşi astupau urechile ca să nu audă defăimarea altuia, iar grăirea de rău ce se întâmpla să audă, o întorceau spre bine. Noi însă ascultăm foarte cu dragoste ponosirea altuia şi cu mai mare bucurie şi cu mai multă luare aminte ascultăm osânda fratelui, decât citirea ce se face spre folos. Pentru aceea nici nu auzim, nici nu pricepem cele ce se citesc. Părinții noştri nu se tulburau, nici grăiau vreodată cuvânt cu mânie, ci vorbeau totdeauna cu blândețe şi cu înțelepciune, iar noi cu mânie, cu strigare şi cu întoarcerea feții clevetim. Ce lucru oare este mai rău şi mai urât decât acesta? La fericiții aceea nu era cârtire, ci fiecare făcea slujba sa cu mulțumită, şi chiar dacă era grea şi cu scârbe ascultarea, o săvârşeau cu bucurie, iar noi cârtim şi defăimăm, zicem una şi alta şi nu numai către noi înşine, ci şi către toți ceilalți ne tânguim, pentru ca să avem mulți cârtitori în ajutor şi ca să amărâm mai mult pe Dumnezeu.

Drept aceea vă sfătuiesc, fraților, să vă părăsiți de acestea, că nu sunt cuviincioase la noi monahii. Nici să vi se pară că este păcat mic grăirea de rău şi hula, căci scris este, *că grăitorii de rău şi hulitorii nu vor moşteni împărăția cerurilor.* Nici cârtirea nu este păcat mic, ci mare, căci zice: *„Nu cârtiți ca evreii care s-au prăpădit de urgia lui Dumnezeu".* Nici vorba simplă nu este păcat mic, căci zice Apostolul: *„Tot cuvântul putred şi rău să nu iasă din gura voastră, ci cel ce este bun spre zidire şi spre folos, pentru ca să se dea dar celor ce ascultă şi nu amărîți Duhul lui Dumnezeu cel sfânt, în care v-ați însemnat în ziua mântuirii".* Nu vedeți ce înfricoşare şi ce urgie a lui Dumnezeu ne cuprinde pentru aceasta, de vreme ce pe însuşi Dumnezeu îl pomenim spre urgia noastră cu cuvintele rele pe care le grăim? Nu ne este frică că vom da răspuns în ziua judecății până şi pentru cuvântul simplu, precum ne-a înfricoşat însuşi Hristos? Pentru ce nu ne păzim? Cum de nu ne gătim spre cele viitoare, ca să fim găsiți drepți? Frate, s-a întâmplat şi te-ai necinstit, suferă cu răbdare ocara, căci zice, m-am tulburat şi n-am vorbit şi ocara a trecut, iar fapta cea bună rămâne în veci. Ai mâncat vreodată la masă şi nu ți-a plăcut, nu cârti. Au nu ştii că mâncarea pe care o socoteşti tu rea şi grețoasă, alții doresc să o mănânce? Dar de nu vom suferi acestea, apoi ce supunere vom avea şi în ce ne vom lăuda?

Nu ați auzit ce ne învață sfinții Părinți, că mai mare decât postul şi decât orice faptă bună, este tăierea voii? Fiindcă se socoteşte ca o

mucenicie în viaţa de obşte. Deci, să lăsăm toată răutatea şi minciuna, urâciunea şi vicleşugul, osânda, grăirea de rău şi făţărnicia. Adică să nu zicem unele cu gura şi altele cu gândul, ci precum grăieşte fericitul Petru Apostolul şi porunceşte, să poftim laptele cuvântului, adică hrana învăţăturii ca nişte prunci, şi cu el să creştem şi să gustăm că bun este Domnul, dacă vom dori viaţa de veci. Să nu ne supărăm de mustrare, nici să ne pară rău când suntem chemaţi de la rău spre bine, că îmbunătăţindu-ne astfel vom câştiga viaţa veşnică în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 92
ÎN DUMINICA A ŞASEA DUPĂ ÎNĂLŢAREA CRUCII: DESPRE SFADĂ ŞI MÂNIE ŞI DESPRE PACE ŞI FECIORIE

Fraţilor şi părinţilor, nici eu nu trebuie să încetez cu învăţătura mântuirii voastre, nici voi să nu încetaţi dorinţa ori să potoliţi setea de a asculta folosul cuvântului. Căci acesta este semnul îmbunătăţirii, aceasta este pricina mântuirii, iar cuvintele ne[5] povăţuiesc spre fapte. Oamenii buni vorbesc cuvinte bune şi cuvânt slab nu scot din gura lor, ca să nu greşească, precum zice Apostolul Pavel: *cuvânt putred să nu iasă din gura noastră, ci cuvântul cel bun spre zidirea celor ce ascultă,* ca să nu amărâm Duhul lui Dumnezeu. Şi iar zice: „*Toată amărăciunea şi mânia, strigarea şi hula să lipsească de la noi împreună cu toată răutatea, ca să fim între noi buni, milostivi, precum şi Hristos spre noi*".

Vedeţi, fraţilor ce porunceşte Apostolul? Şi nu numai monahilor porunceşte, ci şi tuturor mirenilor. Despre călugări numai aceea se cuvine să zicem, că ei fiind ai lui Hristos şi-au răstignit trupul lor împreună cu patimile şi cu poftele, adică s-au făcut ca nişte morţi şi sunt fără putere a mai face păcatul. Şi dacă sunt astfel lucrurile, cum nu sunt vrednici de mare osândă cei ce se mânie şi se ceartă între dânşii? Dar am auzit că unii dintre voi nu numai s-au certat ci şi mâna au ridicat. Oare un monah care ridică mâna să lovească pe alt monah, poate să se mai numească monah? Nicidecum, căci se află acela tot în numărul mirenilor. Căci tu fiind monah, cum îndrăzneşti să apuci toiagul şi să loveşti pe fratele tău cel asemenea ţie? Tu nu eşti monah, ci eşti războinic, nu pustnic, ci tâlhar, nu fiul păcii, ci fiul urgiei. Căci rănile sunt din certuri făcute şi de multe ori din acestea

[5] În textul tipărit apare "nu", dar din context credem că este "ne", căci cuvintele învăţăturii celei bune ne povăţuiesc spre fapte.

se întâmplă şi ucideri. Deci cei ce au făcut acestea trebuie să se canonisească mai greu, pentru ca să nu mai facă altădată.

Iar noi, fraților, ca nişte ucenici ai stăpânului Celui blând, să viețuim cu blândețe, cu pace şi cu sfințenie, căci fără curăție nimeni nu va vedea pe Domnul. Trebuie să ne sfiim şi să ne cucerim, fraților, de trupul şi sângele Domnului nostru Iisus Hristos, pe care ne-am învrednicit să-l primim. Şi în sufletul nostru care primeşte aceste prea curate daruri, să nu mai sălăşluiască tulburarea, mânia, nici poftele necuvioase. Şi gura care a primit izvorul nemuritor al vieții, să nu mai scoată cuvinte urâte şi putrede. Nici ochii care s-au curățit cu cinstitul sânge al lui Hristos să nu caute grozav, nici să vadă vederi desfrânate şi sataniceşti. Nici mâna ce se atinge de sfintele taine, să nu pipăie mădulării necuvioase şi spurcate, ci să păzim toate mădularele noastre curate ca nişte mădulare ale lui Hristos.

Însă, să ştiți, fraților, că toate faptele bune sumt mari şi cu ajutorul lui Dumnezeu le câştigăm, dar ca fecioria nu este alta. Că fecioria este bunătatea cea dintâi care a strălucit în Rai, înainte de a fi înşelat şarpele pe strămoşi. Fecioria este cea care a făcut pe Maica lui Hristos. Fecioria este care face pe oameni îngeri. Că nunta se începe din stricăciune şi se isprăveşte în stricăciune, iar fecioria înalță numai spre nemurire. Dar nu va putea nimeni să o câştige în alt chip, decât cu multe dureri, osteneli şi sudori. Că unde este lucrarea mare, acolo trebuie să fie şi silința mare.

Deci precum sabia ascuțită taie pe vrăjmaşi, aşa şi sufletul alcătuit cu frica lui Dumnezeu taie îndată gândurile drăceşti. Şi de se va strica sabia la gură, iarăşi să se dreagă, şi va tăia nu numai mii, ci şi milioane de draci, precum cântă David. Fiți cu grijă, iubiților, că mulți sunt cei ce se luptă cu noi toată ziua. Milioane de duhuri bat război cu noi, împotriva cărora se cade să luptăm, până în sfârşit, ca nişte ostaşi nebiruiți ai lui Hristos. Iar mila lui Dumnezeu să adauge celor ce se nevoiesc bine, osârdie, ca să sporească fapta bună şi să câştige împărăția cerurilor, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava în veci. Amin.

CUVÂNTUL 93
ÎN DUMINICA A ŞAPTEA DUPĂ ÎNĂLȚAREA CRUCII: CĂLUGĂRII NU TREBUIE SĂ POARTE GRIJĂ DE CELE LUMEŞTI ŞI DEŞARTE, CI DE CELE VEŞNICE

Fraților şi părinților, zilele noastre se aseamănă cu ceasurile ce trec, săptămânile cu zilele, lunile cu săptămânile şi anii cu lunile. Şi astfel curgerea vremii ne duce pe toți spre moarte şi spre ziua de apoi a arătării

Domnului nostru Iisus Hristos, spre ziua judecății când faptele noastre se vor arăta goale şi vădite înaintea ochilor săi, precum zice dumnezeiasca Scriptură.

Pentru ce dar, se tulbură omul în deşert? Pentru ce nădăjduieşte împăratul în bogăție şi aur? De ce se mândreşte nedreptul şi silnicul cu câştigurile şi prăzile lor? De ce iubitorul de argint se întemeiază pe bogăție? De ce iubitorul de pofte se bucură de păcat? Ar trebui să plângă şi să se tânguie omul în toate zilele vieții, ca să se curățească până nu-l cuprinde osânda morții, ca să scape din mânia viitoare a fiilor neascultării. Dar ei nu vor să audă de nici un fel de îmbunătățiri şi nici de la alții nu vor să le deprindă, ci le hulesc. Iar cu câte ştiu din fire, ca dobitoacele necuvântătoare, cu ele se strică şi se prăpădesc. Vai de ei, că au umblat pe calea lui Cain şi în înşelăciunea lui Valaam, şi s-au făcut părtaşi cârtirii lui Core şi s-au prăpădit.

Frică-mi este să nu vă întristeze cuvântul şi pe voi, fiindcă vi se pare că sunteți aşa. Pentru că unul din voi călătoreşte îndelungată cale pentru moştenirea pământească, altul se trudeşte, se osteneşte, şi ajunge chiar până la primejdie de moarte, ca să-şi mărească averea, iar altul pentru ca să câştige una şi alta, se sileşte şi se nevoieşte suferind orice trudă. Deci cum să nu se osândească aceştia împreună cu mirenii cu toate că ei au oarecare îndreptare, căci se trudesc pentru purtarea de grijă a soțiilor şi a copiilor. Dar voi călugării, care v-ați lepădat de lume şi de ale lumii şi ați primit crucea lui Hristos, adică orice pătimire rea, ce răspuns puteți da? Cu adevărat nu aveți nimic de răspuns. Sunteți vrednici de mai mare pedeapsă şi osândă, fiindcă faceți şi voi cele ce fac mirenii, căci Scriptura zice, că cei tari, tare se vor certa, iar celor ce au luat mult dar de la Dumnezeu (cum sunt preoții şi arhiereii) mai mult li se va cere.

Deci nu trebuie să găsim pricină de îndreptare în păcate, căci zice prin proorocul David Dumnezeu: *„O, fiii oamenilor până când veți fi învârtoşați la inimă şi nepocăiți; pentru ce iubiți vorba deşartă şi grăiți minciuni în toată viața voastră“?* Pentru aceea iarăşi grăieşte David: că *va pierde Domnul pe toți cei ce spun minciuni.* Pentru ce dar şi noi iscodim cuvinte de pricini pentru patimile noastre, iar izgonirea din loc în loc pentru numele Domnului, cu toate că nu pricinuieşte nici o stricăciune, o punem înainte şi o socotim ca pricină a patimilor noastre?

Cum nu vă gândiți la neamurile vechi, ca să vedeți cum sună cuvântul şi zice: *Cine a nădăjduit spre Domnul şi s-a ruşinat? Cine a stătut în fiica lui Dumnezeu şi a fost trecut cu vederea?* N-a fost Patriarhul Avraam înstrăinat de patria lui prin porunca lui Dumnezeu şi pentru aceea a ajuns Părinte neamurilor? Nu s-a pogorât Patriarhul Iacob, numai cu toiagul în Mesopotamia, şi de acolo s-a întors bogat? Nu s-a dus în Egipt, vândut fiind, Iosif cel frumos şi din rob s-a făcut întocmai cu împăratul? Nu a fost

izgonit Ilie proorocul de Izabela, neavând nici măcar traistă cu el ca să-şi ţie pâinea vieţii, şi era hrănit de corbi? N-au ieşit la propovăduire Apostolii goi şi fără arme, ca la un război înfricoşat, şi au supus toată lumea? N-aţi suferit şi voi fraţilor în anii trecuţi izgoniri şi răpiri şi apoi v-aţi încredinţat de făgăduinţele lui Dumnezeu că sunt adevărate?

De unde ne-a venit răutatea şi ce este această racilă? După cum socotesc, am uitat facerile de bine ale lui Dumnezeu, ca oarecând evreii, şi supărăm pe Dumnezeu ca şi ei. Dar ce zice Dumnezeu pentru ei: *„Patruzeci de ani am urât neamul acela, şi am zis totdeauna că sunt înşelaţi în inima lor“.* Vedeţi fraţilor, ca nu cumva să auzim şi noi de la Dumnezeu acestea, pentru nemulţumirea ce arătăm, ca şi evreii. Căci nu suntem mulţumiţi cu cele ce avem spre îndestulare peste tot anul şi pentru aceste rele socoteli n-au picioarele noastre odihnă, ci umblăm ici şi colo, ca egiptencele. Din pricina aceasta unul cu altul ne învrăjbim, întocmai ca şi neamurile. Din aceeaşi pricină uneori ne despărţim de fraţi şi umblăm singurateci. Iar când ne adunăm împreună, umblăm cu minciuni şi cu vicleşug. Cum poate cineva să-şi taie voia şi să fie sărac, având iubita agoniseală cu el, adică iubirea de argint? Pentru aceasta nu poate vreodată să câştige tovarăş, nici nu poate să se însoţească cu frate. Vai de aceştia, că se vor chinui în focul cel veşnic, ca nişte răzvrătiţi.

Însă cele ce am zis, nu sunt pentru voi fraţilor, nici pentru cei ce aici şi acolo vieţuiesc, ci pentru cei ce petrec rău şi în fărădelege. Pentru care să ne rugăm lui Dumnezeu din tot sufletul, ca vreodată să se întoarcă şi să se îndrepte pe cale dreaptă, ca să nu piară vreo slugă a lui Dumnezeu, ci toţi să ne mântuim în HristosIisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 94
ÎN DUMINICA A OPTA DUPĂ ÎNĂLŢAREA CRUCII: DESPRE ADUCEREA AMINTE DE MOARTE ŞI DESPRE FECIORIE

Fraţilor şi părinţilor, pentru toate lucrurile vremile sunt orânduite. Pentru că nu se pot săvârşi toate oricând, adică una este vremea semănăturii şi alta a secerişului, una este vremea păcii şi alta a războiului, alta este vremea de neguţătorii şi alta de odihnă.

Însă pentru mântuirea sufletului orice vreme este potrivită, toate zilele sunt bun prilej şi orice ceas este bine primit numai de vom vrea. Căci

semănătura cuvântului învățăturii cu secerişul faptelor bune, deapururea este în mâna noastră şi totdeauna putem să ne folosim, numai de veți vrea să fiți dornici de săvârşirea poruncilor; făcând cu lucrul cele ce grăim cu cuvântul. Căci scris este că *nu se vor îndrepta înaintea lui Dumnezeu cei ce ascultă legea, ci cei ce fac ale legii.* Veți secera secerişul duhovnicesc, aducând în cămările sufletelor voastre, posturi, privegheri, metanii şi alte lucrări duhovniceşti, ca să nu flămânziți în veci. Aşijderea şi războiul şi pacea deapururea să fie între voi, că nu încetează a se lupta cu noi nevăzutul vrăjmaş, diavolul, ca să ne arunce în patimi necuvioase şi să ne robească sufletul cu întinarea gândurilor necurate. Dar de vom sta cu vitejie şi nu vom slăbi, vom birui, şi săvârşind pacea cea lăudată înlăuntrul inimilor noastre, vom lua cununi de biruință din mâna stăpânului tuturor. Asemenea şi vremea de neguțătorie şi de odihnă în cele sufleteşti totdeauna este gata, numai dacă dorim să neguțătorim neguțătoria cea lăudată, ca să câştigăm odihna veşnică, adică să dăm cele stricătoare şi să cumpărăm cele statornice, să vindem cele trupeşti, ca să câştigăm sufletul, să dăm desfătările acestei vieți, ca să dobândim veselia celei viitoare.

Iată dar fraților, după cum v-am zis, că pentru mântuirea sufletului orice vreme este cuviincioasă, totdeauna este vreme de rugăciune, în orice ceas vreme de lacrimi, totdeauna vreme pentru iertarea greşalelor; în toate zilele vreme de înfrânare a poftelor şi, cu un cuvânt, oricând este vreme pentru a câştiga împărăția cerurilor.

Apoi ce aşteptăm, de ce zăbovim şi pentru ce prelungim vremea pocăinții şi tot înmulțim păcatele şi îngroşăm patimile? Pentru ce ne înşelăm şi ne amăgim din zi în zi? Ba astăzi, ba mâine o să facem îndreptare sufletului nostru. Cum nu vă uitați să vedeți mormânturile deschise şi firea noastră cum se strică şi se preface în miros greu, în viermi şi în țărână? Oare nu va trece această lume, sau noi vom rămâne nemuritori până în sfârşit? Nu socotim câtă mulțime de frați s-a dus de aici? Unde sunt părinții noştri, unde sunt frații duhovniceşti sau trupeşti, unde sunt cei din acelaşi cin, cunoscuții prietenii, cântăreții? N-am rămas săraci de toată prietenia lor?

Dar după cum se vede, am uitat ceea ce le-am făgăduit, căci numai când se întâmplă moartea vreunui frate sau părinte, ne aducem aminte, ne umilim, ne întristăm şi oarecum ne îndreptăm fiind în simțire. Trecând însă puțină vreme, uităm tocmeala ce am făcut, adică să lăcrimăm şi să ne umilim deapururea. Însă sfinții lui Dumnezeu n-au făcut ca noi; adică uneori să lăcrimeze şi alte ori să râdă, ci în toată viața se grijeau de moarte şi în toate zilele mureau cu cugetul şi se răstigneau ca Apostolii.

Cum nu ne este frică de pilda celor zece fecioare? căci zice Evanghelia: *Iată Mirele vine, ieşiți în întâmpinarea Lui.* Şi cele înțelepte l-au întâmpinat cu făclii aprinse şi au intrat la nuntă împreună cu mirele

Hristos, iar cele nebune au zăbovit ca să vie, fiind pustii de fapte bune şi strigau pe urmă şi ziceau: *Doamne deschide nouă uşa milostivirii Tale.* Dar Domnul răspunzând, a zis: *adevăr vă zic, nu vă ştiu.* Apoi zice: *„privegheați dar, că nu ştiți ziua nici ceasul“.* Drept aceea trebuie şi noi să priveghem şi să ne deşteptăm sufletul adormit şi leneş, ca să lăcrimeze, să se umilească, să se pocăiască, să se curățească, să se lumineze, ca să nu vie moartea fără de veste şi să ni se închidă uşa, căci nu va fi cine să o mai deschidă sau să ne ajute.

Pentru aceea să apucăm mai înainte, fraților, să ne gătim cele ale îngropării după plăcerea lui Dumnezeu. Cel leneş, să fie cu osârdie, cel neascultător, să se supuie, cel trufaş şi mândru, să se smerească, cel ce este împietrit la inimă, să se umilească şi să fie blând, cel ce n-are lacrimi, să se silească a plânge, cel nespovedit, să se mărturisească, cel ce şade în zadar, să lucreze, toți şi toate să le faceți, însă şi aceasta adăugăm: cel ce iubeşte femeie sau copil cu acest fel de fețe să nu vorbească, că i se ațâță focul păcatului. Să ascultăm Scriptura ce zice: *că nu poate băga cineva cărbuni aprinşi în sânul său şi să nu i se ardă hainele, sau să umble cineva pe deasupra focului cu picioarele goale şi să nu se ardă.* Aşa şi cel ce se apropie de orice fel de femeie, fie măritată, fie nemăritată, fie fecioară, fie călugăriță, sau văduvă, care a făgăduit să aibe mire pe Domnul slavei, nu se poate să nu ațâțe văpaie de piericiune în sufletul său.

Însă acestea le-am zis pentru cei ce sunt împrăştiați ici şi colo şi voiesc să trăiască mireneşte şi să ne pricinuiască pricini de păcate pentru sminteala lor. Însă aduceți-vă aminte ce zice Domnul: *„De te sminteşte ochiul tău, scoate-l“.* Iară vouă aceasta vă zic: noi cei putincioşi avem datorie să purtăm slăbiciunea celor neputincioşi şi să fim pildă spre fapte bune, din care să se folosească şi cei nesupuşi şi împotrivitori. Şi precum până acum v-ați sârguit cu darul lui Hristos, încă să vă siliți şi să vă mai străduiți cu mila lui Dumnezeu, ca să vă mântuiți în Hristos Iisus. Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNTUL 95
ÎN DUMINICA A NOUA DUPĂ ÎNĂLŢAREA CRUCE: DESPRE SUPUNEREA ŞI OSÂRDIA CU INIMĂ CURATĂ LA ORICE ASCULTARE

Fraţilor şi părinţilor, mă tem de osânda celui ce a ascuns talantul în pământ, către care a zis Domnul: *„Slugă rea, trebuia să fi dat argintul meu zarafilor şi venind eu aş fi luat al meu cu dobândă“.* Pentru această grijă şi frică, iată vă grăiesc aceste puţine cuvinte şi vă dau vouă, zarafilor, talantul Domnului, ca să i-L daţi cu dobândă, pe care, cu darul lui Dumnezeu, sunt încredinţat că l-aţi înmulţit şi încă îl adăugaţi prin supunerea voastră cea bună.

Sunt însă unii din voi care nu numai că nu se silesc să înmulţească darul ce li s-a dat de la Dumnezeu, ci încă vor sa-l piardă prin lene. Şi aceştia sunt cei ce se leapădă de ascultare şi nu mai cer iertare ca şi cum ar avea vreo mare îndreptare. Ce zici frate? Până la moarte ai făgăduit ca să ai ascultare şi acum laşi slujba pe care o ai din darul lui Dumnezeu. Iată dar s-a stricat supunerea, căci zice leneşul şi împotrivitorul: mă tem de mare, să umblu cu corăbii. Dar şi aceasta vine din necredinţă, căci ne temem, unde nu este temere. Că de vei avea credinţă la ascultare, nu numai marea vei trece cu corabia, ci şi gol poţi să treci nevătămat, aducându-ţi aminte de acel ucenic ascultător al unui bătrân, care întărit prin porunca părintelui său, nu i-a fost frică de apa Nilului, ci a trecut-o fără să se ude şi n-a suferit nici o primejdie, încât se mirau cei ce-l vedeau.

Fraţilor, ascultarea a supus şi fiarele. Dovedesc aceasta cu un frate, care a legat un leu numai cu cuvântul stareţului său. Ascultarea face minuni chiar cu morţii, aşa cum s-a întâmplat cu Acachie, care fiind strigat a răspuns din mormânt. Şi ce să mai vorbim de una sau de alta: însuşi Fiul lui Dumnezeu S-a supus la moarte pe Cruce şi a dăruit mântuire lumii. Astfel de lucruri face ascultarea.

Dacă vreţi să aflaţi greşealele nesupunerii şi ascultării, gândiţi-vă la Adam: pentru că n-a ascultat pe Dumnezeu şi a mâncat din pomul cunoaşterii, a adus în lume moartea obştească; gândiţi-vă la împăratul Saul: fiindcă n-a ascultat pe proorocul Samuil, şi-a pierdut împărăţia împreună cu viaţa, în munţii Ghelboa. Cugetaţi şi la acel om al lui Dumnezeu, care fiind amăgit şi înşelat de un prooroc mincinos, a căzut în păcatul neascultării şi a fost omorât de un leu. Aduceţi-vă aminte chiar şi de Apostolul Petru, cât a pătimit din cauza neascultării, când n-a vrut să-şi lase picioarele spălate de Hristos, din pricina evlaviei, auzind aceste cuvinte: *„De nu te voi spăla, nu*

ai parte cu Mine“. Dar fratele în care a intrat dracul şi a început să spumege, pentru că n-a ascultat pe marele Eftimie, nevrând cu nici un chip să poarte grijă de vitele mănăstirii! Iată păcatele neascultării.

Răul ascultător se împotriveşte necontenit. Domnul, însă, trimite împotriva lui înger nemilostiv. Şi, cu bună dreptate, fiindcă toți suntem un trup, iar fiecare dintre noi, mădulare: unul ține loc de ochi altul de ureche; unul de nas, altul de limbă; unul de mână, altul de picior. Dacă mădularele nu vor asculta după rânduială, ci vor începe să se certe - adică, ochiul să zică: eu vreau să aud; urechea: eu vreau să miros; nasul: eu vreau să grăiesc; limba: eu vreau să pipăi şi mâna: eu vreau să umblu - nu se prăpădeşte astfel trupul?

De vreme ce aşa este cu mădularele, fiecare să-şi împlinească slujba sa, ca pe una pe care a primit-o ca dar de la Dumnezeu pentru folosul obştii. Să socotească în mintea lui că toate ale noastre sunt în mâna lui Dumnezeu şi deci nici pe mare, nici pe pământ nu trebuie să aibă frică. Căci, după cum Dumnezeul nostru, înainte de facerea lumii, a rânduit şi vremurile şi locul, aşa va face şi cu sfârşitul fiecăruia.

N-am spus acestea numai pentru cei neascultători, despre care am vorbit, ci şi pentru voi toți care ascultați, ca să fim cu luare aminte, pentru că suntem datori să plinim făgăduințele date înaintea lui Dumnezeu şi a sfinților săi îngeri. Să nu fim neascultători, chiar dacă porunca ce ni s-a dat este primejdioasă, căci aşa poruncesc Părinții şi mai ales marele Vasile.

În acest chip viețuind, nu vom muri de moartea neascultării, ci vom trăi în dreptate şi vom câştiga împărăția cerurilor, în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TESTAMENTUL SFÂNTULUI PĂRINTELUI NOSTRU ŞI MĂRTURISITORUL, TEODOR STUDITUL, PRIN CARE A ORÂNDUIT CUM SĂ VIEȚUIASCĂ MONAHII ÎN TOATE OBŞTILE

Auzind dumnezeieştile cuvinte ale psalmistului David: *„Gătitu-m-am şi nu m-am tulburat.* Sau: *„Gata este inima mea, Dumnezeule”.*

De vreme ce ticălosul meu trup este bolnav fără leac şi nu vă pot aduna pe toți la mine, fiilor, fraților şi părinților, în ziua sfârşitului meu, fiindcă mănăstirile sunt risipite prin locuri depărtate şi, apropiindu-se ceasul ca să mă duc din viață, nu mai este nici vreme, m-am apucat să scriu

acest testament, pe care vi-l las tuturora.

Am socotit dumnezeiesc şi cuviincios lucru, ca toţi să audă cuvântul meu cel mai de pe urmă şi, auzind, să priceapă cum cred, ce mărturisesc şi pe cine las egumen după moartea mea, ca să rămână între voi unirea şi pacea lui Hristos, pe care a lăsat-o Domnul sfinţilor Săi ucenici şi apostoli, când a fost să se despartă de pământ pentru cer şi să şeadă pe scaunul din dreapta lui Dumnezeu.

Cred în Tatăl şi în Fiul şi în Duhul Sfânt - Treimea cea de o fiinţă şi începătoare - aşa cum m-am botezat, m-am născut de sus şi apoi m-am săvârşit.

Mărturisesc Dumnezeu pe Tatăl, Dumnezeu pe Fiul, Dumnezeu pe Duhul Sfânt, unul în trei după dumnezeire, şi trei în unul după ipostasuri; pentru că, după fiinţă, Dumnezeu este unul în Sfânta Treime, cu toate că, după chipuri, este despărţit în trei ipostasuri.

De asemenea, mărturisesc pe unul din Treime Domnul nostru Iisus Hristos că s-a întrupat pentru noi şi S-a făcut om asemenea cu noi - adică, fără de sămânţa bărbătească, a luat trup din sfânta şi fără de prihană Născătoarea de Dumnezeu şi S-a născut din sfântul şi feciorescul ei pântece, după cum mărturisesc sfintele Scripturi. Pe acesta Îl cunosc unul după ipostas, precum în cele două firi aşa şi în cele două vreri şi lucrări, cu care lucrări asemenea a făcut şi cele dumnezeieşti şi cele omeneşti.

Mă depărtez şi fug, mai ales, de toată meşteşugirea înşelătoare a ereticilor şi mă supun celor şase soboare precum şi celui de al şaptelea sobor, care s-a ţinut acum de curând în Nicea împotriva duşmanilor creştinătăţii, închinându-mă şi primind sfintele şi cinstitele icoane, atât a Domnului nostru Iisus Hristos, a Apostolilor, Proorocilor, Mucenicilor, cât şi a tuturor Cuvioşilor şi Drepţilor. Nu numai atât. Dar cerşesc şi sfintele lor rugăciuni, ca să primesc prin mijlocirea lor, iertarea păcatelor mele.

Mai mult, mă închin cu credinţă şi cu evlavie prea sfintelor lor moaşte pentru că sunt pline de dar dumnezeiesc.

Primesc toate cărţile insuflate de Dumnezeu, Legea nouă şi veche, împreună cu ale tuturor sfinţilor Părinţi, cu vieţile dascălilor, pustnicilor şi cu scrierile lor. Adaug aceasta din cauza lui Pamfil, cel smintit la minte şi nebun, venit aici din răsărit, care a defăimat pe cuvioşii: Marcu, Isaia, Varsanufie, Doroftei şi Isihie, nu Varsanufie, Isaia şi Doroftei molipsiţi de eresul lui Sever împreună cu ceilalţi eretici sau cu alţi mulţi eretici daţi anatema de sfântul Sofronie prin cartea sa, ci pe ceilalţi, cu acelaşi nume, pe care ni i-au lăsat Părinţii, despre care m-am încredinţat din întrebarea prea sfinţitului Patriarh Tarasie, păstor în acel an, şi de la alte feţe vrednice de credinţă, atât din apus cât şi din răsărit, precum şi din faptul că icoana lui Varsanufie este aşezată în Biserica cea mare împreună cu celelalte sfinte icoane: a sfântului Antonie, a lui Efrem şi a multor altora - întrucât n-am

găsit în învățăturile lor nici o păgânătate.

Şi dimpotrivă, pentru multul folos sufletesc, de se va ivi vreo bănuială chiar şi împotriva acestora, prin statornicire sobornicească, că aceştia sunt dați anatemii sau alții au fost caterisiți din cauza eresului lor, să fie anatema de tot şi cu totul anatema de Tatăl, de Fiul şi de Sfântul Duh.

Pe lângă acestea, mărturisesc că cinul monahal este înalt, prea înălțat şi îngeresc şi, prin viața lui desăvârşită şi curată după pravila dată pustnicilor de marele Vasile, curăță orice păcat, însă, nu după cum fac unii, care primesc numai o parte din rânduieli iar pe altele le îndepărtează, ca şi cum n-ar putea să trăiască fără de cele trei stări ale bunătăților: sărăcia, înțelepciunea şi ascultarea, arătate în scara dumnezeiască, dar să aibă şi slugă sau dobitoc de parte femeiască, care smintesc viețuirea noastră şi ne primejduiesc sufletele.

Am grăit despre aceste lucruri pe scurt, căci vremea nu-mi îngăduie să stărui mai mult asupra lor. Am grăit despre ele, chiar aşa pe scurt, ca să nu gândească cineva că cred şi cuget altceva decât ceea ce cred şi mărturisesc.

Fiindcă şi aşa este destul ce am mărturisit, este timpul să vorbim şi despre egumeni.

Acum, las ca părinte, luminător şi dascăl al vostru pe domnul şi părintele meu şi părintele vostru al tuturor, prea cuviosul Egliston. În taină, el este mai aproape de Hristos şi decât mine şi decât voi toți, pentru că s-a înălțat prin smerenia lui asemănătoare cu a lui Hristos. Cu toate că el este împăcat aşa cum se găseşte, cred şi nădăjduiesc ca, prin povățuirile şi rugăciunile lui către Dumnezeu, să vă mântuiți toți, dacă îi veți fi ascultători şi supuşi.

Mai apoi, după moartea lui (las) pe cel care îl veți alege voi, prin obşteasca sfătuire, după voia lui Dumnezeu, după placul fraților şi după dorința mea.

Aşadar, ascultă Părinte şi frate, tu care vei fi (ergumen)! Iată, înaintea lui Dumnezeu şi a îngerilor Săi cei aleşi, îți încredințez toată frățimea în Hristos. Cum să o primeşti? Cum s-o ai? Cu ce fel de povețe? Şi cum s-o păzeşti? întocmai ca pe nişte miei ai lui Hristos, ca pe mădularele tale prea iubite, apropiind şi ocrotind pe fiecare după dreapta măsură a dragostei, pentru că dragostea pentru mădularele trupului omenesc trebuie să fie cumpănită în orice om.

Deschide-le, dar, milostivirile iertării tale, primeşte pe toți frații, hrăneşte-i cu milă, întocmeşte-i şi-i du la Domnul. Cugetul tău să fie ascuțit la înțelegere, deşteaptă sârguința sufletului tău prin vitejie, întăreşte inima ta prin credință şi nădejde. Fii povățuitorul fraților în orice lucru bun al lor. Fii, mai întâi, sprijinitorul lor împotriva nevăzuților războinici. Fii luptătorul şi chivernisitorul tuturor. Cârmuieşte-i către fapta bună şi-i fă

moştenitori ai pământului nepărtinirii.

Pentru aceea, îți las aceste porunci, pe care porunci eşti dator să le păstrezi şi să le păzeşti neclintite. Caută, aşadar, să nu schimbi felul şi rânduiala ce ai primit de la smerenia mea în ce priveşte obştea, afară de mare trebuință. Să nu agoniseşti nimic din lucrurile lumii, nici să vă strângeți comori deosebite, chiar şi de un argint. Să nu-ți împovărezi sufletul şi inima cu vreo putere sau grijă, afară de cele date ție de Dumnezeu şi de mine: fiii şi frații duhovniceşti. Să nu te îndeletniceşti cu rudele şi cu prietenii tăi şi nici să ceri de la ei vreo moştenire, în viață sau după moarte - pentru că nu eşti din lume, ca să te împărtăşeşti din ale lumii - afară de cazul când cineva din lume îmbrățişează viața noastră, dar şi atunci să faci cum au făcut sfinții Părinți.

Slugă să nu ai, nici pentru trebuința ta, nici pentru a mănăstirii încredințată ție şi nici la țarine, căci şi sluga este chip al lui Dumnezeu şi au numai mirenii, precum au şi nunta. Lăuntric tu să fii sluga fraților, cu toate că în afară eşti socotit stăpânul şi dascălul lor.

Să nu foloseşti pentru nevoile obştii dobitoc de parte femeiască, pentru că partea femeiască a fost izgonită din cuprinsul nostru, din mănăstire, țarini şi orice loc, aşa cum au făcut sfinții Părinți dinainte de noi şi după cum nu suferă nici firea.

De asemenea, să nu încaleci pe catâri sau pe cai, dacă n-ai nevoie, mai degrabă, să umbli pe jos, asemenea lui Hristos. Dar şi atunci, ai voie numai când catârul este de parte bărbătească.

Totdeauna, ai grijă ca toate lucrurile să fie de obşte şi fratele să n-aibă nimic al său, de la ață până la ac.

Împarte sufletul şi trupul tău cu dreptatea dragostei între toți fiii tăi duhovniceşti şi între frați.

Să nu te faci, frate cu mirenii şi nici să ai cu ei legături de cuscrie, fiindcă ai fugit din lume. Părinții n-au făcut asemenea lucruri, iar de se va găsi la cineva, nu este lege.

Nu mânca împreună cu femeile, afară de mama ta cea bună şi de sora ta, însă, şi cu acestea, nu cred că este nevoie, după cum poruncesc sfinții Părinți.

Nu pleca departe, dacă nu-i nevoie, lăsând turma singură, datoria ta fiind să te nevoieşti a mântui oile cele cuvântătoare ale lui Hristos.

Nu tunde pe nimeni în chipul cel mic al călugăriei şi după aceea în cel mare, pentru că chipul este unul singur, ca şi Botezul, şi aşa au făcut şi sfinții Părinți.

Să nu calci legile sau canoanele sfinților Părinți, mai ales ale marelui Vasile, ci să lucrezi şi să vorbeşti, ca şi când ai avea mărturii din sfintele Scripturi.

Să nu-ți părăseşti turma ta pentru alta şi să nu alergi după vrednicie

mai mare, fără voia fraților.

Să nu faci prietenie cu vreo călugăriță şi să nu dormi în mânăstire de maici.

În afară de spovedanie, să nu vorbeşti în taină cu vreo femeie, dar şi atunci să fii însoțit de doi martori, de parte bărbătească şi femeiască, care să stea de față, puțin mai deoparte.

Să nu deschizi oricărui fel de femeie poarta mănăstirii, afară de mare trebuință, însă dacă împrejurările cer, lucrul acesta să nu fie cunoscut de toți.

Când va trebui să dormi afară de casa ta, să nu rămâi în case femeieşti, nici tu nici frații tăi duhovniceşti, ci alege case ale bărbaților evlavioşi.

Nu ține în chilia ta ucenic tânăr, din pricina scandalului, ci caută pe cineva care să nu fie bănuit. Mai bine să ai în slujba ta mai mulți frați.

Să nu-ți faci haine de mult preț, afară de odăjdii, îmbracă-te asemenea Părinților cu haine simple, aşa cum am făgăduit.

Nu mânca bucate scumpe, cu lăcomie, nici la tine acasă, nici la ospețe întâmplătoare, pentru că astfel de bucate sunt ale lumii acesteia, nu ale lumii viitoare.

Nu strânge averi în mănăstirea ta, ci orice prisos împarte-l celor ce au nevoie, după porunca sfinților Părinți.

Să nu ții închis nici unul din locurile mănăstirii, nici să faci din aceasta o grijă pentru iconomi, ci grija sufletului nostru să fie încuierea cea mare a lucrurilor: *a lega și a dezlega,* după cuvintele dumnezeieşti.

Banii să fie încredințați iconomilor şi chelarilor, pentru plata lucrului, tu având numai stăpânire să cercetezi cum s-au cheltuit.

Să nu dai nimănui mai multă stăpânire, decât trebuie fraților. Nici sufletul tău să nu-l desparți de legile şi poruncile dumnezeieşti, chiar dacă vei fi închis până la sânge.

Nici un lucru să nu-l faci numai după părerea ta; ci la orice lucru făcut, sufletesc sau trupesc, să ai sfatul şi rugăciunea părintelui tău duhovnicesc.

Iar pentru trebuințele mănăstirii, fie că este nevoie de unul, fie de doi sau de mai mulți, alege pe cei mai înțelepți, aşa cum am poruncit părinteşte, mai sus.

Păzeşte cu scumpătate acestea şi toate cele ce ai mai primit de la mine, ca să-ți fie ție bine şi să te uneşti cu Domnul. Ridicându-te, însă, cu vorba sau cu sfatul, împotriva celor poruncite, te depărtezi de Domnul, atât pe tine cât şi pe alții.

Apropiați-vă şi voi, fiii mei şi frați în Domnul, şi ascultați sufletescul meu cuvânt.

Primiți egumenul, aşa cum l-ați ales toți, pentru că nimeni n-are voie

să aleagă altă viaţă şi alt trai în afară de obştea frăţească, care vă leagă de Domnul.

Sărutaţi-l ca pe un moştenitor al meu, dându-i toată cinstea şi evlavia.

Supuneţi-vă lui, ca mie, fără teamă că va pune lege nouă şi nici să-i cereţi mai mult decât darurile pe care i le-a dat Duhul Sfânt. Este deajuns să păzească ce i-am poruncit eu, smeritul. Iar de mă iubiţi, fiii mei, păziţi poruncile mele şi pacea va fi cu voi.

Păziţi, fără de sminteală, îngereasca făgăduinţă pe care aţi făcut-o, vieţuind în chip ceresc. Aţi urât lumea, nu vă mai întoarceţi la lucrurile ei; v-aţi izbăvit de lanţurile patimilor trupeşti, nu vă mai legaţi iarăşi cu ele; v-aţi lepădat de bucuriile şi lucrurile zadarnice ale acestei vieţi, nu vă întoarceţi înapoi, ca să fugiţi de supunerea noastră plină de trudă şi să ajungeţi jucării ale dracilor.

Răbdaţi, aşadar, până la sfârşit pe drumul ascultării, ca să luaţi cununa neveştejită a dreptăţii.

De asemenea, păzind smerenia, lepădaţi-vă de voinţa voastră şi întipăriţi în inima voastră numai cele orânduite de egumenul vostru.

Dacă veţi săvârşi acestea până la sfârşitul vieţii voastre, veţi fi fericiţi, pentru că veţi fi primiţi în ceata mucenicilor şi, încununaţi în împărăţia cerurilor, veţi câştiga şi bunătăţile veşnice.

Fiţi sănătoşi, fiii mei, eu plec acum pe calea neîntoarsă, adică niciodată nu mă voi mai întoarce, cale pe care au purces toţi de la zidirea lumii şi pe care şi voi toţi veţi purcede, după trecerea acestei vieţi.

Nu ştiu, fraţii mei, unde voi merge, la ce judecată mă voi înfăţişa, ce locuinţă mă aşteaptă.

N-am făcut nici un lucru bun înaintea lui Dumnezeu şi m-am împărtăşit de orice păcat.

Mă bucur numai că mă duc din lume în cer, de la întunerec la lumină, din robie la libertate, din pământ străin la cel adevărat şi al nostru, precum zice proorocul: *„nemernic sunt eu şi străin, întocmai ca părinţii mei în locaşurile mele“.*

Cu multă îndrăzneală, de asemeni zic: merg către Stăpânul, către Domnul şi Dumnezeul meu, pe care L-a iubit sufletul meu, care mi-a fost Părinte şi, ca un fiu, nu L-am ascultat, care a fost pentru mine totul, deşi nu L-am slujit ca o slugă curată.

Am scris acestea, rugându-vă să fiţi îndrăzneţi. Le-am scris şi pentru ca să vă rugaţi pentru mântuirea mea, de care dacă mă voi învrednici, să ştiţi, că nu voi conteni să mă rog pentru voi, cu îndrăzneală, să vă mântuiţi, bine să petreceţi şi să vă înmulţiţi şi în slava lui Dumnezeu.

Nădăjduind, vă aştept pe fiecare, după moarte, să vă primesc, să vă sărut după cum poftesc şi cred.

Bunătatea lui Dumnezeu să vă păzească pe toți în această credință, până în veacul viitor, pentru că ați păzit poruncile Lui.

Aduceți-vă aminte, fiii mei, de smeritele mele cuvinte şi păstrați predania mea în Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava şi puterea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUPRINSUL
CUVINTELE SFÂNTULUI TEODOR STUDITUL

Cuvântări duhovniceşti

de

Sfântul Teodor Studitul